

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 7 och 8 december.

2 § Minskning av antalet suppleanter i justitieutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i justitieutskottet skulle minskas från 26 till 25.

Kammaren medgav denna minskning.

3 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet

Talmannen meddelade att skriftliga frågor som lämnats in under tiden *fredagen den 11 december kl. 10.00–fredagen den 8 januari kl. 10.00* skulle besvaras senast inom fjorton dagar efter det att frågan hade framställts.

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden torsdagen den 26 november och fredagen den 27 november inkommit.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:138

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:138 Arbetet med trafikplan 2010–2021

av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:139

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:139 Förbifart Stockholms effekter på sårbarhet och trängsel

av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:140

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:140 Cykling

av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:141 Förbifart Stockholm och kollektivtrafiken
av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:142

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:142 Nyckelfrågor kring finansieringen av För-
bifart Stockholm

av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:145

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:145 Vattenfalls FoU-program

av Kent Persson (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 21 december
2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 10 december 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

6 § Kultur, medier, trossamfund och fritid

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU1
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop.
2009/10:1 delvis).

Anf. 1 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Vari ligger skillnaden mellan de moderatledda partiernas kulturbudget och de rödgröna partiernas kulturbudgetar? Vi, de rödgröna, vill öka kulturbudgeten med mellan 270 och 835 miljoner kronor mer än vad allianspartierna orkar med.

Vi rödgröna partier har under den gångna mandatperioden presenterat skuggbudgetar som har varit starkare än vad allianspartierna mäktat med. Inför nästa år, valåret 2010, orkade de öka kulturbudgeten med ynka 18 miljoner kronor – det gäller alltså en budget som omfattar totalt 11 000 miljoner kronor. Med den här budgeten vill dessutom kulturministern göra kulturpolitiken till en valfråga.

Jag undrar bara helt stilla: Vilken framgång tror kulturministern att de här blå kulturpolitiska dunsterna kommer att ge? Den moderatledda regeringen tycker ju att det är viktigare att jaga arbetslösa och sjuka och sänka skatterna för dem med de tjockaste plånböckerna. Man tycker att skattesänkningar för dem med de tjockaste plånböckerna är så viktiga att Anders Borg till och med lånar pengar för att man ska kunna förse dem med ytterligare pengar i de där tjocka plånböckerna. Det är alltså viktigare att ge stora skattesänkningar till dem med höga inkomster, herr talman, än att satsa på kulturella och kreativa verksamheter.

Herr talman! Jag står bakom samtliga Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1 om pris- och löneomräkningen inom kultursektorn, punkt 1, och reservation 3 om digitala bibliotek, punkt 19.

Herr talman! Lågkonjunkturen och den globala finanskrisen slår med stor kraft även på kulturproduktion och upphovsmän. Kulturarbetarna tillhör en av de yrkesgrupper som drabbats hårdast av den ekonomiska krisen. Vänsterpartiet vill dels satsa på ökad tillgänglighet, dels skapa förutsättningar för att behålla kompetens- och kvalitetsnivån inom olika konstarter såsom musik, film, dans, litteratur, bild och form.

Vänsterpartiets största satsning handlar om kultur för barn och unga. Amineh Kakabaveh kommer att i sitt anförande mer i detalj redogöra för Vänsterpartiets satsningar på kultur för barn och unga.

En annan stor satsning är att fortsätta digitalisera och tillgängliggöra vårt gemensamma kulturarv. Vänsterpartiets ökade kulturbudgetsatsningar motsvarar drygt 2 100 nya kulturarbetstillfällen under de närmaste åren.

Vänsterpartiets ekonomiska motion är framför allt inriktad på att skapa fler jobb och värna välfärden. Kulturen är en självklar del i välfärden. Vänsterpartiet satsar 20 miljarder mer till kommunsektorn än alliansregeringen, vilket i runda siffror motsvarar 40 000 arbetstillfällen. Dessa jobb kommer också de kommunala kulturverksamheterna till del.

I vår statliga kulturbudget avsätter vi 35 miljoner mer än regeringen till de regionala teater-, dans- och musikinstitutionerna. Till den fria scenkonsten avsätter vi en lika stor summa. Vi vill också stärka musiker- och musikrangerarna med 10 miljoner kronor per år.

Herr talman! Under lång tid har regeringen sagt sig vilja lösa situationen när det gäller pensioner för sångare och dansare. Trots detta händer ingenting. Frågan fick en akut aktualitet förra månaden när Svensk Scenkonst på Statens pensionsverks hemsida uppdagade att det fanns ett pensionsavtal från 2006 som innebar att landets musik-, dans- och teaterinstitutioner skulle betala in drygt 47 miljoner kronor till SPV.

Inte ens de pengar som vi i Vänsterpartiet avsätter i vår skuggbudget räcker. Vi har budgeterat 35 miljoner kronor. Skuggan faller på kulturministern. Ett av de första löften som Lena Adelsohn Liljeroth gav var att pensionsfrågan skulle få en lösning. I dag står vi ytterligare 47 miljoner kronor från en lösning.

Herr talman! Jag har under de senaste veckorna rest runt i landet. Jag har besökt Göteborg, Skellefteå och Pajala. De här tre orterna har helt olika förutsättningar för att bedriva kulturverksamhet. Men det fanns två gemensamma nämnare för de här orterna. Den ena var att samtliga kommuner hade fått neddragningar i sina kulturbudgetar. Den andra handlade om hur dessa kulturarbetare ändå brinner för att deras kulturverksamheter ska utvecklas. Det som jag kan känna oro för är hur länge de ska orka kämpa i den ekonomiska snålblåsten.

Herr talman! Låt mig som ett exempel ta Tornedalsteatern i Pajala, som jag besökte i fredags. Tänk vilken fantastisk verksamhet denna teater har bedrivit under sin levnad – den fyller snart 25 år! Pajala är ett exempel på hur mycket kulturen har kommit att betyda för människorna och därmed för kommunens utveckling och överlevnad.

Pajala har relativt sett många småföretag, alltifrån företag som producerar högkvalitativa teknologiska produkter till trä- och besöksnäringar. Nu väntar Pajala på att få öppna en ny gruva. Mitt i allt detta finns Tornedalsteatern. Det anslag som Kulturrådet har gett dem har stått stilla i minst tio år. Och de är inte ensamma om dessa förutsättningar.

Vänsterpartiet har i reservationen om pris- och löneomräkningen påtalat de missförhållandena i flera år. Det finns två problem. Det ena är att de som får uppräknings inte får kompensation för de faktiska fördyringarna. Det aktualiserades i årets budgetförslag när man först räknade upp dem med 3 ½ procent för att sedan göra en reducering med närmare 1 ½ procent.

Det andra är att det saknas en uppräknings på flera kulturpolitiska områden. Den fria scenkonsten, amatörkulturens centralorganisationer, litteratur- och tidskriftsstödet liksom hemslöjden är några exempel på kulturverksamheter som inte får någon uppräknings.

Konsekvenserna blir att man precis som Tornedalsteatern drabbas av en kontinuerlig urholkning av anslagen. Det resulterar i nedskärningar, höjda biljettpreiser med mera. Detta i sin tur motverkar kulturpolitikens mål att verka för att alla som bor i landet ska få tillgång till kulturlivet.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Herr talman! Härmdagen läste jag att man på EU-nivå höll på att upprätta ett digitalt bibliotek. Så här stod det i rapporten från rådsmötet den 27 november för utbildning, ungdom och kultur:

Vad gäller det digitala biblioteket Europeana och digitaliseringen av kulturella verk i allmänhet underströk flera medlemsstater att det kulturella innehållet på Internet bör vara balanserat och inte endast omfatta böcker. Ett antal medlemsstater uttalade sig vidare specifikt om Europeana och konstaterade att portalen var värdefull och bör stödjas samt uppmärksammade att frågor om riktlinjer, finansiering, styrning, säker lagring och tekniska problem måste lösas.

Jag kom osökt att tänka på Vänsterpartiets förslag om att tillsätta en utredning som dels ser över möjligheten att bygga upp digitala bibliotek för svensk film och musik, dels lägger fram ett förslag på system för ersättning till upphovsmännen. Den nuvarande biblioteksersättningen skulle kunna användas som förebild och ersättningen betalas till dem som väljer att låta sina verk tillgängliggöras.

Det ser ut som om EU och Vänsterpartiet tänker i samma banor vad gäller digitala bibliotek. Frågan är om majoriteten i riksdagen vågar göra detsamma.

Anf. 2 LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 7 och 13. Jag vill påpeka att vi socialdemokrater står bakom samtliga reservationer från den socialdemokratiska gruppen i kulturutskottet.

Hur mycket man väljer att lägga på kulturen är en signal, en mätare på hur man värderar kulturen. I och med att regeringen nu har lagt fram sin budget för 2010, mandatperiodens fjärde och sista år, kan vi summera hur de borgerliga värderar kulturen under hela mandatperioden.

Den samlade bilden bekräftar det vi fick höra under den förra valrörelsen. Det är inte ett prioriterat område för de borgerliga. Ingen arbetsgrupp förberedde politiken inför förra valet. Inga partiledare engagerade sig i kulturpolitiken, utom möjligen Lars Leijonborg som i en debatt med mig bekräftade Folkpartiets förslag att börsnotera Sveriges Television.

Nu ser vi resultatet, en kulturbudget som är ungefär lika stor som 2006. De små reformer som genomförts finansieras genom neddragningar inom andra delar av kulturens område.

Sammantaget ökar kulturbudgeten med 3 procent efter avdrag för inflation under fyraårsperioden 2006–2010. Det är mindre än 1 procent per år. Det kan jämföras med 19 procent under den förra mandatperioden, 19 procent mot 3 procent.

Den lilla ökningen kan i sin helhet hänföras till ett par långsiktiga beslut som fattats under tidigare regeringar och som den nuvarande varit klok nog att fullfölja. Det var till exempel den stora upptrappningen av ersättning till kyrkan som avtalades då kyrkan skildes från staten.

Det har varit en nästan helt reformfri mandatperiod. En dryg hundralapp per elev i grundskolans högstadium till kulturaktiviteter har finansierats av neddragningar på andra håll.

Det är två områden som jag vill lyfta fram i dag som jag är särskilt besviken på. Det gäller två områden där de borgerliga och inte minst kulturministern personligen profilerade sig särskilt under den förra man-

datperioden, under sin oppositionsperiod, och där förväntningarna var särskilt stora.

Det första gäller kulturarvet. Där kritiserades vi socialdemokrater och våra samarbetspartier för att vi inte satsade tillräckligt och för att prioritera fri entré framför vård av museernas samlingar. Där väntade jag mig höjda ambitioner av den borgerliga regeringen.

Nu har vi facit. År 2010 kommer summan av statens olika anslag för kulturarvet att vara 5 procent mindre än 2006. I stället för reformer fick vi nedskärningar. Jag pratar självklart om belopp efter justering för inflationen.

Det andra området är de fria grupperna inom teater, musik och dans. Där har vi sett ett starkt engagemang som skapar förväntningar om en prioritering. Men också där är facit en besvikelse. Budgeten för 2010 är inte större utan mindre än den var i min sista budget 2006. Den är till och med mindre i löpande priser. I verkliga resurser, alltså rensat för inflationen, är minskningen omkring 7 procent till de fria grupperna.

Försämringen av kulturarbetarnas villkor, högre avgifter i kommunala musik- och kulturskolor, avskräckande höga avgifter och bortstötta besökare på museerna och neddragningar på vården av kulturarvet är facit av denna mandatperiod. Därutöver kan läggas en kraftig ökning av arbetslösheten.

Just i dag har vi fått besked från Arbetsförmedlingen om att man nästa år väntar en sysselsättningsminskning inom kulturens område på 3 procent. Det är en minskning trots att finansministern nu beskriver att konjunkturen har vänt.

För 2010 råder reformstopp på kulturens område. Alla tillgängliga pengar och därutöver stor upplåning har gått till en valbudgets prioriterade områden. De är många, men kulturen räknas inte dit. Det gäller naturligtvis först och främst de stora skattesänkningarna.

Vi socialdemokrater prioriterar kulturen. För oss är det ett kärnområde i den offentliga verksamheten. Om inte stat och kommun satsar finns det ingen annan som träder in. Kulturen är inte grädde på moset utan jästen i brödet, för att travestera en av mina företrädare som socialdemokratisk kulturpolitiker.

I budgeten för 2010 vill vi satsa på en stark jobbprofil. Den ekonomiska politiken har misslyckats. Nedgången i den svenska ekonomin är större än i jämförbara länder. Nedgången är dubbelt så stor som i krisens hemland USA, och arbetslösheten är skyhögt. Särskilt gäller det ungdomsarbetslösheten. Den är en av de högsta i Europa. Den är till och med högre än i krislandet Island.

Även kulturpolitiken kan spela en roll som passar in i en övergripande politik för jobben. Det kulturarv som vi gemensamt bestämt ska bevaras för evigt kan hellre vårdas och underhållas nu än under högkonjunkturer.

Därför vill vi satsa på access för museer, bibliotek och arkiv och ROT-program för k-märkta byggnader. Det skapar flera tusen jobb; det vet vi. Det är beprövade instrument som har utvärderats och befunnits effektiva för sina syften. Det är kanske till och med effektivare än att putsa upp simbassänger och renovera kök, vilket är det som regeringen har valt att prioritera i det här sammanhanget.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Vi vill ge konstnärssallianserna ökade resurser för att möta den starkt stegrade arbetslösheten bland skådespelare, musiker och dansare. Vi motsätter oss den neddragning på 50 miljoner kronor som kulturministern lagt över i stort sett alla statliga kulturinstitutioner.

Men vi klarar också att satsa på tillgängligheten. Vi vill åter öppna våra museer för fler besökare genom fri entré. Vi höjer ambitionsnivån när det gäller digitalisering av biografier runt om i landet. Vi vill ge fler på våra äldreboenden tillgång till kvalitativa kulturupplevelser som ger glädje och stimulans i en ofta monoton vardag.

Vi vill stimulera kvalitet och bredd vid de kommunala kultur- och musikskolorna, som nu har stora problem, med ett särskilt bidrag på 25 miljoner kronor särskilt riktat som stimulans till de kommuner som tar ut låga avgifter för att inbjuda fler att engagera sig i musik- och kulturskolan.

Men vi får inte tappa bort blicken mot framtiden. Den nya teknikens möjligheter för kulturlivet måste tas till vara. Det gäller kulturarvet, filmen, musiken och museerna.

Framtiden handlar också om världen och internationaliseringen. Vi vill öka kulturutbytet med omvärlden, steg för steg, under lång tid framöver. Vårt kulturliv mår väl av att visa upp sig för annan publik utomlands och av att andra länders kulturliv blir tillgängliga för oss.

Vi vill satsa, steg för steg, 10 miljoner nästa år och 20 miljoner och 30 miljoner för de kommande åren för att signalera att detta är en permanent framtidsinriktning, en permanent ökad prioritering för den internationella dimensionen vad gäller svensk litteratur, film, teater, musik och så vidare.

Det stimulerar vitaliteten och kvaliteten i vårt kulturliv, och det gör Sverige till ett bättre land att leva i – till ett coolare land att leva i.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Anneli Särnblad och Lars Wegendal (alla s) och Amineh Kakabaveh (v).

Anf. 3 ESABELLE DINGIZIAN (mp):

Herr talman! I dag ska vi debattera två betänkanden som vi har väntat länge på. Efter 2010 års budget ska vi debattera mandatperiodens kulturproposition. Det finns mycket att säga om det, men jag kommer dess värre inte att ha möjlighet att kommentera allt. Jag hänvisar därför alla lyssnare till Miljöpartiets motioner och reservationer.

Herr talman! Efter tre år och en kulturutredning är det svårt att säga att alliansen lyckats presentera en modern och framtidsinriktad kulturpolitik. Den som läst dessa två betänkanden förstår nämligen snabbt att alliansens prat om att värna kulturen möjligtvis kan övertyga dem själva.

En regering som i sin budget skär bort 1 ½ procent från 19 anslag kan knappast anses värnande. Miljöpartiet säger nej till denna nedskärning, detta samtidigt som utskottets kulturentusiastiska allianspartier inte har något har att invända mot dessa förändringar.

Denna urholkning av kulturverksamheterna försöker alliansregeringen dölja genom att lägga pengarna på skolan. Man kallar det Skapande skola och försöker på detta sätt ge en touch av kultursatsningar.

Herr talman! 1 ½ procent kan verka som en liten nedskärning, men så är det inte. Vi talar om 46 miljoner. Det blir förödande konsekvenser, men det finns det inget skrivet om i betänkandet. Det handlar bland annat om 800 000 kronor mindre till Kulturrådet. Anslaget Litteratur, läsande och språk tappar 700 000 kronor. Teater och dans får dra ned verksamheten med motsvarande 15,4 miljoner kronor och så vidare.

Alliansens partier talar också, ironiskt nog, om arbetslinjen. Det är alltså inte så att regeringen satsar på kulturen när man plockar bort 7 ½ miljon kronor från Riksteatern och Dramaten tillsammans. Då handlar det både om lägre kvalitet och om fler som blir arbetslösa. Det handlar om att fler drivs ut till det som de kallar för utanförskap.

Herr talman! När regeringen lägger fram en budget som innebär avveckling av kulturverksamheter lägger Miljöpartiet fram en budget för att kulturen ska utvecklas. Miljöpartiet har lagt fram en partimotion för lokal, regional och nationell kulturutveckling. Vi anser att kulturen inte bara är en del av välfärden, utan den är också en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling.

Kulturens kraft är oundgänglig för individens personliga utveckling och en dynamisk kraft i samhällsutvecklingen vars tillväxteffekter dessutom har en minimal belastning på miljön. Att satsa på kultur, herr talman, är förutom allt gott det för med sig också klimatsmart. Det ger en vinnavinna-effekt, och därför kan det aldrig vara fel att satsa på kultursektorn.

I vår motion skriver vi hur vi vill stärka kulturens och konstens ställning så att fler kvinnor, män, barn och ungdomar får bättre tillgång till kultur och bättre förutsättningar att vara delaktiga i skapandet. De professionella kulturskaparnas förutsättningar förbättras också när vi stärker den kulturella infrastrukturen i landet.

För en framtidsinriktad kultur krävs en kraftsamling. Det behövs både långsiktighet och nyskapande. Vi vill ge förutsättningar för att det ute i landet ska skapas kulturcentrum vilka ska fungera som plattformar för de olika aktörerna som kan verka tillsammans och stärka varandra. Dessa centrum anslår Miljöpartiet medel till.

Herr talman! Kulturministern har deklarerat att barn- och ungdomskulturen är prioriterad. Regeringen satsar på Skapande skola och ger landets skolor möjlighet att söka pengar för olika projekt. Medlen är lika för alla barn och ungdomar i landet, trots att förutsättningarna är olika. I propositionen *Tid för kultur* står det: ”Barns och ungdomars förutsättningar att ta del av kultur skiljer sig dock åt beroende på ålder, bostadsort, föräldrarnas utbildning, i vilken skola de går och i viss mån på föräldrarnas ekonomi.”

Utredningen om barnkultur, *Tänka framåt men göra nu*, som kom 2006 verkar alliansen också ha slängt i papperskorgen. Det tycker jag är synd, för det finns mycket tänkvärt i den utredningen. Där står det bland annat: ”Vår kartläggning med titeln *Det ser lite olika ut...* visar att barnkulturen är mycket svagare och når betydligt färre än vi trodde. Slump och uppväxtvillkor avgör i vilken utsträckning ett barn får uppleva och själv skapa kultur.”

Alliansens stora stolthet Skapande skola är naturligtvis bättre än ingenting alls, men jag tror inte att en statisk fördelning där inga som helst hänsyn tas till de olika förutsättningarna är det optimala sättet att stärka barn- och ungdomskulturen.

I Kulturrådets rapport skriver man, och jag läser innantill: ”I många intervjuer framhålls tidsaspekten som en viktig faktor för lyckade Skapande skola-projekt. Saknas nödvändig tid, vilket framförallt många lärare vittnar om, riskerar kulturinsatserna att bli enstaka nedslag i skolan.”

Herr talman! Vi stöder inte regeringens förslag till Skapande skola.

Miljöpartiets grundhållning är att kulturen måste växa och formas underifrån eftersom förutsättningarna är så olika. Vi menar att den situation vi har innebär att vi måste ha ett långsiktigt och framåtriktat lokalt utvecklingsarbete. Då är det inte säkert att skolan är den enda möjliga vägen för att nå barns och ungdomars kulturintresse. Vi tror på ett lokalt krafttag efter varje kommuns skilda förutsättningar. Det handlar om ett samarbete mellan lokala aktörer som professionella kulturutövare, kulturskolan, kulturinstitutioner och amatörföreningar med skolan som en av aktörerna.

Vi vill flytta ned pengarna för detta arbete direkt till kommunerna. På så sätt får varje kommun möjlighet att ta ett helhetsgrepp, koordinera sina egna kulturverksamheter och få en bättre synergieffekt. På så sätt kommer pengarna bäst barnen till godo i varje enskilt fall.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om de läsfrämjande insatserna. Läsandet och förståelsen för det skrivna ordet är grundläggande för att man ska kunna ta till sig ny kunskap. Det gäller särskilt barn och ungdomar under utbildningstiden. Det handlar inte bara om den tekniska kunskapen i att kunna läsa utan om läsförståelsen, det vill säga att uppfatta det som har skrivits och det som de facto inte har skrivits till fullo. Där kommer läsvanan in.

Visst gör regeringen en mindre satsning, men det är inte tillräckligt, anser vi. Hos Kulturrådet finns fler avslagna ansökningar än bifallna. Det finns alltså många viktiga läsfrämjande insatser som inte har fått plats i den borgerliga kulturbudgeten. Det finns ett behov som regeringen säger nej till. Miljöpartiet föreslår därför att länsbiblioteken får i uppdrag att hitta nya former för läsfrämjande insatser för barn och ungdomar.

Herr talman! Jag står bakom samtliga av Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till nr 4, 12 och 14.
(Applåder)

Anf. 4 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Nu har vi hört oppositionens samlade förslag. De var spretigare än den spretigaste julgran jag någonsin har sett eller hört talas om. Det är helt omöjligt att efter de här anförandena få klart för sig vad oppositionens alternativ är.

Men jag är glad att vi i dag har en kulturdebatt. Vi debatterar alldeles för sällan kultur i Sveriges riksdag. Vi i alliansen har ambitionen att kulturen ska ta mer plats. Det gäller även i Sveriges riksdag. Jag tackar därför herr talman för att han sade att vi får hålla på som längst till klockan elva i kväll. Vi ska försöka hålla oss inom tidsramarna.

Kulturen är mycket större än kulturpolitiken. Kulturutskottets betänkande nr 1 är större än kulturutskottets betänkande nr 5 *Tid för kultur*, även om det senare innehåller mycket spännande saker. Det är nästa betänkande vi ska behandla, men nu är det budgetbetänkandet vi ska diskutera.

Kulturen är större än kulturpolitiken. Det verkar vara ett problem för Leif Pagrotsky. I sitt anförande sade han att om inte stat och kommun satsar så satsar ingen annan. Det måste vara en komplett nyhet för Leif Pagrotsky att kulturen till huvuddelen finansieras av människor själva – hushållen. Det är inte kommunalpolitiker eller riksdagspolitiker som kastar in det mesta i degen av jätten, utan det är enskilda människor. Tänk på det, Leif Pagrotsky! Det är viktigt när man diskuterar kulturpolitik.

När vi nu diskuterar budgeten ska vi också sjösätta en av de största reformerna på kulturområdet på 30 år. Vi kommer att ändra inriktningen på kulturpolitiken så att den passar 2000-talet. Men det är så klart inte säkert att den passar Leif Pagrotsky eller Siv Holma som leder den vänsterledda oppositionen.

Vi befinner oss mitt uppe i en internationell finanskris – den värsta sedan 30-talet. Landets bnp, bruttonationalprodukt, faller i år, förra året och troligtvis nästa år; det vet vi inget om för det finns bara gissningar. Den faller med ungefär 5 procent. Vad gör man i ett sådant läge med statsfinanserna? Vi har erfarenheter från tidigare socialdemokratiskt ledda regeringar.

Publik och kära åhörare! Ni kan fråga Leif Pagrotsky. Han var minister i en regering som drog ned anslagen med 11 procent rakt över i den förra finanskrisen. Så behandlade man kulturpolitiken och alla andra områden förra gången.

Hur ser det då ut i dag? Vi jobbade hårt för att kulturen skulle ta mer plats. Vår kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och hennes eminenta arbetskamrater lyckades vid förhandlingarna inte bara behålla den nivå vi har utan också få till en liten ökning. Här raljerar oppositionen över att ökningen är så liten att den knappt syns. Visst är den liten, men i det finansiella läge vi befinner oss i är det en bedrift att ha lyckats med detta.

Stadigt, stegvis och målinriktat – så har vi fyra partier i alliansen lyckats öka kulturbudgeten varje år under mandatperioden. Med stort mod och med mycket kritik från den vänsterledda oppositionen har vi vågat ompröva en stor del av politiken. Vi har gjort nya prioriteringar inom anslagen för att få till större förändringar än vad budgeten vittnar om. Vi har gjort mer för svensk kulturpolitik på tre år än vad Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lyckats med på tolv år.

Vi gick in, precis som Leif Pagrotsky sade, i den här mandatperioden utan en gemensam plattform. Om vi hade haft det hade vi kunnat göra så mycket mer. Trots det har vi fyra tillsammans lyckats ta fram gedigna underlag, remittera förslag och till sist lägga fram fler propositioner än vad socialdemokratiska regeringar ensamma har lyckats med tidigare.

Alliansens ansvar är att ta Sverige ur krisen för att sedan kunna fortsätta satsningarna på den gemensamma välfärden. Arbetslinjen ligger fast. Vår ambition är att förhindra att fler arbeten försvinner. Vi ska satsa på omställning och bygga broar över till arbetsmarknaden så att vi kan skapa fler arbeten och jobb för fler människor.

Våra kulturpolitiska prioriteringar är kända. Vad den vänsterledda oppositionen vill är det ingen som vet. Jag tror inte ens att de själva vet det.

Jag ska upprepa våra prioriteringar. Den första är barns tillgång till kultur. Vi har startat genomförandet av Skapande skola. Hittills har det

gällt barn mellan sju och nio år. Det är en formidabel succé om man läser Kulturrådets rapport. Det är tur för Esabelle Dingizian att det finns något negativt, som hon nyss läste upp.

Men vad är alternativet för oppositionen? Miljöpartiet vill absolut inte ha Skapande skola. Hur ser ert alternativ till barns tillgång till kultur ut? Hur ser det ut, Vänstern och Socialdemokraterna? När får vi reda på detta?

Förutom Skapande skola har vi gett ett antal uppdrag till våra myndigheter och gett Kulturrådet ett särskilt ansvar att följa upp att barnperspektivet genomsyrar myndigheternas verksamhet.

Vår andra prioritering är vårt gemensamma kulturarv. Vi har satsat målmedvetet för att förbättra våra museer som staten äger och för att överbygga kunskap och kompetens mellan statliga och kommunala museer och läns museer. Vi har varit tvungna att ta itu med den springnota som Socialdemokraterna lämnade efter sig som ett arv till oss andra.

Vad vi nu måste göra är att sakta men säkert bygga upp museerna. Vi har dessutom sjösat – det kommer upp i debatten om nästa betänkande – en digitaliseringsstrategi för att få en gemensam strategi som gäller för statliga och kommunala myndigheter samfällt så att vårt kulturarv kan bli tillgängligt för alla, inte bara för dem som bor nära de 19 statliga museerna.

Vi gör inte som man är överens om inom vänsteroppositionen att göra, att tvinga museerna att åter ta bort entréavgiften för vuxna människor till förfång för utställningskvalitet med mera.

Kulturarbetarnas villkor är den tredje prioriteringen. De tre vänsterpartierna är inte överens här. Man satsar olika, dock 100 miljoner kronor. Det är mycket pengar, men alliansregeringen satsar 3 200 miljoner kronor i Lyftet där kulturarbetarna och de som jobbar inom kulturarvet är givna mottagare som kan få anställning med de här pengarna.

Som jag sagt, herr talman, har oppositionen ingen gemensam politik. De är helt överens med regeringen på de flesta av punkterna i det här betänkandet. På endast 15 punkter har man en avvikande mening och, herr talman, kan man tänka sig tre gemensamma reservationer! Jag skulle kunna gå igenom dessa tre, men då min talartid inte tillåter det avslutar jag anförandet med att yrka bifall till förslaget i betänkande KrU1 och avslag på samtliga motioner.

Anf. 5 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag får börja med att säga att allianspartierna sänker skatterna med närmare 100 miljarder. Det motsvarar drygt tio årskulturbudgetar – apropå hur man värderar och prioriterar. Under förra mandatperioden ökade vi tillsammans kulturbudgeten med 19 procent, motsvarande för allianspartierna är 3 procent.

Min fråga är något mer konkret än så. Det är en fråga som är väldigt stor i förvaltningsområdet i Norrbotten och gäller sverigefinnar och finska språket. Man ska kunna se finsk public service även där, som man kan i Stockholm, Uppsala och Västerås. Det här tycker vi är en oerhört stor orättvisa. Vänsterpartiet avsätter 2 miljoner för att klara av att ge förvaltningsområdet i Norrbotten den här möjligheten.

Min fråga till Cecilia Magnusson är: Vill Cecilia Magnusson arbeta eller avser hon att arbeta för att förvaltningsområdet i Norrbotten be-

handlas på samma sätt som andra förvaltningsområden? Man kan säga att det nu är en utökning, men man har inte fattat beslut om det. Tycker inte Cecilia Magnusson att sverigefinnar och finnar borde få samma möjligheter att se på finsk public service som man har i Stockholm, Västerås och Uppsala?

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 6 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Siv Holma tog upp skattesänkningarna på 100 miljarder. Även om Siv Holmas vänsteropposition gör mycket stora satsningar i sina förslag – fastän de inte överensstämmer med varandra – är det inte ens 100 miljarder som Siv Holmas parti satsar i sitt budgetförslag. Då får jag väl informera Siv Holma, om hon inte har låtit sig bli informerad, om jobbskatteavdraget. Det gör att vanliga människor med inkomster på låg och mellannivå får mer pengar i plånboken. Vi sänker skatterna för vanligt folk. Det tycker Vänstern är så hemskt. Det är en fantastisk reform vi har genomfört. Människor slipper betala onödigt mycket i skatt och får använda sina inkomster till att lägga på det som de själva vill. Kan Siv Holma tänka sig att det här kommer att innebära ett uppsving också för kulturen? Svenskarna är det folk i Europa, kanske i hela världen, som lägger mest pengar på kultur. När människor får mer pengar i plånboken går mer pengar också till att köpa kultur i olika former.

När det gäller människors möjligheter att se på tv har vi en stor utbyggnad som gör att de flesta människor i Sverige kan se kanaler på andra språk. Det är mitt svar på frågan. Några satsningar på detta har inte planerats i denna budget.

Anf. 7 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag vill rekommendera Cecilia Magnusson att läsa på s. 129 i betänkandet under Medier. Då förstår Cecilia Magnusson vad det handlar om. Uppsala, Västerås och Stockholm har en möjlighet att avgiftsfritt ta del av finsk tv, som är viktigt för finstalande.

Cecilia Magnusson talar om skattesänkningar och hur bra det är för människor att få mer pengar i plånboken. Cecilia Magnusson ger bevis på att Moderaterna är fördelningspolitiskt blinda. Jobbskatteavdraget går nämligen mestadels till den rikaste halvan av svenska folket. 60 procent av jobbskatteavdraget går till de rikaste. Den fattigaste tiondelen får någonstans runt 6 procent. Då inställer sig frågan: Gör man kulturen tillgänglig för alla när man göder dem som har mycket pengar, och dem som har lite pengar jagar man, exempelvis sjuka och arbetslösa?

Det handlar om politiska värderingar och prioriteringar. Att ha en bra offentlig kulturpolitik med ordentliga resurser ger förutsättningar även för människor med små inkomster att ta del av kulturen och att vara med om att skapa kultur. I Moderaternas Sverige ska man ge bara till dem som har. De andra får stå utanför.

Anf. 8 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Det hade varit intressant att höra lite grann om vad Siv Holma och hennes vänsteropposition hade tänkt åstadkomma, men det fick vi inte nu utan en gammal beskrivning av vad moderat politik är. Jag skulle vilja rekommendera Siv Holma att läsa på både denna budgetproposition och de andra.

Det är klart att har man en större inkomst får man ett större avdrag. Men enligt de utvärderingar av jobbskatteavdragen 1, 2 och 3 som gjorts får låg- och medelinkomsttagarna de största inkomstökningarna.

Jobbskatteavdraget är för dem som jobbar. De som går på arbetslöshetsersättning och sjuklön omfattas inte, och inte heller pensionärer, av detta. Men för de människorna gör ju alliansregeringen massor med andra satsningar som är jätteviktiga.

Till skillnad från Siv Holma har jag inte bara Moderaterna med mig, utan jag har Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet bakom mig i våra förslag. Vem har Siv Holma bakom sig i sin politik?

Anf. 9 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Du undrade, Cecilia Magnusson, hur vi tänkte satsa på barn och ungdomar. Jag beskrev i mitt anförande att vi ville skicka pengarna till kommunerna, så att kommunerna själva tillsammans med olika aktörer kan titta på vad som är bäst för barn och ungdomar.

Det var inte alls det jag skulle ta upp här, utan jag tänkte ta upp museerna och museibesöken. I kulturpropositionen konstaterar regeringen själv att museibesöken bland 16–19-åringar har minskat trots att man har tagit bort entréavgiften för ungdomarna. Samtidigt ligger besöken från skolan och liknande kvar. Jag undrar då vilka slutsatser regeringen eller Cecilia Magnusson drar av att besöken har minskat trots att det är gratis för 16–19-åringar. Den var den frågan.

Sedan undrar jag om de läsfrämjande insatserna. Läsfrämjande är också något som regeringen prioriterar, står det i betänkandet. När jag tittar på Kulturrådets hemsida ser jag att det inte är tillgodosett. Här kan man se att de blå är ansökningarna, och de gröna är de som har fått ansökningar beviljade för läsfrämjande insatser. Jag undrar vad Cecilia Magnusson tycker om det.

Anf. 10 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Det var intressant att få höra en liten utbyggnad av det resonemang som Esabelle Dingizian hade i sitt anförande angående Skapande skola. Jag är osäker på om man vet hur man söker Skapande skola. Det är just det att man på skolan bestämmer vad man skulle vilja göra, och om det är en kommunal skola gör man en kommungemensam ansökan till Kulturrådet. Det är precis det som Esabelle Dingizian anför att man vill göra. Men man vill ha bara 60 miljoner kronor.

Alliansregeringen anslår 112 miljoner kronor för vår utökade Skapande skola. Miljöpartiet vill bara satsa 60 miljoner, men vi vet inte på vad – det är väl på ungefär samma sak. Vem är det som ska fördela de medlen? Vad säger socialdemokrater och vänsterpartister, som ju uppskattar och accepterar Skapande skola? Vilken linje är det som kommer att gälla? Det är det väljarna vill ha svar på. När får vi de svaren?

När det gäller museerna har vi väldigt mycket att göra. Vi måste se till att ekonomin fungerar, att vi betalar av den springnota som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lämnade efter sig efter tolv år vid makten. Vi har anslagit 97 miljoner kronor till museerna för att de kontinuerligt ska kunna bygga upp verksamheten och göra den attraktiv för att nya grupper ska komma till museerna.

Jag tycker att Esabelle Dingizian i stället ska tala om för mig och för väljarna: Vad är era prioriteringar inför valet 2010?

Prot. 2009/10:49
14 december

Anf. 11 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Du är duktig på att inte svara på frågor, Cecilia Magnusson. Jag försäkrar dig att vi kommer att tala om för väljarna vilka våra prioriteringar blir före valet.

Jag hör inte att Cecilia Magnusson drar några slutsatser om varför ungdomars besök på museerna har minskat. Tror du inte att det har att göra med att det kostar pengar för de vuxna att gå in? När de rödgröna förespråkar fri entré gäller det för alla. Det visade sig att det kom fler till museerna när det var fri entré för alla och inte bara för ungdomarna.

När det gäller läsfrämjande insatser fick jag inget svar från Cecilia Magnusson. Trots att läsfrämjande är prioriterat för allianspartierna är ansökningarna inte tillgodosedda, som jag visade här. Det finns väldigt många där ute som förstår att läsfrämjande är viktigt. Jag tycker ändå att det inte handlar om så många miljoner kronor att alliansregeringen skulle kunna leva upp till sina prioriteringar, vilket de nu inte gör.

Anf. 12 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jo, Esabelle Dingizian, läsfrämjande är en mycket högt prioriterad insats för alliansregeringen. Vi har varje år satsat mer pengar för läsfrämjande. Esabelle Dingizian visade upp en lista, men jag tror inte att hon menar att alla som skickar in en ansökan ska få pengar. Det är ju skattepengar, och man har väl gått igenom varje ansökan och godkänt eller inte godkänt den. Det är klart att behoven är stora, men vi måste ha kvalitetskrav också.

Det är likadant på museerna, att vi måste ha kvalitetskrav. Att tvinga museerna att inte ha några avgifter innebar ju att kostnaderna ökade för museerna. I stället för att lägga pengar på utställningar fick man lägga dem på ökad städning och underhåll på grund av slitage på lokalerna som ni inte hade skickat med pengar till. Vad vi nu har gjort är att restaurera det här så att man har pengar för att kunna ha en vettig verksamhet och kunna utveckla verksamheten.

Dessutom har vi från alliansregeringens håll sett till att inte bara de som bor i Stockolms närområde, och lite i Göteborg eftersom vi har ett statligt museum där, utan hela landet ska få tillgång till det här. Det ska inte vara bara de vuxna i Stockholm, som dessutom har de högsta inkomsterna i hela landet. Alliansregeringen satsar på hela Sverige, medan ingen vet vad oppositionen vill. Jag hade hoppats att vi kunde få lite klarhet i det i debatten här i dag, men tyvärr har vi inte lyckats få det, herr talman.

Anf. 13 ANDERS ÅKESSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet KrU1 och avslag på samtliga motioner.

Därutöver vill jag fästa kammarens uppmärksamhet på några områden i det här betänkandet där jag både som centerpartist och som företrädare för de fyra allianspartierna känner en särskild stolthet.

Ett av de områdena är den rätt rejäla uppräknings som nu sker till public service-bolagen Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildnings-

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

radion, upp till 6,7 miljarder kronor år 2010. Det är en uppräknings med drygt 3 procent. Kopplat till det beslut som riksdagen fattade den 25 november om nya sändningstillstånd och långsiktiga stabila villkor för de tre public service-bolagen innebär det stabilitet, förutsägbarhet och långsiktighet, det vill säga goda förutsättningar för av politik och av ekonomiska intressen oberoende massmedier.

Någonting som har kommit att diskuteras mycket i debatten så här långt är satsningen på Skapande skola. Det är en långsiktig satsning för mer kultur i den svenska grundskolan. Den innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande sammanfaller.

Nu bygger vi ut satsningen till att omfatta årskurserna 4–6 i grundskolan utöver 7–9 som det har varit så här långt. Totalt satsar vi från och med nästa år 110 miljoner kronor om året på detta som redan sedan 2008 kommit att omfatta mer än 75 procent av landets skolor.

Jag är glad att också stora delar av den politiska oppositionen, så när som Miljöpartiet, ställer sig bakom denna viktiga kultursatsning som når alla barn och ungdomar i hela landet. Det är vad satsningen Skapande skola innebär.

Vi har hört företrädare för Miljöpartiet redovisa sina skäl för att inte stå bakom satsningen Skapande skola. Jag förstår fortfarande inte orsaken till att man inte gör det. Men det är bra att man är tydlig på den punkten.

Denna budget innebär ytterligare ett steg i riktning mot att Skapande skola ska komma att omfatta hela den svenska grundskolan.

En annan sak som redan är omnämnd i debatten är den stora och långsiktiga satsning som kyrkoantikvarisk ersättning innebär. Riksdagen har tidigare i höst resonerat i frågan om kyrkoantikvarisk ersättning. Det handlade då om fortsättningen av statens stöd till Svenska kyrkan för att klara det framtida underhållet av det kulturarv kyrkobyggnader innebär.

Herr talman! Det är tillfredsställande att i detta budgetbetänkande med koppling till budgeten för 2010 kunna lägga fast att statens anslag 2010–2014 är 460 miljoner kronor om året. Det innebär ett sammantaget åtagande på 2,3 miljarder kronor.

Vi har tidigare konstaterat värdet av denna satsning som pågått sedan år 2000 och som inneburit en bra dokumentation. Man har garderat sig med säkerhets- och skadeförebyggande arbete i denna del av kulturarvet. Nu går vi vidare i denna stora satsning på den delen av vårt gemensamma kulturarv.

En annan sak som berörs i betänkandet är stödet till idrotten. Det är bra att vi i och med detta betänkande och riksdagsbeslut slår fast att den framtida finansieringen av svensk idrott i huvudsak kommer att ske över statsbudgeten. Det ger den förutsägbarhet som Riksidrottsförbundet efterfrågat, eftersom bidraget från staten till idrotten inte längre kommer att vara beroende av det årliga överskottet från Svenska Spel.

Sammantaget innebär beslutet att staten för 2010 tillför svensk idrott drygt 1,2 miljarder. Det vet vi är en satsning som omvandlas till ett enormt stort arbete i landets alla idrottsföreningar. Det gäller inte minst tack vara de hundratusentals ledarnas hängivna arbete.

Avslutningsvis är jag extra glad att vi i och med denna proposition och detta betänkande äntligen har fått till en av samhället finansierad

forskning om det civila samhället. Kopplar man budgetpropositionen till den nyligen avlämnade propositionen *En politik för det civila samhället* ser man att det innebär en forskningssatsning på drygt 20 miljoner kronor om året de kommande tio åren.

Det kommer att underlätta att lyfta fram det civila samhällets väldigt stora betydelse och över tiden också möjliggöra helhetsgrepp och att lyfta de frågor som rör det civila samhällets bidrag till kultur och dess relation till resten av samhället.

Herr talman! Detta kommer att innebära att vi med forskning bekräftar det som miljontals idealister i svensk folkrörelse redan vet, nämligen att det civila samhället tillför det svenska samhället i övrigt väldigt stora tillgångar.

(Applåder)

Anf. 14 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag noterar att Anders Åkesson var mycket stolt över den politik som redovisas här. Han började med att redovisa stolthet över saker som inte ingår i dagens dagordning, nämligen Sveriges Radio och Sveriges Television. Det var mycket intressant. Jag tolkar det som ett torftighetsbevis. Sex minuters talartid gick inte att fylla med stolthet över det som är dagens ämne, nämligen statsbudgeten.

Jag vill ställa en fråga till Anders Åkesson om den stolthet över den skapande skolan man känner för att ha fått loss 50 miljoner för att en hundralapp extra numera ska kunna användas för kultur på mellanstadiet utöver de 60 000–70 000 kronor som redan läggs på skolan.

Hur känns det att vara så stolt över 50 miljoner när du har suttit här i kammaren och applåderat när man försämrade för de långtidssjuka med miljarder? Statsbudgeten tillfördes miljarder som används till skattesänkningar för dem som har stabila jobb och goda inkomster.

Det nämner du inte. Men 50 miljoner, en hundralapp per elev, står du här och slår dig för bröstet för. Det är ett uttryck för en prioritering som inte är så mycket att vara stolt över.

Dessutom förvånas jag lite när du säger att du är så stolt över satsningen på den kyrkoantikvariska ersättningen. Faktum är att detta är ett tioårigt avtal som slöts mellan staten och kyrkan när vi samarbetade mellan våra två partier.

Enligt den överenskommelsen skulle ersättningen till kyrkan vara större i år än vad ni nu föreslår i er budget. Du är stolt trots att beloppet är lite lägre. Ni fullföljer en gammal politik.

Du måste gräva så djupt för att hitta något att vara stolt över i denna torftiga kulturbudget att du slår dig till ro med tio år gamla överenskommelser mellan s och c å ena sidan och ärkebiskopen å andra sidan trots att denna överenskommelse inte har fullföljts.

Anf. 15 ANDERS ÅKESSON (c) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad och till och med stolt över den satsning, Skapande skola, som vi har infört under den här mandatperioden. Vi har infört ett nytt element i svensk kulturpolitik och svensk skola där vi sammanför kulturens och skolans ambition att berika skolan och ge alla barn och ungdomar rätt till en kulturell delaktighet och ett eget skapande.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Dessa båda mål sammanförs. Vi gör kulturpolitiken större genom att också omfatta utbildningspolitiken. Ja, herr talman och Leif Pagrotsky, jag är stolt över det. Vi inte bara pratar om det. Vi tillför resurser. Jag är stolt över det, Leif Pagrotsky.

Avslutningsvis går jag till frågan om kyrkoantikvarisk ersättning. Jag tycker att det finns skäl att återföra historiska samband. Jag har inget att invända mot den överenskommelse som slöts i samband med millennieskiftet. Det var bland annat Socialdemokraterna och Centerpartiet som stod bakom den överenskommelsen.

Nu fullföljer vi den och gör den dessutom till ett långsiktigt åtagande gentemot Svenska kyrkan så att man vet vad som gäller ytterligare fem år. Jag tycker att det är väldigt bra. Vi har gemensamt skäl att vara stolta över det, herr Pagrotsky.

Anf. 16 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag är också glad för detta. Min förvåning är att ni när ni står och ska presentera den borgerliga regeringens kulturpolitik måste gräva tio år tillbaka i tiden för att hitta saker att vara stolta över som den här regeringen möjligen kan ta åt sig äran av att inte ha avskaffat utan bara minskat en smula. Det är ett tecken på att man måste gräva väldigt djupt.

Det sägs att man gör kulturpolitiken större genom att man tar bort pengar på andra områden i kulturpolitiken och lägger som ett litet plåster i skolan för att något släta över det som Jan Björklund gör för att tränga ut kulturen i skolan. Han tar bort det som kärnämne, ge det minskat utrymme och prioriterar ned det statusmässigt och på andra sätt för att i stället prioritera årtalsinläring och kunskapskontrollrelaterade delar av skolan och inte kulturen.

Accessprojekten, Anders Åkesson, gav fantastiska möjligheter att vårda och tillgängliggöra kulturarvet över hela landet för det ideella föreningslivet, släktforskare, arkiven, landsarkiven och hembygdsföreningar. Det har ni avskaffat. Är du stolt också över det?

Ni har nu pengar. Ni har tagit miljarder av de långtidssjuka och med en sådan entusiasm att du sitter och applåderar. Om det ändå vore så att entusiasmen berodde på att ni tog pengar av de långtidssjuka för att använda till kultur eller något som ni tyckte var intressant och angeläget. Men så är det inte.

Du applåderade att du skulle ge pengarna i skattesänkningar till välbeställda med stabila jobb och ordning och reda i sin ekonomi. Det var ju dit pengarna från de långtidssjuka gick. Om du ändå hade prioriterat kulturen – du sitter ändå i kulturutskottet – hade du inte behövt gå tio år tillbaka i tiden för att hitta någonting att hålla fram som bedrift för den här regeringen i dag.

Anf. 17 ANDERS ÅKESSON (c) replik:

Herr talman! Det är ändå kulturutskottets betänkande vi diskuterar, Leif Pagrotsky, apropå socialförsäkringssystem och annat som slank in i debatten.

Ja, herr talman, det finns ibland skäl att gå tio år tillbaka, och kanske ännu längre, för att påminna om att vi under den här mandatperioden återkommande från oppositionens sida misstänklighjorts för att nog inte

vilja fullfölja tidigare gjorda satsningar. Det har handlat om folkbildningen, där det framställdes som att alliansregeringen nog inte skulle fullfölja tidigare politik. Jo, men det har vi gjort. Vi har fullföljt och stått upp för en satsning och levererat rejält med resurser.

Likaså när det gällde diskussionen om kyrkoantikvarisk ersättning framställdes det som att det nog inte skulle bli en fortsättning. Det blev det. Dessutom gör vi ett åtagande för fem år framåt i tiden.

Herr talman! Det som jag inte nämnde i debatten men som det finns skäl att påminna om nu, apropå de frågor om arbetsmarknadspolitik kopplade till kultur som ställdes, är exempelvis satsningen på Hus med historia som nu går till Hembygdsförbundet, två gånger 15 miljoner över två år, där hembygdsrörelsen själv anförtros ett ansvar att rusta sina byggnader. Jag är alldeles övertygad om att det också kommer att ha en arbetsmarknadspolitisk påverkan.

Lyftsatsningen, som tidigare nämnts i debatten, är en rätt traditionell arbetsmarknadspolitisk insats, men den kan också komma att omfatta kultursidan.

Jag är inte fullt så bekymrad som Pagrotsky över att kulturen inte ska komma att omfattas av våra ansträngningar för att alla människor ska ha meningsfulla saker att göra.

Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det var en diskussion här tidigare om ifall man ska gå tio år tillbaka i tiden för att se ett perspektiv. Jag tänkte göra det ännu värre och ta ett hundraårigt perspektiv.

Det var förra veckan precis 100 år sedan Selma Lagerlöf fick Nobels litteraturpris. Det är märkligt att det knappt uppmärksammas i Sverige. Selma Lagerlöf är en av Sveriges viktigaste författare. Hon var en kämpe för kvinnlig rösträtt, förnyade romankonsten och lyfte fram litteraturen på ett mycket viktigt sätt. Jag tror att man i många andra länder skulle ha uppmärksammat den här minnesdagen stort, 100 år sedan Nobelpriset. Kanske säger det en del om svensk syn på kulturhistoria. Att läsa Selma Lagerlöf är, tycker jag, en del för att förstå Sverige lite bättre men också en del för att förstå sig själv och sin roll i samhället lite bättre.

Herr talman! Kulturen är viktig för ett samhälle. Det är tack vare utmaningar från de kulturellt aktiva som gränserna flyttas i samhället. Det är människor som vågar se nytt, som hittar nya uppenbarelser men som också tänjer på gränserna och ser möjligheter, de som utmanar och öppnar fönstret till det nya.

Konsten, musiken och litteraturen äger den förmågan att utmana. Det kan vara genom suggestiva berättelser och motiv, men det kan också vara genom att kombinera det till synes oförenliga och gestalta saker som andra knappt har sett. Ett samhälle som vill vara dynamiskt måste därför skapa stort utrymme för kultur och kulturella aktiviteter. Det gäller inte minst i tider när det sker stora förändringar, såsom nu när vi ser hur globaliseringen, miljöhoten och sociala förändringar ställer oss inför nya utmaningar. Det blir lättare att möta de utmaningarna i samtiden och i framtiden om det finns ett ökat kulturellt utbyte, om det finns möjligheter att ta del av kultur. Därför är det Folkpartiets åsikt att kulturen behöver ta större utrymme i samhället framöver.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

I en debatt om budgeten för kulturområdet blir det naturligtvis så att partierna jämför sig med varandra. Oppositionen säger nu att de i sin skuggbudget satsar mer än vad regeringen gör. Vi från alliansen säger naturligtvis att det aldrig har satsats mer än just nu. Som folkpartist skulle jag möjligtvis kunna luta mig tillbaka och säga att det är två folkpartistiska statsråd som märker ut sig i historien, Friggebo och Wikström, som särskilt framgångsrika när det gäller att värna kulturen i budgeten.

Sanningen är väl den att vi alla har anledning att fundera på hur vi gemensamt lyfter fram kulturen så att den får större utrymme i samhället. Ta till exempel konstnärers villkor, som vi alla tycker är viktiga och vill förbättra. Där tycker oppositionen att de gör en storsatsning. I själva verket satsar ni 0,8 procent mer än vad alliansen gör på området och tycker att det är viktigt, som om det skulle vara skillnaden mellan himmel och helvete. Eller ta bidrag till biblioteksverksamhet, där man skjuter till 1,5 procent. Konstnärsnämnden får 1,3 procents ökning. Är det detta som är skillnaden? Är det detta som gör att saker och ting blir så mycket bättre?

Socialdemokraternas alternativbudget är en budget för nya byggjobb. Det är ingen slump att Byggnadsarbetareförbundet var först att kommentera Socialdemokraternas alternativbudget på kultursidan. 175 miljoner kronor satsas på att skapa byggjobb, så kallad kultur-ROT. Det kan jämföras med de 2 miljoner kronor som har satsats på att höja ersättningar och bidrag till konstnärer. Räknar man om detta kan man konstatera att man i Socialdemokraternas kulturbudget satsar 80 gånger mer på byggnadsarbetarjobb än på kulturarbetarjobb.

Pagrotsky sade i sitt anförande att hur man satsar på kulturen är en måttstock på hur man värderar kulturen. Uppenbarligen värderar de då byggjobben 80 gånger högre än kulturjobben.

I anförandet sade också Socialdemokraternas Leif Pagrotsky att de fria grupperna får mindre nu än 2006. Det han glömde säga var att 2006 var ett valår. Då sköt Socialdemokraterna till 20 miljoner kronor till de fria grupperna, men 12 av dessa var uttryckligen tillfälliga. De skulle bara fördelas ut när det var valrörelse och skulle sedan dras in igen. Trots detta ligger denna budget i paritet med den totala satsning som gjordes av Socialdemokraterna. Det är klart att kulturen är en viktig valfråga, men jag tror att det är bättre för kulturen som helhet om man inte bara gör tillfälliga satsningar i samband med val utan satsar långsiktigt på kulturen.

Herr talman! Regeringen har arbetat med budgeten för 2010 i en bekymmersam situation. Finanskrisen i USA, som spillde över till resten av världen, skapade lågkonjunktur och drabbade ett utrikeshandelsberoende land som Sverige väldigt starkt. Det innebär naturligtvis att hela budgetpolitiken blir väldigt kärv och svår.

Trots denna situation flyttas nu positionerna på kulturområdet fram på en rad områden. Centrumbildningarna får ytterligare 10 miljoner kronor. Teateralliansen byggs ut. Det stärker kulturarbetarnas villkor, vilket är viktigt att framhålla. För mig som kommer från Kristianstad är det kul att kunna konstatera att vi nu i budgeten slår fast att jamboree för scouter ska genomföras där 2011. Satsningarna på läsfrämjande åtgärder utökas. Lyftet, som flera varit inne på tidigare, innebär att arbetsmarknadspolitiken också får en möjlighet att hjälpa till på kulturarvssidan. Vi får ett

stabil finansieringssystem för idrotten. Den kyrkoantikvariska ersättningen säkras på en hög nivå, vilket också tidigare talare har talat om. Och Skapande skola stärks.

Naturligtvis är detta någonting som vi är väldigt stolta över. När Sverige nu möter en tuffare konkurrens från resten av världen är kreativitet nyckeln till framgång. Att få kulturen och skolan att jobba närmare tillsammans är en nyckel till framgång för Sverige, så att vi ser till att våra ungdomar är bättre rustade för detta.

Det var ingen slump att skolreformatorn Fridtjuv Berg bad just Selma Lagerlöf att skriva en lärobok för svensk skola. Jag tror att vi kan lära oss av detta att vi också i denna tid kan vinna mycket på att kulturen och skolan närmas varandra. Därför är satsningen på Skapande skola som görs nu viktig, och vi från alliansen säger att vi vill se ytterligare satsningar på detta område.

Vi lyfter fram positionerna, men jag är den förste att säga att mer behöver göras. Jag tror till exempel att man behöver fundera en hel del på ledarskapet inom kultursektorn. De utmaningar som vi står inför nu gör det allt jobbigare både att vara konstnärlig ledare och att ta hand om det administrativa och ekonomiska.

Vi måste också gemensamt ta ett rejält grepp om jämställdheten på kulturområdet, och jag är väldigt glad över att Siv Holma lyfter fram frågan. De val man gör som kulturkonsument eller kulturskapare ska bero på egen fri vilja, inte på sociala konventioner. Det har gjorts en hel del bra satsningar på detta område, till exempel extra stöd till Moderna museet för att skapa bättre balans i samlingarna, men mer kan göras. Jag tror att ledarskap och jämställdhet till stor del hör samman.

Herr talman! Slutligen vill jag säga några ord om fastigheter. I utskottet har vi haft en arbetsgrupp som har jobbat särskilt mycket med situationen för kulturens fastigheter, inte minst här i Stockholm.

Jag tycker att det är ett svaghetstecken för politiken de senaste decennierna att man har haft ett system för underhåll som har gjort att viktiga kulturfastigheter har tillåtits att förfalla. Det innebär att vi nu har en stor skuld. Det handlar om miljardbelopp.

Nationalmuseum och Operan är i behov av akut renovering. Därutöver skulle vi behöva göra ytterligare nyinvesteringar på det kulturella området.

I kulturhistorien ser vi hur olika tidsepoker sätter avtryck i kulturfastigheter. Det är enorma satsningar som har gjorts. Vi kan ta Nationalmuseum som exempel. Tänk vilken jättelik satsning man gjorde när det byggdes. Det gjorde man naturligtvis för att markera att det var något som var viktigt för landet.

Vi kan fundera över det senaste decenniet när underhållet brustit och vi har låtit nödvändiga renoveringar stå tillbaka. Vilken signal sänder det till eftervärlden?

Ett enigt utskott uppmanar i betänkandet regeringen att ta tag i problemen. De problem som den tidigare regeringen inte tog tag i tror vi att den nuvarande regeringen har förmåga att ta tag i. Det handlar om att säkerställa underhållet, förbättra tillgängligheten och överväga hur man får system som tar ansvar för de antikvariska merkostnaderna för de kulturella fastigheterna. Det löser man inte med quick fix. Ett enigt utskott konstaterar att det krävs ett ansvarstagande.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Med dessa ord, herr talman, vill jag tacka kulturministern för ett bra och framgångsrikt arbete i budgetprocessen och ett konstruktivt samarbete. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 19 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Det gläder mig att höra Christer Nylander så entusiastisk. Jag ska tala med folkpartisterna i Botkyrka kommun och berätta det för dem. De är ganska kulturfientliga. Du behöver ringa och prata med dem.

Jag vill fråga Christer om konstnärsallianserna. Dem är vi överens om i utskottet, och vi tycker att de är bra. I årets budget satsar alliansen 4 miljoner; det gör oppositionen också.

Eftersom det är framgångsrikt och situationen för kulturarbetarna ser ut som den gör undrar jag och Miljöpartiet varför alliansregeringen inte är beredd att utöka konstnärsallianserna till andra branscher än musik, dans och teater. Ni säger nej till vår motion.

Christer tog upp frågan om läsfrämjande, så jag vill fortsätta på det resonemang jag hade med Cecilia Magnusson. Ni satsar väldigt mycket, säger ni. Jag kan inte utläsa av betänkandet att ni gör några större satsningar. Det finns en viss satsning, men jag tycker ändå att det behov som finns inte är täckt. Det beskriver ganska mycket hur läget är bland våra barn och ungdomar.

Vad tycker Christer Nylander?

Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Det är alldeles rätt att behovet inte är täckt. Det finns mycket att säga om läsandet och böckerna. Det finns en del utmaningar just nu som är intressanta att titta på. Det läses alltmer samtidigt som vi ser att den sociala snedrekryteringen ligger fast. Förenklat kan man säga att LO-pappornas barn läser mindre än Sacokvinnornas flickor.

Det ställer naturligtvis krav på att vi har en skola som tydligt fokuserar på att man lär sig att läsa och skriva ordentligt i de tidiga årskurserna. Man måste också fundera på hur man kan få in läsning på andra sätt. Kan man inte läsa är även andra böcker svåra att läsa.

Vi i alliansen och Folkpartiet är helt övertygade om att vi behöver göra mer. Därför flyttar vi resurser i kulturbudgeten till fler läsfrämjande insatser. Det kommer vi förmodligen att behöva göra ännu mer.

Esabelle Dingizian nämnde behovet att förbättra villkoren för kulturskapare. Jag delar synen på att det är framgångsrikt med allianserna och att vi förmodligen behöver utveckla dem.

Grunden för kulturskaparnas villkor är ju att man, om man själv vill, kan ta betalt för det man skapar. Därför är det oroande att Miljöpartiet märker ut sig när det gäller synen på upphovsrätt. Ni ifrågasätter möjligheten för den enskilde konstnären att ta betalt om han så vill.

Jag skulle vilja att Esabelle Dingizian formulerar vilken syn ni i dag har på upphovsrätt, för den varierar.

Jag skulle också vilja att Esabelle Dingizian funderar lite på andra former att förstärka konstnärernas villkor.

Nu bygger vi ut Skapande skola. Det är ett sätt att få in kulturen på ett mer naturligt sätt i skolpolitiken. Varför motsätter ni er det?

Prot. 2009/10:49
14 december

Anf. 21 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Innan jag svarar på Christer Nylanders frågor tycker jag att han ska svara på mina. Jag fick inte något svar på varför alliansen inte är beredd att utöka konstnärsallianserna till fler branscher än musik, dans och teater. Jag har inte fått svar på den frågan. Med den framgång det har inneburit borde man förbättra och hitta nya lösningar.

Trygghet är väl ändå det minsta vi skulle kunna ge kulturarbetarna i dessa tider och inte prata om att om kulturarbetaren inte har något som efterfrågas kanske han inte ska sälja det han har. Christer sade tidigare att det som inte efterfrågas kanske inte ska säljas.

Allianserna ger kulturarbetarna en trygghet så att de kan utvecklas och inte behöver känna att det första de ska göra är att jobba någon annanstans i stället för att fortbilda sig och skapa andra möjligheter under den tid de inte har något uppdrag.

Anf. 22 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att allianserna är bra, att de är en framgång och att vi vill bygga ut dem.

När man sitter i ansvarsställning och vill ta ansvar för svensk ekonomi kan man inte lova allt till alla.

Nu förstärker vi allianserna. Jag vet inte om Esabelle Dingizian missförstod mig med vilje. Det måste ändå vara så att en konstnär eller musikproducent som har en produkt som han gärna vill sälja måste få en chans att sälja den. Den ska inte stjälas av någon som bryter mot upphovsrätten.

Jag är mer bekymrad över att Miljöpartiet ifrågasätter upphovsrättens grunder än över att vi inte bygger ut allianserna tillräckligt snabbt. Det innebär inte att jag inte i grunden är positiv till allianssamarbete av alla slag.

Anf. 23 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna Christer Nylander som vice ordförande i kulturutskottet till debatten.

Jag vill ta upp frågan om digitala bibliotek vid namn Europeana som vi kom i kontakt med när vi deltog i en gemensam debatt som Interkult hade anordnat på Orienteatern.

Jag tycker att det är viktigt att värna upphovsrätten. Vänsterpartiet värnar upphovsrätten. Samtidigt ser vi att det finns problem med Ipredlagstiftningen när det gäller integritet. Det är viktigt att man hittar andra former när det gäller att säkerställa inkomsterna för kulturutövarna och upphovsrätten.

Det är oerhört viktigt med digitala bibliotek. Det är roligt att EU har tagit initiativ till detta. Vänsterpartiet har en motion som handlar om att vi vill att man tillsätter en särskild utredning där man tittar på möjligheten att inrätta ett digitalt bibliotek och tittar på hur man kan hitta ett ersättningssystem för dem som vill tillgängliggöra sina verk i detta digitala bibliotek.

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Skulle även alliansmajoriteten kunna verka för att tillmötesgå vårt mycket konstruktiva förslag? Vi får även stöd för tankegångarna i detta förslag från EU.

Anf. 24 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Det pågår en digitalisering på många olika sätt. Många lokala bibliotek lånar redan ut digitala produkter. Det är klart att det är en väg som vi kommer att gå in på snabbt framöver, på bibliotekssidan men också när det gäller försäljning av böcker.

För mig är det viktigt att ersättningssystem finns på plats innan man gör en stor förändring av det som Siv Holma nu är inne på.

Låt mig ändå gratulera Siv Holma till hennes nyvunna EU-entusiasm. Nu pläderar hon starkt för Europeana, och tidigare i sitt anförande pläderade hon starkt för de strukturfondsmedel som gör Tornedalsteatern möjlig. Jag gratulerar henne till det, och jag hoppas att ni fortsätter på den vägen.

Anf. 25 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag är en pragmatisk politiker som tycker att man kan lyfta fram det som är bra, även om jag tycker att EU-projektet har stora och allvarliga demokratibrister.

Det är helt riktigt att jag tycker att strukturfonderna har haft stor betydelse för att Norrbotten och Tornedalen skulle kunna göra dessa stora kultursatsningar.

Tanken med digitala bibliotek som man diskuterar på EU-nivå är oerhört intressant utifrån att vi som ett pragmatiskt parti tycker att det är viktigt att lösa de problem som uppstår med fildelning, speciellt den fildelning som sker utan att man betalar för sig. Då måste vi som politiker hitta ett system där vi kan garantera att kulturutövarna får sin rättmätiga del av ersättningen för det arbete som de har utfört och gett oss möjlighet att ta del av.

Anf. 26 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! När jag lyssnade på oppositionen noterade jag att det är mycket konservatism i det som man säger. Inom konservatismen brukar man använda uttryck som att man stöttar det som finns och att man håller det nya kort. Om det ska ske någon förändring ska det ske försiktigt och med hängslen och livrem. Intressant nog kan man använda ungefär samma begrepp när det gäller oppositionens inställning till kulturpolitiken. Oppositionen ska möjligen förändra Kulturbryggan, möjligen förändra Rikskonserter, möjligen förändra tidskriftsstöd och möjligen förändra livstidsstipendier men först ska det ske en rejäl utredning. Det är mycket konservativt. Man försöker ge bort en kaka och samtidigt behålla smeten.

Jag noterar i det som Siv Holma sade att det finns ett inslag av nytänkande i detta konservativa mörker, vilket är mycket positivt. Man ser på digitalisering som något positivt. Där tror jag att vi kan finna varandra.

Vi vet båda att det är där som framtiden finns och att det sker mycket på detta område. I denna budget ser vi till att denna aktivitet utökas ytterligare.

(Applåder)

Anf. 27 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Att exakt definiera vad kultur är för något är inte lätt eftersom det är något högst subjektivt och personligt. Kulturpolitikens uppgift får därför aldrig bli att försöka styra kulturens utveckling. Politikens uppgift är i stället att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge alla människor möjlighet att delta i ett fritt kulturliv.

Med kulturen som mål och medel kan fler människors liv berikas. Genom kulturen kan människor finna mening i tillvaron och utvecklas både som personer och i sina relationer med andra. Att värna kulturen är därför en grundläggande uppgift för politiken.

Regeringens kulturbudget som vi nu diskuterar innebär nya satsningar på kulturens område. Några exempel på satsningarna är att den kyrkoantikvariska ersättningen föreslås uppgå till 460 miljoner kronor per år till och med 2014, vilket innebär 2,3 miljarder kronor under femårsperioden. Medel avsätts också för det byggda kulturarvet som förvaltas av hembygdsrörelsen. Konstnärsnämndens anslag förstärks. Teateralliansen och centrumbildningarna tillförs medel för att stärka kulturskapares möjligheter på arbetsmarknaden. Skapande skola byggs ut till att omfatta fler åldersgrupper. Framtidens kultur ersätts från 2011 med Kulturbryggan som är ett nytt sätt att stödja förnyelse och nyskapande. En samordnad nationell strategi för digitalisering tas fram. Samarbetet inom museisektorn förstärks. Kungliga biblioteket får ansvar för att driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet.

Det är alltså flera angelägna satsningar som regeringen föreslår inom kulturområdet.

Utöver detta, som har nämnts tidigare, inför regeringen ett stabilt finansieringssystem för idrotten i och med att kopplingen till Svenska Spels överskott upphör. Idrottsanslaget uppgår till ca 1,2 miljarder kronor. Det är ett stabilt system som underlättar för idrottsföreningarna att planera sin verksamhet. För Idrottslyftet utbetalas 500 miljoner kronor även under 2010. Det syftar till att få fler barn och ungdomar att idrotta. Ett nytt nationellt kompetenscentrum skapas med uppdrag att underlätta för idrotten att söka och få internationella idrottsevenemang till Sverige. Genom dessa stora satsningar på idrotten visar regeringen vilken betydelse idrottslivet har på flera områden, alltifrån folkhälsa och fritid till barn och ungdomar.

Forskning visar att barn som regelbundet ägnar sig åt någon kulturell verksamhet får större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Förmågan att känna igen och definiera sina egna känslor är avgörande för att förstå andras känslor, att känna empati, och därigenom utveckla barnets kommunikativa kompetens.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Barn måste under uppväxten ges möjlighet att ta del av och delta i olika kulturella aktiviteter. Vi måste kombinera barns eget skapande med ett rikt utbud av kulturella aktiviteter. Kulturen måste få plats i vardagen och därmed i skolan. Den får inte reduceras till att bli tillfälliga kulturevenemang utan koppling till den övriga verksamheten.

Regeringens satsning på Skapande skola har varit mycket lyckad. Tre fjärdedelar av landets kommuner ansökte om medel från Skapande skola. På så sätt har svenska barn fått ta del av ett utökat kulturutbud och själva involverats och blivit delaktiga i kulturskapandet. Det är därför mycket glädjande att vi nu kan utvidga Skapande skola till att också omfatta årskurs 4–6. Ambitionen är att hela grundskolan, också årskurs 1–3, ska omfattas av reformen.

Den ideella sektorn är ovärderlig för vårt land. Utan ideella insatser och aktiviteter skulle vårt land vara så mycket fattigare både materiellt och immateriellt. För att öka kunskapen om den ideella sektorn satsas 23 miljoner kronor i ett forskningsprogram om den ideella sektorn. Detta tillsammans med regeringens dialog med ideella organisationer ska bidra till en utveckling och en förstärkning av hela den ideella sektorn.

Ett starkt och aktivt föreningsliv skapar ett stort mervärde för vårt samhälle. Det ger en meningsfull fritid för många människor, inte minst unga. Det bidrar till brottsförebyggande arbete och kan hjälpa människor att hitta tillbaka till ett värdefullt liv. Den ideella sektorn ökar samhällsengagemanget, gör livet lättare att leva och avlastar det offentliga åtagandet på områden som vi inte alltid tänker på. Därför är satsningen på den ideella sektorn som regeringen föreslår mycket viktig.

Herr talman! Jag vill slutligen något kommentera frågan om hyresställningen inom kulturområdet. Vi har jobbat mycket med den frågan, och det är en fråga som har varit uppe under många år i kulturutskottet.

Våra kulturfastigheter är en viktig del av vårt kulturella arv. Det är således viktigt att bevara dem. Utskottet gör därför ett tillkännagivande till regeringen om att överväga de särskilda problem som systemet med ändamålsfastigheter och kostnadshyra har lett till inom kultursektorn. De antikvariska merkostnaderna avseende lokalkostnaderna ska också analyseras.

Det är viktigt att regeringen säkerställer att underhållet hålls på en väl avvägd nivå och att institutionerna ges incitament till förbättrad tillgänglighet och en långsiktigt hållbar utveckling. Dessutom bör de administrativa kostnaderna för Statens fastighetsverk bevakas framöver eftersom de kostnaderna visat sig vara höga.

(Applåder)

Anf. 28 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Dan Kihlström om möjligheten till digitalisering.

Vänsterpartiet avsätter i sin budget 25 miljoner kronor till ett investeringsstöd när det gäller möjligheten till digitalisering på biograferna. Med en sådan utrustning blir kostnaden för varje filmkopia mindre än en tiondel av kostnaden för den äldre typen. Utrustningen skulle dessutom kunna användas till att ta in digitala sändningar från stora evenemang på andra håll i landet och i resten av världen.

Jag har själv erfarenheter av detta eftersom jag fått tillfälle att se Metropolitanens opera La Bohème. Det var en fantastisk upplevelse att se den digitalt. Skulle Dan Kihlström kunna tänka sig att medverka till att få in en möjlighet till ett sådant här investeringsstöd?

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 29 DAN KIHLSSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Om jag inte minns helt fel har Siv Holma och jag för några år sedan till och med spelat dataspel tillsammans på en biograf. Jag vet inte riktigt hur det slutade. Det var i alla fall väldigt roligt med den stora skärmen som fanns och med publiken som kunde titta på. Det där pekar på just en av de nya möjligheterna med biograferna som en kulturell mötesplats inte bara för bio utan också för konserter och sändningar från annat håll, till exempel från Metropolitanoperan som Siv Holma själv nämnde.

Jag kan säga att jag är väldigt positiv till en digitalisering av biografer. Alldeles nyligen har vi fått en utredning om en ny filmpolitik, något som vi diskuterat ett antal gånger. En av de stora utmaningarna som lyfts fram i utredningen är digitaliseringen av biograferna i Sverige. Jag tror att en digitalisering är nödvändig för framtiden och är alltså positiv till en sådan.

Däremot tror jag att vi får avvakta resultatet av den beredning som pågår så att vi kan hitta den bästa vägen när det gäller hur man ska dela på ansvaret och det ekonomiska på området. Jag är alltså positiv till en digitalisering av biografer.

Anf. 30 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Det är trevligt att man är positiv. Men vi ser att det finns stora skillnader i landet när det gäller möjligheten till digitalisering. Det finns en poäng i ett investeringsstöd från statens sida för att också här ge detta med tillgängligheten en push när det gäller att se filmer. I dag är det enbart större städer som har ett bredare filmutbud.

När det gäller filmavtalet och den utredning som gjorts har ni sagt att det ska bli en förlängning med två år. Jag menar att det blir två förlorade år om vi under den tiden ska avvakta ett investeringsstöd. Jag tycker att det vore bra om nämnda investeringsstöd så fort som möjligt kunde komma till stånd. Därför vill jag fråga om Dan Kihlström kan tänka sig att arbeta för att det här med investeringsstödet lyfts ut. Det kan väl inte vara avhängigt av hur den framtida filmpolitiken ser ut.

Anf. 31 DAN KIHLSSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Återigen: Frågan om digitaliseringen av biografer är viktig. Jag tror att jag varit tydlig om att jag tycker det. Men frågan tillhör samtidigt filmpolitiken i stort. Denna står inför stora utmaningar.

Siv Holma nämner avtalsmodellen. Frågan är hur det hade sett ut om regeringen inte hade lyckats få till stånd en förlängning med två år när det gäller det nuvarande filmavtalet. Det ger oss ändå lite andrum och möjligheter att diskutera de utmaningar som finns inom filmpolitiken.

Digitaliseringen av biografer är *en* fråga. Men också finansieringen av övrig filmpolitik är viktig för hela Sverige när det gäller möjligheterna att stödja svensk produktion av film.

Frågan är viktig också för oss i alliansen framöver. Både filmpolitiken och digitaliseringen finns högt upp på vår agenda.

Anf. 32 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! *Tid för kultur* är titeln på regeringens nya kulturproposition, och gott om tid att debattera kultur har vi här i kammaren i dag.

Alliansregeringen har, som flera av mina kolleger tidigare här påpekat, tre tydliga prioriteringar på kulturområdet – prioriteringar som styrt vårt arbete under tre år och som tydligt markeras i de två propositioner som vi debatterar här i dag.

Den första prioriteringen gäller barns och ungas rätt till kultur.

Att låta barn och unga tidigt få uppleva kultur är den tydligaste av våra prioriteringar. Varför? Jo, därför att kulturen ger oss tillgång till flera språk. Den blir därigenom avgörande för att vi bättre ska kunna tolka vår omvärld, försöka förstå vem man själv är och se vilka möjligheter som livet faktiskt ger.

”Fantasi är viktigare än kunskap” sade en gång Albert Einstein. Kreativitet håller på att bli den kanske viktigaste kompetensen som en människa kan ha.

Vi föreslår en utbyggnad av Skapande skola där författare, filmare, dramapedagoger, dansare och andra kulturskapare deltar direkt i undervisningen. Satsningen kommer nu också att omfatta årskurserna 4–6. Vi ökar anslaget till 112 miljoner kronor.

Det är glädjande att Socialdemokraterna och Vänstern nu accepterar Skapande skola men oroande, tycker jag, att Miljöpartiet inte gör det.

Betoningen på barns och ungas rätt till kultur återfinns också som ett förslag till ett nytt kulturpolitiskt mål och självfallet också i regleringsbrevet till våra kulturinstitutioner och myndigheter.

Ett kulturarv för framtiden är vår andra prioritering.

Kulturarvet – våra kollektiva minnesnycklar – bevaras bäst för framtiden om det inte bara bevaras utan också används och därmed utvecklas.

Museerna är våra gemensamma minnesinstitutioner. De har fått en rejäl förstärkning under den här mandatperioden. Totalt har anslaget ökat med ungefär 97 miljoner kronor för att museerna ska kunna fortsätta att utveckla sitt pedagogiska arbete och också fortsätta att bygga nya spännande utställningar.

I kulturpropositionen föreslår vi också en strategi för digitalisering på kulturarvsområdet. Samtidigt görs viktiga satsningar avseende bevarandet av och ett ökat engagemang för kulturarvet. Här spelar också, precis som flera här har påpekat, hembygdsrörelsen en väldigt betydelsefull roll.

Inom ramen för regeringens stora arbetsmarknadspolitiska satsning Lyft pekas kulturarvsuppdrag ut som ett betydelsefullt område.

Regeringen har också givit besked om att 460 miljoner kronor kommer att satsas årligen fram till år 2014, totalt således 2,3 miljarder kronor till det kyrkliga arvet under den kommande femårsperioden.

Den tredje av alliansregeringens prioriteringar handlar om bättre villkor för den nyskapande kulturen.

Låt mig först nämna de sänkningar av inkomstskatterna som den nuvarande regeringen har genomfört. Låg- och medelinkomsttagare får ungefär 1 500 kronor mer kvar på kontot varje månad än de skulle ha

haft utan våra skattesänkningar. Jobbskatteavdraget omfattar självklart inte bara dem som konsumerar eller, som jag gärna kallar det, investerar i kultur utan även dem som skapar den. Alla har glädje av de sänkta skatterna.

Under mandatperioden har vi också stärkt de så kallade allianserna, till exempel stöd och utveckling för skådespelare, dansare och musiker, och ökat anslagen till de fria teater- och dansgrupperna. Det var en diskussion nyligen om att utöka antalet allianser till ännu fler yrkesområden. Det kan måhända vara nödvändigt på sikt, men man kan notera att vi har byggt ut allianserna till att omfatta musikområdet, vilket inte fanns tidigare, liksom dansområdet som fått ett rejält tillskott.

Vi föreslår i kulturpropositionen också att Kulturbryggan inrättas efter det att Framtidens kultur, som betytt mycket för den nyskapande kulturen, upphör. Från och med 2011 avsätts 25 miljoner kronor i Kulturbryggan, och tanken är att de ska matchas med 25 miljoner kronor från andra finansiärer, offentliga eller privata.

Herr talman! I många kommuner och landsting sveper om inte en gigantisk kulturvåg så i alla fall en insikt om att kulturen också bidrar till att skapa attraktion och tillväxt. Det finns på allt fler håll ett starkt engagemang för att utveckla kulturlivet. Det är viktigt att ta vara på.

För att flytta kulturen närmare medborgarna och öka det lokala och regionala inflytandet vill vi införa en ny modell för fördelning av statens stöd till kulturen. Vi är övertygade om att detta kommer att leda till att allt fler blir delaktiga och vill ta ansvar. Statens roll blir den konstruktiva samarbets- och samtalspartnern som ska säkerställa hög kvalitet och tillgång till kultur i hela landet. Genom att betona just kvalitets betydelse i de nya kulturpolitiska målen understryks statens roll och ansvar.

Vi vill också utveckla dialogen med ideella och idéburna organisationer som i hög grad bidrar till människors skapande och ett rikt kulturutbud i hela landet.

Jag skulle kunna fortsätta räkna upp tidigare reformer, satsningar och andra förbättringar som regeringen genomfört och nya satsningar som vi föreslår i kulturbudgeten. Jag skulle dock vilja lyfta blicken något och tala en del om det som skiljer oss åt, det som den verkliga konflikten mellan Allians för Sverige och vänsterexperimentet handlar om.

Vi vågar ompröva, förändra och förnya. Vi vill ha en politik som skapar goda förutsättningar för kulturlivets utveckling. Den politik som formades på 70-talet är inte särskilt anpassad för dagens förhållanden och än mindre för framtidens. Den rödgröna oppositionen påstår nu gärna att de har eller hade mer pengar till allt, även till kultur. Men erfarenheter från perioder då de faktiskt hade ansvaret ger inget starkt stöd för den uppfattningen, och, vad värre är, det fanns inte heller mycket vilja till nytänkande. Alliansregeringen har faktiskt satsat mer på kulturen. Och det verkar också – hör och häpna – som om vi lyckats göra kulturen till en valfråga. Det lyckades aldrig ni med.

Kulturens andel av statsbudgeten har aldrig varit högre än under den innevarande mandatperioden. Än viktigare är emellertid att vi vågar ompröva, förnya och förändra. Vi satsar på det som är allra viktigast. Alliansen vill att kulturen utvecklas. Oppositionen verkar helst vilja att allt ska förbli vid eller återgå till det gamla. Återställare kallas det ibland, och det brukar inte förknippas med något särskilt bra.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Vi i alliansen vill att fler ska ta del av kulturen. Oppositionen vill att det ska vara som förr. Alliansen blickar framåt, och oppositionen ser drömskt bakåt. Jag är ändå generös när jag bakar ihop de tre oppositionspartierna och hänvisar till dem gemensamt. Deras motioner visar nämligen att de står långt ifrån varandra – betydligt längre än vi någonsin gjorde under vår tid i opposition.

Nu väntar vi med spänning på om det blir några klagörande svar i dagens debatter. Än har vi inte sett några.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Åkesson (c).

Anf. 33 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Detta är ett tillfälle jag gissar att kulturministern sett fram emot under lång tid: att få summera en hel mandatperiod när hon nu ska debattera sin fjärde kulturbudget. Jag hade väntat mig att det skulle vara såväl pukor och trumpeter som mycket stolthet och glädje, men när jag hörde hur tomt det var, hur lite om den egna politiken och vilka torftiga exempel på framsteg kulturministern tog upp blev till och med jag överraskad.

Det mest konkreta jag hörde kulturministern säga var att museerna har satsats på. Museerna är ett av de tre prioriterade områdena – barn och unga, kulturarvet och den nyskapande kulturen, om jag ska jag hjälpa kulturministern med en påminnelse. Satsningen är 97 miljoner kronor. Man ska veta att museerna kostar 1 200 miljoner. Av dessa 97 miljoner kronor är 33 miljoner ren bokföring där konton har flyttats från försvaret till kulturbudgeten. Det innehåller inte en enda ny person eller en enda ny krona i statsutgift. Verkligheten är att museianslaget inte har ökat i takt ens med inflationen under hela den period då Lena Adelsohn har haft ansvar för budgeten. Detta är vad kulturministern håller fram som sin stoltaste insats. Det avslöjar mycket.

När det gäller den nyskapande kulturen: 1 500 kronor per månad i skattesänkning gör att människor nu kan köpa kultur. Jag ska berätta för kulturministern att det nu på morgonen kl. 9.30 kom ett pressmeddelande från Arbetsförmedlingen där det stod att sysselsättningen bland kulturarbetare minskar nästa år. Det är alltså efter att finansministern har proklamerat en uppgång i konjunkturen. Då minskar den med 3 procent. Den politik för att stärka kulturarbetarna och deras arbetsmarknad som ni har jobbat med i fyra år har Arbetsförmedlingen i dag deklarerat havererad. Den har inte fungerat. Den har inte lett till fler jobb utan till färre.

Anf. 34 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Det är klart att jag ser fram emot denna debatt. Jag är oerhört stolt.

Det fanns en gång en författare som i alla fall tidigare stod Socialdemokraterna rätt nära, nämligen Anders Isaksson. Titeln på en av hans böcker börjar *Alltid mer, aldrig nog*. Och så är det väl med er också – vad man än säger är det för lite, och det är fel. Även om jag skulle lägga fram en miljard kronor som jag hade hittat någonstans skulle opposition-

en och framför allt Leif Pagrotsky säga: Det är inte nog. Det är för lite. Det visar på bristande vilja.

Jag är alltså inte ett dugg förvånad över dessa synpunkter. Flera av mina kolleger har lyft fram olika delar av det vi föreslår i budgeten, och det finns ingen anledning för mig att upprepa allt de har sagt. Men vi kan tala om museerna. Jag ser att oppositionen har lite olika bud, men det man tycker ska gå till museerna för att några av dem ska kunna återinföra det man kallade fri entré ligger runt 24–25 miljoner. Det finns inget som heter fri entré; det är alltid skattebetalarna som ska lägga ut pengarna.

24–25 miljoner är mycket pengar, men de räcker ändå inte. Riksdagens utredningstjänst har visat att det skulle behövas minst 60–70 miljoner för att återinföra fri entré. Kostnaden är denna. Pengarna räcker ändå inte till någon form av fri entré.

Vi har satsat närmare 100 miljoner. De pengarna går tillbaka till museerna så att de kan bygga bra utställningar, fortsätta att arbeta med sitt pedagogiska arbete och forska. Därmed blir det också en ytterligare satsning på forskning på Utbildningsdepartementet.

Den satsning som ni är så stolta över var underfinansierad redan då. När man diskuterar utvecklingen och förändringen av antalet besökare tror jag att man rör ihop siffrorna. Det är på de kommunala museerna som det kommer färre barn och unga, inte på de statliga.
(Applåder)

Anf. 35 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag dristar mig till det enkla konstaterandet att när kulturministern ska summera fyra år, välja ett prioriterat område och sitt mest skrytiga exempel, väljer hon ett område där det inte har ökat ett endaste dugg. När jag stillsamt påpekar detta – och då har jag inte berättat om alla effekterna på museerna på grund av minskningar – får jag höra att oppositionen aldrig är nöjd och vill ha miljarder till allt. Inte ens miljarder är oppositionen nöjd med.

Men, snälla kulturministern, är du nöjd med att museerna står och stampar där de var för fyra år sedan? Dessutom har de blivit av med Accesspengarna. Du har avskaffat dem. De var på 280 miljoner kronor år 2006. Nu är de 0 kronor, 0 öre, 0 euro och 0 cent – eller vad man nu räknar med i dina läger.

Du är stolt över dessa neddragningar, och jag kan inte förstå det. Jag skulle vilja ha en kulturminister i Sverige som slåss för kulturen, som vill ha mer pengar, som vill göra fler saker, som brinner av otålighet för allt som kan uträttas. Nu har vi en kulturminister som säger att inflationen har gjort att det finns några kronor till. De är visserligen inte tillräckligt många för att hålla jämna steg med vad som behövs i anslagen för att behålla personalen och locka folk att besöka samlingarna, men hon är så nöjd ändå därför att finansministern har gett pengarna till skattesänkningar.

Det är en håglös och oambitiös attityd – för att komma från en kulturminister. Det sker dessutom i ett läge med exploderande arbetslöshet bland kulturarbetare och när regeringen satsar pengar på konjunkturstimulanser: putsa simbassänger och anställa hembiträden på Rivieran. Kulturministern försöker inte ens få loss pengar för att vårda kulturarvet, för ett Accessprogram för museernas samlingar, få fart på kulturarvet.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Där är det walkover från kulturministern i regeringsarbetet. Alla vi som hade förväntningar på att få en engagerad kulturminister som stödde Accessprojektet, som brann för de fria grupperna, som talade väl om värden av kulturarvet, sitter nu med en liknöjd kulturminister som är stolt över att saker och ting backar tillbaka. Jag är besviken.

Anf. 36 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Leif Pagrotsky hade varit nöjd med mig om jag skulle ha varit nöjd med mig själv. Jag tror att det skulle vara tvärtom. Det hör väl till rollen att man ska anklaga någon för att inte vara engagerad.

Jag tror inte att jag har hört någon jag har mött i den här sektorn säga att jag inte är engagerad i kulturen. Men vi kan se på vad som hände under Leif Pagrotskys två år som kulturminister. Det var inte särskilt mycket. Det blev inte särskilt mycket mer pengar. Accessmedlen, som förvisso var viktiga, var ett förslag vi också stödde. Det var en tvåårig satsning. Vi kan vara glada åt den, men den var tvåårig. Den skulle ha upphört efter två år. Jo, det var faktiskt så! Vi har förstärkt satsningen att gälla ytterligare två år med 100 miljoner kronor. Sedan kommer också satsningen inom Lyft.

Jag ska försöka besvara frågorna i den mån jag hinner. Först var det kulturskaparnas arbetsmarknad. Det är klart att det är bekymmersamt, som det är för många andra människor i Sverige. Alla prognoser visar, tyvärr, att även om ekonomin vänder tar det tid innan det märks också på arbetsmarknaden. Siffrorna som kom i morse från Arbetsförmedlingen Kultur överraskade ingen. Vi kände till att detta skulle ske. Det är också därför vi har gjort de extra satsningarna i budgeten. Låt mig upprepa några.

Det blir nya medel till Konstnärsnämnden för två år. Allianserna har byggts ut tidigare under mandatperioden, och fortsätter att byggas ut med ytterligare pengar till Teateralliansen. Centrumbildningarna får 10 miljoner nästa år och 10 miljoner ytterligare året därpå. Det är just för att de hjälper till att hitta nya jobb. Skapande skola innebär pengar direkt till kulturskaparna.

Det blir ett nytt ersättningssystem för konstnärer som ställer upp på statliga institutioner. Det fanns inte tidigare. Det blir ett nytt stipendiesystem som ska ge fler möjlighet att ta del av kulturbudgeten. Entreprenörskap är motvilligt accepterat av Vänstern och Socialdemokraterna. Arbetsförmedlingen Kultur är duktig och jobbar proaktivt. Vi värnar upphovsrätten. Det blir mer pengar i lönekuvertet. Det går också till kulturskaparna.

Med detta vill jag ändå önska den förre kulturministern en god jul.
(Applåder)

Anf. 37 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att glädja kulturministern med att jag skulle applådera om kulturbudgeten ökade med 1 miljard. Då vill jag att pengarna används i denna lågkonjunktur för offensiva satsningar för fler kulturjobb. Vi har i vår budget försökt att göra detta.

Kulturministern sade att alla har glädje av skattesänkningar. Då måste jag göra kulturministern besviken och säga att det finns grupper som inte är glada av skattesänkningarna. Det är pensionärer, sjuka och arbetslösa. De har inte fått några förstärkningar. Det har varit tvärtom.

Jag utläser, utifrån en fördelningspolitisk analys, att det tydligen är bara de som har höga inkomster och arbete som ska få tillgodogöra sig mer av kulturen i vårt avlånga land. Det är beklagligt.

Jag skulle i det här sammanhanget ställa frågor. Det gäller pris- och löneomräkningen. Jag har haft förmånen att tidigare debattera dessa frågor med kulturministern. Jag har också utläst att det fanns ett visst löfte att förändra PLO-systemet så att sådana verksamheter som i dag inte ingår, framför allt de fria grupperna, skulle få tillgodogöra sig pris- och löneomräkningen.

Det finns en annan fråga där kulturministern också i ett tidigt skede avgav ett löfte, nämligen pensionerna. Det skulle bli en lösning på frågan om pensionerna till dansare och sångare. Vad har kulturministern tänkt göra för att agera för att det blir en varaktig lösning på frågorna?

Anf. 38 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Det är klart att det är bra att människor får mer pengar kvar i plånboken och på kontot efter skatt. Jag vet att Vänstern aldrig kommer att tycka att det är en god idé. Man vill hellre lägga beslag på mer av det som människor har arbetat ihop för att på politisk nivå avgöra vad pengarna ska användas till. Att vi har det högsta skattetrycket i världen räcker inte för Siv Holma och vänsteralliansen. Det kommer det aldrig att göra. Man vill alltid ha mer. Alltid mer, aldrig nog.

Det är alltid intressant hur människor trots allt använder de pengar de får kvar efter att skatten har sänkts. Bland annat i SCB:s statistik har det framkommit att mer används till kultur, fritid och idrott. Det måste ändå vara något positivt.

Att det sedan finns några grupper som inte har fått sänkta skatter kan möjligen vara beklagligt, men det är viktigt att få dem som arbetar att fortsätta att arbeta och ha mer pengar kvar. Det har också sin betydelse för konsumtionen.

Pris- och löneomräkningen är en fråga som kan vara komplicerad för tittarna. Det handlar om procenttal fram och tillbaka. Men eftersom vi nu ska ha diskussionen: Ingen har fått mindre pengar. Alla har fått mer. Alla har fått mer pengar än inflationen. Dessa 1 ½ procent, som jag vet att Siv Holma återkommer till, är inte pengar som har försvunnit från kulturen. De finns kvar inom kulturbudgeten men läggs på annat som vi i alliansregeringen tycker är prioriterat.

Anf. 39 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag blir besviken på att kulturministern har en så cynisk uppfattning om att det är beklagligt att pensionärer inte jobbar, att sjuka inte jobbar och att arbetslösa inte jobbar. Problemet är att det är närmare 11–12 procents arbetslöshet. Var finns jobben? Ska man skuldbelägga den enskilda individen? Du har inget arbete, alltså ska du inte ta del av någon kultur. Du är pensionär, och därför ska du inte få tillgodogöra dig detta.

Nej, skattenivåer är inget självändamål. Det är någonting som vi gemensamt kommer överens om för hur vi ska organisera vårt samhälle. Du får antingen betala det själv eller så får du betala det genom en gemensam finansiering via skatteinkomsterna. Det är inget självändamål, utan det handlar om hur man vill bygga ett samhälle.

Den här synen på skattesystemet handlar i grund och botten om solidaritet. Det handlar om att vi är solidariska med varandra. De som har mindre pengar ska ha samma möjligheter som andra som har mer pengar att ta del av kulturen.

När det gäller PLO går systemet egentligen ut på att man ska få kompensation för de faktiska fördyringarna som har skett under det år som har gått. Nu säger kulturministern att det inte har blivit mindre pengar utan att de har fått mer.

Jo, de som är inne i systemet har fått mer pengar, men de har inte fått kompensation för fördyringarna. Det innebär faktiskt en urholkning, och detta var en synpunkt och åsikt som kulturministern delade när kulturministern var i opposition. Jag trodde faktiskt att detta var någonting som vi tillsammans kunde lägga kraft bakom när det gäller just kulturutövarna.

Anf. 40 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Vi får se om två minuter räcker.

Någon påpekade att vi har en kristid, och jag är också tvungen att påminna Siv Holma om det. Under den förra kristiden drog den socialdemokratiska regeringen, era tänkta samarbetspartner, ned kulturbudgeten med 11 procent – minus 11 procent – och det gällde även public service som ni alltid värnar om i alla sammanhang. Vi har inte dragit ned kulturbudgeten. Den har ökat. Någon gång måste vi komma till fakta, och det vägrar Siv Holma att göra. Jag vet inte hur jag ska kunna nå henne!

Sedan tycker jag att det är svårt när Siv Holma beskyller mig för cynism när jag säger att människor måste ha rätt att kunna behålla mer av de pengar som de har tjänat ihop. Ingen har fått mer i skatt. Några har fått lägre skatt. Det tycker jag att vi ska glädjas åt. Sedan har vi en syn på att det är mycket vi ska betala gemensamt. Det är inget annorlunda nu. Det är därför vi också betonar välfärdsfrågorna. Det är inte så att kulturen har försvunnit. Sverige ligger nästan i topp på samtliga områden, och vi båda tycker att vi kan göra mer eftersom vi värnar kulturen.

Det är inte så att kulturens andel har minskat. Det är faktiskt inte så. Cynism tycker jag däremot att det var när mellan 140 och 150 människor om dagen förtidspensionerades i tio års tid under den förra regeringen fast de kanske egentligen efter rehabilitering, om de hade fått någon, hade kunnat komma tillbaka till jobb. Det är cynism att inte värna arbetslinjen, inte låta människor komma till sin rätt och inte låta dem få rehabilitering. Det tycker jag är cynism.

(Applåder)

Anf. 41 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Fru talman! I mitt anförande sade jag att Skapande skola naturligtvis är bättre än ingenting. Kulturministern är orolig därför att Miljöpartiet inte tror på Skapande skola, men jag vill försäkra nya lyssnare om att

Miljöpartiet lägger exakt lika mycket pengar som alliansen och övriga partier gör på barn och ungdomar.

Skillnaden är att vi förespråkar en annan form av satsning. Vi vill ha en satsning som bygger på ett nedifrånperspektiv och på ett lokalt, långsiktigt utvecklingsarbete där kommunens egna satsningar integreras och där man kan titta på det enskilda barnet.

Jag tycker att Skapande skola inte är optimalt, och det är framför allt inte rättvist eftersom det är en viss peng som går till alla barn. Om man tittar i regeringens proposition *Tid för kultur* kan man se – och jag vill påminna om det jag sade tidigare – att skillnaderna är väldigt stora. När det gäller kulturvanor är skillnaderna störst mellan flickor och pojkar, mellan barn och unga från storstäder och från mindre städer samt mellan barn och unga med respektive utan funktionshinder.

Av den anledningen tycker jag att Skapande skola inte erbjuder varje barn det de egentligen skulle ha nytta av eftersom deras förutsättningar är så olika.

Anf. 42 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag hörde vad Esabelle Dingizian sade i debatten tidigare. Hon sade att det var bättre än ingenting. Eftersom det före Skapande skola inte fanns några pengar fanns det väl ingenting till barnkultur då, och då är det ju bra att åtminstone de här pengarna finns som vi förhoppningsvis ska bygga ut till hela grundskolan.

Visst är det så, och det framhålls också, precis som Esabelle läste upp, att det ser olika ut. Men de här pengarna är inte tänkta att bara vara till barnkulturen. Det är stimulansmedel till skolorna som ska bygga på det som redan görs, för det sker väldigt mycket. Vi kommer nog aldrig, hur mycket vi än jobbar, kunna åstadkomma en fullkomlig, total rättvisa där alla får efter behov och möjligheter. Det här är, tycker vi ändå, ett bra sätt att låta kulturen ta tydligare plats också i skolan. Därför är jag väldigt glad för de här pengarna även om det kan tyckas som att somliga kanske får mer än andra.

När det gäller nedifrånperspektivet tycker jag att det är intressant. Jag har nämligen stor sympati för detta hos Miljöpartiet, men jag kan också konstatera att Socialdemokraterna har en lite annan uppfattning oavsett om vi talar om den här frågan eller om regionaliseringen, där de snarare odlar en viss misstänksamhet mot detta när man på lokal och individuell nivå både får ta ett större ansvar och visa ett större engagemang. Man ser ju helst att sådant här ska beslutas ovanifrån.

Hur ni ska få ihop det här så småningom i era kommande alternativ som vi inte riktigt har fått ta del av i debatten vet jag inte.

Anf. 43 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Fru talman! Alla barn får inte lika mycket, och jag tycker att skillnaderna är väldigt stora. Jag tycker att alla ska läsa Kulturrådets rapport, därför att jag tycker att man ska vara lite kritisk när det ändå handlar om 112 miljoner kronor. Där kan man läsa att av landets ca 300 friskolor med elever i årskurs 7–9 har 108 sökt bidraget, det vill säga en tredjedel. 200 friskolor har alltså inte sökt de här pengarna, vilket betyder att barnen inte har fått de här pengarna.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Om man sedan läser vidare i rapporten ser man också att långt från alla skolor har sökt pengar. Varför? Jo, förmodligen därför att det är väldigt besvärligt för skolorna att söka projektpengar år efter år. Man ska hitta på vad man ska göra, man ska ansöka och man ska skicka in rapporter. Här står att lärarna har upplevt att tid har saknats för att planera och genomföra insatserna. Dialogen mellan samordningsfunktion, skola och kulturliv har varit bristfällig. Lärarna har upplevt att de saknar kompetens för att arbeta med kultur i skolan. Fler punkter finns i rapporten.

Här står alliansen i dag och är stolt över att man har lagt 112 miljoner kronor på någonting som egentligen inte fungerar väldigt bra. Jag vill att kommunerna tar större ansvar i de lokala satsningarna och kan göra bättre satsningar för alla barn oavsett om de går i en friskola eller inte.

Anf. 44 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag tycker också att det är märkligt att friskolorna inte har sökt i större utsträckning. Jag gläder mig åt att vi i Miljöpartiet har en sann friskolevän. Det är också en klar skiljelinje i det rödgröna vänsterexperimentet.

Detta kan möjligen beror på att många friskolor har kultur som sitt speciella profilämne. Det kan vara en förklaring, för det är vanligare i friskolorna än i de kommunala skolorna.

Det som Esabelle läste upp kan uppfattas som ett bekymmer i en del skolor. Det är just därför det är så viktigt med de här pengarna. Trots att kultur, estetiskt lärande och estetiska ämnen är så tydligt utsatt i läroplanerna är det inte alltid så skolorna arbetar. Det var det som visade sig redan första året; man hade inte en vana att tänka på kulturfrågor och kreativa frågor och inkorporera dem på ett naturligt sätt i skolans arbete. Just därför var det otroligt viktigt.

Jag har hört flera säga att det här är administrativt krångligt. Just därför har jag frågat både hos Kulturrådet och på skolorna om man uppfattar det som krångligt. Nej, egentligen inte, säger man. Om man tycker att det här är besvärligt handlar det nog snarare om en motvilja mot att arbeta på ett nytt sätt. Det finns tyvärr i många skolor också. Men det är så viktigt att man gör det, för i det här ligger mycket av våra barns och vårt lands framtid.

(Applåder)

Anf. 45 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Jag ska under anförandet uppehålla mig vid svensk film och dess möjligheter. Det är en viktig del av kulturpolitiken, minst sagt.

I dag är svensk film väl ansedd utomlands. Den bidrar till en positiv bild av Sverige och drar dessutom inkomster till vårt land. Svensk film får priser runt om i världen på olika filmfestivaler. Det finns stora förhoppningar om att en svensk film i år ska bli nominerad till det största av filmvärldens priser, nämligen en Oscar.

Samtidigt kan man fundera på hur det här är möjligt. Svensk film dras med en ständig underfinansiering. Svenska Filminstitutet kan i år bara ge bidrag till 14 filmer. Detta beror på att det inte finns pengar till fler filmer om inte filminstitutets andel av finansieringen ska bli alltför liten. Det borde vara betydligt fler om den långsiktiga kvaliteten ska kunna upp-

rätthållas. Det borde göras ett 25-tal spelfilmer varje år i vårt land. Då skulle vi ha potentiella Oscarsvinnare, eller i varje fall Oscarsnominerade, betydligt oftare än vad som nu är fallet. Med nuvarande filmavtal som grund kan det bli ännu färre filmer som får stöd. Pengarna räcker helt enkelt inte. Det är en utveckling som riskerar svensk films framtid.

I det här sammanhanget ska man bara inte tala om dokumentärfilmarnas villkor. Det finns de som tvingas leva på månadsinkomster på mellan 500 och 2 000 kronor bara för att de vill göra film. Filmer som *Bananas!* och *Drottningen och jag* är mästerverk i genren. Svensk dokumentärfilm är världsledande, kan man lugnt påstå. Svensk dokumentärfilm är värd bättre förutsättningar.

Svenska Filminstitutet säger för sin del att det behövs 100 nya friska miljoner till svensk film utöver det som filmavtalet ger. I den summan ryms både spelfilm och dokumentärfilm, bland annat. Jag vill inte här göra någon värdering av detta, men jag konstaterar att filminstitutet borde veta vad man pratar om. Jag tycker att det här borde vara en av utgångspunkterna för en framtida svensk filmpolitik.

Fru talman! Det var mot den här bakgrunden en stor besvikelse för oss socialdemokrater när Filmutredningens resultat kom. Det blev inget nytt filmavtal. Det blev ingen ny filmpolitik. Från de här utgångspunkterna blev det i stort sett ingenting alls. De enda man kan klandra för detta är regeringen. De visste när filmavtalet går ut. De visste att det var ett ifrågasatt avtal. De visste att något nytt måste komma i stället. Den senfärdighet som regeringen har visat i filmfrågan är anmärkningsvärd. Regeringen borde ha agerat tidigare och mer kraftfullt.

Jag vill inte på något sätt kritisera filmutredaren. Han gjorde så gott han kunde med de snäva tidsramar och de förutsättningar han fick. Men det visade sig att det inte fanns förutsättningar att lyckas på den korta tid och med de förutsättningar han hade fått för sitt uppdrag.

Vad som händer nu är skrivet i sand. Avtalet, eller det som nästan är avtalet eftersom alla inte är med, prolongerades i två år. Det innebär att man egentligen har ett år på sig. Sedan måste det nya finnas på plats eller i varje fall vara framme. Dessutom ska svensk film leva med förutsättningar som ingen egentligen tror på. Men vi ser inget från regeringen. De verkar i stort sett helt förstenade och lamslagna. Nej, fru talman, det här duger inte. Regeringen måste agera för svensk films framtid.

Jag för min del ser gärna ett omarbetat filmavtal som stärker de långsiktiga villkoren för svenska filmare och svensk film. Filminstitutets farhågor och krav måste tas på allvar. Ett nytt avtal kommer inte att bli detsamma som det gamla. Nya aktörer måste in. Utländska erfarenheter måste tas in i arbetet. Varför inte titta på de polska erfarenheterna? Det är bråttom nu – bråttom för svensk film!

Visst remissbehandlas Filmutredningen just nu. Vi vet ännu inte vad som kommer att sägas. Men de remissinstanser jag har pratat med verkar inte särskilt hoppfulla. De verkar nästan ha givit upp. Jag hoppas naturligtvis att så inte är fallet, men regeringen måste nu ge tydliga signaler om filmen och filmens framtid. Återigen säger jag: Detta duger inte! Regeringen måste agera nu för svensk films framtid.

Fru talman! Filmutredningen kom också med andra viktiga förslag – sådant som ligger utanför filmavtalet. Det är sådant som kan verkställas betydligt snabbare. Digitaliseringen av svenska biografer är det ena. Här

lämnade utredningen ett i mitt tycke bra förslag. Man pekade på en möjlig trepartslösning där biograferna, staten och lokala eller regionala intressen skulle stå för varsin tredjedel av de för svensk film så viktiga investeringarna. Vi socialdemokrater har i vårt budgetalternativ avsatt 10 miljoner till det här. Det är en bra början på det som nödvändigtvis måste komma. Här kan regeringen lämna ett positivt besked för svensk films framtid, gå med på vårt förslag och satsa 10 miljoner på digitalisering av svenska biografer.

Vi vet dessutom att detta öppnar så många andra möjligheter. Vi behöver inte ens nämna de direktsända operorna från Metropolitan; alla vet vad detta innehåller och håller med om att det är bra. Många här kanske till och med har besökt evenemangen. Men tänk också på alla andra möjligheter! De evenemang man kan direktsända från alla delar av landet är många. Det är opera från Kungliga Operan, teaterföreställningar från Dramaten, idrottsevenemang från världens alla hörn och konserter med artister som aldrig kommer till de mindre orterna – för att inte tala om interaktiva konferenser som sparar både miljö och tid för deltagarna. Allt fler nyttjar nu den möjligheten. 3D-möjligheter som gör att biograferna kan erbjuda någonting utöver det vanliga blir också betydligt bättre tillgodosedda med denna nya teknik. Det är egentligen bara fantasin som sätter gränser för vad som är möjligt.

Fru talman! Jag vill också ta chansen att prata om de regionala resurscenter som finns runt om i landet. De är otroligt viktiga för att barn och ungdomar ska kunna komma i kontakt med film. De spelar en viktig roll när det gäller att få fram nya unga filmare, och de är även viktiga för produktionen av svensk kortfilm – både spelfilm och dokumentärer. Kort sagt: Regionala resurscenter är viktiga för svensk films framtid. Trots detta finns det inte tillräckligt med pengar för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Det är inte bra. Detta måste finnas med i en framtida filmpolitik.

Fru talman! Jag började med att tala om svensk film på den internationella scenen och ska även sluta där. Vi socialdemokrater anser att vi ska satsa just nu, när det går bra för svensk film. Vi föreslår därför i vårt budgetalternativ ett stöd till internationell lansering av svensk film. Vi vill lägga 10 miljoner på detta. Vi tror att när det går bra är det rätt tid att satsa. Vi tror att då kan vi rida på vågen. Vi tror att svensk film skulle kunna nå ännu fler framgångar med denna uppbackning. Vi skulle kanske till och med kunna få en svensk Oscarsvinnare!

Jag yrkar bifall till reservationerna 7 och 13.

Anf. 46 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är roligt att få pröva den här sidan också och vara den som begär replik när vi diskuterar filmpolitiken, som Leif Pettersson har tagit upp. Vi var inne lite kort på detta i ett replikskifte förut.

Låt mig deklarerera klart och tydligt att filmpolitik är viktigt. Vi i alliansen tycker att filmpolitik är oerhört viktigt, både inom kulturpolitiken och för svensk del, som Leif Pettersson var inne på.

I början tog Leif upp de prioriteringar som Filminstitutet gör och sade att det bara räcker till 14 filmer. Jag vet också att det behövs mer resurser inom detta område, men jag har väl uppfattat det så att det är en egen prioritering som Filminstitutet har gjort. I stället för att ge små summor till många filmer har Filminstitutet valt att prioritera att lägga större resurser på färre filmer. Det är viktigt att det kommer fram i sammanhanget att det är så.

Det är lite orättfärdigt att ge sig på regeringen och påstå att den skulle vara passiv. I alla andra sammanhang tycker vi att utredningsinstrumentet är viktigt. Den utredning som Leif Pettersson redogör för är precis avslutad nu. Jag tycker att vi ska ha respekt för det utredningsinstitut vi har. Vi har en utredare som kommer med ett förslag. Därefter följer en remissrunda där de som är engagerade i frågan får inkomma med synpunkter. Sedan får regeringen ta tag i de synpunkter som har kommit in genom remisserna och de som utredaren ger. Därur utformas en ny filmpolitik.

Anf. 47 LEIF PETTERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill först tala om finansieringen. Det är så, Dan, att filmerna i Sverige totalt sett är underfinansierade. Svenska Filminstitutet hade att välja mellan två saker: att fortsätta med denna ordning eller att välja att satsa på ett mindre antal filmer. Man valde den senare vägen, som har visat sig vara framgångsrik för svensk film. Vi har filmer som har spelat in stora belopp i utlandet, exempelvis i USA. *Låt den rätte komma in* är bara ett sådant exempel.

Men det handlar om hur stor andel i en films finansiering som institutet ska vara med i. Om Filminstitutet inte går in med dessa medel kommer det inte att finnas någon annan som gör det heller. Filmer finansieras i dag inte bara med svenska medel, utan också utländska aktörer kommer in. De tittar ganska mycket på hur mycket Filminstitutet går in med.

Som jag sade i mitt anförande visste regeringen när filmavtalet gick ut, att det var ett ifrågasatt avtal och att någonting nytt måste komma i stället. Varför sätter man då i gång Filmutredningen efter Kulturutredningen? Glömde man kanske bort Filmutredningen eller till och med att filmen är en del av kultursfären? Det kan man fråga sig. Nej, Filmutredningen skulle ha satts i gång betydligt tidigare. Med det hade vi i dag haft tid på oss att diskutera hur svensk film ska se ut. Filmen är inte en del av detta, som det framställs i dag. Det är bara att beklaga att det är på det sättet. Jag vill inte säga att vi är bättre där, utan vi har haft samma problem med filmen. Det vill jag ha sagt med en gång, så behöver du inte säga det.

Anf. 48 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Vi kan naturligtvis hålla på och diskutera när, var och hur utredningen skulle ha tillsatts. Men frågan var om vi ska ha respekt för det instrumentet när vi tillsätter en utredning och en utredare arbetar fram ett förslag och möjlighet att inkomma med remisser och sedan jobba vidare med det. Jag ville peka på det och på Filminstitutets prioriteringar.

Visst, det behövs säkert större resurser på filmområdet för att svensk film ska vara stark i framtiden, också internationellt. Jag är den förste att stryka under det. Det är en ganska stor och omfattande fråga.

Leif Pettersson berörde i sitt anförande den problematik som finns när det gäller avtalsmodellen, som jag i grunden tycker är en bra modell. Men tiderna och tekniken har förändrats. Vi har fått nya visningsfönster och annat. Det är inte alldeles enkelt att få till detta. Då handlar det om att skapa en ny filmpolitik. Det fordras också tid och tänkande omkring de frågorna.

Jag vill än en gång peka på att alliansregeringen och allianspartierna tycker att filmpolitiken är oerhört viktig och en viktig del i den svenska kulturpolitiken. Precis som jag sade förut i ett replikskifte har vi den högt upp på vår agenda.

Leif Pettersson talar om den polska modellen, som togs upp bland annat på filmkonventet i Luleå. Det är en typ av avgiftsmodell. Vem ska betala den avgiften i Sverige?

Anf. 49 LEIF PETTERSSON (s) replik:

Fru talman! Det polska exemplet ville jag bara lyfta in i debatten. Det är ingenting som jag tror att vi kan finansiera svensk film med. I Polen har man gjort så att alla som finns på filmens område har betalat en viss procentsats. Jag tror inte att det är en lösning för svensk films framtid. Den svenska marknaden är för liten. Det sade också den polske man som presenterade detta förslag. Polen är ett land med 40 miljoner invånare, något helt annat än Sverige.

Man kan säga att vi ska vänta på Filmutredningen. Ja, det måste vi naturligtvis göra. Men remissinstanserna säger ungefär att det inte finns så mycket att svara på. Vad ska vi tycka om det här? Det är en prolongering av avtalet. Jaha. 25 procents moms vill ingen ha. Nej, men då måste någon inse att vi måste agera snabbare. Det går inte att sitta och vänta. Det är tillräckligt för mig i alla fall.

Sedan är det en massa saker som inte har med filmavtalet att göra som utredningen föreslår och som också är viktiga att få på plats. Jag tror att vi måste få en ny svensk filmpolitik på helt andra områden. Då kan vi kanske vara överens om att det är den vägen vi måste gå. Hur det här ska se ut och vilka detaljer det ska innehålla kan vi inte säga någonting om i dag. Vi vet inte alla förutsättningar för det. Men vi kan inte sitta och vänta på det. Det är bråttom. Vi måste göra det nu. Det är min viktiga slutsats.

Det talas om visning i olika fönster. Ny film visas i dag på biografer. Kom ihåg det! På tv är det gammal film vi tittar på.

Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till reservation 2.

Fru talman! Alla barns och ungas rätt till kultur är en grundläggande rättighet. Det är samhällets ansvar att ge alla barn i landet lika goda möjligheter att bygga vidare på den första upptäckar- och skaparglädjen, på lusten att söka kunskap och lära sig nya saker. Att vi dessutom har förbundit oss till detta genom att underteckna barnkonventionen gör inte åtagandet mindre viktigt. Detta innebär att alla flickor och pojkar under

hela sin uppväxt har tillgång till kulturella verksamheter där de själva är skapande, men också att de får uppleva professionellt utövad kultur.

I kontrast till detta står dessvärre kommersialiseringen av barnkulturen, könsssegregering och exploatering av barn i medier och i samhället i stort. Vi i Vänsterpartiet vill vända denna utveckling genom att ge barn och ungdomar förutsättningar att konsumera och skapa kultur på sina egna villkor oavsett kön, klass och etniskt tillhörighet. Var och i vilka områden man bor ska inte göra skillnad.

Fru talman! En grundförutsättning för att kulturen ska kunna utvecklas är att det ges utrymme för utövande av kultur. Det kan handla om replokaler, skapande verkstad, teaterlokaler och mycket annat.

Fru talman! Demokrati, solidaritet och omsorg utvecklas i ömsesidiga relationer mellan människor. Därför är det fundamentalt att slå vakt om möjligheten att träffas, och för att kunna göra det behövs kostnadsfria mötesplatser. Det behövs både för arrangemang och för eget skapande. Det behövs också utrymme för verksamhet som inte är organiserad.

Sedan början av 90-talet har fritidsgårdarna blivit allt färre i Sverige. En anledning är de kraftfulla nedskärningar som Sveriges kommuner har gjort, besparingar som främst drabbar de icke-lagstadgade verksamheterna, till exempel fritidsgårdsverksamhet och den öppna verksamheten. Den nedläggning av fritidsgårdar som har ägt rum under de senaste årtiondena får nu förödande följder. Visst finns det positiva undantag, men som helhet saknas det mötesplatser där de unga själva är med och påverkar innehållet. Fysiska mötesplatser som är icke-kommersiella och drog-fria och där de unga själva är med och påverkar innehållet är viktiga.

Det måste helt enkelt skapas fler mötesplatser där såväl flickor som pojkar ges lika utrymme att utvecklas och växa på lika villkor. Att möta och vägleda de ungdomar som särskilt behöver det borde vara ett samhällsansvar. Ungdomar ska ingå i samhällsgemenskapen för att kunna stärkas och tillåtas driva sina egna frågor.

Fru talman! Mot bakgrund av detta anser jag att regeringen bör återkomma i frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsverksamhet. Det finns också ett tydligt klassperspektiv i denna fråga. Det finns i dag många barn som är fattiga. Dessa barns föräldrar har inte möjlighet att betala dyra kurser, och de kan inte heller prioritera resor till kulturinstitutioner för att erbjuda kulturupplevelser. I Stockholm kan en resa för en familj från förorten till staden kosta hundratals kronor bara i transportkostnader med tunnelbana eller bussar. På landsbygden handlar det också om långa avstånd och därmed om brist på tillgänglighet.

Det finns exempel på att korta avstånd kostar ännu mer att resa än långa, till exempel att åka till centrala Stockholm. Tänk er då att åka till en annan stad för till exempel en konsert. Självklart är det viktigaste uppdraget att bekämpa fattigdomen, men denna ambition finns tyvärr inte hos högerregeringen. Snarare har andelen fattiga barn och fattiga hem ökat enormt de senaste åren.

Vi måste ge utrymme för kulturupplevelser som inte kostar och som man kan ta del av på nära håll. Därför måste vi satsa på sådana platser både i storstäder, i förorter och på mindre orter på landsbygden.

Fru talman! I dag saknas i Sverige en nationell scen med övergripande ansvar för scenkonst för barn och unga. Visserligen arbetar man på många håll med teater för barn, men ingen institution har ansvaret för

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

utveckling av och forskning om denna form av scenkonst. Många framträdande scenkonstnärer i landet har genom åren utbildats inom ramen för Stockholms Stadsteaters verksamhet, till exempel vid scenen Unga Klara, som också har haft ett nära samarbete med Dramatiska Institutet. Vi i Vänsterpartiet menar att det finns ett nationellt ansvar för barn- och ungdomsteater som kunde tillgodoses genom att göra Unga Klara till en sådan nationell scen.

Fru talman! Förskolan och skolan har ett stort ansvar för barnens tillgång till professionell kultur och för att de deltar i skapande verksamheter och utvecklas på jämlika och jämställda villkor. De estetiska ämnenas roll i skolan är mycket viktiga för barnens utveckling i fråga om både eget skapande och analys och förståelse av omvärlden. Men tyvärr vill högerregeringen inte förstå detta. Därför vill man ta bort de estetiska ämnena på gymnasieskolan.

Om vi ska nå målet att alla barn och unga ska ha rätt till kultur behövs kompetensutveckling och utbildning av lärare, museipedagoger, konstpedagoger, dans- och teaterpedagoger och så vidare. Vänsterpartiet anser att det behövs en stor mängd av nya kulturpedagoger och genuspedagoger inom skolan för att uppfylla kraven på att ge alla barn möjlighet att uppleva och utveckla sina behov och talanger på lika villkor. Barn och unga, särskilt flickor, måste också ha rätt att själva komma till tals. Det gäller deras egen vardag.

Vi i Vänsterpartiet menar att för att stärka barns och ungas rätt att utöva och tillägna sig kultur bör kommunerna åläggas att redovisa en årlig barnkulturplan, där det också framgår hur barn och unga kommer till tals i dessa frågor.

Fru talman! Läsande är en väg till utveckling. Folkbildning och folkbibliotek hör till grundpelarna i ett demokratiskt samhälle. Biblioteket garanterar alla i samhället avgiftsfri tillgång till ett allsidigt utbud av texter och kunskapskällor. Att barn och unga har tillgång till bra och inspirerande bibliotek ökar lusten att läsa och upptäcka både sitt närmaste rum och världen utanför. Språk och språkkunskap utvecklas genom att tillgången till böcker är fri.

I många kommuner har samverkan mellan bibliotek, barnavårdscentral och ibland även bokhandel lett till att barn får en bok som gåva. Andra instanser är till exempel initiativet Läs för mig pappa, som började som en samverkan mellan fackföreningar, studieförbund och bibliotek och som nu lever vidare i olika former runt om i landet.

Skolbiblioteken är en otroligt viktig del av stödjande verksamhet som ska utvecklas. Tyvärr har skolbiblioteken fått känna på blåa och kalla vindar när det ska sparas i kommunerna. Värst är friskolorna, där statistik visar att det är mycket få sådana skolor som har tillgång till fullgoda skolbibliotek. Det tål också att sägas att även i de kommunala skolbiblioteken har kvaliteten sjunkit då det finns färre och färre skolbibliotekarier. Vi anser att alla skolor ska ha tillgång till bra bibliotek och bibliotekarier.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet vill säkra tillgång på bibliotek för alla i samhället, med tillgång till avgiftsfria boklån och övrig biblioteksservice. Vi vill därför att bibliotekslagen ska garantera att alla människor avgiftsfritt kan tillägna sig olika medier på lika villkor.

Fru talman! Hur ska vi då kunna finansiera kulturen för unga? Jo, av det totala överskottet från AB Svenska Spel ska staten få 3,36 miljarder

kronor i år som ett grundbelopp. Återstoden av överskottet fördelas enligt ett särskilt vinstdelningssystem. Sommaren 2007 betalades utan särskilt riksdagsbeslut sammanlagt 810 miljoner kronor till idrotten och till ungdomsorganisationer. I årets budgetförslag från Vänsterpartiet vill vi att 300 miljoner kronor årligen av Svenska Spels överskott ska användas under tre år till ett lyft för barnkulturen. Förslaget är i stora drag i enlighet med det förslag som lagts fram av Kommittén Aktionsgruppen för barnkultur. Tillsammans med jobbsatsningen på 1 000 nya lärartjänster inom kultur- och musikskolan under de närmaste tre åren blir det Vänsterpartiets bidrag till ett lyft för barnkulturen.

Av de 300 miljonerna vill vi avsätta 30 miljoner kronor för att möjliggöra införandet av en maxtaxa i kultur- och musikskolan. I lyftet för barnkultur ingår också en satsning på tusen nya bibliotekarietjänster till bibliotek som når barn och unga. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som sägs om Svenska Spels inleverering till staten av 300 miljoner kronor årligen i tre år för att användas till ett lyft för barnkulturen. Det är Vänsterpartiets bidrag.

I detta anförande instämde Siv Holma (v).

Överläggningen var härmed avslutad
(Beslut fattades under 10 §.)

7 § Tid för kultur

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU5
Tid för kultur (prop. 2009/10:3).

Anf. 51 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Var ligger skillnaden mellan de moderatledda partiernas kulturpolitik och de rödgröna partiernas? I det här betänkandet behandlas regeringens proposition *Tid för kultur*. Allianspartierna föreslår till att börja med att de kulturpolitiska målen ska förändras och, som man säger, att nya som är anpassade efter dagens samhälle ska införas.

De kulturpolitiska mål som allianspartierna tycker är gammalmodiga handlar om att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den. Det handlar om att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande. Kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet ska främjas och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar. Kulturen ska ges förutsättningar att vara dynamisk och utmanande samt en obunden kraft i samhället. Kulturarvet bevaras och brukas. Internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet främjas. Kan någon i den moderatledda allianspartigruppen förklara för mig på vilket sätt dessa mål är otidsenliga och gammalmodiga?

Ni har gjort nya mål som smalnar av exempelvis värnandet av yttranderätten. Ni vill inte skapa reella förutsättningar för alla att använda den. En konsekvens av detta är också förändringarna av stödet till kulturtidskrifterna. Ni har också tagit bort skrivningen om att ”motverka kom-

Prot. 2009/10:49
14 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Tid för kultur

mersialismens negativa verkningar”. Då undrar jag naturligtvis: Hade ni inte kunnat föreslå detta på en gång utan att tillsätta en utredning som kostat en massa pengar? Det hade gjort större nytta om de pengarna hade gått direkt in i landets kulturverksamheter.

De nuvarande kulturpolitiska målen antogs 1996 av en enhällig riksdag. Den utredning som föregick beslutet var parlamentariskt sammansatt. Det är självklart att vi, de rödgröna partierna, anser att de gällande målen fortfarande har bäring och att de har haft och har stor betydelse för att vårt lands kulturpolitik har varit så framgångsrik.

Fru talman! När det gäller det kulturpolitiska målet att motverka kommersialismens negativa verkningar är vi i Vänsterpartiet medvetna om att en stor del av kulturen skapas och konsumeras på kommersiella villkor, men vi tycker att det är mer nödvändigt än någonsin att i dag framhålla att det finns negativa konsekvenser som behöver motverkas av starka samhälleliga insatser.

Fru talman! Jag står bakom Vänsterpartiets reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall enbart till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma reservation nr 1, Nya nationella kulturpolitiska mål, och Vänsterpartiets reservation 2 om behovet av en kulturlag. Vänsterpartiet prioriterar jämställdheten i alla politiska frågor, även inom kulturen. Amineh Kakabaveh kommer i sitt anförande senare att redogöra för Vänsterpartiets syn på jämställd kultur.

Fru talman! I synen på kulturen står ideologierna emot varandra. I den nyliberala ideologin är kulturen en vara som vi kan ha eller mista, en vara som man vill ska lyda under marknadens villkor. För Vänsterpartiet handlar det om samhällsanalys, befrielse och uppror, allt uttryckt i konstnärliga former som får oss att skratta, gråta och tänka efter. Kulturen är och måste vara en obunden kraft i samhället, en förändrande kraft som bidrar till människors medvetande om sig själva och samhället och som aldrig får underkastas ideologier. Kulturen är en avgörande del av demokratin.

Vi anser också att det finns en avgörande skillnad mellan marknadens varor och tjänster och det som kulturen skapar och erbjuder. Kulturen hävdar och värnar varje människas unika värde, rätten att vara olika, skilda grupper, religioners och länders särpräglade traditioner och visioner. Kultur utgör i sig en motkraft till ett samhälle präglad av vinstmaximering, eftersom dess egentliga värde inte kan mätas kommersiellt. Vi anser att samhället och politikerna bäst tar ansvar för den konstnärliga kvaliteten genom att garantera förutsättningarna för en konst fri från otillbörlig påverkan, såväl från staten som från marknadskrafterna.

Fru talman! På debattsidorna har man från högerkonservativt håll anklagat kultursektorn för att ha för mycket att säga till om. De har ondgjort sig över det som de nedvärderande kallar för vänsterkultureliten. Jag tolkar dessa angrepp som ett förakt för den skapande delen av människan och de estetiska uttrycksmedlen. Jag kan bara uttrycka en stor sorg över att man försöker vinna populistiska poäng på att angripa en hårt arbetande grupp kulturarbetare. Föraktet speglas inte bara i denna debatt utan också i makthavares oförmåga och ointresse när det gäller de konstnärliga utövarnas livsvillkor.

Det talas ofta om kulturens betydelse, men i praktiken vill de som har makten inte betala vad det kostar att ha ett rikt, fritt och oberoende kul-

turliv. Vänsterpartiet anser att kulturens roll är av grundläggande betydelse för samhällets utveckling och därför föreslår vi att kulturen lagfästs.

Lagen ska slå fast att kulturen är ett offentligt ansvarsområde i likhet med skolan, socialtjänsten och försvaret. Stat, regioner, landsting och kommuner ska ha ett lagbundet ansvar för att kulturlivet ges förutsättningar att verka och utvecklas. Kvalitet och innehåll lämnas utanför. Om kulturen ska kunna utvecklas i full frihet efter sina egna förutsättningar krävs en lag som möjliggör en sådan utveckling. I Norge har man sedan en tid tillbaka inrättat en kulturlag, vilket visat sig höja kulturens status i det norska samhället.

Fru talman! Ett stort nummer gjorde Kulturutredningen av den så kallade kulturportföljmodellen. Man lockade med mer pengar. Initialt talade man om att när man slog ihop myndigheter skulle det bli pengar över och de pengarna skulle kunna gå till den regionala kulturpolitiska nivån. Jippii! Vilken regional kulturpolitiker skulle kunna motstå ett sådant erbjudande? Naturligtvis kunde varken landsting eller regioner motstå det, och de var inte heller sena att komma med sådana uppvaktningar.

Det är självklart att vi ser positivt på att regionerna får möjlighet att agera utifrån sina valda demokratiska organ och därmed ta på sig fler arbetsuppgifter. Men det finns en del frågetecken som måste rätas ut. Blir det merkostnader? Hur ska de finansieras? Vilka erfarenheter kan man dra av den försöksverksamhet som pågått under en längre tid med regional fördelning av kulturbidrag?

Jag tänker självklart på Skåne och Västra Götaland. Regeringen har tillsatt landshövdingen Chris Heister till att utreda hur modellen ska utformas. Det finns en del frågor som visar på komplexiteten. Bland annat borde man, för att nämna några saker, göra en analys av vilka konsekvenser man kan förutse om statsbidragen till arrangörer, mindre teater-, dans- och musikensembler och fria grupper skulle överföras till regionerna samt göra en analys som visar hur man ska säkerställa att den regionala fördelningsmodellen kan stimulera till ett ökat regionalt engagemang.

Fru talman! Jag vill säga några ord om samverkan mellan staten, den kommunala nivån och den ideella sektorn. Det är positivt med återkommande tillfällen för fördjupade erfarenhetsutbyten mellan de nämnda parterna. Samtidigt är det viktigt att hålla isär de olika rollerna som parterna har. Vi i de rödgröna partierna vill se en handlingsplan för att stödja ideella arrangörer och arrangörsföreningar, och vi vill också se ett nationellt samlat ansvar för amatörkulturen. Det samlade nationella ansvaret bör, anser jag, följas upp av ett tydligt ansvar på både regional och lokal nivå. Ett samlat ansvar höjer statusen för amatörkulturen och ger den det erkännande som den behöver.

Fru talman! Det blir ingen konst utan konstnärer. Det är dags att samhället tar ansvar för de utövande konstnärerna och deras specifika situation. Än i dag domineras synen på den stora gruppen arbetande konstnärer av två felaktiga uppfattningar. Den ena är att de trots långa utbildningar och hög kompetens antas kunna utföra sitt arbete mot en mycket låg ersättning, eller ingen ersättning alls. Den andra är att en konstnärs verksamhet inte skiljer sig från den gängse småföretagarens. Dessa uppfattningar gör att många konstnärer, vilka liksom alla andra arbetar bäst

under trygga förhållanden, tvingas leva under ytterst osäkra ekonomiska villkor.

Vänsterpartiet anser att trygghetssystemen – sjukersättning, pension och a-kassa – måste anpassas till konstnärernas situation. Frilansarnas möjligheter till försörjning och kompetensutveckling förbättras genom att den tredje anställningsformen, de så kallade allianserna, teater-, musik- och dansallianserna, byggs ut med fler platser.

I detta anförande instämde Amineh Kakabaveh (v).

Anf. 52 LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Genom hela valrörelsen 2005 och 2006 och genom hela mandatperioden sedan valet 2006 har vi väntat på besked om vad en borgerlig långsiktig kulturpolitik innebär. Hela mandatperioden – tre hela riksmöten samt hela hösten 2009 – har alla förslag och all debatt fått vänta på den dag då regeringen utrett, uppskjutit, funderat, förhandlat och långbänkat färdigt för att därefter gå till riksdagen med sin politik.

I dag är vi framme vid beslut, eller rättade sagt i morgon, då votering äger rum. Efter tusentals sidor i form av betänkanden, remissvar och promemorior är det ett oerhört tunt dokument riksdagen i dag har att ta ställning till. Det är nya uppskov, nya utredningar, mycket snack och lite handling. Ett överdrivet fokus på kulturens organisationsfrågor och myndighetsstruktur har visat sig vara en återvändsgränd. Det har nu lett in i väggen. Ett enda skarpt förslag finns i dag som resultatet av allt detta utredningsarbete – nya mål för kulturpolitiken. Det blir å andra sidan inget viktigt beslut.

Tidigare har dessa mål, vilket Siv Holma nyss beskrev, varit långsiktiga och tunga. De har reflekterat en bred samsyn i riksdagen. De har förberetts under lång tid, i parlamentariskt förankrade miljöer, och alla har vetat att de varit stabila och långsiktiga. De nu gällande målen från 1996, liksom de tidigare från 1974, beslutades av en enig riksdag. Denna gång har målen utarbetats av det borgerliga blocket ensamt, vilket inte utstrålar samsyn och långsiktighet. De står för politisering och kortsiktighet. Mycket tyder på att de inte överlever ens ett år som ledstjärna för kulturpolitiken.

Ett par andra, någorlunda konkreta saker finns för riksdagen att ta ställning till i dag. Det första är att Rikskonserter ska läggas ned, men verksamheten ska inte upphöra. Personalen ska sägas upp och lokalerna utrymmas, men verksamheten ska fortsätta någon annanstans. Först ska de anställda avskedas. Sedan ska man utreda vad som ska komma i stället. Och i december 2010 ska riksdagen fatta beslut om verksamheten från den 1 januari 2011. Det är ett ansvarslost sätt att sköta politiken. Det är ansvarslost mot de anställda och inte minst vad gäller musiken.

Det andra någorlunda konkreta ställningstagandet i dag gäller ett snävare utrymme för mångfald och bred debatt genom att man försämrar för kulturtidskrifterna. Stödet till viktiga skildrare av dagens Sverige, som Expo och Bang, ska stoppas. Detta går på tvärs med den önskan jag och vi i den rödgröna gruppen har, och som jag tror är vida spridd i Sverige, nämligen att vi behöver mer mångfald, mer pluralism. Särskilt gäller detta i tider när koncentrationen på mediemarknaden nått så långt som är fallet i fråga om tidningar och tv.

Det tredje området gäller försämringar i inkomstgarantin för framstående kulturskapare. Dagens beslut handlar inte om kulturens roll och framtid i Sverige. Det handlar inte om hur vi ska öka tillgängligheten, få fler att utöva kultur, minska klassklyftorna och könsskillnaderna i kulturkonsumtionen eller förbättra villkoren för kulturarbetarna. Nej, det handlar om kortsiktiga abstrakta mål, om försämringar, om utredningar och nya utredningar samt om byråkrati.

Ett sådant område gäller spridningen av ansvaret för kulturpolitiken till regionerna. För tio år sedan tog den dåvarande socialdemokratiska regeringen och dess samarbetspartier initiativ till två helt olika kraftfulla försök i Skåne och Västra Götaland med en riktigt rejäl, omfattande decentralisering av det kulturpolitiska beslutsansvaret.

En hel mandatperiods utredande och funderande har inte räckt för att de borgerliga ska kunna bestämma sig för hur dessa två framgångsrika försök ska föras vidare. Är det Skånemodellen eller Västra Götalandsmodellen som ska gälla? Ska det bli lika för stora och små lands-ting? Hur stor makt ska vi bestämma oss för att decentralisera, och vilka krav ska ställas på mottagarna? Det här ska utredas igen. Det blir inget beslut förrän efter valet. En hel mandatperiod räckte inte. Vilket underbetyg!

De nuvarande kulturpolitiska målen fastställdes av en helt enig riksdag 1996. Sedan dess har kulturen blivit mer tillgänglig för fler. Den har spridits mer över landet. Ny teknik har introducerats och kunnat göras nyttig i kulturens tjänst. Det har gällt digitalbio över hela landet och tillgängliggörandet av kulturarvet på våra museer, bibliotek och arkiv.

En större andel av befolkningen än någonsin spelar ett instrument eller sjunger i kör, inte minst på grund av den kommunala musikskolans framgångar. Fler människor lyssnar på musik under fler timmar per dag än någonsin tidigare. Aldrig har det setts så mycket film, teater eller opera som nu. Kulturen har aldrig varit så betydelsefull i människors liv som nu.

Trots dessa framgångar finns det viktiga uppgifter för kulturpolitiken för framtiden. Det är utmaningar och problem men också möjligheter. Om fru talmannen tillåter mig att ta ett par minuter till i anspråk ska jag kort beröra några sådana.

Det första gäller tekniken. Vi har alla redan tagit del av vilka fantastiska möjligheter som har blivit verklighet. Men ingen av oss har en aning om hur det kommer att bli de kommande fem eller tio åren. Det är en viktig uppgift för kulturpolitiken att fundera över hur man ska lägga till rätta förutsättningarna för att möjligheterna ska tas till vara att sprida kulturen och göra den tillgänglig. Men det handlar också om hur det påverkar utövandet av kulturen och möjligheten för kulturarbetare och kulturutövare att göra den tillgänglig i andra änden.

Det handlar om vilka krav som ställs när det gäller upphovsrätsfrågor, teknikutveckling och standardisering och hur vi kan samarbeta med näringspolitiken. Det är centrala frågor för kulturpolitiken på längre sikt. Det är mer centralt än organisationsstruktur och myndighetsstruktur.

En annan enormt viktig tendens i nutiden är internationaliseringen. Gränserna får allt mindre betydelse och musikkonsumenter, filmkonsumenter, kulturkonsumenter och utövare får bättre språkkunskaper. Barriärer betyder mindre.

Det skapar möjligheter för kulturen. En del områden är fortfarande nationellt slutna, andra är väldigt internationella, till exempel pop- och rockmusiken. Det intressanta är att ungdomen har mer internationell orientering i sin kulturanvändning och kulturkonsumtion än många av dem som är äldre.

De äldre kulturformerna som teatern är på efterkälken jämfört med en del andra som till exempel litteraturen eller musiken. Det roliga är operan ligger före teatern när det gäller att nyttiggöra den nya tekniken.

Hur kan vi som politiker gasa på den utvecklingen och se att den kommer många människor och många kulturutövare till del? Det är viktiga uppgifter för en långsiktig kulturpolitik. Men det ingick tyvärr inte som ett huvuduppdrag för den jättelika utredningen.

När det gäller tillgänglighetsfrågorna är kulturen fortfarande präglad av klassklyftor mellan stad och land, mellan högutbildad och lågutbildad, mellan höginkomsttagare och låginkomsttagare, mellan förortsbor och innerstadsbor och mellan invandrare och andra.

Att utjämna detta blir lättare med den nya tekniken och när gränserna rivs, men det är viktigare än någonsin. Det gäller om kulturpolitiken kan försvara sin plats i statens budget i ett demokratiskt samhälle mot de angrepp som kommer från populister av olika slag. Det har vi sett i Norge, ser i partier som finns starkt representerade i södra Sverige och som vi ibland tror oss se också i vissa partier som finns här i riksdagen.

Det gör att man blir orolig för att stödet för kulturpolitiken kan försvagas, kanske för att tillgängligheten är koncentrerad på vissa grupper medan andra grupper känner sig utestängda och inte känner att kulturen är relevant och angelägen för dem. Det är en uppgift för oss alla att angripa. Det gäller att förbättra så att kulturen får ett starkare fotfäste.

Det gäller framtiden för kulturarbetarna och kulturskaparna. Utan kulturarbetare blir det inga biografialonger, inga konserthallar, inga biljettrivare och inga garderobiärer, för att använda det bildspråk som den fine tonsättaren Sten Melin brukar använda.

Kulturskaparna och kulturarbetarna måste också vara i centrum för en framtida kulturpolitik. Det handlar om hur man skapar betingelser för deras skapande och deras liv. Den otrygghet och de försämringar som de har varit igenom måste vändas. De måste ges en tillit och känsla för framtiden.

Kvalitetsfrågorna är ett annat försummat och oerhört viktigt område. Det är nära besläktat med frågor om högre utbildning i konstnärliga ämnen, fortbildning, internationellt utbyte och andra aspekter som vi som politiker kan påverka vad gäller förutsättningar som ger mer stimulans.

Dessa frågor får i den utredning som varit och i den proposition som regeringen har lagt fram inga svar och ingen politik. För kulturen skulle jag vilja sammanfatta mitt omdöme om Kulturutredningen, kulturpropositionen och de ställningstaganden som majoriteten ser ut att gå mot i dag eller i morgon. Min sammanfattning är det har varit en för kulturen förlo-rad mandatperiod.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Margareta Israelsson, Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Anneli Särnblad och Lars Wegendal (alla s).

Fru talman! Om bara några veckor är vi inne i år 2010. Det är den borgerliga regeringens sista år denna mandatperiod. Ännu har regeringen inte lyckats presentera vad den vill med kulturpolitiken. Propositionen saknar flera grundläggande förslag och innehåller i stället halvdana löften om framtida reformer.

Tid för kultur

Så ser verkligheten ut för regeringens kulturpolitik. Jag ställer mig frågan: Hur ser den borgerliga kulturvisionen ut? Om den nuvarande regeringen tilläts fullfölja sin politik, skulle det då över huvud taget finnas någon kulturpolitik i Sverige i framtiden, eller skulle allt lämnas till den så kallade fria marknaden?

De förslag som utlovas som ersättning för avveckling och nedläggning skjuts på framtiden, och nya utredningar har tillsatts. Regeringen verkar helt enkelt enligt devisen: Nu är det inte tid för kultur.

Miljöpartiet menar att riksdagen i nuläget inte kan ta ställning till mycket av det som kallas för förslag. Varför? Jo, därför att regeringen själv saknar förmåga att förklara vad förslagen innebär. Vi får vänta och se. Enlig min mening bör riksdagen vänta med ställningstagandet till dess regeringen väl presenterat förslag på riktigt. Vi väntar med spänning.

Miljöpartiet hade föredragit en bred och långsiktig kulturpolitisk utredning utifrån en bred parlamentarisk bas. De tidigare utredningar som gjorts innan den nuvarande regeringen tillträdde, som vi hörde här, var parlamentariskt sammansatta. Och 1996 beslutade riksdagen enhälligt om nya kulturmål.

Men nu är det slut på enigheten. Regeringens linje, att i stället tillsätta en expertutredning, är ett stort och mycket tråkigt avsteg från en god tradition som innebär att politiken var mer engagerad på riktigt.

Visst, det fanns en politisk referensgrupp till expertutredningen. Jag satt själv i den. Men referensgruppen gavs få möjligheter till insyn och hade i praktiken ingen möjlighet alls att påverka. Det tycker jag är synd, för jag tror verkligen att vi hade vunnit på en bred politisk uppslutning kring kulturpolitiken.

Fru talman! Regeringens politik i allmänhet kännetecknas av en omvänd Robin Hood-politik. Man tar från dem som har lite och ger till dem som redan har mycket. Det innebär att skillnaden mellan olika grupper i samhället har ökat, och vi befarar att samma sak ska hända inom kulturpolitiken med regeringens nya portföljmodell.

I dag finns regioner som utvecklats väldigt bra, och några är beredda att ta ett större ansvar. Det tycker vi är väldigt bra. Problemet är att regionerna ser olika ut och har olika kulturpolitiska problem att hantera.

På många håll där allianspartierna styr har kommunerna börjat montera ned kulturverksamheten, och det finns knappt någon kompetens kvar. Dess värre är den nya modellen ännu inte presenterad till fullo. Men precis som många remissinstanser hävdar ser vi risken för en ökad byråkratisering och ökad skillnad i regionernas möjlighet att erbjuda kulturverksamhet till alla medborgare.

Fru talman! Jag är ändå till viss del glad över att utskottet gör gällande att det i utredningens direktiv framgår att den nya fördelningsmodellen bör tillåta en viss flexibilitet för att säkerställa att den fungerar effektivt i de olika regionerna.

Till det kan sägas att det är bra att allianspartierna har tagit intryck av de synpunkter som kommit in, men jag är ändå orolig. Jag är orolig för hur det går om Moderaternas politik verkligen får ett omfattande genomslag i samhället.

I den kommun där jag bor, rödgröna Botkyrka, har Moderaterna inte något över till kulturen. Där är det moderata oppositionsrådet och de övriga moderaterna tydligt kulturfientliga. De kallar de rödgröna kultursatsningarna för jippon och vänsterexperiment.

Även om ministern inte bestämmer över sina lokala politiker vill jag gärna fråga kulturministern: Hur ser Moderaternas kulturpolitik egentligen ut? Kan jag framföra en hälsning från kulturministern som handlar om att värna kulturverksamheten i kommunerna? Jag skulle gärna vilja höra något om det.

Fru talman! Miljöpartiet vill ha en framtidsinriktad kulturpolitik som utgår från lokala förutsättningar och ett underifrånperspektiv som möjliggör för kvinnor och män och barn och ungdomar att få hög tillgänglighet. De ska få en god möjlighet att uppleva och skapa kultur och konst på lika villkor. Det handlar om ett enkelt system där vi flyttar makten över pengarna nedåt i systemet. På så sätt tillåter vi regionerna att utvecklas på sina egna villkor.

Jämställdhet mellan kvinnor och män kan inte uttalas i mångfaldssammanhang som man gör i utredningen och kan inte heller begränsas till diskrimineringsfrågor. Det krävs grundläggande förändringar i samhället för att vi ska uppnå de jämställdhetspolitiska målen.

Miljöpartiet kan formulera en kulturpolitik för framtiden. Men hur ser regeringens kulturpolitik för framtiden ut? Det får vi inte veta, propositionen till trots. Ni påstår att det är tid för kultur, men vi ser ingen offensiv kulturpolitik. Men, fru talman, vi kanske får höra något som vi inte har läst.

Jag står bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1, 3 och 22.

Anf. 54 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Propositionen *Tid för kultur* visar tydligt på regeringens politik när det gäller en modern kulturpolitik med siktet inställt på framtiden.

Jag blir lite förvånad när jag hör oppositionens kritik. Har man läst allt? Eller har man inte varit medveten om vad det är man har läst?

Det har funnits en expertgrupp och en politisk referensgrupp. Alla partier har haft möjlighet att komma med synpunkter till vår kulturminister som verkligen slåss för kulturens plats i samhället.

490 remissvar och 140 spontanremisser visar på att det finns ett stort intresse för denna proposition. Det är alltså en efterlängtd proposition.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande, KrU5, och avslag på samtliga motioner.

Fru talman! Vid riksdagens öppnande i september fastslog statsminister Fredrik Reinfeldt i regeringsförklaringen att ett rikt och nyskapande kulturliv tillsammans med ett levande kulturarv är viktigt för hela vårt land. Med utgångspunkt i kulturens frihet och egenvärde vill regeringen stärka kulturens och kreativitetens betydelse i samhället.

Alliansregeringen bygger sin kulturpolitik på övertygelsen att kulturskapandet ska vara fritt. Kulturens visioner och mål formuleras främst av kulturskaparna själva. Det är grunden för det kreativa Sverige.

Man kan läsa i betänkandet – jag vet inte om Siv Holma har missat den sidan – att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund och att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Det står tydligt i betänkandet.

Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Och de nya kulturpolitiska målen handlar om att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning och om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

Regeringen vill i sina mål främja ett levande kulturarv, ett internationellt och interkulturellt utbyte. Särskild uppmärksamhet riktas mot barns och ungas rätt till kultur.

Tid för kultur innehåller som jag nämnt tydliga mål. Att vi fastslår barns och ungas rätt till kultur är något som jag särskilt vill betona, fru talman, eftersom det är första gången det blir så tydligt.

Vi bygger ut Skapande skola och fördubblar satsningen. Nu omfattar Skapande skola fjärde till nionde klass. I dagsläget har ca 200 000 barn kunnat ta del av satsningen, som ger barn och ungdomar möjlighet till delaktighet och eget skapande.

Fru talman! Kulturrådet har gjort en undersökning som visar att eleverna önskar mer regelbundna kulturaktiviteter. En elev säger om upplevelsen av dans följande:

I stället för att prova på vals och sådan dans fick vi prova på något där det kändes som att man använde insidan lite mer. Det var som att man pratade genom kroppen. Jag kan nog säga att det handlade om psyket.

Lärarnas erfarenheter talar tydligt. Elever med skrivsvårigheter har utvecklat sitt skrivande. En del minns bättre med bilder. Elever får självförtroende och stärks när de uppträder och visar sina arbeten och så vidare.

Vi vill se en fortsatt utbyggnad av Skapande skola, eftersom det stärker barns och ungdomars skolsituation.

Fru talman! *Tid för kultur* tar ett nytt grepp om kulturen på lokal och regional nivå. Jag är inte alls orolig, utan detta kommer att kunna bli riktigt bra. Vi framhåller hur viktigt det är att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och kunna ta del av ett kulturutbud som präglas av mångfald och hög kvalitet över hela landet.

Nu öppnar vi upp för regionalt ansvar, den så kallade portföljmodellen. Regionerna får mer ansvar vilket ökar känslan av delaktighet och ett rikt kulturliv. Det gör ett område mer levande och attraktivt, och vi ser redan nu hur Skåne har lyckats väl på ett bra sätt med sin så kallade portföljmodell.

Andra följer efter. Västra Götaland, Halland och Gotland är utpekade i första skedet. Och visst ska en utredare titta vidare på detta och snabbt vara framme med ett förslag precis på hur detta ska se ut. Från min sida och från Halland är vi väldigt glada över att vara med i detta arbete.

Jag vill också nämna kulturens roll i samhället som finns med i propositionen på ett alldeles utmärkt sätt. Det handlar både om att kulturen

har ett egenvärde och att den ska vara fri och att regeringen också kopplar in kulturen i ett bredare perspektiv.

Kulturen är en viktig del i arbetet med att stärka entreprenörskapet, öka den regionala tillväxten, koppla samman begreppen kultur och hälsa samt se ge kulturverksamheterna en tydlig roll i miljöpolitiken. Vi moderater ser möjligheter med detta, och jag ska speciellt lyfta fram kulturens betydelse för hälsan i det vi kallar för aspektpolitiken.

Jag är väldigt glad att det finns ett avsnitt i betänkandet just om detta. Extra glädjande är också att Kulturrådet får ett särskilt uppdrag att arbeta inom området kultur och hälsa. Vi kan även se i betänkandetexten att det har tagits ett beslut om en försöksverksamhet om kultur på recept i Skåne och i Västerbotten. Det ska bli spännande att följa det vidare.

I dag kan vi se att de satsningar som gjorts på naturvetenskap och teknik har möjliggjort att vi på ett fantastiskt sätt kan förstå, förebygga och behandla mänskliga sjukdomar. Trots dessa framsteg kan vi se tydliga tecken på att ohälsan har ökat, vilket kan ses som hälsans paradox.

Därmed står vi inför nya utmaningar. Men den senaste kunskapen inom hjärnforskningen har tydligt kunnat visa de processer som sker och hur man kan medverka till att förebygga ohälsa. Man kan till och med utnyttja dessa processer för att reparera uppkomna hjärnskador. Hjärnan betraktas alltmer som ett organ i ständigt behov av medveten träning för att generera god hälsa. Denna typ av studier genomförs i dag vid många av de ledande universiteten i världen.

Fru talman! Effekten av musik har ägnats omfattande studier och har varit pådrivande, men nu ser vi även hur man kan visa att en kombination av rörelse, musik och beröring såsom dans har tydliga positiva effekter av såväl förebyggande som terapeutisk karaktär.

Ett centrum för kultur och hälsa har vuxit fram på universitet i Göteborg. Även Skåne och Västerbotten har varit ledande i arbetet runt kultur och hälsa.

Fru talman! Kulturen är en viktig valfråga. Med alliansens kulturpolitik blir Sverige ett självständigt och kreativt skapande kulturland. Om oppositionen vet vi en sak. Man är inte överens utan har olika förslag inom kulturens område. I detta betänkande kan man läsa 36 reservationer varav endast ett tiotal är gemensamma. Det ger en splittrad bild av vilken politik vänsterpartierna står för.

Men en sak vet vi. Det handlar om skillnaden mellan en passiv, ängslig och lite bakåsträvande vänsterkulturpolitik och en spännande, modern och aktiv borgerlig allianspolitik.

(Applåder)

Anf. 55 ANDERS ÅKESSON (c):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i detta utskottsbetänkande 5 och avslag på motionerna.

Betänkandet behandlar, som tidigare har sagts, alliansregeringens kulturpolitiska proposition *Tid för kultur*. Jag tycker att det finns skäl att liksom utskottstexten uttrycka sig som att de nuvarande kulturpolitiska målen som vi har i landet har 10–30 år på nacken. De börjar bli lite gamla.

Det har hänt en hel del i samhället bara under de senaste 10 åren som väl motiverar ett politiskt omtag för den nationella kulturpolitiken. Vi

kan nämna de demografiska förändringar som sker och har skett. Sverige är i dag ett långt mer mångkulturellt land jämfört med för bara 10 år sedan för att inte tala om för 30 år sedan.

En väldigt välkommen trend i vårt samhälle som lyfts fram i propositionen är den decentraliseringstrend som innebär ett ökat regionalt och lokalt ansvar och engagemang även på det kulturpolitiska området. Vi ser i dag effekter av EU-inträdet och hur ett långt mycket mer globalt samhälle jämfört med för 10 eller 30 år sedan också är skäl att göra ett omtag vad det gäller den nationella kulturpolitiken.

Jag kan också nämna, vilket har nämnts tidigare i debatten, den extremt snabba teknikutveckling som i dag sker, där Internet bara är ett exempel på hur vi i dag distribuerar kultur på ett annat sätt än för 10–30 år sedan. Sammantaget finns det alltså väldigt många skäl att se över och förändra målet för den nationella kulturpolitiken.

Självklart har den politiska oppositionen, anförd av Vänsterpartiet i all synnerhet, haft invändningar mot denna proposition. Den märkligaste invändningen är den att vi i de nya kulturpolitiska målen mönstrat ut målet från tidigt 70-tal om att den nationella kulturpolitiken ska motverka kommersialismens negativa följdverkningar.

Fru talman! Jag måste säga att det är förvånansvärt att oppositionen framhårdar i att påstå att den kulturella verksamhet som bedrivs på kommersiell grund är skadlig och negativ och därför ska motverkas. Med ett sådant resonemang blir det rätt mycket som ska upp på listan över vad som ska motverkas, som är negativt och som ska stoppas.

Jag har svårt att se motsättningen mellan kommersiell bärkraft och konstnärlig kvalitet och frihet. Det vore välgörande om oppositionens främsta företrädare på det här området, utskottsordförande Holma, ville utveckla vad som är motsättningen mellan kommersiell bärkraft och konstnärlig kvalitet och frihet. Vad består den motsättningen i?

Utöver det allmänt välgörande med en modern och tidsanpassad proposition på området finns det skäl att lyfta upp några saker i propositionen. Det första jag vill lyfta upp är modellen för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet. Vi tar fram en ny modell som har kommit att kallas portföljmodellen.

Den innebär en tyngdpunktsförskjutning från centralt fattade beslut till ett ökat regionalt och lokalt ansvarstagande på kulturområdet. Först ut i raden blir Skåne från och med 2010. Jag är alldeles övertygad om, fru talman, att resten av landet kommer att följa efter, i synnerhet som det redan nu förs utvecklande och bra samtal mellan Statens kulturråd och företrädare för regionen runt om på flera ställen i vårt land.

Ytterligare en sak som det finns skäl att omnämna är propositionens krav på ökad samverkan mellan myndigheter, institutioner och den ideella sektorn. Propositionen har identifierat ett stort behov av ökad dialog mellan samhällsföreträdare och den ideella delen av vårt samhälle. Man lyfter fram betydelsen av att samhällets institutioner och myndigheter mycket mer och mycket bättre förmår samverka med civilsamhället.

Som ett exempel kan man i denna tid av julfester och auktioner nämna och lyfta fram landets alla ideellt drivna samlingslokaler. De ägs, drivs och förvaltas av den ideella sektorn i vårt samhälle och har en väldigt stor betydelse som arenor för kulturupplevelser och kulturmöten runt om i hela vårt land. De är en väldigt viktig beståndsdel i det vi skulle

kunna kalla kulturens infrastruktur. De är kapillärerna i kulturens stora blodomlopp – kapillärer som syresätter hela landets behov av kulturliv.

Avslutningsvis finns det skäl att nämna något om den stora satsning på kulturella och kreativa näringar som denna proposition innebär. Konkret tillförs 20 miljoner kronor om året i tre år. Det är en satsning som innebär att man bland annat utvecklar dagens olika näringslivsstödjande system så att de också kommer att stödja och utveckla de behov och möjligheter som finns bland aktörer inom kulturella och kreativa näringar. Det är välkommet. Vi vet att ett rikt kulturliv gör en bygd levande och stärker bygdens attraktionskraft. Därför välkomnar vi också denna satsning som ger entreprenörer, befintliga och potentiella företagare på området stöd att utveckla sina affärsidéer och sitt företag.

Fru talman! För säkerhets skull vill jag understryka att jag också är stolt över den här propositionen. Det är en bra politik framlagd av en enig alliansregering.

(Applåder)

Anf. 56 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Det tillhör en sådan här debatt att man bemöter oppositionen i det de har sagt, och jag skulle vilja börja med att göra det. Socialdemokraternas Leif Pagrotsky sade att han hade väntat och väntat i tre år på en borgerlig kulturpolitik. Jag kan säga att vi väntar fortfarande på oppositionens gemensamma kulturpolitik. Någon sådan finns inte – inte i detta betänkande och inte i denna debatt än så länge.

Socialdemokraternas och Miljöpartiets företrädare, och möjligen också Vänsterns, sade att det har varit för många utredningar och för lite verkstad under de här alliansåren. Då skulle man kunna förvänta sig ett fyrverkeri av skarpa förslag från oppositionens sida. Men vad finner man om man tittar i reservationerna? På s. 69 står: Vi kan inte acceptera att regeringen föregriper resultatet av en reell utredning. På s. 77 står det om ytterligare krav på utredningar, och man skriver: Vi har ingenting emot en översyn. Däremot vill vi innan man gör förändringen ha en ordentlig översyn och utredning. På s. 79 står samma sak: Gärna en förändring av kulturtidskrifter, men först en generell översyn och utredning. På s. 80 är det samma sak. Man föreslår där att Rikskonserterns uppdrag ska ses över och att en förutsättningslös utredning sker. Det var inte mycket till fyrverkeri och skarpa förslag från oppositionen. Möjligen är det så att som man känner sig själv dömer man andra.

Jag skulle vilja använda den här delen av debatten till att titta något på de strukturförändringar som jag ser som utmaningar framöver.

En av dem har mina vänner i alliansen tidigare varit inne på. Det handlar om regionaliseringen. Redan Nils Holgersson kunde under sin resa konstatera att Sverige är stort och skiftande. Det är rätt rimligt att också kulturen och kulturens uttryck skiftar över landet. Därmed måste också den regionalisering som vi nu genomför innebära att regionerna får olika uppdrag.

Jag vill notera att *Kulturnyheter* i SVT i dagarna presenterar en undersökning av hur kulturpolitiker i de olika regionerna ser på sitt uppdrag. Lite bekymrad blir man när den instrumentella betoningen är så stark och när man också ser hur många som vill stoppa konst som de tycker är obehaglig.

Det är för mig viktigt att säga att portföljmodellen måste ha ett regelverk som ser till att vi inte gör om de misstag som gjordes och får samma problem som skapades när skolan kommunaliserades. Det måste finnas en nationell ram och ett nationellt mål också för den regionala politiken. De nationella kulturpolitiska mål som jag hoppas att vi alldeles strax ska anta ska bli vägledande också för regionerna.

Fru talman! Jag tyckte att det var bra att filmen nämndes av Leif Petersson i ett tidigare anförande. Det är sant att svensk film har utvecklats starkt under de senaste åren. Det är viktigt. Filmen är viktig för Sverige. Den har en enorm kraft och är en viktig del av kulturpolitiken. Om man ser bra film är det svårt att värja sig mot att tvingas tänka på de stora frågorna om livsval och moral och sin egen roll i en föränderlig värld. Därför är det min bedömning att filmen kommer att spela en ännu större roll framöver. Den rörliga bilden blir mer och mer viktig i samhället.

När vi nu funderar på vad som kommer efter det nuvarande förlängda filmavtalet är det viktigt att ha fokus på vad som är bäst för filmen och inte i vilka former det sker. Hur får filmen ökat utrymme? Hur tar vi bäst till vara de mervärden som filmen skapar för samhället?

För det första handlar det om kvalitet. För mig handlar bra konst om att väcka eftertanke och beröra. Man behöver inte älska eller ens omedelbart förstå det som bra konst ger eller en bra konstnär gör. Men förmodligen att utmana våra tankar är central i god konst. Det är möjligt att kvalitet är ett svårt begrepp i kulturlivet, men alternativet är så mycket svårare. Om vi inte skulle ställa krav på kvalitet, hur skulle då kulturpolitiken se ut?

Det är viktigt att vi nu i de kulturpolitiska mål som föreslås slår fast att kvalitet är en del av målen. Jag skulle för egen del kunna tänka mig att vi framöver ännu mer betonar kvalitet, till exempel när det gäller bidragsgivning. Man bör ytterligare titta på det. Den kvalitetssatsning som vi nu gör genom att skapa Kulturbryggan är också den viktig i sammanhanget.

För det andra handlar det om boken och läsandet. Vi får ganska många signaler just nu om att efter flera år av stark utveckling ser bokbranschen ut att få nya bekymmer. Det här är förmodligen dels en följd av normalt konjunkturförlopp, dels en del av en förändring av branschen och de strukturella villkoren. Digitalisering, illegal nedladdning och nya vanor spelar in. En risk som jag ser är "bestsellerismen", det vill säga att vi promotar och lyfter fram förväntade bestsellerböcker alltmer och att marknaden därmed tunnas ut när det gäller kvalitetslitteratur. Det är också ett bekymmer som jag tycker att man ska ha ögonen på, inte minst när det gäller den översatta litteraturen. Sverige är ett litet språkområde, och vi behöver få in god kvalitetslitteratur från andra länder.

I propositionen tar vi nu steg som stärker läsandet. Läsfrämjandets insatser ökar. Bibliotekslagen utvärderas för att förbättra förutsättningarna för bibliotek. Kungliga biblioteket ges ett särskilt uppdrag att samordna biblioteksfrågor. Det är viktiga saker som lyfter fram läsandet och bokens ställning i samhället.

För det tredje handlar det om förutsättningar för den kreativa ekonomin. Det är Folkpartiets och alliansens bedömning att Sveriges framtid inte ligger i att konkurrera med låga löner. Det måste till mer kreativitet och nyskapande. Kulturen har en viktig roll för att stärka Sverige. Kul-

turens egenvärde är det absolut viktigaste. Kulturen är värd allt i sig, men man ska inte heller blunda för att den kan få goda effekter på andra delar av samhället.

I kulturpropositionen, som vi nu diskuterar, föreslås en fortsatt satsning på kulturella och kreativa näringar. Under de kommande åren avsätts 20 miljoner kronor per år för framväxten av kulturellt och kreativt företagande. Detta är viktigt för Sverige, men vi måste också fundera på hur de kulturella och kreativa aspekterna kommer in i andra branscher. Också där kan nämligen kulturskapare och kulturskapares kreativitet bidra till ökade vinster och ökad förmåga för Sverige att konkurrera med omvärlden.

För det fjärde handlar det om den nya tekniken. Det är något fantastiskt som vi just nu är inne i. Jag tror inte att vi själva riktigt ser vad det är som håller på att hända egentligen. På kulturområdet skapas nya möjligheter till skapande, ny teknik för distribution och ny teknik för konsumtion. Det är totalt sett ett lyft för kulturen. Aldrig har väl så många ungdomar suttit hemma och skapat film eller redigerat foton och aldrig har väl så många lagt ut dikter för andras läsande som just nu på nätet. Det är något viktigt och glädjande som vi ska ta vara på.

En rad myndigheter får nu i uppdrag att ta fram underlag för en nationell strategi för digitalisering. Det är centralt. Det är en fantastisk chans att sprida det svenska kulturarvet och kulturproduktion.

Man måste också se utmaningarna. I propositionen slås fast att det är viktigt att säkra upphovsrätten. Vi vet att om ingen författare någonsin kan få betalt för allt jobb de lägger ned och ingen filmskapare kan få betalt för den tid och den kraft de lägger ned blir det få bra böcker och få bra filmer att ladda ned. Vi måste både ta vara på möjligheterna och hantera utmaningen.

För det femte handlar det om kulturarvet. Jag tycker att vi i Sverige har anledning att fundera över vårt förhållande till kulturarvet. Att känna till Selma Lagerlöf är att känna till lite mer av Sverige, att förstå var vi är och hur vi har kommit dit. Kan man sin Selma Lagerlöf eller Geijer eller Astrid Lindgren förstår man lite mer av Sverige. Jag tycker att vi måste säga det. Det är en av anledningarna till att Folkpartiet tog ställning för en litterär kanon. Det är därför vi i grunden är positiva till att det ska vara så enkelt som möjligt att ta sig in på museer.

Jag tror att det var Tage Danielsson som en gång sade att den som vägrar se bakåt och inte vågar se framåt måste se upp. Jag tror att det ligger mycket i detta. Inte minst när vi är inne i snabba förändringar är det klokt att fundera på hur vi kom dit.

I de förslag till kulturpolitiska mål som vi snart ska ta ställning till heter det att vi ska främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Vi tar också steg för att digitalisera kulturarvet.

Fru talman! Detta är en proposition att vara stolt över. Jag vill gärna avsluta med att säga att kulturministern har gjort ett mycket bra jobb. Tillsammans tar vi nu steg framåt som gör att kulturen får ökad kraft i samhället. Det är viktigt för Sverige och det är viktigt för framtiden. Det finns naturligtvis mer att göra. Efter den här debatten och behandlingen av den här propositionen är det alldeles uppenbart att för att detta ska bli gjort krävs det att allianspartierna sitter kvar vid rodet.

Anf. 57 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Fru talman! Christer Nylander bjöd upp till dans, så jag måste upp.

Christer Nylander efterfrågar ett fyrverkeri av skarpa förslag från oppositionen. Jag hoppas att alla lyssnare vet – det vet de säkert – att det inte är vi i oppositionen som låtit göra en utredning. Det är inte vi i oppositionen som har tillgång till ett departement och en massa stöd. Det är ni som ska plocka fram förslagen. Vad har vi fått för förslag? I Kulturutredningen finns det sex förslag, varav ett handlar om ”upphävande”, ett om ”förändring av”, ett om ”upphävande av” och ett om ”avskaffande av”. Det finns inga förslag.

Sedan kom propositionen, och där finns ett förslag: nya kulturpolitiska mål. Resten handlar bara om nya uppdrag och ingenting annat.

Ni har inte presenterat någon kulturpolitik i den klubb för inbördes beundran där ni beundrar varandra för allt det goda ni har gjort.

(Applåder)

I detta anförande instämde Margareta Israelsson och Anneli Särnblad (båda s) samt Siv Holma (v).

Anf. 58 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Jag noterar att Esabelle Dingizian kallar oss för en klubb för inbördes beundran. Det skulle vara intressant att höra vad ni kallar er egen klubb. Inte är det så att ni beundrar varandras förslag i alla fall?

Nej, ni sitter inte vid makten, men ni kanske har idéer. Det kanske var för mycket att begära ett fyrverkeri av förslag men en kinapuff åtminstone. Någonting skulle ni kunna komma med gemensamt för att förklara vad ni ser för möjligheter med kulturen.

När ni kritiserar regeringens proposition så skarpt som ni gör i denna debatt måste ni ha någon egen idé om vad ni vill ha i stället. Någon sådan presenteras inte. Det som ni i stället är överens om är sju eller åtta nya utredningar. Ni kritiserar oss för att vi har utrett och nu verkställer. Ert svar är att ni vill ha nya utredningar.

Det duger inte, och därför är ni värda all kritik.

(Applåder)

Anf. 59 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Fru talman! Det är inte vi som har suttit vid makten. Det är inte vi som ska presentera en kulturpolitik. Det är ni som ska göra det. Vi kommer att presentera en gemensam kulturpolitik fram till valet, det ska Christer Nylander vara så säker på.

Anf. 60 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Jag känner mig inte säker på det, jag känner mig osäker just på grund av det.

Anf. 61 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 23. I övrigt står vi bakom de reservationer som socialdemokrater i utskottet har lämnat.

Christer Nylander sade ett antal saker som jag tyckte var bra. Han använde bland annat ett uttryck som jag aldrig har hört förut och som jag ska försöka använda i framtiden, "bestsellismen". Det tyckte jag var en träffande beskrivning på den gravitation som råder, den riktning som saker och ting drar i om man inte hittar annat som balanserar. Det är klart att bokhandeln vill sälja bestsellers. Det är klart att författare vill skriva bestsellers. Det är klart vad gäller musikslag att det är bestsellers som drar.

För mig är den här iakttagelsen som du så träffande har gjort själva poängen med att ha som ett kulturpolitiskt mål att det är en uppgift för kulturpolitiken att vara den motkraft som ser till att det finns andra saker, att operan kan överleva i Sverige trots att den på egna kommersiella meriter inte kan bära sina kostnader, att smal teater kan överleva, att poesi kan överleva, att poeter kan ha en försörjning. Därför tycker jag att uttrycket "bestsellismen" är så träffsäkert och skarpt.

Ändå har ni som enda konkreta reella förändring i de kulturpolitiska målen att just målet vill ni ta bort och avskaffa. Samtidigt har Christer Nylander på det här eleganta och kreativa sättet satt fingret på precis det som det här målet, som vi uppenbarligen är överens om, ska göra.

Anf. 62 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Om "bestsellerismen" är ett problem är inte min lösning att bekämpa bestsellers utan att fundera på hur andra böcker kan skapas som har god kvalitet. Därför är min politiska slutsats inte att det ska finnas ett mål som bekämpar kommersiell kultur, utan mål som främjar kvalitet. Om ni ser kommersialism bara som någonting negativt för kvaliteten är det helt rätt att ha kvar målformuleringen att bekämpa kommersialism. Om det är kvaliteten ni är ute efter är det viktigare att betona kvalitetsmålet än att hamna i en rundgång.

För mig är det centrala att det finns ett kvalitetsmål i de kulturpolitiska mål som vi nu antar.

Anf. 63 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Fru talman! Förlåt, jag tyckte att uttrycket var "bestsellismen", men det var tydligen "bestsellerismen". Det är en stavelse till.

Det är i alla fall min bild av vad det här handlar om. Kommersialismen bekämpas inte i det här fallet genom att man förbjuder bestsellers utan genom att balansera dominansen och se till att dominansen inte blir total i och med att det finns andra alternativ. Det är så jag vill bekämpa kommersialismens skadeverkningar. Det är uppenbarligen där som vi är oense, låter det som.

En annan av Folkpartiets käpphästar är att begränsa yttrandefriheten i tidskriftsmiljön, att underminera fortlevnaden och framtidsutsikterna för kulturtidskrifterna. Kulturtidskrifterna är för mig ett sätt att stärka mångfalden i debatten. Det är en variant av att det inte bara ska vara Veckans Affärer och Dagens Industri som för debatt i Sverige. Det ska finnas smalare och mer angelägna tidskrifter, till exempel Expo som ju aldrig hade funnits utan stöd. För mig hänger det här ihop.

Jag blir orolig när jag hör Christer Nylander och andra vilja ta bort kampen mot kommersialismens skadeverkningar som mål. Det verkar som att det finns ett mönster i det här, att man vill minska antalet kultur-

tidskrifter och snäva in den kulturpolitiska och samhällspolitiska debatten genom att angripa dem som lever på pengar från det här anslaget.

Jag vore tacksam om Christer Nylander dementerade detta och slog fast att jag missförstått alltsammans. Men när jag lägger ihop det som Christer Nylander säger och det som skrivs i betänkandet undrar jag om det inte ligger väldigt mycket i det jag säger.

Anf. 64 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Det korta svaret till Leif Pagrotsky är: Nej, det ligger ingenting i det du säger.

Jag kan ta ett längre svar. När det gäller bokmarknaden möter vi inte det genom att bekämpa kommersialism, utan vi möter det genom att stötta andra, genom att ge författarstöd och stöd till litteraturen på annat sätt och dessutom lyfta fram läsfrämjandeåtgärderna. Det är på det sättet vi bekämpar det som Pagrotsky tycker ska bekämpas.

När det gäller att begränsa yttrandefriheten finns det ingenting i yttrandefriheten som säger att man har rätt att få pengar till att ge ut en kulturtidskrift. Men när man talar om att begränsa yttrandefriheten och diskuterar den här frågan låter det nästan så.

I det här betänkandet står det att kultur ska ses i en vid mening. Om Pagrotsky nu hade haft fler möjligheter att svara skulle jag ha ställt honom frågan om inte också oppositionen tycker att det är rimligt att ta bort kravet på att gå med förlust. Om man tar bort det, och icke på grund av att den ges ut i pappersform, blir det just så som Pagrotsky varnar för, att det är Veckans Affärer och andra som får ta del av detta stöd.

Anf. 65 TALMANNEN:

Jag vill påpeka att Leif Pagrotsky inte har rätt till ytterligare replik.

Anf. 66 DAN KIHLSSTRÖM (kd):

Herr talman! Det är uppenbart att vi läser propositionen *Tid för kultur* på väldigt olika sätt. När jag läser den kan jag se att den innehåller ett antal intressanta förslag och områden. Det är bland annat nya kulturpolitiska mål, som vi har diskuterat här, portföljmodellen, Skapande skola, satsning på kulturella och kreativa näringar, en strategi för att digitalisera kulturarvet, den kommande Kulturbryggan, en ny analysmyndighet, en ny musikplattform, bibliotekssamordning som Kungliga biblioteket ska ha, en dialog med den ideella sektorn om kulturen, förändringar när det gäller olika stöd och en ökad samverkan inom kulturmiljöområdet. Sedan har den också bäring på kulturbudgeten, som vi har diskuterat tidigare, då en del av förslagen ligger i KrU1.

Jag ska försöka inskränka mig till några kommentarer. Vi har hållit på en god stund med debatten här i dag, och vi gillar att diskutera. Jag ska försöka ta fram några saker.

Först vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Kulturen omger oss överallt utan att vi alltid tänker på det. Arkitektur, konst och musik är bara några av alla de kulturyttringar som omger oss så gott som dagligen. Kulturen ska vara fri och oberoende – så långt från statlig och politisk inblandning som möjligt. Å andra sidan finns politiken där som fördelar pengar och sätter upp kulturpolitiska mål.

Dessa medel och mål finns dock inte för att styra, utan i stället för att stödja kulturen. Det är viktigt att kulturpolitiken är tidsenlig och ser upp med att vara just styrande. Kulturpolitiken har varit i behov av förändring, och det är därför vi i dag debatterar detta betänkande, som har sitt ursprung i propositionen *Tid för kultur*.

I propositionen föreslår regeringen nya mål för kulturpolitiken, som jag nämnde. Detta är välkommet då nuvarande mål, som antogs 1996, känns något föråldrade. Målen tar sikte på kulturens fria och obundna roll, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet samt att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällsutvecklingen. Kulturarvets betydelse stryks under, internationellt och interkulturellt utbyte betonas och barns och ungas rätt till kultur uppmärksammas särskilt i de nya målen. Regeringens förslag till nya kulturpolitiska mål handlar mycket om en inriktning och sammanfattas i en portalparagraf.

Från oppositionen har vi då hört några invändningar. Den ena är att målen inte förhandlats fram över blockgränserna och att målet om kommersialismens negativa verkningar slopas. Den expertutredning som tillsattes för att utarbeta förslag till nya mål knöt till sig en referensgrupp där företrädare från samtliga riksdagspartier fanns representerade. Vi hade också ett antal intressanta möten där vi hade goda möjligheter till både diskussion, reflexion och inspel. Regeringen har också noga övervägt remissinstansernas synpunkter innan propositionen har presenterats.

Herr talman! Alliansregeringen vill öka det lokala och regionala inflytandet över hur kulturanslagen ska fördelas. Det skapar en större närhet till medborgarna och är ett sätt att demokratisera kulturen. Därför introducerar vi nu den så kallade portföljmodellen – den heter så tills vidare – som innebär att en större del av de statliga kulturanslagen till regional och lokal kulturverksamhet ska gå direkt till regionerna. Intentionerna med detta är mycket positiva och något som vi kristdemokrater velat se under en lång tid. Modellen måste dock utformas rent praktiskt och konkret innan den kan införas. Därför har en särskild utredare tillsatts som ska lämna förslag på hur modellen ska kunna se ut och vilka av de statliga anslagen som kan vara aktuella för regionerna att ta ett ökat ansvar för. Däremot uttrycks det tydligt i direktiven att staten ska ta ett fortsatt ansvar för till exempel den fria scenkonsten, inklusive stödet till arrangörer, för att inte riskera att den verksamheten blir negativt drabbad av den nya modellen. Utredaren ska också belysa förutsättningarna för en ökad grad av lokal och regional medfinansiering till den fria scenkonsten. Modellen bör införas successivt från 2011.

Alliansregeringen föreslår också att ett tydligare grepp kring musiken ska tas i och med införandet av en ny musikplattform. Den nya plattformen för musiken ska bidra med en nationell överblick och kompetensuppbyggnad samt främja internationell samverkan. Statens musiksamlingar ska få det övergripande ansvaret för uppdraget. I och med detta avvecklas också stödet till Rikskonserter. Deras verksamhet har under lång tid varit ifrågasatt inom delar av musikvärlden och har också debatterats i olika medier. Innan den nya plattformen kan införas ska en utredare bland annat föreslå vilka statliga insatser som bör göras på nationell nivå för att främja utvecklingen inom musikområdet. Utredaren ska också föreslå vilka av Rikskonserterers nuvarande ansvarsområden som

bör tas till vara i den nya plattformen. Utredningen ska ske skyndsamt och vara regeringen till handa senast i februari 2010.

Vi fokuserar ofta på kulturens betydelse för människans psykiska välbefinnande. Det har framförts förut här. Många undersökningar har under senare år dock pekat på kulturens betydelse även för den fysiska hälsan. Människor som regelbundet tillägnar sig konstnärliga upplevelser lever längre och mår bättre än de som inte gör det.

Även betydelsen av kultur både för den allmänna folkhälsan och i direkta vårdssituationer blir alltmer uppmärksammas. Många sjukhus och andra vårdinrättningar intresserar sig numera för kulturens möjligheter att påverka patientens hälsa. Såväl den nära kulturen, i form av böcker, konst och musik, som den yttre sjukhusmiljön, i form av arkitektur och inredning, påverkar både patienter och personal. De flesta konstformer manar till kommunikation och eftertanke. Konsten kan inbjuda till samtal i en påfrestande situation eller verka lugnande i en stressad miljö. En sjukhusclown som lockar till skratt kan vara ett väl motiverat inslag, likaså en musikterapeut i ångestdämpande verksamhet. Det är därför av stor vikt att även vi som beslutsfattare tar dessa nya erfarenheter till oss och låter det påverka våra politiska ställningstaganden. Därför är det mycket glädjande att regeringen har satsat projektpengar på försöksverksamheter, mer konkret nu också på senare tid, en i Skåne och en i Västergöt, där effekterna av kultur ska analyseras. Jag ser mycket fram emot slutsatserna av den utvärderingen.

Alliansregeringen kan presentera en kulturproposition med nya mål som är tidsenliga och som svarar mot de behov som finns. Ett antal omprioriteringar görs för att svara mot de nya målen. Jag kan säga för min del att jag ser med tillförsikt fram emot att denna nya politik steg för steg ska genomföras inom kultursektorn.

Anf. 67 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag vill först välkomna delar av det kulturnätverk som jag förstått är på besök i riksdagen i dag.

Än en gång står jag här och ska prata om våra kulturpolitiska förslag och prioriteringar. För utomstående som inte är helt bevandrade i riksdagens arbete verkar det kanske lite märkligt att vi nu debatterar i stort sett samma frågor som vi gjorde för en liten stund sedan. Jag tackar ändå för möjligheten att återigen få berätta om vad alliansregeringen åstadkommit på det här området.

Jag skulle vilja börja med att läsa upp en del av ett tal som en av mina vänner höll i höstas:

Ett rikt och nyskapande kulturliv tillsammans med ett levande kulturarv är viktigt för hela vårt land. Med utgångspunkt i kulturens frihet och egenvärde vill regeringen stärka kulturens och kreativitetens betydelse i samhället. En handlingsplan för de kreativa näringarna kommer att presenteras. I samband med budgetpropositionen presenterar regeringen en kulturproposition om inriktningen på den framtida kulturpolitiken. Barns och ungas möjlighet till kulturupplevelser uppmärksammas särskilt.

Det sade statsminister Fredrik Reinfeldt i regeringsförklaringen den 15 september i år. Min uppgift som kulturminister är att värna kulturen och dess betydelse, se till att kulturen tar plats och att fler får möjligheter till kulturupplevelser.

Prot. 2009/10:49
14 december

Tid för kultur

Låt mig därför återigen kort nämna regeringens tre prioriteringar. Det är barns och ungas rätt till kultur, ett kulturarv för framtiden och förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.

Det är tre tydliga prioriteringar som har genomsyrat det arbete som vi har gjort under mandatperioden. Reformen som har genomförts, satsningar och förändringar har haft sin utgångspunkt i våra prioriteringar. Det ger en trygghet och en stabil grund att stå på.

Vi föreslår i propositionen nya kulturpolitiska mål. De nuvarande målen är delvis föråldrade. Vi har därför valt att förstärka kvalitetsmålet och har formulerat ett nytt mål om att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

För den som har läst vår proposition framgår det också tydligt att vi betonar internationaliseringen. Etnisk och kulturell mångfald får allt större betydelse för kulturlivet, och det är viktigt att de förändringarna avspeglas hos våra kulturinstitutioner. När nästan var femte svensk har rötter i ett annat land får det stor betydelse för kulturarvet och vad det innebär att vara svensk.

Vår viktigaste reform inom kulturpolitiken handlar om att stärka barns och ungas rätt till kultur. Att de tidigt och på egna villkor får möta professionella kulturskapare är det bästa sättet att utveckla bildning och kreativt tänkande.

Som ny kulturminister fick jag ta över ett politikområde som inte hade förändrats nämnvärt på drygt 30 år. Det var 30 år av fastlåsta strukturer, 30 år av rädsla för att ompröva och förbättra. Det är ytterst märkligt, för kulturlivet hade inte stagnerat. Men politiken gick inte i takt med kulturlivet. Det var också därför som vi tillsatte en kulturutredning.

Onödigt, verkar oppositionen tycka. Men det var fler än vi som uppenbarligen ansåg att man behövde se över och debattera kulturområdet. Det kom till och med en skuggutredning. Den omfattande debatt som har varit liksom alla remissvar visade hur stort behovet var av att få debattera kulturpolitik.

Vi vågar förändra, förnya och omprioritera. Vi vill att vår politik ska skapa förutsättningar för kulturlivets utveckling.

Vi kan glädja oss åt att vi i Sverige är aktiva kulturdeltagare. Jämfört med övriga länder i Europa ligger vi i toppen. Men det räcker inte. Det är fortfarande många som av olika skäl inte får eller kan ta del av den kultur som finns.

Vi vill att kulturen ska ta plats, att den ska ta mer plats. Det gäller självfallet i skolan men också i andra delar av samhället. Inom allianspartierna finns inte den beröringsskräck för att låta kulturen samverka med andra områden som så ofta har kännetecknat vänsterns kulturpolitik.

Tvärtom menar vi att kulturen stärks av att den får ta plats även utanför den traditionella kulturpolitiken. Den kan bidra till nytt tänkande men också till nya jobb och nya företag.

Vi satsar därför tillsammans med Näringsdepartementet 73 miljoner kronor på att utveckla de kulturella och kreativa näringarna. Vi vill att kulturen ska vara en utmanande och dynamisk kraft. Genom att satsa fria pengar i Kulturbryggan stärker vi också den nyskapande kulturen.

Det finns ett starkt engagemang, herr talman, för att utveckla kulturlivet, både lokalt och regionalt. Det vill vi ta vara på. För att flytta kulturen närmare medborgarna och öka det lokala och regionala inflytandet före-

slår vi en ny modell för regional fördelning av statens stöd till kulturen. Vi är övertygade om att det leder till att fler kommer att vilja ta ansvar och bli delaktiga.

I den rödgröna oppositionen påstår de gärna att de har mer pengar till allt, även till kultur. Men erfarenheter från perioder när de hade regeringsansvaret ger inget stöd för den uppfattningen.

Alliansen däremot vill att kulturen ska utvecklas, för kultur är inte bara förströelse och allmänt välbefinnande. Kulturen är livsviktig och ett kitt mellan människor. Den är ett sätt att ge svar på de eviga frågorna: Vad går allting ut på? Vad innebär det att vara människa?

Kultur har, som vi var inne på tidigare, aldrig funnits på den tio-i-topp-lista som väljarna förmodas sätta upp till valen, detta trots att vi lever i ett sekulariserat land och borde ha extra stort behov av att samtala om livets mening.

Under mina tre år som kulturminister har jag noterat att begreppet kultur ofta skapar problem. Det uppfattas alldeles för ofta som något svårtillgängligt och fint. Men om man pratar om bibliotekens öppettider, om konstverket som placerats vid busstationen eller om filmer som ska komma på bio visar det sig att engagemanget är stort.

Många kallar det inte alltid för kultur. Spelar det någon som helst roll? Kanske inte. Men det är åtminstone en förklaring till varför begreppet kultur inte har blivit en valfråga, trots att människor sällan kan tänka sig att bo, leva eller verka på en plats där det inte finns kultur i denna vida mening.

Kultur är livsviktigt. Det är därför kulturinstitutioner attackeras tidigt under krig. Genom att sätta kyrkor, museer, bibliotek och minnesmonument i brand smular man sönder motståndet. Man slår mot folkets själ.

Det vet soldater och vandaler intuitivt, även om de kanske aldrig har besökt ett bibliotek eller lyssnat på en konsert. De vet hur man smular sönder motståndet.

Ytterligare några veckor, herr talman, är Vilnius Europas kulturhuvudstad. Före andra världskriget kallades staden för Nordens Jerusalem. 40 procent av befolkningen hade judisk bakgrund och kulturlivet blomstrade. När nazisterna kom spärrades den judiska befolkningen in i gettot under vidriga förhållanden innan man mördade dem.

Under tiden i gettot höll de fast vid kulturen. De grundade ett bibliotek, två orkestrar, två körer och en teater. Jag besökte Vilnius i våras och såg detta.

Vad säger det här? Jo, kulturen visar på civilisationens plats i samhället. Det är därför regeringen nu går vidare i arbetet för att låta kulturen ta den plats i samhället som den är värd. Det är tid för kultur.

(Applåder)

Anf. 68 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag tänker ta upp en tråd. Det riktades kritik mot att kulturutredningen inte ägnade sig speciellt mycket åt den digitala evolutionen. De här nya formerna ger nya möjligheter till yttrandefrihet.

Kulturministern talar om att våga förändra och våga förnya. Då kommer jag osökt att tänka på just hur man förvaltar den digitala utvecklingen. Vi har kommit med ett förslag om att utreda frågan om digitala bibliotek. EU är ju inne på den linjen. Vi har också frågan om digita-

liseringen av biograferna och frågan om att minska den digitala klyftan mellan människor som inte behärskar den digitala tekniken och dem som behärskar den genom att satsa pengar på folkbildning. Hur kommer det sig då att denna viktiga fråga inte behandlas i den kulturpolitiska propositionen. Hur har ni resonerat i det sammanhanget?

Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Det är riktigt att kulturutredningen har lyft upp digitaliseringsfrågan, och vi följer också upp den i vår proposition.

Denna vecka inleds faktiskt den första konferensen mellan ett stort antal kulturinstitutioner om ett uppdrag som ska utföras under våren om hur man ska stärka just digitaliseringen, så det arbetet är redan på gång.

Jag är glad över att Siv Holma också tar upp Europeana, för det är en fråga som även kommer att behandlas av kulturinstitutionerna under våren.

(Applåder)

Anf. 70 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Då vore det bra om kulturministern kunde ta till sig önskemålet, kravet eller förslaget på att tillsätta en utredning för att inrätta digitala bibliotek även i Sverige.

Herr talman! Jag vill ställa ytterligare en fråga. Kulturskaparnas ekonomiska och sociala villkor finns också nämnt i detta sammanhang. Vad jag minns fick jag inget svar på Statens pensionsverks överraskande krav på 47 miljoner kronor för landets scenkonstinstitutioner. På vilket sätt håller Kulturdepartementet på att arbeta med denna stora, akuta och svåra fråga när det gäller de ekonomiska förutsättningarna ute i landet?

Anf. 71 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Det är intressant att efter att ni har kritiserat oss för att vilja ha fler utredningar är det första som Siv Holma föreslår en ny utredning på digitaliseringsområdet. Jag kan bara upprepa det jag sade, att det är ett uppdrag som gått ut till ett stort antal institutioner som rör just digitalisering. Det är ett uppdrag som också Kungliga biblioteket kommer att få när det handlar om biblioteksområdet.

När det sedan gäller pensionerna vet Siv Holma att den här frågan har diskuterats under många år och att det finns en hel del underlätelsesynder från den tidigare mandatperioden. Det bekymmer som en del institutioner har fått måste grunda sig i avtal som är slutna under den förra regeringen, eftersom det var före 2006.

Det är riktigt att Statens pensionsverk haft stora svårigheter att räkna fram pensionerna, och det är minst sagt ett bekymmer för oss alla, inte minst för institutionerna. Det var därför det var så viktigt att vi fick till stånd utredningen om pensionsvillkoren för de statligt stödda institutionerna, framför allt de som arbetar inom dans, musik och teater. Den har varit ute på remiss, och remissrundan avslutades för ungefär en månad sedan. Så regeringen har arbetat aktivt med frågan. Och de förslag som har lagts fram har också välkomnats av större delen av sektorn.

Anf. 72 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja återgälda julklappsboken från kulturministern och ge någonting som kan komma till pass, *Kulturkompassen*, Vänsterpartiets kulturpolitiska program.

God jul och gott nytt år!

(Applåder)

Prot. 2009/10:49

14 december

Tid för kultur

Anf. 73 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Jag vill klargöra för alla lyssnare att alla partier i riksdagen är för en regionalisering. Men det jag vill diskutera är regeringens förslag, portföljmodellen, som egentligen inte är ett förslag än, för som vi sade tidigare pågår en utredning om den.

Sveriges Kommuner och Landsting har skickat ut en förfrågan till landets alla 290 kommuner. Det första de kan konstatera är att kommunerna inte svarar på enkäten. Bara 186 av 290 kommuner har svarat, och de är naturligtvis lite bekymrade över att kommunerna inte har det där jättestora intresset. Sex av tio kommuner menar att kraven på de egna tjänstemännen och politikerna ökar i hög eller mycket hög grad. På motsvarande sätt menar nio av landets landsting att kraven ökar. Kraven handlar om resurser, samordning, struktur och kompetens.

Jag undrar lite hur ministern har tänkt att portföljmodellen ska sjösättas i och med att allianspartierna är så jättepositiva, men de verkar inte ha så mycket kontakt nedåt. Som jag sade tidigare förordar vi någonting som kommer underifrån och inte överifrån just för att förutsättningarna i kommunerna och regionerna är så olika.

Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Vad Miljöpartiet förespråkar och vad Socialdemokraterna förespråkar är inte riktigt samma sak, även om man med läpparna bekänner sig till regionaliseringen eller portföljmodellen.

Jag vet inte vad det är för enkät som Esabelle Dingizian hänvisar till. Jag har inte sett den. Däremot har jag haft ett antal möten med företrädare för SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, där man vittnar om ett stort engagemang både hos SKL och hos dem man representerar just för att kulturen ska kunna ta mer plats på lokal och regional nivå, vilket vi kunnat glädja oss åt.

Dessutom framhålls i de runt 500 remissvar som vi har fått in på kulturutredningen just detta med regionalisering genom att kommunerna och landstingen får ett ökat engagemang och ökade möjligheter att påverka. Och det är någonting som jag vet att även Miljöpartiet bejakar, så jag förstår inte riktigt kritiken här. Snarare borde ni välkomna detta. Men det finns ett antal frågeställningar. Det är också därför som landshövding Chris Heister i slutet av februari nästa år ska komma fram till hur den här dialogen ska se ut mer i detalj, så att inte de frågetecken som Miljöpartiet och kanske några andra har ska finnas kvar.

Anf. 75 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik:

Herr talman! Kritiken bygger på att ni inte vet exakt vad ni vill.

Det här är en skrift från Sveriges Kommuner och Landsting, och jag vill gärna läsa innantill ur den: "En verklig farhåga kring portföljmo-

dellen finns dock och den handlar om resurser, från två perspektiv. För det första när det gäller pengar som kommer från staten: kommer mer krävas med mindre eller lika mycket pengar? För det andra är det uppenbart att resurser internt kommer att krävas: kommer dessa ökade kostnader att tas på bekostnad av vad som går till kulturmiljöer och kulturverksamheter?”

Det är den ena farhågan, att det kommer uppifrån och att kommuner och regioner inte vet vad som kommer. Den andra farhågan är det man läser i tidningarna, till exempel att kulturskolan ska spara i Stockholms stad.

Mottagaren har inte det kulturintresse som kulturministern tror. Jag menar att den här modellen inte är bra eftersom den kräver att mottagaren ska ha en viss förmåga.

Modellen verkar inte vara optimal. Den kräver mer av de svaga regionerna som inte har samma förutsättningar som Västra Götaland, Skåne och Stockholm, som i dagsläget är moderatlett och inte verkar vara så intresserat av kultur.

Anf. 76 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Jag vet att engagemanget för kultur är väldigt stort i Stockholms stad. Dessutom har kulturbudgeten här ökat. Att man gör vissa omprioriteringar tror jag absolut är i sin ordning, även om jag inser att Vänstern inte gillar att man förändrar.

Med portföljmodellen befinner sig regionerna i olika situationer. Esabelle Dingizian måste bestämma sig. Hon säger å ena sidan att det på sina håll inte finns något engagemang, vilket jag tror att det gör, å andra sidan säger hon att man inte får börja uppifrån utan att man måste börja lokalt. Antingen finns det ett engagemang eller också finns det inte.

Man befinner sig i olika faser. Några regioner är långt framme och har tryckt på för att få de här ökade möjligheterna, i andra är man fortfarande lite mer vilse. Det är skälet till att portföljmodellen inte kan införas samtidigt över hela landet. Man får lära av varandra.

De fyra regioner som har visat störst intresse för att gå ut från 2011, det vill säga Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland, har också goda förutsättningar för detta. Jag är övertygad om att de övriga delarna av landet kommer att följa efter så småningom.

Anf. 77 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag vill tala om för den publik som till äventyrs inte var här i morse att vi har haft en del av den här debatten förut. Om kulturministern återkommer till några av ämnena vill jag be om ursäkt för det.

Nu diskuterar vi kulturutredningen, kulturpropositionen och det beslut som ska följa på det. Kulturministern höll ett ambitiöst anförande som berättade om så oerhört mycket som nu ska ske på grund av detta.

Jag ska läsa upp beslutsorden ur den proposition som kulturministern har lagt fram och som ska bygga denna gloriösa framtid. Det är fyra saker som ska ske. Man ska upphäva, man ska förändra, man ska upphäva och man ska avskaffa.

Det är de fyra beslutsord som riksdagen ska klubba i dag eller kanske i morgon eller i övermorgon. Det är med de fyra orden – upphäva, förändra, upphäva och avskaffa – som detta stora uppbyggnadsarbete ska ske. Jag säger det för att visa på trovärdigheten i det pretentiösa tonläge som Kulturutredningen har haft.

Kulturministern säger att regeringen har tydliga prioriteringar och att kulturarvet är ett tydligt område. Genom dessa tydliga prioriteringar ska man se till att kulturlivet tar plats. Det finns utrymme för reformer och satsningar inom prioriteringarna.

Jag ska berätta hur dessa reformer och satsningar ser ut under mandatperioden när det gäller det prioriterade området kulturarvet.

Jämfört med den budget som den här regeringen tog över har satsningen på kulturarvet minskat med 5 procent, motsvarande 125 miljoner. Satsning plus reform är lika med minus 125 miljoner kronor när inflationen är bortdragen och man har rensat bort anslag. Det speglar alltså reformer och satsningar. Jag vill påminna om de orden.

Det innehåller också en mycket kraftig höjning av statsbidragen till kyrkan som är ett tioårigt avtal mellan den gamla regeringen och kyrkan. Resten är alltså en ännu större minskning.

Det kallar regeringen för satsningar och reformer.

Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Jag blev inte riktigt klok på vad Leif Pagrotsky egentligen ville. Man kan läsa saker som man vill. Det fanns någon som läste Bibeln på ett märkligt sätt.

Jag förstår inte riktigt vad Leif Pagrotsky kritiserar.

Jag fick nyss höra att det var en mycket ambitiös genomgång av det vi ska genomföra, sedan var det plötsligt ingenting. Det är något som är fel i Leif Pagrotskys genomgång.

Jag tycker att man har använt sin tid i opposition väldigt dåligt. Oppositionen visar upp en otrolig beslutsångest.

När vi ser på reaktionerna i motionerna på kulturpropositionen handlar det om: förändra ingenting, förändra inte de tre r:en, förändra inte målen, var försiktiga med regionaliseringen, utred mer, förändra inte fonogramstödet, rör inte Caprice, gör inga förändringar av inkomstgarantin utan att först utreda ännu lite mer, rör inte kulturtidskrifterna.

Är det den framtida socialdemokratiska och rödgröna kulturpolitiken? Jag kan inte kalla den ambitiös, den präglas snarare av rädsla, beslutsångest och tillbakablickande.

Anf. 79 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Vi har bakom oss en mandatperiod som är förlorad för kulturpolitiken. Ingenting har hänt. Fyra års utredande har inte lett fram till beslut – de skjuts fram till nästa mandatperiod.

Jag vill påminna om den enormt intensiva reformprocess vi hade med regioner och landsting som fick ta över viktiga samhällsfunktioner inklusive kulturen – med moderat motstånd. Jag vill också påminna om att Moderaterna till helt nyligen ville avskaffa Västra Götalandsregionen; man ville avskaffa landstingen.

Det är nu basen för hela det moderata reformarbetet. Jag tycker att det är välkommet, men man lyckas inte ta ett enda steg framåt. Man har bara hittat på ett ord. Det står ingenting om hur det ska gå till.

Efter tre och ett halvt års utredande tillsätter man en moderatkompis att utreda i tre månader till för att berätta hur det ska gå så att man under nästa mandatperiod kan fatta beslut om att gå vidare med detta som vi inledde för tio år sedan. Det tycker jag är passivt. Det tycker jag är handlingsförlamning, och det tycker jag är konservativt. Det kanske är det som är grejen.

Om det kan tolkas som att Moderaterna nu är ombord på tåget när det gäller att vi ska ha landsting och regioner, att de ska få mer makt inte mindre och att vi ska decentralisera kulturpolitiken får man vara glad för det lilla.

Efter tio års försöksverksamhet var det nu dags för ett rejält steg framåt. Jag sade i mitt inledningsanförande hur jag tyckte att det skulle gå till.

I den förlorade perioden ingår också att den här regeringen inte har lyckats visa en prioritering av kulturen. Kulturen har en förlorad mandatperiod. Kulturen har fått backa för att andra områden har gått före. Det är inga nya pengar och inga nya reformområden.

Att kulturarvet minskar beror ju på att kulturministern har fått finansiera satsningen på barnen. Det har hon gjort genom att dra ned på sitt eget favoritområde kulturarvet, som hon i opposition under fyra år har krävt mer och mer resurser till. Nu använder hon själv det som mjölkko för andra angelägna områden, för hon har inte lyckats skaka fram några nya pengar.

Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Herr talman! Det spelar kanske inte så stor roll om vi står här och bollar siffror. Andra, utanför riksdagen, har räknat på detta och kommit fram till att de borgerliga kulturbudgetarna faktiskt har varit större än de socialdemokratiska var. Leif Pagrotsky kan skaka på huvudet hur länge han vill. Det är inte vi som har räknat fram det, det är andra.

Hur vill Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet förändra? Man vill inte förändra alls. Man tycker att allt var bra som det var. Det gäller de kulturpolitiska målen, det gäller strukturerna, det gäller myndigheterna. Rör ingenting, förändra ingenting, ge inga nya uppdrag, se inte över några förordningar. Låt det förbli vid det gamla.

Jag tycker att det är att sticka huvudet i sanden.

Vi har ett kulturliv som utvecklas starkt. Men vi måste ha en politik som också går i följe med detta, så att de kan förstärka varandra. Jag tycker inte att det är någon förlust att vi har lyckats få in kulturen som ett viktigt område inom arbetsmarknadspolitiken och att vi nu alltmer närmar oss Socialdepartementets område. Kultur lyfts också fram i biståndsarbetet när man talar om demokratiutveckling i den nya biståndspolitik. Tillsammans med Näringsdepartementet ser vi potentialen hos de kreativa näringarna. Jag tycker att det är en framgång, och jag är mycket glad och stolt över det som vi har kunnat uträtta på bara tre år. Det är en nytändning för kulturen.

(Applåder)

Herr talman! Biblioteken är bland de mest populära kulturinstitutionerna bland människor i Sverige. I vissa kommuner står biblioteken för den enda offentliga plats där man kan ta del av verksamheten utan att det kostar någonting. Det är en samlingsplats för många där man inte bara kan låna en bok utan också ta del av till exempel dagstidningar, tidskrifter, samhällsinformation, läsestunder och studiecirklar. På vissa håll i landet kan man faktiskt träffa sin egen lokala riksdagsledamot i riksdagshörnorna. Med andra ord är våra bibliotek kreativa mötesplatser och en enorm resurs i samhället.

Nu har regeringen tillsatt en utredning för att se över bibliotekslagen. Det är en lag som infördes 1997 för att stoppa biblioteksnedläggningar under 90-talskrisen. Jag är glad över att denna lag kom till. Speciellt i dagsläget när vi vet att många kommuner har det tufft ekonomiskt är det oftast just verksamheter inom kulturområdet som får stryka på foten.

I propositionen *Tid för kultur* står det att utvärderingen inte kommer att innebära några grundläggande förändringar i villkoren för biblioteksverksamheten. Utredningen ska presenteras i mitten av januari.

Det skulle vara intressant att höra kulturministern här i kammaren i dag klargöra vad hon menar med att man inte kommer att ändra i de grundläggande villkoren.

Flera partier i den sittande regeringen har tidigare varit emot just bibliotekslagen och dessutom svajat lite vad gäller avgifter för boklån.

Herr talman! Vi vet av undersökningar att det är stora skillnader mellan de grupper som läser och de som inte läser.

För mig som socialdemokrat är det viktigt att se hur man kan få fler att ta del av kulturen och hur man kan hitta vägar för att minska trösklarna.

För några veckor sedan hade jag och kulturministern en debatt här i kammaren som handlade om kultur i arbetslivet. Jag frågade kulturministern om hon kunde tänka sig att öronmärka pengar i budgeten till en verksamhet som riktar sig just till kultur ute på våra arbetsplatser.

Ett exempel på en bra verksamhet är just arbetsplatsbibliotek. Där ingår även vägkrogsbiblioteken som har byggts upp under senare år och som blivit en riktig succé. Både vägkrogsbiblioteken och arbetsplatsbiblioteken har inneburit att man har fått fler att börja läsa. Här har också engagerade bokombud på arbetsplatserna en stor och viktig betydelse. Tyvärr är detta en verksamhet som får allt mindre resurser och mindre uppmärksamhet från den moderatledda regeringen.

Vår kulturministers partikamrat Mats Johansson, som inte är här just nu men som också sitter i kulturutskottet, fick i radion en fråga om just vägkrogsbiblioteken. Då svarade han att långtradarchaufförerna kan köpa sina egna ljudböcker. Han tyckte inte att det skulle behöva finnas vägkrogsbibliotek för långtradarchaufförerna där de kan låna ljudböcker som de kan lyssna på när de kör på våra landsvägar.

Min fråga i dag till kulturministern är om hon delar Mats Johanssons synpunkter. Är det Moderaternas inställning till vägkrogsbiblioteken, eller är det någonting som han själv står för?

För oss socialdemokrater har läsandet och biblioteken en viktig roll i samhället. Vi vill att alla i vårt land ska känna att de lever i ett möjlighetersland. Här ska alla känna att de kan växa och utvecklas. Då är det

självlärt att det ska finnas bibliotek och gratis tillgång till böcker i alla dess former samt möjlighet till levande kulturhus som just våra bibliotek står för i dag.

I detta anförande instämde Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Anneli Särnblad och Lars Wegendal (alla s).

Anf. 82 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Herr talman! Jag fick ett telefonsamtal från Nässjö i Småland. Det har gått några år sedan dess – snart en hel mandatperiod i vår svenska riksdag. Den som ringde sade: Kom genast till Nässjö. Vi vill visa dig någonting. Vi vill ge dig någonting som du ska ta till dig och bära med dig och aldrig glömma bort.

Telefonrösten var inte befallande men bestämd och hade en klang av prognos och till och med ett stänk av förutsägelse.

Jag åkte alltså till Nässjö. Jag gick in i ett trist mörkt hus, ned i en kulvert, och trädde in i ett litet mörkt källarrum med ett litet fönster under taket. Där satt de gamla, de sjuka, de osynliga och de glömda i vårt samhälle. Men, herr talman, de var så glada. Hur kunde det komma sig att de var så glada? Jo, de var glada därför att de i flera år, en gång i veckan, hade fått leva ut i en kulturell och skapande samvaro.

Två unga begåvade och starkt engagerade kvinnor med teater- och musikkunskap fanns på plats. Där stod de och fick i gång både de gamla och sjuka och inte minst personalen i en sprakande kulturell skapelseakt. Här var det inte endast fråga om konsumerande. Här var alla medskapande och delaktiga på lika villkor.

Det är detta vi lever för, ropade en blind gammal man i rullstol. Ja, det var här de levde, de gamla och de sjuka. Det gick inte att ta miste på. Det var en oas i ett torftigt litet rum. Men fantasin gav dem vingar.

Herr talman! En mycket intressant iakttagelse hade gjorts efter denna kulturella satsning. De äldres medicinering hade minskat till hälften. Jag säger det om igen: De äldres medicinering hade minskat till hälften.

Men vad var då problemet? Jo, nu skulle kommunen spara, och eftersom det inte fanns någon lag om kulturell vård skulle denna framgångsrika metod försvinna, och de gamla och sjuka skulle återgå till sin isolering, sin tomhet och sina smärtor och till den dubbla medicineringen med dess biverkningar.

Detta var vad många skulle kalla ett enskilt fall. Men när de enskilda fallen blir tillräckligt många måste det bli politik.

Under hösten 2006 bildades nätverket Kultur och hälsa i riksdagen. Kontakter med forskare upprättades, bland andra Gunnar Bjursell, professor i genteknik vid Göteborgs universitet, som har börjat uppmärksamma kulturens betydelse för hälsan. Han säger att den senaste tidens landvinningar inom hjärnforskningen tydligt har kunnat identifiera processer som medverkar till att förebygga ohälsa och som till och med kan utnyttjas för att reparera uppkomna hjärnskador. Effekten av till exempel musik har ägnats omfattande studier och varit drivande inom hjärnforskningen.

Kanske vi i dag står inför en situation där den kulturella sektorn kommer allt närmare den naturvetenskapligt dominerande hälsoforsk-

ningen och att detta närmande kan utgöra nycklarna till att skapa nya förutsättningar för att öka mänsklig hälsa och mänskligt välbefinnande.

Riksdagens nätverk skriver motioner och planerar kontinuerligt för debatter och seminarier under de kommande åren. Riksdagens nätverk för kultur och hälsa har också kontakter med kulturministern och socialförsäkringsministern. Nätverket får alltmer respons från sjukvård och allmänhet.

Den 11 maj i år, 2009, hade nätverket en heldag på Dramatens stora scen. På scenen samlades forskare, skådespelare, scenartister, kulturarbetare, läkare, terapeuter och representanter för 1,6-miljonerklubben. En jättelik äldrekor hade rest ända från Umeå för att sjunga jazz på Dramaten. I salongen satt över 500 personer som alla reste sig upp och började dansa när Graham Tainton från Sydafrika började dansa på scenen.

Manifestationen hade satt i gång och blev ett faktum när kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson gick upp på scenen och meddelade att ett pilotprojekt i kultur och hälsa skulle påbörjas i Helsingborg och i Västerbotten. 1 miljon kronor skulle gå till projektet Kultur på recept.

Herr talman! Vi står på tröskeln till ett program som ska kunna hjälpa människor till ett friskare liv. Sveriges kommuner och landsting måste bereda sig på att ta emot det stora antal människor som nu blir utförsäkrade och som behöver stöd och motivation för att vilja leva vidare och, i bästa fall, för att de ska kunna få ett arbete som de kan trivas med och leva av.

Herr talman! 37 procent av de nu utförsäkrade har psykiska besvär. Man måste lyssna intensivt på varje enskild människa.

Jag glömmer aldrig en kvinna som berättade om sin svåra psykiska sjukdom som gjorde henne sängliggande i många år. Till slut fick hennes väninna henne att börja sjunga i kör. Efter ett år var kvinnan frisk!

Inte heller glömmer jag en kvinna som jag mötte på apoteket och som glädjestrålade störtade fram till mig och sade: Jag har hört att du vill att vi ska spela teater på Stureplansenheten. Då vill jag bara säga att då skulle jag bli frisk.

Vidare gäller det den sjukskrivne målaren som hade en svår arbetskada och ständig värk i nacken. Han blev frisk när han i jackett och hög svart hatt på scenen fick gestalta August Strindberg. Värken bara försvann!

Slutligen yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 83 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Solveig Ternström för att hon lyft fram den viktiga frågan om kultur för våra äldre. Vi kulturpolitiker pratar väldigt ofta om att bredda kulturkonsumtionen, om att fler grupper ska få mer kultur – om att vi ska tillgängliggöra kulturen för fler. Men en grupp som vi då mycket ofta glömmer bort är de äldre. Jag tror att nästan alla av oss har erfarenhet av att ha äldre anhöriga på äldreboenden som lever ett ganska torftigt och monotont liv och att vi sett vilken glädje och stimulans som en stunds kvalitetskultur, professionell kultur, kan ge i dessa gråa miljöer. Även om äldreboendena i övrigt ofta är väldigt bra när det

gäller mat, omvårdnad och hygien är detta ett område där det är ganska torftigt.

Vi för vår del föreslår 25 miljoner kronor i stimulansbidrag till kommuner som har en bra verksamhet på området. Jag hoppas på stöd för detta. Jag tror att alla partier kan enas om att frågan är kolossalt angelägen och, inte minst, om att detta speglar att det är få andra grupper som har så stor glädje av kulturen som i det här fallet.

Dessutom gäller det den viktiga frågan om kultur och hälsa. Jag skulle, herr talman, vilja passa på att yrka bifall till reservation 29 som handlar om just kultur och hälsa. Samtidigt skulle jag vilja uppmana Solveig Ternström att i linje med det engagerade anförandet kanske till och med rösta för vår reservation 29 om kultur och hälsa. Reservationen innebär ett lite kraftigare ställningstagande och en markering till förmån för detta viktiga och även försummade politikområde.

Anf. 84 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag är jätteglad över att du, Leif Pagrotsky, här är med på banan. Du talar mycket om konsumtion. Det är rätt. Tidigare har man liksom gett konsumtion till de äldre som bara suttit där och lyssnat. Men i det här fallet var de *medagerande*. Det är den biten som är så betydelsefull. Därför är jag glad över att alliansen lyssnat just på det budskapet. Jag måste ändå säga att jag tycker att vi har den bästa formuleringen.

Anf. 85 LEIF PAGROTSKY (s) replik:

Herr talman! Jag får tacka dig, Solveig Ternström. Men eftersom du inte sett vår formulering är jämförelsen kanske lite förhastad. Du kan väl ta en titt på vår formulering och se vilken du tycker är bäst.

1 miljon kronor till kultur och hälsa i hela Sverige är inte särskilt mycket pengar i en väldigt stor budget. Jag tror att det finns utrymme för lite kraftigare satsningar.

När det gäller kulturen på våra äldreboenden menar jag inte att det enbart ska vara ett passivt lyssnande, även om också sång, uppträdande och konserter kan vara spännande. Naturligtvis handlar det om ett interaktivt deltagande – det kan vara allsång, körsång eller andra kulturyttringar än bara musik. Det handlar om att öppna för detta och om att ge det en ökad tyngd och status, mer energi och stimulans samt, inte minst, ett erkännande.

Bara därför att det är fråga om äldre människor, av vilka en del på olika sätt kanske inte har den allra bästa hälsa ska det här inte vara en kulturaktivitet med låg status. För de kulturarbetare som ägnar sig åt detta tycker jag att det ska vara en väldigt hög status och att det ska vara förenat med mycket engagemang och mycket hjärta. Det ska vara något som sprider en fantastisk glädje. Där hoppas jag att vi tillsammans kan stödja ett förslag om en lite rejälare satsning på detta, till exempel frampå vårkanten.

Anf. 86 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för det. Det är, som sagt, mycket bra att du, Leif Pagrotsky, är med på banan.

Detta med kultur och hälsa är naturligtvis för de gamla eller äldre och de psykiskt sjuka också en fantastisk möjlighet till tillfrisknande. Det vet

vi genom forskningen. Dessutom finns det erfarenheter av detta. Men jag skulle också vilja säga en sak som inte berörts men som det kanske blir vidare diskussioner om, nämligen att vi här också kan skapa nya arbeten – till exempel nya typer av terapeuter som skulle kunna ha ett samarbete med kulturarbetare.

Jag hoppas att vi tillsammans kan arbeta för detta, för det är livsviktigt.

(Applåder)

(forts. 11 §)

Prot. 2009/10:49

14 december

Tid för kultur

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december

UbU6 Obligatorisk befattningsutbildning för nyanställda rektorer

Punkt 1 (Lagförslaget)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

141 för utskottet

136 för res.

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res.: 108 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 16 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Punkt 10 (Ny myndighet för havs- och vattenförvaltning)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

136 för res. 6

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 6: 108 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 15 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Helena Rivière (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 11 (Inriktning för den svenska klimatpolitiken)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

137 för res. 7

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 16 kd

För res. 7: 108 s, 1 kd, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 12 (Resurser på klimatåtgärder)

1. utskottet

2. res. 8 (v)

Votering:

259 för utskottet

16 för res. 8

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 80 m, 20 c, 22 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 8: 16 v

Avstod: 1 m

Frånvarande: 22 s, 16 m, 9 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 18 (Biokolmetoden)

1. utskottet

2. res. 15 (mp)

Votering:

251 för utskottet

12 för res. 15

16 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 15: 12 mp

Avstod: 16 v

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 21 (Flexibla mekanismer, CDM m.m.)
1. utskottet
2. res. 16 (s, v, mp)
Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Prot. 2009/10:49
14 december

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Punkt 10 (Uthållig produktion m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (s, v, mp)
Votering:
143 för utskottet
135 för res. 5
71 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 5: 107 s, 16 v, 12 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 14 (Biogas)

1. utskottet
2. res. 7 (s, v, mp)
Votering:
143 för utskottet
135 för res. 7
71 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 7: 108 s, 16 v, 11 mp
Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 8 mp

Punkt 16 (Jämställdhet)

1. utskottet
2. res. 9 (s, v, mp)
Votering:
143 för utskottet
135 för res. 9
71 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 9: 107 s, 16 v, 12 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.

Punkt 10 (Nationell cancerstrategi)

1. utskottet
 2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. 2009/10:So542 (m)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 18 (Bestämningsfaktorer för hälsa m.m.)

1. utskottet
 2. res. 8 (s, v, mp)
- Votering:
143 för utskottet
136 för res. 8
70 frånvarande
- Kammaren biföll utskottets förslag.
- Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 8: 108 s, 16 v, 12 mp
Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 36 (Läkemedel och äldre)

1. utskottet
 2. res. 16 (s, v, mp)
- Votering:
143 för utskottet
135 för res. 16
71 frånvarande
- Kammaren biföll utskottets förslag.
- Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 16: 107 s, 16 v, 12 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 december

SfU2 Utgiftsområde 8 Migration

Punkt 3 (Utbildningsfrågor m.m.)

1. utskottet
 2. res. 1 (s)
- Votering:
143 för utskottet
108 för res. 1
28 avstod
70 frånvarande
- Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 1: 108 s

Avstod: 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Prot. 2009/10:49

14 december

Punkt 4 (Landinformation i utlänningsärenden)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

147 för utskottet

13 för res. 4

116 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 6 s, 82 m, 20 c, 22 fp, 17 kd

För res. 4: 2 s, 11 mp

Avstod: 99 s, 1 m, 16 v

Frånvarande: 23 s, 14 m, 9 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 8 mp

Punkt 5 (Asylsökandes boende m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

153 för utskottet

109 för res. 5

16 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd, 10 mp

För res. 5: 108 s, 1 mp

Avstod: 16 v

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 8 mp

Punkt 6 (Skola och sjukvård för barn m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (s)

3. res. 7 (v, mp)

Förberedande votering:

113 för res. 6

28 för res. 7

137 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:
141 för utskottet
107 för res. 6
28 avstod
73 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 20 c, 21 fp, 17 kd
För res. 6: 107 s
Avstod: 1 c, 15 v, 12 mp
Frånvarande: 23 s, 14 m, 8 c, 7 fp, 7 kd, 7 v, 7 mp

Punkt 7 (Vuxnas hälso- och sjukvård)

1. utskottet
2. res. 8 (v, mp)
Votering:
248 för utskottet
30 för res. 8
71 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 105 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 8: 3 s, 15 v, 12 mp
Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 7 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU8 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedur-direktivet

Punkt 1 (Flyktingstatus m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)
Votering:
143 för utskottet
136 för res. 1
70 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd
För res. 1: 108 s, 16 v, 12 mp
Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 5 (Uppehållstillstånd)

1. utskottet
2. res. 5 (s, v, mp)
Votering:
143 för utskottet
136 för res. 5
70 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 5: 108 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Prot. 2009/10:49

14 december

Punkt 8 (Barnperspektivet)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

136 för res. 8

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 8: 108 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 11 (Skydd mot avvisning)

1. utskottet

2. res. 11 (v, mp)

Votering:

246 för utskottet

29 för res. 11

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 s, 82 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 11: 1 s, 16 v, 12 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 24 s, 15 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 15 (Lag om särskild utlänningskontroll)

1. utskottet

2. res. 15 (v)

Votering:

249 för utskottet

17 för res. 15

11 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 15: 16 v, 1 mp

Avstod: 11 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU16 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU16 Oberoendet i den kommunala revisionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU22 Nya domförhållningsregler för en effektivare Europadomstol

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU33 Rättelse av ändring i riksdagsordningen

Punkt 1 (Ändringar i riksdagsordningens rubriker)

I betänkandet föreslogs en ändring såvitt avsåg huvudbestämmelser i riksdagsordningen. Av förslaget framgick att ändringen önskades bli genomförd med ett enda beslut.

För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* förenade sig om beslutet.

Enligt 5 kap. 4 § andra stycket riksdagsordningen skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

279 för bifall

70 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 108 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU13 Ändringar i sjukförsäkringen

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

136 för res.

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res.: 108 s, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 1 (Pris- och löneomräkningen inom kultursektorn)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

261 för utskottet

16 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 16 kd, 11 mp

För res. 1: 16 v

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 8 kd, 6 v, 8 mp

Punkt 9 (Svenska Spels stöd till idrott)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

258 för utskottet

14 för res. 2

1 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 82 m, 21 c, 21 fp, 17 kd, 10 mp

För res. 2: 14 v

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 23 s, 15 m, 8 c, 7 fp, 7 kd, 8 v, 8 mp

Amineh Kakabaveh (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 19 (Digitala bibliotek)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

262 för utskottet

16 för res. 3

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 3: 16 v

Frånvarande: 23 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 20 (Läsfrämjande verksamhet)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

251 för utskottet

12 för res. 4

16 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 83 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 4: 12 mp

Avstod: 16 v

Frånvarande: 22 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 24 (Sysselsättningsåtgärder för kulturarbetare)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

Votering:

154 för utskottet

109 för res. 7

15 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 20 c, 22 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 7: 108 s, 1 v

Avstod: 15 v

Frånvarande: 22 s, 14 m, 9 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 39 (Friluftsliv)

1. utskottet

2. res. 12 (mp)

Votering:

249 för utskottet

13 för res. 12

16 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 82 m, 21 c, 22 fp, 17 kd

För res. 12: 1 s, 12 mp

Avstod: 16 v

Frånvarande: 22 s, 15 m, 8 c, 6 fp, 7 kd, 6 v, 7 mp

Punkt 42 (Studieomdöme från folkhögskola som väg in i högskolan)

Övriga punkter

11 § (forts. från 7 §) **Tid för kultur** (forts. KrU5)

Tid för kultur

Anf. 87 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! I dag debatterar vi två betänkanden i vilka jämställdhetsperspektivet saknas. Det förvånar mig inte, och det faktum att det saknas har satt sin prägel på debatten i kammaren. Det är inte så konstigt med tanke på att det är ett mönster som förekommit under hela mandatperioden. Sedan maktövertagandet har de feministiska landvinningarna förlo-
rat mark och osynliggjorts. Därför är det dags att synliggöra de feministiska landvinningarna. De ska synas även i den kulturella sfären.

Jag vill yrka bifall till reservation 5.

Precis som på andra samhällsområden finns det en könsmaktsordning inom kulturlivet. På traditionella kulturområden som bildkonst, dans och litteratur utgör kvinnorna en majoritet såväl i publiken som bland kulturutövarna. På flertalet konstnärliga utbildningar dominerar kvinnorna. På chefsstolar och i andra maktpositioner dominerar emellertid männen.

Vänsterpartiet vill synliggöra könsmaktsordningen för att kunna befria oss från den. Ett samhälle där intresset för kultur och makten över kulturen är jämnt fördelade mellan könen vore ett bättre samhälle. I ett sådant samhälle skulle kulturen ha en mer framskjuten position.

Det behövs strategier som gör pojkar och män mer involverade i kulturen. Redan på barnavårdscentralen kan man främja föräldrarnas intresse för att ge sina barn tillgång till kultur. Förskolan och skolan spelar en avgörande roll för pojkars och flickors socialisering och för deras kulturella bildning och är därmed en plats där könsmönstret kan brytas.

Fru talman! Efter att betänkandet *Plats på scen*, SOU 2006:42, lades fram för tre år sedan har det inte hänt speciellt mycket beträffande de feministiska landvinningarna inom vare sig kultursfären eller andra områden i samhället. Kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet konstaterar bland annat att kvinnor utgör en klar majoritet som publik till teatern, dansen och operan medan män utgör en majoritet på ledande poster inom organisationerna.

Vanja Hermele skriver i sin artikel ”Skilda världar – män och kvinnor i scenkonsten” att feministiska organisationsteoretiker brukar säga att det krävs bara 30 procent kvinnor i ett sammanhang för att det ska uppfattas som jämställt. Detta brukar vara anledningen till att man kan uppleva den egna arbetsplatsen som jämställd. Men eftersom denna jämställdhetsuppskattning stämmer illa med verkligheten börjar allt jämställdhetsarbete med matematik.

I Scendatabasen presenteras matematiken. Den gör gällande att könssegregation fortfarande råder. Ju högre upp i hierarkin, där mest resurser och prestige finns, desto mer dominerar männen. Kvinnorna finner vi i de delar av scenkonsten som är ekonomiskt utmanade eller långt borta från de konstnärliga besluten.

Fru talman! I kulturpropositionen *Tid för kultur*, 2009/10:3, och även i budgetpropositionen 2009/10:1 gör högerregeringen stort väsen av detta. Men i upplägget saknas ett feministiskt perspektiv. Kulturutredningen, SOU 2009:16, presenterade inget förslag till åtgärder för att komma åt den bristande jämställdheten i kultursfären. Samma kan sägas om regeringens nyligen presenterade kulturproposition.

Vi i Vänsterpartiet kräver att en aktionsgrupp liknande den som tidigare arbetade inom barnkulturområdet tillsätts och får i uppdrag att kartlägga hela kultursfären ur ett könsmaktsperspektiv, både de som skapar och de som är publik. Det är också viktigt att synliggöra köns- och maktfördelningen inom de byråkratiska och politiska sfärerna. Regeringen bör återkomma med förslag till en feministisk strategi för jämställd kultur inom hela kultursfären.

I detta anförande instämde Siv Holma (v).

Anf. 88 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Fru talman! Det har varit ett intensivt debatterande om kulturpolitiken i dag, och det har tagit många timmar.

Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 28 och står naturligtvis bakom även de andra reservationerna.

Jag tänker på när Kulturutredningen skulle starta sitt arbete. Vi var många som var kritiska till att den inte var parlamentarisk, och jag måste säga att det är synd att vi i dag inte kan stå enade bakom *Tid för kultur*. Kulturministern går åtminstone inte hand i hand med Anders Borg, för Anders Borg säger en sak och kulturministern en annan när hon står i

talarestolen i dag. I den skattesänkings- och fördelningspolitik som alliansregeringen för innebär ord en sak och handling någonting helt annat.

När utredningen tillsattes startade vi socialdemokrater ett arbete med att vara ute och lyssna på folk. Margareta Israelsson var vår första ledare och gjorde ett jättebra jobb. Sedan tog Leif Pagrotsky över och fortsätter nu på den vägen, att alltid vara ute och lyssna av vad som händer i verksamheterna.

Fru talman! Det finns ingenting som går upp mot att få se när barn och unga spelar musik, dansar eller spelar teater, att få se deras förtjusning över en föreställning eller se deras ögon glittra av glädje över att de själva får skapa eller se en föreställning och efteråt höra dem säga: Du, det var häftigt! Jag fick vara med om någonting helt nytt. Då blir jag glad.

Samtidigt finns det ingenting som gör så ont som när deras drömmar släcks. Jag träffade en tjej som sorgset berättade att hon måste lämna tillbaka sitt instrument och sluta på musikskolan. Hon vågade inte säga sanningen, att familjen inte hade råd, utan hon ljög och sade att hon inte hade intresset kvar att fortsätta spela. Det gör ont i hjärtat när man ser hur drömmar släcks.

I den finansiella krisen får det inte vara våra barns drömmar som tas bort. Våra barn och unga ska inte behöva bli krisens förlorare. Vi i politiken har ansvar för att se till att det inte sker.

Fru talman! I dag här i kammaren hade vi tillsammans oavsett partifärg verkligen kunnat sätta ned fötterna och ge det som betänkandet heter: tid för kultur. Vi hade i Sverige kunnat bestämma oss för att vi ska vara i framkant i kulturpolitiken för alla barn och unga. Oavsett var man bor i landet och om man har något funktionshinder ska man ges möjlighet till musikskola och kulturskola.

De signaler vi nu ser i stället är att många kommuner står inför stora besparingar. I och med den politik regeringen för är det musik- och kulturskolor, som inte är lagstadgade, som nu börjar läggas ned och som många är tveksamma till att kunna ha kvar. Eller så höjs avgifterna, och många unga får som sagt svårt att vara med då. Det är ingen framtätsyftande kulturpolitik. Det är ingen framtätsyftande politik över huvud taget för Sverige om vi vill gå framåt och ligga i framtiden.

Det är tragiskt att vi i dag i Sveriges riksdag inte kan gå fram med ett betänkande i enighet. Vi hade kunnat gå enade om vi hade mötts och samtalat. Sverige kan bättre i kulturpolitiken. Svensk kulturpolitik ska, tycker jag och vi socialdemokrater, vara en avgörande faktor för bra betyg och för att våra barn och unga ska växa med självkänsla och självförtroende. Då skulle vi kunna kalla oss ett framgångsland. Och då skulle vi kunna prata om tid för kultur!

Vi är inte emot Skapande skola, men när vi lyssnar runt blir vi oroad över att kulturskolorna läggs ned och att det inte alla gånger finns tid att söka projektpengar hos Kulturrådet. Då blir det inte tid för kultur. Det vill jag tala om för er.

Nej, vi måste börja tänka klart och se verkligheten. Jag kan kritisera mig själv: Många gånger har jag i talarstolen här i Sveriges riksdag sagt till er att ni inte ser verkligheten. Men ni ser nog en verklighet. Fast jag är ute och träffar dem som är allra längst ute. Jag hoppas verkligen: Jag

Prot. 2009/10:49

14 december

Tid för kultur

vet att kd driver en kampanj nu. Ni kanske borde ta med de andra partierna ut också för att försöka se verkligheten.

Se till att hela Sverige får lyckade verksamheter för alla barn och unga med invandrarbakgrund och funktionshinder! Det är verkligen så att kulturen gör att de kan uttrycka sig och växa som människor. Uppskattningsvis står 30 000 elever på väntelistor runt om i vårt land. Avgifterna varierar från 0 kronor till 1 750 kronor.

Fru talman! Barnkonventionen trycker hårt på barnens rätt till eget skapande och kultur och framför allt deras rätt att få vara barn. Det är dags för denna kammare att ta tydliga steg för kulturpolitiken och ge denna den plats den är berättigad att få på den politiska dagordningen. I dag tar vi tyvärr inte de stegen.

Politik gör skillnad. Det ser vi med er politik, som slår ut människor och inte ger dem nya chanser i livet. Men låt inte våra barn och unga bli förlorarna och behöva ge upp sina drömmar! Sätt er med finansministern och utbildningsministern och få dem att inse att skattesänkningar och betyg inte för våra barn framåt! Det är en bra kulturpolitik som för Sverige framåt och gör skillnad.

Fru talman! Det är tid för kultur. Jag hoppas verkligen att ni sätter er ned och funderar. Tillsammans med människorna ute i kulturens värld skulle vi kunna göra Sverige starkare, se möjligheterna och få trygga människor som tror på framtiden.

Nästa gång vi har en kulturproposition hoppas jag verkligen, fru talman, att vi tar många steg för ett Sverige med framtidstro, ett Sverige som satsar sig ur kriser, ett Sverige som kan säga: Vi har bra fördelningspolitik, och vi ser möjligheterna och ger människor mod till förändring. I Sverige lever människor – hoppas jag att vi ska kunna säga 2010 – som ser hoppfullt på framtiden och har en tro på det goda.

Vid valet 2010 får Sveriges befolkning välja igen. Jag hoppas att de ser skillnaderna mellan ett kallt Sverige och ett möjligheternas Sverige. Jag hoppas verkligen att vi rödgröna får förtroende att ta stegen framåt. Jag kommer själv inte att sitta i den här kammaren, men jag hoppas att de som kommer att representera majoriteten nästa gång bjuder in er till samtal. Det gäller att ha en hållbar politik på detta område. Då gäller det att ibland kunna vara lite ödmjuk och bjuda till. Tyvärr gjorde inte ni det denna gång. Det är tragiskt och synd. Vi hade kunnat stå här i dag allihop och ropa jubel. Det är tid för kultur!

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Alf Eriksson, Anne Ludvigsson, Leif Pagrotsky, Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn, Leif Pettersson, Börje Vestlund och Karin Åström (alla s).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2009/10:NU1

Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2009/10:1 delvis, skr. 2008/09:221 och skr. 2009/10:34).

Näringsliv

Anf. 89 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Det är dags för den här mandatperiodens sista budgetdebatt om näringspolitiken. Som vanligt lyser ansvarigt statsråd, näringsminister Maud Olofsson, med sin frånvaro. Det kanske är symtomatiskt för denna mandatperiod, eftersom näringspolitiken i stora delar har varit osynlig i regeringens politik.

Före valet presenterade de borgerliga partierna en näringspolitik med sänkta arbetsgivaravgifter och kraftiga satsningar på regelförenklingsområdet. En stark tillväxt av nya entreprenörer utlovades. I stället fick vi det motsatta. Vi fick höjda arbetsgivaravgifter för småföretagen, lika mycket regelkrångel som tidigare, färre entreprenörer och fler konkurser.

Men framför allt fick vi en regering som inte verkar tro på näringspolitiken som sådan och som inte ser nödvändigheten av att agera tillsammans med vare sig vår basindustri eller den växande tjänstesektorn utan i stället undviker dialog och samverkan. Vi har fått en regering som inte använder sig av vare sig finanspolitiken eller näringspolitiken när den som bäst skulle behövas utan som väljer att vara passiv när finanskrisen slår ut viktig industriell kompetens. Vi har fått en regering som inte verkar tro på politikens möjligheter utan tror att marknaden själv kommer att lösa problemen och om det går fel gärna lägger skulden på någon annan, vare sig det är GM, Vattenfall eller för den delen Försäkringskassan.

I våra reservationer från Socialdemokraternas sida, som jag härmed, fru talman, yrkar bifall till, lyfter vi i stället fram vikten av att regeringen och riksdagen aktivt agerar för att stärka konkurrenskraften. Det är ingen unik svensk inställning. Tvärtom kan vi se hur flera av världens länder nu agerar för att mildra inte minst finanskrisens effekter, förhindrar likviditetskonkurser, värnar industriell kompetens och ser nödvändigheten av att investera nu för att få en starkare position när konjunkturen vänder.

Sveriges starka ekonomi och vår höga välfärd bygger nämligen på att vi förstått vikten av att agera tillsammans med näringslivet, vare sig det handlar om stålindustrins utveckling eller om besöksnäringens utmaningar. Genom stora satsningar på forskning och utveckling har Sverige fått världsledande företag, såväl inom life science-sektorn som inom miljöteknikbranschen. Genom utbyggnad av högskolor och science parks har vi fått en utveckling i hela landet, vare sig det är Innovatum i Trollhättan, Videum hemma i Växjö eller Ideon i Lund. Med branschprogram har vi kunnat ta fram strategier med företrädare för viktig exportindustri och därmed kunnat ge långsiktiga förutsättningar för investeringar i forsknings- och utvecklingsprogram. Gemensamt för de här insatserna är att de allihop har stärkt svensk konkurrenskraft och att de har varit avgörande för såväl gamla som nya företag för att kunna expandera och upprätthålla internationell konkurrenskraft.

Vi vet att det här är nödvändiga delar i en nationell näringspolitik, och vi vet att det är en politik som tidigare resulterat i stark tillväxt och god omställningsförmåga för svenskt näringsliv. Det är därför vi lyfter fram förslag om nya och förnyade branschprogram i vår motion, såväl för fordonsindustrin och besöksnäringen som för musikbranschen och dataspelsbranschen.

Det är därför vi kraftigt ökar anslagen till företagsnära forskning i vår budget, såväl till Vinnova som till Energimyndigheten. Det är därför vi föreslår en riskkapitalfond för investeringar i miljöteknik och andra tillväxtbranscher. Det är en viktig del i vår innovationsstrategi, där utgångspunkten är att stärka innovationskraften i små och medelstora företag. Det är därför vi återkommande, under finanskrisen och även nu i motioner, föreslår en mängd insatser för att förbättra tillgången på riskkapital, förhindra likviditetskonkurser och värna industriell kompetens.

Vårt förslag om riskkapitalavdrag har till exempel hyllats av väldigt många, och det ska bli intressant att höra från majoritetens företrädare varför man nu vill avslå det förslaget.

I stället för regeringens höjda arbetsgivaravgifter för landets småföretag har vi föreslagit stöd för småföretag som anställer, inte minst eftersom vi vet att det är bland landets småföretag som framtidens många jobb kommer att finnas.

På område efter område markerar vi vikten av en aktiv näringspolitik, ett aktivt agerande för att stärka företagande och konkurrenskraft. När man ställer det mot regeringens agerande under den här mandatperioden inser man vilket viktigt vägval vi står inför.

Mot vår aktiva näringspolitik, med investeringar i ökad konkurrenskraft tillsammans med näringslivet för att möta klimathot eller investera i ny miljöteknik, står en passiv och närmast nyliberal näringspolitik som har valt att inte agera. Det är en nyliberal näringspolitik som tror att skattesänkningar på 100 miljarder kronor automatiskt skulle stimulera jobb och företagande. Erfarenheterna hittills har visat att arbetslösheten i stället ökar mer i Sverige än i övriga Europa, precis som företagskonkurserna.

Det är en nyliberal näringspolitik som har minskat investeringarna i företagsnära forskning, som har avbrutit viktiga branschprogram men som glatt subventionerar gräsklippning och städning. Nu har jag förvisso inget emot gräsklippning, men jag tror inte att det är någon kommande stor exportnäring. Jag tycker fortfarande att det är väldigt underligt att framöver kunna säga: Nja, vi har ingen exportindustri i Sverige, men vi har väldigt snygga gräsmattor!

Det är en nyliberal näringspolitik som inte ser företagens behov av kompetensutveckling, av utbildad arbetskraft eller för den delen av stöd för sjukskrivna medarbetare utan tror att lägre a-kassa och utförsäkringar är rätt väg att få fram engagerade och kompetenta medarbetare. Dagens omröstning om sjukförsäkring är ett utmärkt exempel på detta. Anställda som drabbas av cancer eller MS tvingas ställa upp sig, och en del företagare eller arbetsgivare går in med egna pengar när samhället sviker.

Ser ni inte att även fungerande trygghetssystem är en viktig del i att skapa goda förutsättningar för företagande och tillväxt? Ser ni inte att en arbetsmarknadspolitik är viktig för att se till att det finns en utbildad

arbetskraft? Nej, uppenbart har den ideologiska agendan tagit över, och man väljer att inte agera.

Jag ska ta tre exempel från den här mandatperioden på hur ideologins skygglappar suttit före möjligheten att agera för svenskt näringsliv och för jobb i Sverige.

Jag tror att Astra Zeneca har ungefär 40 procent av sina forskningsresurser i Sverige, trots att försäljningen för Astra Zeneca i Sverige kanske är knappt 1 procent av omsättningen. Ett skäl till att man har valt att lägga forskningsresurserna i Sverige är att vi har hög utbildningsnivå, goda förutsättningar för forskning vid universitetssjukhusen och goda möjligheter till klinisk forskning.

Nu hotas denna konkurrensfördel. Den hotas på grund av de förändringar som drivs igenom i sjukvården, inte minst här i Stockholms län. Jag tror att Filippa Reinfeldt kallade det för att hon ville ha en vårdgalleria, och så har det blivit. Marknadspengar och privatiseringar har lett till att man nu har fått kraftigt minskade möjligheter att bedriva klinisk forskning. Några insatser för att kompensera, avhjälpa eller på något sätt värna klinisk forskning har inte kommit från Näringsdepartementets sida, och något branschprogram för life science-branschen har inte heller kommit.

Så viktigt är tydligen systemskiftet eller privatiseringen av sjukvården att det går före det som rimligtvis borde värnas: gemensamma insatser för att säkra en högspecialiserad sjukvård och goda forskningsmöjligheter. Min fråga till majoriteten är: Hur ska ni säkra tillgången till klinisk forskning? Varför vill ni inte ha något branschprogram för life science-sektorn eller medicinteknikbranschen när branschen själv efterfrågar det så starkt?

Mitt andra exempel är välkänt. Det är fordonsindustrin. Vi tog här i riksdagen gemensamt beslut om ett 28-miljarderspaket. Det har ännu inte kommit till användning, om man undantar 60 miljoner kronor som Fouriertransform efter en extremt lång handläggning lyckats utverka till ett projekt. Medan andra regeringar har agerat aktivt med skrotningspremier, miljöbilspremier, utbildningsinsatser och forskningsinsatser har den svenska regeringen varit en av Europas mest passiva, trots att vi är så oerhört beroende av fordonsindustrin. Det är inte bara jag som tycker så eller branschen som hävdar det, utan även regeringens egen myndighet Tillväxtanalys som redovisar den låga svenska ambitionsnivån.

Priset för denna passivitet är skyhögt. Jag tror att det nu är över 19 underleverantörer som har försvunnit inom fordonsindustrin. Tusentals jobb har försvunnit. Dessutom kan vi konstatera att framtiden för både Saab och Volvo knappast underlättas genom regeringens agerande. Maud Olofssons stora insats har snarare varit att tala illa om svensk fordonsindustri och dess kunnande, i stället för att tala om vilka fördelar som finns.

Det kommer naturligtvis ett tillfälle när vi ska utvärdera hanteringen av fordonsindustrikrisen, men redan nu kan vi se att regeringens ideologiska skygglappar har fått förödande konsekvenser för svensk industriell kompetens. Min fråga till majoriteten är: Hade ni över huvud taget för avsikt att använda 28-miljarderspaketet? Fanns det någon tanke med det, om det nu inte har kommit till användning, eller var det bara tomma ord?

Avslutningsvis vill jag ta upp det tredje exemplet, strategiskt långsiktigt kanske ett av de viktigaste. Jag tycker att regeringens ideologiska

skyggglappar i någon mening också har förhindrat viktiga framtidsinvesteringar, inte minst investeringar i förnybar energi och ny energiteknik. Här brukar Maud Olofsson prata mycket, och det är naturligtvis bra, men hon agerar dess värre desto mindre. Vi kan inte se några konkreta förslag från regeringen för vare sig små eller stora företags insatser eller möjlighet att verka inom miljöteknikbranschen.

Vi har föreslagit klimatinvesteringsprogram. Vi har föreslagit en omfattande ombyggnad av miljonprogrammet med en energieffektivisering. Det här är insatser som skulle kunna leda till både ökade möjligheter att nå nationella klimatmål, ökad sysselsättning inom byggsektorn och framför allt en växande stark hemmamarknad åt en av våra viktigaste framtidsindustrigrenar, miljöteknikbranschen.

Här finns fantastiska möjligheter att få en stark hemmamarknad och med det som grund också ta svenskt kunnande ut på en internationell exportsuccé. Med olika former av exportstöd, där vi föreslår väsentligt mer resurser än regeringen, finns en historisk chans att inte bara göra gott i Sverige, Europa och världen utan dessutom kombinera klimatutmaningen med ökade möjligheter för tillväxt.

Vi föreslår till och med extra anslag för demonstrationsanläggningar, så att svenska företag kan visa upp konkreta förslag på hur man kan energieffektivisera eller, för den delen, reducera utsläpp. Tillsammans med en riskkapitalfond på 5 miljarder kronor ser vi till att vi också får tillgång till riskkapital för miljöteknikbranschen. På det sättet skulle vi i Sverige kunna skapa många gröna, sköna nya jobb. Men här i riksdagen har förslagen röstats ned.

Regeringens allmänna linje verkar vara att marknaden ska ta hand om det och att regeringen inte har något ansvar. Och den låga ambitionsnivån, inte minst inför Köpenhamnsmötet, tycker jag talar för den linjen. Motvilligt har man möjligtvis accepterat elcertifikaten, men några klimatinvesteringsprogram har man inte gått med på, och stödet för energiomställning i fastigheter har reducerats eller tagits bort. Att använda statens eget företag, Vattenfall, verkar vara helt främmande för regeringen.

Här skulle man kunna göra det genom att möta klimathotet med stora investeringar i förnybar energiteknik eller genom att vara aktör för att se till att introducera energieffektivisering. Men under Maud Olofssons tid som ägaransvarig för Vattenfall har andelen investeringar i förnybar energi minskat i stället för att öka, och de har minskat till förmån för investeringar i ny kolkraft och gas. Dessutom har resultatet för Vattenfall försämrats till följd av det 100-miljardersförvärv i ny kolkraft som man har ägnat sig åt.

Den misslyckade styrningen av Vattenfall under Maud Olofssons ledning kommer senare att granskas av konstitutionsutskottet, men min poäng här är att vi ser att regeringen inte ens här ser näringspolitiska möjligheter att skapa nya jobb ens inom ett så viktigt område som klimatutmaningen, varken för små miljöteknikföretag eller för riktigt stora företag inom energibranschen.

Ser inte ni i majoriteten att klimatutmaningen faktiskt kan ge nya jobb? Tror ni att marknaden själv kommer att lösa detta? Tror ni inte att det faktiskt behövs politik och politiska riktlinjer för detta?

Det här är tre exempel som jag har valt att nämna för att visa att regeringen har en låg ambitionsnivå och inte har någon ambition att föra en aktiv näringspolitik. Det finns naturligtvis exempel på bra insatser under mandatperioden – höjd kapitalinsats för Almi eller för den delen stödet för Svensk Exportkredit – men som helhet har regeringens agerande under mandatperioden varit en besvikelse, både för företagare och för medborgare.

Vi har använt tiden i opposition till att vässa näringspolitiken. Vi har tagit med oss det bästa av förra mandatperiodens idéer. Vi har tagit till oss nya idéer från möten med branscher, företagare och forskningsinstitut. Våra förslag har utvecklats, men våra grundläggande värderingar kvarstår.

Låt mig avsluta med detta. Vi är ett litet, exportberoende land. Vi behöver en aktiv näringspolitik. Vi behöver ett gott samarbetsklimat mellan näringsliv, samhälle och stat. Vi behöver stora investeringar i forskning och utbildning, och vi behöver en insikt om att vi tillsammans kan skapa både långsiktigt hållbar tillväxt och många nya jobb. Jobben främst, som vi socialdemokrater brukar säga.

(Applåder)

Anf. 90 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Det har visat sig många gånger genom historien att det i princip är omöjligt att korrekt och i detalj analysera den tid man just genomlever. Senare analyser ställer ofta föreställningar om den egna samtiden på huvudet. Jag ska ändå försöka skissa på några viktiga hållpunkter för den tid vi just nu genomlever, vad de kan betyda och vad vi kan göra åt dem i dag.

Inget land i västvärlden är lika beroende av sina stora företag som Sverige. Vi är fortfarande också mycket beroende av den basindustri som har sitt ursprung i naturresurserna malm, skog och vatten. Den sysselsätter direkt och indirekt hundratusentals människor och dominerar Sveriges nettoexportinkomster. Exporten utgör i dag ca 50 procent av bruttonationalprodukten.

Den finansiella kris som vi i dag upplever, kombinerad med den lågkonjunktur som världen befinner sig i, har inneburit att industriproduktionen för 2008 och 2009 troligen kommer att minska med mellan 20 och 25 procent, vilket inte har inträffat i Sverige de senaste 50 åren.

Om svenska företag även i framtiden ska vara konkurrenskraftiga är det viktigt att öka förädlingsgraden ytterligare, särskilt inom svensk industri. Det kan ske genom produktspecialisering, kundanpassning samt forskning och utveckling som leder till nya innovationer. Det kräver ökad statlig närvaro.

När jag skrev detta anförande fick jag precis ett meddelande om att Ericsson avskedar nästan tusen personer i Sverige. Anledningen är att man står inför ett nytt teknikskifte, men även att de tänker flytta ut produktionen från Sverige. Det här är inget nytt. Vi har följt Ericssons affärer de senaste två tre åren, och vi har sett att någonting håller på att hända med Ericsson och dess verksamhet i Sverige.

Den kris som svensk fordonsindustri befinner sig i har fått det lamaste av svar från regeringen. Det verkar som om det är viktigare att värna om sin ideologiska profil – staten ska inte lägga sig i vad som sker i nä-

ringslivet; marknaden ska styra – än att inse att man med sin passivitet håller på att föröda en bransch som är en del av Sveriges ryggrad. Inte heller verkar man förstå att en nedläggning av Saab och en nedgradering av Volvo skulle leda till färre jobb, inte bara i Göteborg och Trollhättan utan nära nog på varje större ort med underleverantörer. Eller som så träffande professor Christian Berggren och teknologie doktor Ernst Holmlander, som är fordonsspecialister från Linköpings universitet, skrev häromdagen i Svenska Dagbladet: ”Som den enda regeringen i ett land med stor fordonsindustri tycks den svenska nonchalera hur den industriella basen påverkas av ägande och hemhörighet.”

Det är så rätt, så rätt. Det finns ingen industripolitik i Sverige i dag. Det är att beklaga.

Till detta kommer att svensk fordonsindustri i dag inte är fyra hjul och en ratt utan ett högteknologiskt under som har spritt sina kunskaper inom en rad sektorer. Ur innovationssynpunkt vore det ett stort nederlag för Sverige om båda de två personbilsproducenterna skulle försvinna från Sverige.

I den förändrade värld som jag skissat måste också det byggande för framtiden och framtidens näringsliv som behövs ges högsta prioritet. I Vänsterpartiets motioner under allmänna motionstiden går detta som en röd tråd.

Produktiviteten vid svenska företag har fallit nästan oavbrutet från slutet av 2006 till och med början av 2009. Nu ökar produktiviteten igen, men från en mycket låg nivå. Det här kan man läsa i Konjunkturinstitutets lägesrapport från augusti 2009. De visar också i sin analys att huvudorsaken till produktivitetsökningen är en anpassning till den lägre produktionsnivån. En förbättring av produktionstekniken skulle enligt bedömningar öka produktiviteten markant. Med en förbättrad produktionsteknik ökar också behovet av att hålla ihop utvecklingsarbetet och samsättningsarbetet. Motiven till att behålla arbetstillfällena i Sverige skulle öka.

Med detta som bakgrund anser Vänsterpartiet att det är hög tid att tillsätta en bred produktivitsdelegation som får i uppdrag att genomlys konkurrenskraften i näringslivet och utarbeta en strategi för att öka produktiviteten. Det är inte med låga löner vi ska konkurrera med omvärlden utan med högt tekniskt innehåll i våra varor och tjänster.

Fru talman! En starkt konkurrenskraft betyder också att staten måste möta upp med medel för att utveckla företag som finns och hjälpa till att bygga upp nya. Här vill Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna genomföra en extra utdelning från Vattenfall med 5 miljarder kronor för att skapa en riskkapitalfond. Den nya riskkapitalfonden ska agera marknadskompletterande. Fonden ska aktivt stimulera det breda näringslivets kapitalbehov med särskilt fokus på innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretag. Insatser som stärker det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft ska särskilt prioriteras. Medel kan exempelvis användas för satsningar på företag som verkar i branscher för miljöteknik.

Regeringen berömmar sig ofta av att Sverige redan satsar mycket på forskning och utveckling. Men att satsa på forskning och utveckling är inte samma sak som att man får fram bra forskningsresultat som dessutom leder till nya innovationer. Det är så många andra faktorer som på-

verkar innovationsprocessen, som utbildning, skapande av nya marknader och innovationsupphandling.

Innovationer och ekonomisk tillväxt är två sidor av samma mynt. Den ekonomiska tillväxten kommer nämligen när innovationer används för lönsam produktion av varor och tjänster, eller som Vinnova skriver på sin hemsida: ”Det vi idag i Sverige lever på att sälja till omvärlden har i morgon någon annan lärt sig göra billigare eller bättre – och ofta båda. Sveriges förmåga att skapa innovationer – nya eller bättre tjänster, produkter och processer – är därför en nödvändig förutsättning för att vi ska kunna behålla vårt ekonomiska välstånd. Vi har ingen medfödd flytväst – om vi slutar simma så sjunker vi.”

Det här är en underlåtenhetssynd som är genomgående för den regering som har suttit de senaste tre åren. Vi har ingen näringspolitik. Regeringen har varken karta eller kompass utan irrar omkring på en ocean utan mål. Det är allvarligt för svensk näringspolitik i framtiden.

I jämförelse med andra länder har Sverige också något färre små företag. Det är sant. Det största problemet är dock bristen på växande småföretag. Mindre och medelstora företag har en mycket liten del av den forskning och utveckling som utförs. Ungefär 10 procent av den totala forsknings- och utvecklingsverksamheten inom företagssektorn utförs av företag med färre än 50 anställda. Det betyder att alla de produkter, system, processer och andra tjänster som till exempel företagen inom hållbar utveckling tillhandahåller också hamnar på efterkälken när väl forskningen håller på att gå över i ett kommersiellt företag. Oftast snappas dessa företag upp av utländska investerare. Arbetstillfällena hamnar någon annanstans.

Den kris som världen genomlever just nu ger en möjlighet att förändra företagen mot framtidens produkter och tjänster. Kapital för innovationer och risktagande från privata investerare uteblir av flera anledningar under en kris. Staten måste träda in och ta sitt långsiktiga ansvar för framtiden. Den borgerliga regeringen visar dock inga sådana ansatser, varken i det här betänkandet eller i tidigare propositioner.

I den forsknings- och innovationsproposition som regeringen lade fram hösten 2008 bestod innovationsdelarna av mycket små steg. Innovationerna har nu som sagt en andel av hela forskningsbudgeten som uppgår till ynkliga 0,6 procent.

Vinnova har föreslagit att offentliga innovationsupphandlingar för miljö, energi, hälsa, säkerhet, IT och telekom ges en kraftfull statlig stimulans genom ett särskilt stöd för att minska riskerna som möter enskilda, statliga myndigheter, landsting eller kommuner i deras upphandlingsprocesser och därmed hämmar upphandlingar och innovativa lösningar. Det tänkandet ligger helt i linje med Vänsterpartiets politik, och det har vi föreslagit i vår budgetmotion.

Offentliga aktörer kan på så sätt använda offentliga upphandlingar för att driva utvecklingar framåt vad avser forskning och utveckling, innovationer och teknikutveckling på dessa områden.

Förändringar av näringslivet betyder att svenska underleverantörer kommer att pressas ännu hårdare. Vi kan redan nu se att många jobb börjar försvinna utomlands till utländska underleverantörer. För att motverka denna utveckling måste dessa få en chans att utveckla sitt avance-

rande i teknisk riktning. En viktig byggsten är skapandet av demonstrations- eller testanläggningar med stöd av offentliga investeringar.

Många aktörer väntade sig säkert att den forsknings- och innovationsproposition som lades fram 2008 skulle innehålla förslag på detta område. Det skedde inte. För mer riskfyllda projekt inriktade mot pionjärmarknader måste staten ta sitt ansvar.

Hela det här anförandet är en genomgång av underlåtenhetssynder som både denna och även tidigare regeringar har gjort. Med tiden har det stått klart att innovationer och den efterföljande, förhoppningsvis, produktionen är en av de viktigaste vägarna framåt i ett föränderligt globalt samhälle.

Jag har försökt att nu visa vad man bör göra för att spänna den bro mellan innovation och produktion som är absolut nödvändig om Sverige ska ta vara på sina starka resurser och de möjligheter vi har inför framtiden. Om vi inte gör det kommer vi att få stora problem. De stora företagen i Sverige har en tendens, i dag och i morgon, att förlägga sin verksamhet, forskning och utveckling i de länder där de har sin marknad.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 91 ULF HOLM (mp):

Fru talman! För Miljöpartiet är småföretagen avgörande för att vi ska ha en stark svensk ekonomi. Om inte små och medelstora företag har goda möjligheter att starta och växa kommer det att bli mycket svårare för den svenska ekonomin att återhämta sig. Därför har Miljöpartiet under lång tid lagt fram förslag till och arbetat fram en bra småföretagarpolitik. Vi har arbetat fram att småföretagen ska få sänkta arbetsgivaravgifter. Vi har jobbat för att soloföretagare som anställer sin första person ska få kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter. Vi har lagt fram förslag på att ta bort åldersgränserna för starta-eget-bidragen, och vi har jobbat för att lägga in stöd till forskning och kunskapsutveckling i mindre företag.

Den moderatledda regeringen har gjort precis tvärtom. I stället för stöd och hjälp har småföretagen i Sverige fått skattehöjningar. Sammanlagt har alliansen genomfört försämringar för småföretagen på 7 miljarder kronor per år. Det är resurser som våra hårt arbetande småföretagare i stället skulle behöva för att utveckla sina företag. Regeringen har därmed som ett bokslut över den här mandatperioden gjort precis tvärtom mot vad man lovade väljarna inför valet 2006.

Fru talman! Förutom att småföretagen är oerhört viktiga för utvecklingen i ekonomin tycker Miljöpartiet att de är en central del av lösningen på det klimat- och miljöhot som vi står inför. Näringspolitik är en viktig del av Green New Deal, det vill säga en grön omställning av samhället, där vi måste ha offentliga satsningar på energiomställning. Vi har till exempel lagt fram förslag på att renovera miljonprogrammets bostäder för att energieffektivisera. Det är förslag som ingår i Green New Deal och som både är näringspolitik och arbetsmarknadspolitik. Det skulle få företag att växa, personer skulle bli sysselsatta och vi skulle kunna göra något åt klimatproblemen. Det är en alldeles utomordentlig kombination av olika politikområden i ett förslag om Green New Deal.

Vi tror att utan innovativa småföretagare som utvecklar denna nya miljöteknik kommer det att krävas betydligt större uppoffringar för att vi

ska nå de klimatmål som nu diskuteras i Köpenhamn. Vi beklagar att regeringen tyvärr inte sträcker sig längre än vad som är nödvändigt. Vi skulle, som ni säkert vet, vilja se utsläppsminskningar med 40 procent från EU:s sida. Tyvärr har regeringen inte orkat gå så långt.

En framsynt näringspolitik måste därför stimulera de mest innovativa och klimatsmarta företagen så att den kommande ekonomiska utvecklingen också kan vara positiv för klimatutvecklingen. Därför vill vi bland annat avsätta 100 miljoner kronor mer än regeringen till programmet Forska och väx som delfinansierar forskning och utveckling av ny innovativ teknik i små och medelstora företag.

Särskilt fokus bör läggas på transportsektorn, som har speciella problem vad gäller klimatanpassningen och dessutom lider svårt av den ekonomiska krisen. Vi vill därför avsätta ytterligare 100 miljoner till ett nytt program för transportforskning som fullt ut 2012 skulle omfatta 300 miljoner kronor årligen. Programmet bör fokusera på fordonsutveckling i kollektivtrafiken, på infrastruktur för spårtrafik och på miljösmarta sjötransporter.

Under den ekonomiska kris som vi nu är inne i har människor som vill starta företag ofta svårt att få finansiering. Detta är ett hot mot utvecklingen av näringslivet och mot framtagandet av den nya klimatsmarta teknik som vi har så stort behov av.

Precis som mina kolleger från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har sagt vill vi därför ha en särskild riskkapitalfond med en särskild avsättning från Vattenfall för att avsätta pengar till företag som satsar på klimatsmart teknik. Vi föreslår dessutom att ytterligare 100 miljoner kronor går till mikrokrediter för att starta företag. Det är pengar som kan användas för att man ska kunna ta de allra första stegen och se om ens affärsidé fungerar.

Vi i Miljöpartiet har också, vilket behandlas i ett annat utskott, lagt fram förslag på företagsvikariat, det vill säga en rätt för en person som har en anställning att ta ledigt från sitt jobb och få en viss ersättning från staten för att kunna pröva på den företagsidé man gått och funderat på men inte vågat ta steget att starta. Vi har avsatt medel för att 5 000 personer skulle kunna pröva på den här idén.

Det är framför allt kvinnor och personer med invandrarbakgrund som har svårare att få lån än andra grupper i samhället. De mikrokrediter som vi föreslår kan därför få särskilt stor betydelse för de här grupperna. Almi har ett väldigt bra program för detta som vi vill fortsätta att jobba på.

Vi i Miljöpartiet vill vidare avsätta 15 miljoner kronor för att särskilt främja miljödriven näringslivsutveckling och 50 miljoner kronor för att utveckla ett särskilt branschprogram för miljöteknik. Vi vet att miljökraven kommer att öka i framtiden, och en sådan satsning kan hjälpa till att utveckla en starkare svensk miljöteknikbransch.

Fru talman! En svensk ekonomi som baserar sig enbart på vinstdrivande näringsliv eller offentlig sektor kommer att vara onödigt sårbar och lämna många människor utan möjlighet att få ett arbete. Vi tror att Sverige skulle vinna mycket på att få en mycket stark social ekonomi som arbetar för att nå andra värden än ekonomisk vinst. Vi vill avsätta ytterligare 10 miljoner kronor till ökat stöd till sociala företag som ska gå till att stödja kooperativa utvecklingscentrum men även till annan stödstruktur.

Prot. 2009/10:49
14 december

Näringsliv

Vi vill också se att pengar avsätts till en satsning på egenanställningar. Egenanställningar innebär att en person anställs av ett företag som enbart fungerar som arbetsgivare, medan individen själv har ett ansvar för att få in nya kunder och uppdrag och har ansvaret för att arbeta in sin egen lön. Egenanställningsföretagen sköter administrationen och ekonomihanteringen för att ge den anställda möjlighet att helt och hållet fokusera på sin verksamhet, vilket förmodligen var huvudsyftet för den egenanställda med att starta företaget. Tillväxtverket bör ges i uppdrag att vara samordnande myndighet för egenanställningar för att se till att den anställningsordningen blir bättre känd och behandlas välvilligt av myndigheter och andra aktörer.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om turistbranschen. Vi vill tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern att turismen ska växa snabbare i Sverige än i resten av Europa. Vi tror också att den svenska turistbranschen måste utvecklas på ett hållbart sätt. Allt annat är otänkbart. Besöksnäringen i Sverige kan bli ledande i att erbjuda klimatsmarta alternativ, men för att det ska vara möjligt måste politiken erbjuda en miljövänlig infrastruktur och se till att värdefull natur skyddas och görs tillgänglig för besökare från både Sverige och andra länder. I kombination med profilering och genomtänkta erbjudanden utgör den svenska naturen en av våra största fördelar som turistnation.

En förutsättning för att Sverige ska kunna få en växande turistsektor är att Sveriges internationella marknadsföring som kulturturismland förstärks. Vi hoppas därför att regeringen återkommer med ett sådant förslag till riksdagen.

I detta betänkande, fru talman, behandlas också regeringens skrivelse om uppföljning av EU:s Lissabonstrategi. Jag tror att det är viktigt att fokusera mer på Lissabonstrategin och hur den har fungerat. Jag välkomnar därför regeringens skrivelse. Men vi har en reservation från Miljöpartiet om detta, för vi tycker inte att regeringen blickar framåt tillräckligt mycket.

Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna, men vi tycker att regeringen borde ta den som ett startskott för att diskutera Lissabonstrategin för framtiden. Inte minst är det viktigt att Lissabonstrategin ska stå på tre ben. Framför allt när det gäller miljösidan har inte Lissabonstrategin levt upp till de utfästelser som fanns från EU:s sida från början. Därför finns det, enligt Miljöpartiet, mycket kvar att göra.

Slutligen, fru talman, står jag bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 1. (Applåder)

Anf. 92 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! För ett år sedan när vi debatterade budgetpropositionen för utgiftsområdet Näringsliv var vi ganska ofta här i kammaren, för vi befann oss då mitt uppe i en ekonomi som var i fritt fall. Utöver att vi hanterade budgeten gjorde vi tillsammans flera snabba insatser för att framför allt få företagens finansiering och kapitalmarknaden att över huvud taget fungera. Riksbanken och Riksgälden har ju gjort, och gör fortfarande, enorma insatser på det här området. Men kapitaltillskotten som vi gjorde till Almi och Svensk Exportkredit och de kraftigt utvidgade möjligheterna till exportkreditgarantier har under det här året betytt

väldigt mycket för företagen. Och – peppar, peppar – jag tycker ändå att man kan säga att ljuset i tunneln som vi ser verkligen är ljus.

Sverige har ett gynnsamt utgångsläge när konjunkturen vänder jämfört med många andra länder. Vi har en ganska låg statsskuld. Och trots att vi har gjort väldigt stora stimulansåtgärder är budgetunderskottet så pass hanterbart att vi inte behöver, som många andra länder i vår omgivning kommer att behöva, sätta i gång med stora besparingsåtgärder och olika typer av skattehöjningar för att stabilisera statsfinanserna. Det gör att vi även utifrån det har en möjlighet i Sverige att få en snabbare konjunkturuppgång än många andra länder.

Som har nämnts här tidigare drabbade den globala konjunkturedgången och finanskraschen den svenska tillverkningsindustrin oerhört hårt. Efterfrågan föll helt enkelt dramatiskt, och industriproduktionen sjönk med 20 procent jämfört med tidigare. Produktionen ligger fortfarande på en betydligt lägre nivå, men nu har nedgången upphört och företagskonkurserna börjar också minska. Exportorderingången har stigit ganska kraftigt tredje kvartalet, och inköpschefsindex ökar påtagligt. Återhämtningen hos oss och viktiga handelspartner, till exempel EU-länderna och Norge, är väldigt viktig även för vår exportindustris återhämtning.

Man kan också tänka sig att när orderingång och vinster ökar kommer också investeringarna att öka – det brukar hänga ihop – och det i sin tur förstärker uppgången. Som sagt var finns det i budgeten för 2010 fortfarande stora stimulanser, samtidigt som räntorna fortsätter att vara låga. Det verkar nu som att en vändning är på gång även på arbetsmarknaden, enligt senare statistikuppgifter från Arbetsförmedlingen, och det är väldigt bra.

Näringspolitiken är otroligt viktig för att skapa goda förutsättningar för jobb och företagande. Och näringspolitik är ju mycket vidare än utgiftsområde 24. Det har inte minst de tre tidigare talarna belyst tydligt. Jag ska nämna några viktiga reformer som har genomförts på senare tid och som kommer att stärka svenska företags affärsmöjligheter och konkurrenskraft.

Till nyår träder tjänstedirektivet i kraft, inte bara i Sverige utan i hela Europa. Sedan vet vi att det inte är säkert att alla länder fullt ut gör allting helt rätt, men det kommer omgående att skapa viktiga möjligheter för svenska tjänsteföretag att sälja på export.

Lagen om valfrihet har införts, vilket kommer att öppna en helt ny dynamisk marknad och därmed skapa nya affärsmöjligheter, apoteksmarknaden öppnas, på torsdag kommer förhoppningsvis även bilprovningen att reformeras och kunna skapa nya affärsmöjligheter, för att ta några aktuella exempel.

I budgetpropositionen finns många viktiga frågor för företagandet på andra områden, inte minst investeringar i infrastruktur, sänkta egenavgifter för egenföretagare, utvidgat jobbskatteavdrag, som också gäller för näringsinkomster, med mera.

Andra reformer som aviseras men som inte kommer att fattas beslut om i samband med budgeten är att socialförsäkringsskyddet för företagare ska förbättras och skuldsanering för företagare underlättas, för att ta några andra exempel.

Prot. 2009/10:49

14 december

Näringsliv

Så till själva budgeten för utgiftsområde 24. Det enskilt största anslaget är till Vinnova för den behovsmotiverade, viktiga och företagsnära forskningen. Det ökas i enlighet med vad som har beslutats i samband med forskningspropositionen. Sammanlagt innebar forskningspropositionen en historisk ökning av de statliga forskningsanslagen, och stora summor läggs på det som kallas strategiska satsningar. Det var inte så att branschprogrammen bara avbröts, utan de löpte ut och har ersatts med en annan form som kallas för strategiska satsningar och som tar upp den här typen av frågor.

Stödet till industriforskningsinstitutet, som utöver den reformering som gjordes skulle öka, ökas nu med 100 miljoner kronor. Stödet till Turistfrämjandet ökar med 50 procent till 50 miljoner. Programmet för att stärka kvinnors företagande förlängs till 2010, 100 miljoner. Likaså fortsätter insatserna för att underlätta för personer med utländsk bakgrund att starta och driva företag. Det blir en satsning på unga innovörer. 150 miljoner kronor fortsätter att löpa för miljöteknikinsatser utöver de pengar som finns på utgiftsområdet Energi.

Fru talman! Jag vill påpeka att utskottet gör bedömningen att vi behöver vara lite tydliga på en punkt. Vi väntar ju på en proposition om statens insatser för rådgivning och kapitalförsörjning, som aviseras i budgetpropositionen men som inte har kommit ännu. Då tycker vi att det är av största vikt, särskilt i det här konjunkturläget när många människor är arbetslösa men också när det börjar vända och dra igen, att det råder arbetsro för dem som framgångsrikt och handfast arbetar med företagsfrämjande, rådgivningsarbete och stöd till personer som vill starta och utveckla företag. Därför gör vi ett tillkännagivande vad gäller anslaget för näringslivsfrämjande. Likaså tycker vi att det är dags att Institutet för kvalitetsarbete, SIQ, och dess huvudmannaskap får en långsiktig lösning för statens del, så det föreslår vi också ett tillkännagivande om.

I betänkandet tar vi också upp skrivelsen om fordonspaketet. Det var upp till 20 miljarder i statliga garantier för EIB-lån. Det finns ju två framgångsrika stora fordonsföretag i Sverige som inte behövde några statliga garantier. Det är väl jättebra att de har kunnat få lån utan att det behövdes några garantier. När det gäller de andra två personbilsföretagen vet man fortfarande helt enkelt inte vem man ska ge garantin till. Vi hoppas verkligen att det ska lösa sig ganska snart.

När det gäller Fouriertransform och de 3 miljarderna är det ju inte ett projekt som man snyter ur näsan över ett jullov. Det tar tid att gå igenom de processerna. Också det vanliga fordonsforskningsprogrammet löper på.

Den sista frågan som tas upp gäller skrivelsen om Lissabonstrategin. Utskottet föreslår att regeringens skrivelse med redovisning av årets bidrag läggs till handlingarna. Det är självklart att vi behöver sätta i gång ett arbete med den framtida utformningen av detta som kommer i gång med sin egen process.

Fru talman! Slutligen yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 93 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Först vill jag ge en eloge till utskottets ordförande för att vi gjorde ett gemensamt utskottsinitiativ när det gäller SIQ. Det var viktigt och bra. Vi lovar att förvalta det på bästa sätt även efter nästa val, om vi är i regeringsställning. Det är en viktig verksamhet.

Jag har en fråga till Karin Pilsäter i hennes egenskap av utskottets ordförande.

Vad är förklaringen till att Maud Olofsson som ansvarig näringsminister för de här områdena inte deltar i våra debatter och att hon inte ser värdet av att följa näringsutskottets arbete? Under hela min tid i näringsutskottet har hon inte varit med vid någon debatt mer än vid de tillfällen då vi har krävt att hon ska infinna sig i kammaren i en särskild debatt om fordonsindustrin eller Vattenfall.

Hur ser utskottsordföranden på ansvarig näringsministers ointresse för näringsutskottets arbete?

När man lyssnar på Karin Pilsäters redovisning av det ekonomiska läget kan man få en bild av att krisen är över. Jag tror att vi ska akta oss för det. Även om man kan se att inköpsindex ändras och även om man kan se att det finns tecken som tyder på att fallet inte är lika hastigt nu som förut måste vi vara medvetna om att arbetslösheten fortfarande ökar.

Vi har fortfarande en stor våg av företagskonkurser. För inte så länge sedan fick tusen människor på Ericsson i Gävle och en annan ort beskedet att verksamheten ska läggas ned. Det är klart att det fortfarande är kris i Sverige. I det läget är näringspolitiken viktig.

Maud Olofsson hävdade att man hade använt 28-miljarderspaketet för dem som drabbades i fordonsindustrin.

Jag har ett citat från riksdagen: Vi gör en speciell insats just nu på fordonsindustrin med 28 miljarder kronor som går till de orter som har mycket fordonsindustri.

Med anledning av det vill man fråga: Till vilka orter har resurser gått? Vilket stöd har getts till de orter som har fordonsindustri? På vilket sätt har regeringen bedrivit en aktiv näringspolitik för att vända utvecklingen?

Anf. 94 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det blir något av ett moment 22. Jag kan naturligtvis inte svara för Maud Olofsson. Det är ju ett problem att Maud Olofsson inte är här. Jag har förstått att hon just i dag är i Köpenhamn. Det må vara henne förlåtet. Det är klart att det är viktigt att statsråden deltar. Det är ju viktigt för er. Om olyckan är framme och ni kommer tillbaka i regeringsställning kommer säkert era statsråd att göra andra prioriteringar än de gjorde under tidigare mandatperiod, kan man tro.

Det är klart att krisen inte är över, men jag tror att man ändå kan säga att det har börjat vända. Vi vet alla att när ekonomin vänder släpar det efter på arbetsmarknaden. Arbetslösheten kommer förmodligen att fortsätta att stiga ytterligare en period, trots att det går bättre för företagen. Jag tycker ändå att man kan säga att det värsta nu är över. De prognoser som kommer nu revideras uppåt, till det bättre, i stället för som förut till det sämre.

När det gäller citatet uppfattade jag inte vem som har sagt det. Det var i alla fall inte jag.

När det gäller vad som stod i propositionen om statsgarantierna för EIB-lånen faller ju verksamheten ut på de ställen där de företagen bedriver verksamheten. De andra insatserna som man har gjort runt detta innebär att man har försökt kanalisera utbildningsplatser specifikt till Västsverige, för att ge ett par exempel.

Anf. 95 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles rätt: flera utbildningsplatser. Kommunalrådet i Olofström berättade att de fick åtta komvuxplatser när man drabbades av det största varslet i modern tid och en stor del av Volvo Olofströms verksamhet och underleverantörer drabbades. Man fick åtta komvuxplatser. Det var regeringens stora satsning för att möta krisen i Olofström, en ort som är helt beroende av fordonsindustrin.

Det säger väl en del om storleken på den satsning och det stöd som regeringen har gett till de orter som har drabbats av industriomstruktureringen. Det kan förklara kritiken inte bara från företrädare för fordonsindustrin. Vi har återkommande under mandatperioden märkt att företrädare för olika branscher kritiserar regeringen för att man inte ser dem och för en dialog med dem.

Jag noterar att Karin Pilsäter i sitt inlägg om framtida insatser där man från den 1 januari ser utvecklingsmöjligheter räknade upp apoteksomregleringen, bilprovningen och någon privatisering genom LOV. Vi tycker annorlunda om det rent ideologiskt. Men det finns också en annan aspekt: Det är inte några nya jobb. Det är ett annat huvudmannaskap, men det är inte några nya jobb. Det är någon annan som äger bilprovningen, men bilarna ska provas. Det är någon annan som äger apoteket, låt vara att det kommer till något.

När det gäller jobbskapande är detta ett av denna regerings stora misslyckanden. Det handlar om att skapa nya jobb, inte bara döpa om kommunala jobb till privata.

Låt oss nu se efter hur vi kan få nya jobb i det här landet. Jag använde en stor del av mitt anförande åt att tala om miljöteknikbranschen, men där lyser regeringens insatser med sin frånvaro.

Jag förstår att det är svårt för utskottets ordförande att kommentera Maud Olofssons ointresse, men jag tycker ändå att det är intressant att konstatera att hon inte har varit med vid en enda debatt så länge jag har varit i näringsutskottet.

Anf. 96 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi kan diskutera vad Maud Olofsson gör och säger eller också kan vi prata om sakfrågorna. Jag känner att det är lättare att prata om sakfrågorna.

Jag tycker att det är befogat att energiministern är på plats i Köpenhamn. Jag har debatterat budget med dåvarande finansministern på en kommundag i Borås som var prioriteringen valåret 2006. Regeringar behöver prioritera riksdagen högre oavsett färg. Det tror jag att vi kan vara överens om, åtminstone så länge vi är riksdagsmän.

Det är inte bara det ni föreslår som tillägg som finns. Det ligger många satsningar i den budget som vi nu tar beslut om. Det gäller bland annat miljöteknikområdet. På nästa utgiftsområde som vi ska diskutera, Energi, ligger det också sådana satsningar.

Jag tycker att det är att trolla med knäna när man säger: Vi kan trolla fram 5 miljarder. De pengarna tar vi ur Vattenfall.

Det betyder ju att det företaget har för mycket pengar, enligt er bedömning. Samtidigt kritiserar man att det investeras för lite i vindkraft och annat.

Det känns som om ni försöker använda samma pengar flera gånger. Dessutom är det ett litet budgettrick, men det är vi ju vana vid sedan tidigare.

Anf. 97 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Budgettrick var ordet för dagen.

Karin Pilsäter sade i sitt anförande att hon ser ljuset i tunneln. Det är intressant.

Jag vill nog hävda att det är svårt att korrekt analysera vad som händer för dagen. Det enda som man korrekt kan analysera är i princip det väder som är för stunden om man går ut och tittar. Resten blir antaganden och gissningar.

Man får nog passa sig väldigt nog så att inte ljuset är ett fullastat malmtåg som kommer i tunneln. Det gäller att vara beredd på det som kommer i framtiden.

Karin Pilsäter pekade på några områden som gav hopp inför framtiden, till exempel tjänstedirektivet – ja, möjligtvis. Hon talade också om lagen om valfrihet och om avreglering av apoteksmarknaden och bilprovningen.

Menar ni verkligen att dessa åtgärder är det som ska bära Sverige in i framtiden? Vad ska vi göra med basnäringen – skogen, malmen, vattenkraften – som vi lever av i dag? Hur ska den utvecklas? Ingenstans i betänkandet eller propositionen kan jag läsa om vad regeringen vill eller inte vill. Vad är det för satsningar som vi behöver göra inom detta område?

Vi kan se att många av de tekniska framsteg som har gjorts inom detta område delvis försvinner utomlands på grund av att det inte finns kapital nog att investera i demonstrationsanläggningar och testanläggningar. Det är bland annat där som vi ska använda de extra pengarna från Vattenfall, som den föregående talaren pratade om. Vad vill ni egentligen med näringspolitiken i Sverige?

Anf. 98 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Man ska verkligen akta sig för att göra profetior. Det kan vara så att det är ett mötande godståg. Men som jag sade – peppar peppar – tror jag att vi nu kan känna att det håller på att vända. Det finns tillräckligt många indikatorer på olika områden som pekar i den riktningen. Men det betyder inte att problemen är över, och det betyder inte att man ska sätta sig ned på rumpan och inte göra någonting.

Läget på arbetsmarknaden kommer förmodligen att fortsätta att försämrats ytterligare ett tag till eftersom förändringen där kommer senare. Då är det bra att vi nu har möjlighet att fortsätta ha en expansiv finanspo-

litik även 2010 och 2011 och inte behöver göra som Tyskland och många andra länder kommer att behöva göra, nämligen genomföra ganska radikala besparingsprogram.

Jag tog upp några exempel på beslut som vi har fattat här under hösten. När man avreglerar marknader handlar det inte bara om att just de befintliga strukturerna på något sätt får så att säga någon ny arbetsgivare, utan när man avreglerar en marknad är syftet att få i gång just dynamiken, innovationstänkandet och nya affärsmöjligheter. När man avreglerade telemarknaden trodde man kanske kortsiktigt att det skulle bli lite lägre telefonräkningar. Men effekten av det har bidragit till en enorm dynamik på det området. Därför är detta inte alls hela lösningen på alla våra utmaningar, men det är exempel på sådant som också kan bidra till innovation, produktivitetshöjningar, utvecklande av nya tjänster, ny affärslogik och nya affärsmöjligheter.

Anf. 99 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag blir lite osäker på vad Karin Pilsäter menar. Hon talar om att det blir ytterligare försämringar på arbetsmarknaden. I föregående replikskifte med Tomas Eneroth påstods att det finns tecken på att arbetsmarknaden förbättras för tillfället. Någonstans måste man bestämma sig för hur det är. Detta håller inte riktigt ihop.

Jag fick inga svar eller indikationer i fråga om regeringens vilja att stödja och utveckla den basnäring som vi fortfarande har. Vår export är extremt beroende av vår basnäring. Den står för en stor andel av vår bruttonationalprodukt och kommer att göra det också en tid framöver.

Det som vi är duktiga på måste vi givetvis vidareutveckla och värna för att ta nästa språng. Demonstrationsanläggningar och testanläggningar är avgörande om man ska kunna utveckla de idéer som finns inom de tunga delarna av den industriella näringen. Därför är det också viktigt att man på något sätt ger besked från regeringen.

I den forskningsproposition som lades fram var det mycket pengar, jag håller med om det, men bara 0,6 procent avsåg innovativa lösningar. Det är väldigt lite. Denna del har fått mycket kritik, inte minst från Vinnova som vill se en större satsning på den värdeskapande delen, från forskning till affärslösningar.

Ett exempel på hur duktiga vi är gäller fjärrvärme. Men vi har än i dag inte lyckats göra affärer och göra någonting av det som kan få fart på en gyllene svensk exportindustri som dessutom skulle vara oerhört positiv för miljön i många andra länder. Det är ett misslyckande. Regeringen måste gå in och ta sitt ansvar i detta sammanhang.

Anf. 100 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! När det gäller arbetsmarknaden sade jag att man kan se att det är en ljusning på gång. Arbetsmarknaden släpar alltid efter många av de andra indikatorerna. Det betyder att när arbetslösheten inte ökar lika mycket är det också en förbättring, eller hur? Jag tror därför inte att vi behöver dividera om hur vi tolkar Konjunkturrådets rapporter.

Det är riktigt att Vinnova naturligtvis tycker att just Vinnova borde ha fått mer pengar. Det är inte så konstigt. Men man kan också göra andra bedömningar av hur innovationssystemet, som många gärna pratar om, kom till. Där är det förbättringar för entreprenörer som ändå är grunden

för att omsätta nya kunskaper till innovationer. Det är när någon förvandlar det till något som det blir till praktisk nytta.

De strategiska forskningssatsningarna tror jag kommer att betyda mycket på de områden som ni har lyft fram. Dessa områden ingår i de strategiska områdena.

Sedan behöver vi fortsätta förbättra villkoren för entreprenörer. Jag tror att vi kommer att behöva se över var staten ska gå in just när det gäller kapitalförsörjningen. Var finns marknadsmisslyckandet mer specifikt? Man får kanske koncentrera resurserna där i stället för att smeta ut dem lite mer som man gör. Men vi hoppas att man ska kunna återkomma om det i den proposition som är försenad och som handlar om statens rådgivningsinsatser och kapitalförsörjningsinsatser.

Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tackar Karin Pilsäter för hennes anförande. Vi kan dividera om det är ljust i tunneln och så vidare. Men vi kan konstatera att det fortfarande är kris i Sverige. Det är fortfarande för många konkurser, det är många som varslas och det är många som är arbetslösa.

Då måste man ändå säga att detta betänkande på utgiftsområde 24 Näringsliv är mycket defensivt. Det finns inga ordentliga satsningar på företagandet i Sverige för framtiden.

När det är kris måste man skapa möjligheter och se möjligheter att göra någonting.

Jag hörde Karin Pilsäters vackra ord om miljöteknikbranschen. Men om man går igenom hela regeringens budget på 36 miljarder kronor till nya satsningar finner man att mindre än 3 procent går till klimatsatsningar. Av dessa 3 procent går ännu mindre till att utveckla miljöteknikbranschen, den som vi alla vill prata oss varma för och tycker är jätteviktig för Sverige i framtiden. Men det satsas ingenting på den. Detta måste hänga ihop.

Pratar man om att miljöteknikbranschen, Green New Deal, är framtiden som vi måste hänga med i och att det svenska företagande måste utvecklas måste detta också synas i budgeten. Men det gör det inte.

Det finns några småsatsningar. Men med tanke på de stora satsningar som skulle behöva göras, inte minst i ljuset av Köpenhamnstoppmötet som nu pågår – vi får förhoppningsvis några bra förslag, men det är inte säkert – måste ändå steg här tas och pengar tillföras så att de bolag som sysslar med miljöteknik kan få riskkapitalpengar. Där måste väl ändå staten kunna sträcka ut en hand. Varför gör regeringen inte mer?

Anf. 102 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! De företag som håller på med miljörelaterade produkter eller miljöteknikutveckling är inte några helt annorlunda och mer udda fåglar än alla andra företag som måste ha ett eget supportsystem. Den typen av företag har naturligtvis möjlighet, precis som alla andra företag, att komma i åtnjutande av mer generella åtgärder.

Ska man satsa specifikt på till exempel en bransch måste man ha speciella analyser om att det föreligger ett extra marknadsmisslyckande på just det området.

När de gäller riskkapitalförsörjning är det ingen som har kunnat peka ut att det faktiskt skiljer sig åt mellan miljöteknikföretag och andra typer

av företag. Då är det de generella åtgärderna som man behöver göra någonting åt och förbättra. Där kommer vi att återkomma.

Vi vet att de stora riskkapitalbolagen i Sverige inte tar teknikrisker, utan de kommer in i senare skeden.

Därför vill i alla fall jag driva på så att staten går in och täcker upp där det faktiskt föreligger ett marknadsmisslyckande dels genom att man inte tar teknikrisker, dels genom att det behöver vara mindre belopp. Exempelvis har vi Almi Invest som nu bygger upp och ut. Det tror jag kan vara ett bra komplement. Vidare har vi bland annat Industrifonden.

Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Ordet "marknadsmisslyckande" är intressant. Ett marknadsmisslyckande är egentligen hela politiken eftersom där inte tas hänsyn till klimateffekterna. Det är därför vi har fått klimatkrisen. Detta är en sorts marknadsmisslyckande. Därför behövs det satsningar på flera olika områden.

Vi har till exempel föreslagit ett särskilt program för en transportomställning därför att det behöver satsas mer på bland annat spårvägar. Vi måste också få fram en miljövänligare teknik inom sjösektorn och så vidare, så visst finns det behov som vi behöver täcka när det gäller att få fram den nya tekniken. Det har inte bara vi här i Sverige nytta av. Vi kan ju också sälja den nya tekniken till andra länder eller ge den i bistånd till utvecklingsländerna – detta för att klara en klimatomställning värd namnet.

Det är i det avseendet jag saknar reella förslag i regeringens proposition. Ni är väldigt defensiva. Ni ska vara försiktiga och återkomma längre fram, som Karin Pilsäter nämnde. Men det är *nu* vi måste ha förslagen. I flera års tid har vi pratat om detta. Ändå kommer inga reella förslag. Det kommer inga satsningar.

Det är nu i den kris som vi i dag har i Sverige som det finns en gyllene chans att komma med dessa satsningar. Dels finns det utbildad personal som nu är arbetslös och som inte skulle bli så lycklig av något annat som av att få ett jobb och få börja satsa på miljötekniksektorn. Dels gäller det en sektor som vi kan förmoda ökar betydligt framöver. Då är det viktigt att staten i ett tidigt skede går in och är med och hjälper till och stöttar i den delen. Tyvärr kan vi konstatera att regeringen där gör väldigt lite – ja, alldeles för lite.

Som jag sagt i ett tidigare inlägg är det högst 3 procent av regeringens satsningar som egentligen är klimatsatsningar för att komma till rätta med de problem som vi nu står inför. Detta är ett stort inte marknadsmisslyckande men väl politikmisslyckande från alliansens sida.

Anf. 104 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Både länge och väl kan vi stå här och träta. Men det är väl alltid så att säga oppositionens roll att jaga på och oppositionens roll att tona ned och säga att det egentligen inte är så mycket som görs och att det man själv föreslår som tillägg är det avgörande.

Jag tror att det samlat handlar om att Sverige, genom att vi ändå har kunnat hålla statsfinanserna i så pass bra skick som vi lyckats med, framöver kommer att vara i en situation som är avsevärt bättre än många andra länders situation. Det tycker jag att vi ska vara glada över.

Anf. 105 MARIA PLASS (m):

Fru talman! Den ekonomiska krisen har präglat världen under det senaste året. Det som startade som en finansiell bubbla övergick i en fallande produktion och en stigande arbetslöshet.

Även Sverige har som ett litet, öppet och handelsberoende land drabbats hårt. Sverige och alliansregeringen har dock lyckats hantera denna kris bättre än många andra länder. Ledord har varit ”ansvar för de offentliga finanserna”.

Regeringen har mött krisen med en expansiv politik för att dämpa krisens effekter på sysselsättning och tillväxt. I budgeten har man ytterligare förstärkt åtgärderna för att dämpa sysselsättningsfallet, för att motverka att arbetslösheten biter sig fast samt för att värna välfärden. Vi kan nu se att optimismen börjar spira hos företagen och att de tror på en stark återhämtning under det kommande året. Denna försiktigt positiva trend har kommit tidigare än beräknat.

Företagare är oerhört beroende av en ansvarsfull ekonomisk politik och av väl fungerande marknader. Näringslivet behöver en stabil och rättvis grund att stå på.

Fru talman! Näringspolitiken är som ett smörgåsbord med företagsutveckling, entreprenörskap, innovationer, rymdteknik, turism, handelspolitik med mera. De som tittat på talarlistan har konstaterat att flera av mina moderata kamrater kommer att tala mer om de här olika områdena.

Målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag för att därigenom bryta utanförskapet. De näringspolitiska insatserna ska även bidra till att uppnå målen i EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning.

Alliansregeringen arbetar kontinuerligt på att det ska bli lättare och mer lönsamt att starta och driva företag. Mycket är genomfört för att förbättra för företagen. Annat är på gång, och en hel del kvarstår. Här finns det bland annat generella åtgärder – såväl insatser för kapitalförsörjning, information och rådgivning som åtgärder riktade exempelvis till insatser för kvinnors företagande, personer med utländsk bakgrund samt affärsutveckling inom de miljödrivna marknaderna. Härutöver ingår insatser för företagande inom vård och omsorg, ett ökat entreprenörskap i utbildningssystemet, produktutveckling, nystartskontor, socialt företagande och social ekonomi.

Som exempel på tidigare vidtagna åtgärder kan nämnas sänkta socialavgifter – mest för unga och äldre – nystartsjobb, sänkt bolagsskatt, borttagandet av förmögenhetsskatten samt RUT- och ROT-avdrag.

Regeringen föreslår i sin budgetproposition reformer för fler och växande företag. Bland dessa reformer märks en nedsättning av egenavgifterna med 5 procent för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag samt att det ska gå snabbare för den som har skulder från näringsverksamhet att få skuldsanering. Vidare gäller det tio nya reformer i trygghetssystemet för företagare, en fortsatt satsning på kvinnors företagande och en satsning på kulturella och kreativa näringar. Till detta kommer ett antal utredningar som också ska genomföras.

Näringsliv

Till våren är en proposition aviserad om företagsutveckling med planerade förslag till riktlinjer för statliga finansierings- och rådgivningsinsatser riktade till små och medelstora företag med syftet att förtydliga mål, styrning och uppföljning.

Fru talman! Finns det skillnader mellan mäns och kvinnors företagande? Ställs män och kvinnor inför samma frågeställningar när det kommer till att starta eget företag? Ser unga kvinnor sig själva som framtidens företagare? Betraktas en kvinnlig skogsägare som företagare?

Både undersökningar och vittnesmål från kvinnor som är företagare pekar på att förändringar har varit och är nödvändiga när det gäller regelverk och kanske framför allt när det gäller attityder till kvinnors företagande.

Sedan 2007 har regeringen avsatt 100 miljoner per år till insatser för att främja kvinnors företagande. Frånsett rådgivning och projektverksamhet inkluderas även forskning och ett ambassadörsprogram för att visa på bra förebilder.

I budgetpropositionen finns det förslag om att förstärka företagarnas sociala trygghet genom förbättringar avseende arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringarna. Syftet är att skapa en större tydlighet och förutsägbarhet i regelverket, en ökad likabehandling av företagare och anställda samt en ökad valfrihet för företagare. Detta är en viktig reform, inte minst för kvinnor som är företagare eller som planerar att starta ett företag. Ett hinder för företagarna rivs nu.

I betänkandet behandlas frågan om bemyndigande angående kreditgarantier till företag inom fordonsklustret samt undsättningslån. Här behandlas även en redovisning av de åtgärder som föreslogs i den proposition som vi för ungefär ett år sedan beslutade om. Särskilda insatser för 28 miljarder riktades specifikt till fordonsindustrin.

Den proposition som riksdagen då beslutade om innehöll tre delar: inrättandet av ett forsknings- och utvecklingsbolag med 3 miljarder i kapital – Fouriertransform AB som nu bedriver verksamhet i enlighet med de riktlinjer som satts upp – utställande av statliga kreditgarantier för lån i Europeiska investeringsbanken på maximalt 20 miljarder samt undsättningslån på maximalt 5 miljarder. Där har också Almi genom sina utökade lånemöjligheter snabbt kunnat agera.

Utöver detta finns det nu ett nytt program för fordonsforskning. Totalt handlar det om 900 miljoner per år, varav 450 miljoner från staten och resterande miljoner från fordonsindustrin.

Projektportföljen ska till två tredjedelar inriktas på klimat och till en tredjedel på säkerhet.

Diskussionerna om svenska och utländska biltillverkare har sedan dess varit stora och många. Dagligen har medierna, inte minst i Västsverige, spekulerat kring fordonsindustrins framtida fortlevnad och kring vilken köpare som för tillfället är mest aktuell. Senast i dag på förmiddagen kom beskedet att kinesiska BAIC har tagit över vissa tillgångar från Saab Automobile. Bland annat rör det sig om rättigheter och produktionsutrustning för att tillverka Saab 9-5 och Saab 9-3. Saab Automobiles vd Jan-Åke Jonsson är liksom Fordonskomponentgruppens vd Svenåke Berglie positiv till affären. Båda två ser detta som en god grund för ett framtida samarbete och en ökad export till Kina.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på motionerna.

Prot. 2009/10:49
14 december

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton, Hans Rothenberg och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Näringsliv

Anf. 106 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att även Maria Plass försökte föra argumentationen: Nu har det vänt, nu är det optimism. Nu fungerar allting väl.

Jag tycker att det är provocerande att stå och säga att allting har vänt och att det ser ljust ut i ett läge där arbetslösheten faktiskt ökar i landet. Vi har fått ett ökat utanförskap. Det minskar inte under denna regeringsperiod, utan det ökar med 70 000 mer än det var 2006. Det är inte ens lönsamt för småföretag att anställa längre, eftersom ni har höjt arbetsgi-varavgiften för småföretag i förhållande till hur det var 2006. Arbetslösheten ökar.

Jag tror alltså att man har svårt att leda i bevis att detta är en regering som sätter jobben främst eller skapar förutsättningar för nya företag. Tvärtom kan vi konstatera att det är en regering som inte ger några besked om framtiden och som har hanterat den kris vi har haft inte minst inom fordonsindustrin ganska dåligt.

Jag noterar att Maria Plass ägnade någon minut i sitt anförande åt krisen inom fordonsindustrin. Eftersom hon kommer från den region där det finns många företag och inte minst många underleverantörer kan jag ta bara en liten del av fordonspaketet. Undsättningslånet på 5 miljarder har inte kunnat användas alls. Underleverantörerna varnade för detta, och vi varnade för det. Vi sade: Det är ett regelverk som är omöjligt att använda med sexmånadersgränser. Gör om det till omstruktureringslån!

Varför, Maria Plass, har ni inte skapat någon beredskap för att göra om undsättningslånen till omstruktureringslån så att det hade kunnat var något stöd till underleverantörerna? De har nu i stället i stora delar gått i konkurs eller drabbats oerhört tungt under fordonsindustrikrisen, och detta i din egen valkrets.

Jag noterar sedan att Maria Plass i sitt anförande talar väl om kvinnors företagande, och det tycker jag är utmärkt. Men på tal om kvinnliga förebilder – är ni beredda att föreslå kvoterade bolagsstyrelser? Vi har sett att det har genomförts med framgång i Norge. Man har kraftigt ökat andelen kvinnor i bolagsstyrelser. Är ni beredda att göra en sådan insats nu?

Anf. 107 MARIA PLASS (m) replik:

Fru talman! Den optimism Tomas Eneroth pratar om baserar jag på att Sverige faktiskt har klarat sig bättre än andra länder. Vi är ett av de tre länder som har klarat sig bäst inom EU.

När man frågar företagen, bland annat genom Småföretagarbarometern, hur de ser på framtiden säger 64 procent att de har stora möjligheter att expandera under det kommande året. Vart fjärde företag säger att de troligtvis kommer att nyanställa personal. Det tycker jag är mycket glädjande, och jag tror att även Tomas Eneroth tycker att det är glädjande.

Jag kan förstå att Tomas Eneroth gärna vill måla detta i svart, för det ligger någonstans i kritiken att kunna säga att vi inte klarade av lågkonjunkturen. Men Tomas Eneroth vet att vi i jämförelse med många andra länder har klarat den bra. Precis som Karin Pilsäter sade tidigare ser man ljuset i tunneln. Det ska vi vara mycket tacksamma för. Jag tycker inte att vi ska prata ned Sverige på det sätt som oppositionen gör.

När det gäller fordonsindustrin har den valkrets jag kommer ifrån och den närliggande valkretsen självfallet drabbats hårt. Vi har med Saab och Volvo den största delen av fordonsindustrin hos oss. Det Tomas Eneroth nästan alltid säger är dock alltid mer, aldrig nog. Vad regeringen än gör är det för lite, och den socialdemokratiska oppositionen säger att den skulle ha gjort väldigt mycket mer. Dock brukar vi aldrig få någon redovisning för hur det skulle ha gått till eller var pengarna kommer ifrån.

Anf. 108 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! På den sista frågan är svaret enkelt: Hela denna riksdag tog i enighet beslut om ett 28-miljarderspaket, där en viktig del var just 5 miljarder för undsättningslån för att se till att företag och underleverantörer som hamnar i en likviditetskris ska få rådrum och möjlighet till omstrukturering. Detta verktyg har flera andra europeiska länder använt sig av och på det sättet kunnat rädda viktig industriell kompetens.

I Sverige har pengarna funnits där – vi har röstat för det båda två – men regeringen har inte använt dem. Underleverantörsföretag i din egen valkrets har i stället gått i konkurs. De har inte fått resurser och möjlighet att klara omstruktureringen eftersom ni inte har varit beredda att använda pengarna eller ändra regelverket till ett omstruktureringslån. Det är den enkla sanningen. Det är inga nya eller extra pengar vi har. Använd det vi faktiskt har beslutat om! Här ser vi ett lysande exempel på er passivitet – eller okunnighet, eftersom regeringen var tvungen att skjuta till 10 miljoner extra till Näringsdepartementet för att förbättra kompetensen om fordonsindustrin.

Maria Plass säger att vi har klarat oss bättre än andra länder. Då får man ju fundera. Detta är en regering som inledde sin mandatperiod med att Fredrik Reinfeldt sade att den skulle mätas utifrån hur den klarar jobben. Sverige har när det gäller sysselsättningen en sämre utveckling än övriga Europa. Vi har större ökning av arbetslösheten än övriga Europa, och vi har framför allt när det gäller ungdomar Europas näst högsta arbetslöshet. Var tredje ung människa är arbetslös i dag. Kallar ni det att ni har klarat krisen bättre än övriga Europa? Det är helt obegripligt. Eller är det så att ni inte inser att det är just på arbetsmarknaden och jobben man ska mötas?

När vi säger att jobben kommer främst menar vi det, eftersom vi tror att ett samhälle som tar till vara alla människors möjligheter till arbete är ett starkt samhälle. Det ger mer skattepengar och ökade möjligheter till både forskningssatsningar och välfärd. Uppenbarligen har vi nu en regering som tycker att det går bättre när arbetslösheten ökar eller när krisen står för dörren. Kan Maria Plass förklara för några av dem som har blivit av med jobbet på Ericsson eller för några av de ungdomar som inte kommer in på arbetsmarknaden varför hon tycker att det är bättre nu än för tre år sedan?

Anf. 109 MARIA PLASS (m) replik:

Fru talman! Nu blandar vi äpplen och päron lite grann. Vi är i en lågkonjunktur. Hur hade det sett ut om Socialdemokraterna hade suttit kvar vid makten? Ve och fasa, säger jag bara.

När vi tog över 2006 var hur många som helst i utanförskap. Det var människor som inte hade ett jobb att gå till, som var utförsäkrade, förtidspensionerade och utan möjlighet att någonsin komma tillbaka. Det har vi ändrat på. Att det sedan finns en ungdomsarbetslöshet håller jag med om. Det finns en ungdomsarbetslöshet i Sverige, och den är hög. Vi har försökt tackla det problemet på ett annat sätt än Socialdemokraterna kanske hade gjort. Jag tycker dock att det är lite väl självgott av Socialdemokraterna och oppositionen att säga att de hade klarat detta bra mycket bättre.

Anf. 110 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 24, Näringsliv. På något sätt är detta utgiftsområde en förutsättning för de resterande 26 utgiftsområdena. Det är här vi skapar vårt välstånd och underlaget för välstånd i det här landet. Samtidigt vill jag ha sagt – och det har sagts tidigare från talarstolen – att det givetvis finns många andra utgiftsområden som påverkar näringslivsklimatet i landet. Det är alltifrån försvarsfrågor till skatter och kulturområdet.

När det gäller debatten om näringslivsfrågor ska den självklart föras i skenet av vad som hände på andra sidan Atlanten med start den 15 september 2008. Det är datumet då den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers ansökte om konkursskydd, vilket var en händelse som gjorde att de finansiella marknaderna fullständigt havererade. Alliansregeringen visade under hösten 2008 och vintern 2009 att den klarade att regera det här landet inte bara när alla kurvor pekade uppåt.

De åtgärder som alliansregeringen genomfört som svar på krisen har varit av oerhört stor betydelse såväl för näringslivet som för medborgarna i det här landet. Vad har då regeringen genomfört som svar på krisen?

Självklart var prioritet ett hösten 2008 att stabilisera de finansiella systemen, det som var själva grunden för krisen, att det fanns ett stort missstroende banker emellan. Jag kan nämna att bland annat insättningsgarantin höjdes från 250 000 till ½ miljon för dem som satte in pengar. Det gjordes ett antal olika åtaganden gentemot banker och kreditinstitut för att säkerställa det finansiella systemet. Många har säkert glömt det, men vi tog till exempel över ägandet av Carnegie. Det känns som om det var länge sedan, men det är inte speciellt länge sedan. Det präglar självklart fortfarande konjunkturläget.

Vi skapade möjligheter för uppskov med skatteinbetalningar för källskatt och arbetsgivaravgifter. Vi införde ett skatteavdrag för reparation och underhåll i byggnader och bostäder. Vi beslutade förra året, precis vid den här tidpunkten, om kraftfulla tillskott till Almi – 2 miljarder. Dessutom höjde vi nivån för hur mycket Almi kunde gå in med, som lån till 80 procent. Vi tillförde 3 miljarder till Svensk Exportkredit. Dessutom utökade vi låneramen för Svensk Exportkredit med 100 miljarder. Vi lät Svensk Exportkredit ta upp garantier för uppemot 450 miljarder i utlåning. Det här har haft utomordentligt stor betydelse för inte minst

våra svenska storföretag. Dessutom höjde vi Exportkreditnämndens möjligheter att ge garantier från 200 till 350 miljarder.

Som ni hör är det fråga om oerhört stora belopp. Normalt sett pratar vi om enstaka miljarder när vi pratar näringspolitik. Här pratar vi om hundratals miljarder för att hantera krisen. Det här gjordes i en tid när det fortfarande gick att plocka ut pengar från bankomaten, men när det gällde att få tag i pengar med lite fler nollor bakom var det "uttag medges ej".

Utöver detta sjösattes, precis som har refererats tidigare, ett paket för fordonsindustrin. Det är oerhört stora insatser från staten och det svenska samhället. Det är stora insatser som vi har kunnat göra med omvärldens fortsatta förtroende. Vi ser det inte minst på att vi har låga räntenivåer. Att vi kunde göra dessa oerhört stora insatser med fortsatt förtroende från omvärlden är en följd av att vi hade ordning och reda i finanserna när vi gick in i krisen. Vi hade ett mycket starkt utgångsläge.

Om vi tittar specifikt på satsningar i budgeten kan vi se att vi plussar på lite styvt 60 miljoner för forskning och utveckling i Vinnova. Vi plus-sar på 50 miljoner för bidrag till kommunalisering av kunskap och innovationer. Vi fortsätter satsningen med 100 miljoner på kvinnors företagande. Utöver detta kommer självklart en mängd åtgärder som vi vidtagit på andra områden. Jag tänker dock inte ta upp kammarens tid med detta.

Alla dessa åtgärder vidtar vi för att stärka den svenska konkurrenskraften, skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag för att därigenom bryta utanförskapet. Det är precis det som är uppdraget i vår näringspolitik.

Fru talman! Jag yrkar avslag på samtliga reservationer och bifall till majoritetens förslag i betänkandet.

Anf. 111 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Då har vi fått höra ännu en företrädare för regeringen som är nöjd och tycker att allt är bra, att Sverige går en lysande framtid till mötes. Han säger ingenting om framtiden utan konstaterar att läget är gott, trots att arbetslösheten ökar mer i Sverige än i övriga Europa, trots att ungdomsarbetslösheten skenar i väg. Det verkar uppenbarligen inte vara någonting som bekymrar Jan Andersson eftersom allting verkar bra. Dessutom berömmar sig Jan Andersson med att det var ordning och reda i statens finanser när krisen började. Det hade varit en socialdemokratisk regering innan dess. Det är klart att det var ordning och reda i statens finanser.

Vi har en väl beprövad vana att få städa upp efter borgerliga regeringar, och dess värre ser det ut som att vi kommer att få göra det en gång till. Nu är det inte ordning och reda i finanserna längre. Nu blir det som vanligt ökad arbetslöshet, stort budgetunderskott och ökande statsskuld. Dessutom blir det ett ökat utanförskap. Det är 70 000 fler i utanförskap nu än när ni började. Ändå har ni inte klarat av att lösa detta genom att få fler människor i jobb. I stället har ni höjt arbetsgivaravgifterna för småföretag så att det har blivit svårare att anställa.

Jag kan konstatera att jag ännu inte har fått svar på en del av de frågor jag hade i mitt anförande. Jag tänkte pröva Jan Andersson på en av frågorna. Vi har pratat mycket om miljöteknikbranschen. Jag kan inte låta bli att nämna life science- och medicinteknikbranschen, Astra Zeneca,

Pfizer. Jag tog upp frågan om klinisk forskning. Kan jag få ett besked från Jan Andersson? Hur ser ni på tillgången till klinisk forskning för svensk läkemedelsindustri? Kommer det något branschprogram? Kan ni på något annat sätt förhindra den vårdgalleria som Filippa Reinfeldt genomdriver i Stockholms läns landsting och som kastar ut möjligheterna för god forskning inom inte minst life science-sektorn? Har ni någon plan för hur vi ska säkerställa att vi även framöver har en stark läkemedelsindustri i Sverige och en stark medicinteknikbransch? Jag skulle gärna vilja höra något. Något om framtiden måste ni ändå kunna säga även om regeringen inte har presenterat någonting.

Anf. 112 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att Tomas Eneroth måste ha skrivit sin replik innan han lyssnade på mitt anförande.

(TOMAS ENEROTH (s): Du kan få den!)

Jag sade varken att jag är nöjd eller att allt är bra. Det var hittepå. Däremot beskrev jag noga vilka åtgärder vi har genomfört. De åtgärderna tycker jag är bra. Jag skulle vilja säga att vi är nöjda med åtgärderna. Vi vill fortsätta att de verkar och ger resultat.

Självklart drabbas Sverige riktigt hårt i den här typen av internationell lågkonjunktur – märkligt vore det annars – som ett av de mest exportberoende länderna i Europa.

På Tomas Eneroths anförande lät det nästan som att vi inte har haft någon finansiell kris. Vi borde ha fortsatt den väg som alliansen startade på efter valet med minskande arbetslöshet och minskande utanförskap. Det kommer vi att fixa när vi får fortsätta en mandatperiod till.

Jag vill peka på en annan sak i det som tidigare har framförts från Tomas Eneroths sida, nämligen om fordonsindustrin. Vi pratar om skrotningspremierna. Det är en oerhört kostsam åtgärd som inte på något sätt skulle lösa de problem som till exempel Saab sitter med i dagsläget. Det låter också som att med en förändring av undsättningslånen till någon typ av sms-låneverksamhet utan säkerheter skulle man kunna lösa fordonsindustrins problem. Jag är lite intresserad av vilka säkerheter Tomas Eneroth vill ha för sina lånefinansieringar.

Anf. 113 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! När det gäller säkerheter får Jan Andersson vända sig till Riksgälden och Europeiska investeringsbanken. De konstaterade att det fanns säkerheter för Saab. Jag kan också konstatera att skrotningspremier och miljöbilspremier när det gäller hela branschen lyfts fram som viktiga insatser för att upprätthålla volymen i försäljningen. I Sverige har de mest sålda miljöbilarna varit Saab 9-5, Volvo V70 och Volvo V50 i gas- och etanolversion. Det skulle i allra högsta grad gynna möjligheten att upprätthålla volymer och göra företagen starka samtidigt som vi förnyar vår svenska fordonspark och blir av med en stor del av de bilar som i dag kör på gatorna utan katalytisk avgasrening.

Jag tror att Jan Andersson har lite svårt att leda i bevis att de skulle vara värdelösa instanser. Tvärtom finns det en samlad bransch och många andra europeiska länder som just har genomfört detta. Därmed har

de klarat en stor del av den omstrukturering som sker inom fordonsindustrin.

Jag hade ingen färdigskriven replik, det kan jag lugna Jan Andersson med. Men jag noterade att Jan Andersson helt plötsligt sade här att ni är nöjda med åtgärderna. Ja, ni är nöjda, påfallande nöjda, trots att arbetslösheten drar i väg. Ändå har vi en statsminister som sade att det är på jobben vi ska prövas. Allvarligt talat, arbetslösheten ökar mer i Sverige än i övriga Europa! Inte minst ungdomsarbetslösheten ökar mer. Utanförskapet ökar mer. Hur kan ni då vara nöjda med insatserna? De skapar ju inga nya jobb. De jobb som kommer till är apoteksjobb där ni ändrar huvudmannaskapet, det är Bilprovningen som också får annat huvudmannaskap och det är jobb som kommer till genom privatisering av redan offentlig verksamhet. Men några nya jobb är det inte i någon större utsträckning. Var finns de nya jobben?

Kan jag också, eftersom jag svarade på frågorna, få ett svar när det gäller medicinteknik och life science-branschen? Hela den näringen och branschen håller nu andan eftersom man vet att det ska vara stora investeringsbeslut framöver om var man lägger framtida forskningsinsatser. Ska man göra det i Sverige? Jag vill det. Jag tror att detta är en viktig verksamhet för Sverige både ur jobb-, export- och forskningssynpunkt. Kommer ni att göra ett branschprogram för life science-sektorn och medicinteknikbranschen? Kan vi få ett svar?

Anf. 114 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Ja, vi är nöjda med åtgärderna. Precis som jag sade i förra repliken är vi inte nöjda med arbetslösheten. Det kommer att komma fler förslag på det. Det är dessutom så att många av de här åtgärderna tar tid innan de hinner verka.

När det gäller skrotbilspremien är inte problemet att vi skrotar för lite bilar i Sverige. Problemet är att det köps för lite nya bilar. Tittar vi på Saabs andel av nybilsförsäljningen ser vi att den ligger någonstans på 3 ½ procent av den totala försäljningen av nya bilar. Det antyder möjligen hur stor andel som skulle träffa just detta företag.

När det gäller medicinforskningen är svaret: Självklart vill vi ha detta. Men jag tänker inte stå i den här talarstolen och föreskriva Stockholms läns landsting hur de ska hantera sin vård. Jag har mycket stor respekt för det kommunala självbestämmandet. Något svar på hur man i landstinget i Stockholm ska hantera de här bitarna kommer jag icke att ge.

Anf. 115 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Det är tur att ni håller reda på oss när vi själva inte ser riktigt hur talarlistan har ändrats. Det tackar jag särskilt för!

Jag vill gärna inledningsvis börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Vi debatterar nu näringsutskottets betänkande om utgiftsområde 24. Det är ett ganska stort betänkande, och det omfattar väldigt många verksamheter.

Det senaste året har den globala finanskrisen nått sin kulmen. Det är en kris som har drabbat Sverige hårt med många varsel, minskade orderingångar och hög arbetslöshet. Det är inte över än, vill jag gärna under-

stryka för alla i oppositionen som funderar på vad vi tycker. Men jag vill ändå hävda att man kan ana en ljusning i ekonomin. Flera varsel har dragits tillbaka, antalet orderingångar har ökat, det kan vi se inom vissa områden, och vi ser också en arbetslöshet som blir lägre än vad vi trodde för ett år sedan. Vi är på rätt väg.

För att vi ska gå starka ur den ekonomiska nedgången spelar näringslivspolitikerna en avgörande roll. Regeringen föreslår nu ett anslag för näringslivsområdet på totalt 5,5 miljarder kronor. Flera av mina kolleger i alliansen har varit inne på ett antal områden, men jag dristar mig ändå till att nämna några av de insatser som vi trots allt gör.

Här ryms bland annat anslag på 1,9 miljarder till Vinnovas forskning och utveckling, 566 miljoner till näringslivsutveckling, 368 miljoner till Tillväxtverket, 209 miljoner till exportfrämjande verksamhet och 150 miljoner till turismfrämjande. Det är viktiga satsningar för företag och företagare i dagens Sverige.

För oss kristdemokrater handlar en politik för ett blomstrande näringsliv om mer än bara anslag till olika poster i en budget. Här finns en viktig skiljelinje mellan allians och opposition. Vi menar att man som politiker måste underlätta för företagen och inte bara pytsa ut pengar. För att få till stånd ett gott företagsklimat behövs både tydliga satsningar och lägre skatter.

Alliansregeringen har under den här mandatperioden hunnit genomföra betydligt fler åtgärder för ett förbättrat företagsklimat än vad den förra regeringen hann genomföra under tolv år. Bland annat har vi slopat förmögenhetsskatten, jobbvdrag har införts också på inkomst av näringsverksamhet och arbetsgivaravgifterna har sänkts generellt och så mycket som halverats för ungdomar. Avdrag för hushållsnära tjänster har införts. Nystarts- och instegsjobb har införts. Bolagsskatterna har sänkts. 3:12-reglerna har lindrats. Medfinansieringen i sjukförsäkringen har slopats, och det blir lättare att tilldelas en F-skattsedel.

Många gånger har vi i debatterna hört oppositionen raljera över alliansens skattesänkningar för vanligt folk. Det har hörts i den här debatten också. Som om politik bara handlar om att ge pengar till olika projekt och inte om att också låta folk få behålla de pengar som är deras!

Dessa skattesänkningar som oppositionen så hårt kritiserat oss för har ju inte bara lett till ökad egenmakt för de vanliga människorna – sjuksköterskan, metallarbetaren eller butiksbiträdet – utan de har också lett till fler jobb.

Hur kan jag påstå det då? Vem lyssnar jag på? Finanspolitiska rådet, där den socialdemokratiska tidigare finansministern Erik Åsbrink ingår, räknade ut att det genom jobbskatteavdraget skapas 60 000 nya jobb. Möjligen litar inte Socialdemokraterna på sin egen gamla finansminister.

Fru talman! I den här stunden pågår intensiva förhandlingar om hur framtiden ska bli för vårt svenska bilmärke Saab. Många berörs, inte bara företaget Saab och dess anställda utan också underleverantörer. Faktiskt berörs hela bygden kring Trollhättan och stora delar av Sverige, skulle jag vilja påstå.

Oavsett hur det slutar är det viktigt att vi beslutsfattare, Saab, facken och Trollhättans kommun är beredda att hjälpa till. Men det är inte bara akuta insatser som behövs utan också insatser av mer långsiktig natur. Detta sker bland annat genom en satsning på forskning och utveckling

där det statligt ägda riskkapitalbolaget Fouriertransform står i fokus. Det är ett bra företag förutom att jag tycker att det skulle ha ett bättre namn.

Den 27 oktober presenterade bolaget sin första investering som bestod av 60 miljoner till bolaget Powercell Sweden AB som utvecklar, producerar och säljer bränsleceller, bränsleomvandlare och kraftaggregat.

Fouriertransform arbetar också med ett sjuttiofem andra projekt varav en del enligt uppgift från Näringsdepartementet har kommit ganska långt. Andra forskningsinsatser som regeringen finansierar bedrivs inom ramen för Vinnovas fordonsforskningsprogram FFI som tillsammans med finansieringen från fordonsindustrin omfattar 900 miljoner kronor årligen.

I insatser av mer akut art finns till exempel Almis verksamhet. Där har ungefär 300 små och medelstora leverantörsbolag under 2008–2009 fått låna ca 300 miljoner kronor. Dessutom har staten gått in med kreditgarantier till företag i fordonsbranschen så att dessa ska kunna ta lån i Europeiska investeringsbanken.

Herr talman! Jag måste understryka att ordet ”ingenting” med denna korta genomgång har fått en ny dimension. När oppositionen påstår att vi gör ingenting tycker jag att det är en felaktig användning av ordet. Vi i alliansen har kritiserats hårt av oppositionen för att vara alltför passiva i fordonsindustrikrisen. Vi i alliansen har varit mycket tydliga med att vi gärna underlättar för bilindustrin, men vi styr den inte. Vi ger hjälp genom de politiska startkablarna, men vi är inte beredda att köpa, överta eller äga. Vi säger nej till ett statligt ägande av den svenska bilindustrin.

Frågan är hur det är med oppositionen. Är ni i er iver att överträffa oss beredda att sätta er på förarplatsen? Det är i alla fall det intryck vi får när vi lyssnar på Mona Sahlin. Hon vägrar att kännas vid det, men faktum är att hon i Ekots lördagsintervju den 29 november sade: ”Tror vi då att Saab och Volvo är så pass moderna och kan överleva och tillverka bra, miljömässigt schysta bilar då handlar det om att se om staten behöver vara med och gå in som ägare tillfälligt, i vänta på att den här krisen vänder.” Jag har inte hört att hon skulle ha backat från det citatet.

Sedan dess har hon anklagat dem som hävdade att hon velat ha ett statligt ägande av bilindustrin för att ljuga. Faktum kvarstår dock. Hon menar att staten ska gå in och ta över bilindustrin tills krisen vänder. Står Socialdemokraterna fast vid det? Ska ni köpa Saab? Och i så fall, hur ställer sig Miljöpartiet till det? Nu finns ingen från Miljöpartiet närvarande i kammaren, men man kan ju undra, och jag skickar därför i väg en liten övergripande fråga: Vill Miljöpartiet också investera i svensk bilindustri?

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag något överskridit den anmälda talartiden, men jag vill påpeka att jag är den enda talaren för Kristdemokraterna och därför tillåter jag mig ett litet överdrag.

Jag vill avslutningsvis påminna om någon tidigare ledamot i denna kammare som vid något tillfälle lär ha yttrat att han var stolt men inte nöjd. Det är ett utmärkt yttrande som jag gärna vill applicera på den politik regeringen för inom näringslivsområdet. Vi är stolta men inte nöjda. Vi kommer att jobba vidare, och vi tror på framtiden.

Anf. 116 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra uttrycket stolt men inte nöjd. När flera av oss använder det följs det av många förslag på hur vi ska förbättra för Sverige, hur vi ska kunna se till att sysselsättningen ökar ännu mer, hur vi ska kunna vidareutveckla välfärden.

I någon mening ligger i det uttrycket också en ambitionsnivå för framtiden. Jag hörde ingen sådan ambition när Eva Johnsson uttalade sig. Tvärtom var hon påfallande nöjd trots att arbetslösheten skjuter i väg. Trots att ungdomsarbetslösheten drar i väg var hon nöjd och tyckte att de insatser som gjorts varit tillräckliga. Hon till och med sträckte sig så långt som till att hylla skattesänkningarna som av Finanspolitiska rådet har kritiserats för att vara slöseri med skattepengar och att de borde användas till att investera.

Nu har vi i stället fått ofinansierade skattesänkningar. Om man vill läsa noggrant vad Åsbrink, Calmfors och andra i Finanspolitiska rådet sagt kan man säga att de i ett hypotetiskt resonemang menar att jobbskatteavdraget kan komma att ge effekter på sysselsättningen. Då inkluderar det att man bedriver en aktiv arbetsmarknadspolitik och näringspolitik.

Det är fascinerande att se hur man slösar bort 100 miljarder på skattesänkningar trots att arbetslösheten ökar kraftigt. Jag noterar att Eva Johnsson i sitt anförande sade att arbetslösheten blir lägre och sedan var tvungen att rätta sig genom att tillägga ”än vad vi trodde”. Arbetslösheten går nu upp mot 11 procent. Arbetsgivaravgifterna har inte sänkts, vilket Eva Johnsson påstod. Tvärtom har de höjts för småföretagen, för dem som vi tror ska stå för en del av sysselsättningsökningen framöver. De risker man tar i fordonsindustrin prövas enligt EIB och Riksgälden, och de har godkänt lånegarantier.

Min fråga gäller alla dem som på grund av krisen i fordonsindustrin blivit arbetslösa i mitt hemlän Kronoberg. Är Eva Johnsson nöjd med regeringens insatser när 60 miljoner av 28 miljarder har använts för att underlätta för industrin och när underleverantörer gått i konkurs? Kan hon se de arbetslösa i Kronobergs län, som tidigare var anställda i fordonsindustrin, i ögonen och säga att ja, hon är väldigt nöjd?

Anf. 117 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Vi gör ingenting, sades det. Vi har satsat på en historiskt stor forskningsproposition som handlar om forskningen och framtiden. Den är historisk mått även med tidigare regerings mått. Vi gör en historisk utbildningssatsning. Det handlar om 10 000 nya platser på universitet och högskolor. Vi gör en extra stor satsning på komvux, som inte är nedlagt vilket man skulle kunna tro när man lyssnar på oppositionen. Vi har yrkesskola och yrkeshögskola. Sammantaget är det en satsning på 45 000 platser, nästan exakt så många som utbildningsanordnarna hade begärt.

Vad gör oppositionen? Jo, de smashar till med ytterligare ett antal tusen platser, platser som utbildningsanordnarna säger att de inte klarar av med bibehållen kvalitet. Det är oppositionens svar. Det kan jämföras med att en tennisspelare ställer sig på ena sidan av planen och man säger till honom: För att det ska bli en riktigt bra match håller jag tre hinkar med bollar över dig. Spela nu med hög kvalitet!

Det är inte så man gör när man spelar tennis eller när man ska ha kvalitet på utbildning. Lika många platser som anordnarna vill ha ger vi dem. Det är en ansvarsfull politik, Tomas Eneroth.

Jag vill fråga Tomas Eneroth: Ska ni köpa Saab? Är ni fortfarande intresserade av att investera i svensk bilindustri? Ska staten ta över?

Anf. 118 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Eva Johnsson möjligtvis inte har något bollsinne, om man ska vara snäll när det gäller tennisliknelsen.

En historisk forskningssatsning talas det om. Men allvarlig talat, jag har ingenting emot de stora nationella forskningsprioriteringarna. Jag tycker att de är bra. Det är klokt av regeringen att göra dem. Men det är inte någon företagsnära forskning. Pengarna går någon annanstans. Om det är något som forskningsinstitutet och hela Sveriges näringsliv klagar på är det att man inte får del av dessa forskningsresurser. Och eftersom branschprogrammen inte får fortsätta är alla nu oroliga för om det kommer att finnas resurser för life science-sektorn, eller för metallurgiforskningen för den delen. Kan Eva Johnsson ge några besked om det? Blir det några branschprogram eller forskningsresurser till företagsnära forskning? Det är den satsningen vi vill åt.

Sedan talas det om en historisk utbildningssatsning. Men, herregud, det är ju färre platser än 2006! Det är färre komvuxplatser, färre KY-platser, färre högskoleplatser. Jag kanske inte behöver påminna om att Eva Johnssons eget parti till och med röstade emot flera av de högskolor som man nu tilldelar platser. Att Växjö högskola blev universitet var Kristdemokraterna emot.

Vi kan konstatera att det är färre utbildningsplatser än vad som borde vara möjligt i ett läge då vi har en skyhögt arbetslöshet. Sedan gör universitetet bedömningen i hur stor utsträckning de kan fylla platserna, beroende på vilken studiefinansiering som finns.

Vi hade en bättre och förmånligare studiefinansiering, för vi tyckte att det var rimligt att vi mötte en lågkonjunktur med ökade möjligheter för människor att utbilda sig. Vi valde att inte kasta ut arbetslösa till den sämsta a-kassan i mannaminne eller till nya låglönejobb, som för övrigt uppenbarligen inte finns. Vi valde att inte utförsäkra eller öka utanförskapet, vilket den nuvarande regeringen gör. Vi valde att investera.

Det var kompetenslinjen mot det som är låglönelinjen, det som nu resulterat i – hur mycket Eva Johnsson än pratar kan hon inte svära sig fri från det – en kraftig ökning av arbetslösheten, en större ökning av arbetslösheten än i övriga Europa och framför allt en dramatisk ökning av ungdomsarbetslösheten.

Kom gärna med besked. Blir det något life science-program för medicinteknikindustrin och för den övriga life science-sektorn? Det vi skulle behöva är åtminstone ett framtidsbesked från någon av majoritetens företrädare.

Anf. 119 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Jag noterar att vi inte kommer att få veta om oppositionen ska köpa svensk bilindustri, världens bästa bilindustri, som Tomas Eneroth uttryckte det vid något tillfälle. Det är tydligen så att vi får leva i ovisshet om det. Vi får ana och höra vad er partiföreträdare har sagt, men

något definitivt svar på frågan om det bara var tomma ord eller inte får vi tydligen inte. Nu har jag ställt den frågan och inte fått något svar, fast Tomas Eneroth hade möjlighet i sin replik.

Jag går i stället över till de frågor som Tomas Eneroth ställde i sin replik. Jag skulle vilja påminna Tomas Eneroth om att vi inom alliansen har inrättat något som heter innovationskontor. Det är ett alldeles utmärkt bra initiativ som vi har tagit. De kontoren kommer att fungera som ett mellanläge mellan utbildningsanordnarna och näringslivet. Det är precis det som Tomas Eneroth efterfrågar. Det är väl bra? De har satt i gång sitt arbete, och det kommer säkert att behöva följas upp. Men det är en alldeles utmärkt satsning som ligger helt i linje med det Eneroth efterfrågar.

Vi får ofta höra att vi har färre platser än 2006 på universitet och högskolor. Vi drog naturligtvis ned platsantalet, eftersom det stod en massa tomma platser. Det stod flera tusen tomma platser runt omkring på våra universitet och högskolor. Det fanns inga huvuden på dem. Man kan förneka detta faktum, men det kvarstår i alla fall, hur mycket man än förnekar det.

Anf. 120 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Eva Johnsson garderar sig väldigt mycket i inledningen av sitt anförande. Hon pratar om ekonomin och att hon kanske möjligtvis ser ljuset någonstans och att arbetslösheten också eventuellt i framtiden kunde minska. Det var väl i princip det som var lite intressant att lyssna till.

Sedan kommer Eva Johnsson in på det här med skattesänkningar. Då blir det riktigt fel. Hon påstår att skattesänkningarna har gått till vanligt folk och har ökat deras egenmakt och att fler har fått jobb. Men faktum är att jobbskatteavdragen och skattesänkningarna har lett till att klyftorna i samhället har ökat mellan dem som har jobb och dem som inte har jobb. Det har skett sänkningar av a-kassan och sänkningar i socialförsäkrings-systemen. Om man tittar på hur jobbskatteavdraget slår ser man dessutom att jag har fått relativt mycket pengar extra, medan ett sjukvårdsbiträde fått betydligt mindre. Klyftorna har ökat i samhället.

Eva Johnsson påstår att oppositionen säger att regeringen inte gör någonting. Jo, ni gör mycket – fort, fel och ideligen. Det är kännetecknande för er politik, ständigt och jämt. Senast i dag kan man notera det inom socialförsäkringsområdet. Man fick i sista stund rätta till det för att det höll på att gå riktigt galet.

Forskningen är central och viktig för utvecklingen i Sverige. Men forskningspropositionen består bara till 0,6 procent av innovationer, det som ska ge någonting i framtiden. Enbart forskning och utveckling ger ingenting. Det kan vara kul med kunskaper, men de leder inte till nya jobb.

Anf. 121 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill gärna börja med skattesänkningen. Den tycker jag är oerhört intressant. Vi vet, både jag och Kent Persson, att ni var emot det första steget. När vi införde det andra steget var ni för det första steget och mot det andra. När vi införde det tredje steget i skattesänkningen var ni för det andra och mot det tredje. Vi har nu infört det fjärde, och ni har godtagit det tredje.

Prot. 2009/10:49
14 december

Näringsliv

Jag vet inte om ni har en egen linje som ni har hållit väldigt lågt inom oppositionen, men i samhällsdebatten är det i alla fall precis detta som har framkommit. Vad jag förstår har ni inte för avsikt att återställa skatten som den såg ut 2006. Och har ni inte det tycker jag inte att det är riktigt ärligt att i debatten kritisera alla fyra steg. Då ska ni kritisera det sista steget och ingenting annat.

Sedan är det naturligtvis en ideologisk skillnad mellan mig och Kent Persson. Vi kommer kanske aldrig helt att omfamna varandras politiska linje. Det får vi väl försöka leva med. Det tror jag kan gå ganska bra också.

Kent Persson påstår att klasskillnaderna har ökat under de senaste tre åren. Ja, det har skett en viss ökning. Det erkänner jag gärna, och jag är också den första att beklaga det. Men det är ingenting som har skett de senaste tre åren, utan de senaste tio tolv åren. Vad som har skett under framför allt det senaste året är en historisk finanskris, som har greppat inte bara Sverige, utan hela Europa, en historisk finanskris med en arbetslöshet som har stigit. Regeringen har gjort kraftiga insatser för att dämpa den.

Anf. 122 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Rätt ska vara rätt. Vi har aldrig sagt ja till något av jobbskatteavdragen, varken första, andra, tredje eller fjärde. Vi har kritiserat samtliga. Det är därför vi har haft pengar till att göra andra satsningar. Rätt ska vara rätt!

Orsaken till de ökade klyftorna skulle vara finanskrisen. Nej, så är det absolut inte. Man har inte underlättat situationen i Sverige och runt om i världen. Det är regeringens politik och åtgärderna som har inneburit de ökade klyftorna, inte finanskrisen i sig. Det är helt enkelt sänkningarna inom socialförsäkringssystemen och a-kassan som har gjort att väldigt många faller utanför. Utanförskapet ökar i dag på grund av regeringens politik, inte på grund av finanskrisen. Det är åtgärder man sätter in vid finanskrisen som är avgörande för hur situationen kommer att bli i ett land som står inför stora problem.

I forskningspropositionen läggs det väldigt mycket pengar, det ska jag medge, och det finns delar som är mycket bra. Men det är en väldigt liten del som läggs på just innovationer. Det är det som näringslivet har kritiserat. Svenskt Näringsliv har kritiserat det väldigt mycket. Andra har också kritiserat det, till exempel Vinnova. Det ger ingenting. Vi tappar just den delen där man går från forskningsresultat till en innovation som så småningom förhoppningsvis ska bli affärsutvecklande och generera både jobb och intäkter i Sverige. Det är den delen vi håller på att tappa. Det är regeringens politik. Det anklagar jag regeringen för.

Anf. 123 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Först och främst tycker jag att det Kent Persson nu säger var oerhört klargörande. Man köper inte skattesänkningen, varken första, andra, tredje eller fjärde steget. Det innebär att beskedet till svenska medborgare, till undersköterskan, till sjuksköterskan och till läraren, är att om den stora olyckan skulle vara framme och ni kommer tillbaka till regeringsmakten – vi får hoppas att det inte någonsin kommer att ske eller att det kommer att dröja länge – får alla dessa låg- och medelin-

komsttagare räkna med en skattehöjning på i storleksordningen 1 500–1 700 i månaden.

Jag tycker att det var ett bra och klargörande besked.

Men jag skulle ändå en gång till vilja understryka inför Kent Persson att regeringen har tillskapat fyra innovationskontor på olika platser i Sverige. De ska fungera precis som en sådan länk mellan universitet och näringsliv och hjälpa innovatörer att sälja sina idéer. Det är det som är tanken. Det är inte så att vi tillskapar idéerna, men vi hjälper till att kommersialisera och föra ut goda idéer. Jag tror att det är en väldigt bra tanke, och det ska bli väldigt intressant att följa det resultatet.

Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag tänkte prata om handelspolitik, besöksnäring, kvinnors företagande och sist men inte minst Lissabonstrategin.

Vi debatterar här i kammaren just nu näringsutskottets betänkande över utgiftsområde 24 Näringsliv. Det är ett viktigt område för många runt om i vårt land, och det berör var och en mer i vardagen än man kan tro.

Det berör till exempel Lotta, som är keramiker och vill att hennes vardag som småföretagare ska kännas betydelsefull. Oavsett vad det är för regering pratar ni politiker bara om stora företag och deras vardag, tänker hon: Jag kan inte identifiera mig med det.

Det gäller också Nadja, som är designer och ritar fantastiska kläder i naturmaterial och driver sitt företag i anslutning till sin bostad. För henne är ökad kunskap och marknadsföring en fråga som är viktig för att kundkretsen ska kunna öka året runt.

För Kristina, som är hantverkare och tusenkonstnär och använder flera material, blir vardagen särskilt tuff när hon får restskatt för att hon utbildade sig extra just i det som är hennes hantverk. Hon klagar inte över det, men ändå tycker hon att vardagen blir tuff när hon därtill måste skaffa en kassaapparat och investera i en kortapparat för att kunden ska kunna betala med kort. Hon har inget emot detta. Tvärtom tror hon på sikt att hon har större möjligheter i sitt företag, men hennes vardag blir tuff, och det är magert under 2009 för henne.

Samtidigt säger regeringen och majoriteten här i riksdagen att man har satsat på småföretagen. Då säger Kristina till mig: Jag har ingen nytta av att man har tagit bort förmögenhetsskatten, för jag har ingen förmögenhet. Jag har ingen nytta av de där kvinnliga ambassadörerna och nätverket som det pratas så mycket om. Och på tal om de 100 miljonerna till kvinnligt företagande, som Maria Plass omnämnde, funderar jag: Om man satsar 100 miljoner under tre år blir det väl ungefär 33,33 miljoner per år. Detta handlade ju om forskning, rådgivning och de kvinnliga ambassadörerna och deras nätverk.

Kronobergs län är ett litet län. Vi brukar räkna med att vi utgör ungefär 2 procent. Det blir alltså 660 000 kronor för kvinnor och kvinnors företagande – forskning rådgivning och nätverket för ambassadörerna. Frågan är hur mycket utveckling det i grund och botten genererar. De 100 miljonerna är ett mantra.

För Lotta, Nadja och Kristina tror jag att det är viktigare att man arbetar effektivt med rådgivning, möjlighet till vidareutveckling, exempelvis med ökad kunskap om marknadsföring, och om hur man vid behov kan

Prot. 2009/10:49

14 december

Näringsliv

få riskkapital. Därför väljer vi att satsa 100 miljoner på att införa en grundplåt för kvinnors företagande.

Herr talman! Vi kan läsa i betänkandet om utgiftsområde 24 Näringsliv: ”I en alltmer integrerad världsekonomi ökar både möjligheterna och konkurrensen för svenska företag. I syfte att stärka företagens möjligheter att växa och verka på den globala marknaden avser regeringen att inom ramen för statens åtagande utarbeta en internationaliseringsstrategi med särskilt fokus på små och medelstora företag.” Det låter ju jättebra! Det tror jag att vi alla kan ställa upp på.

Men samtidigt blir man lite konfunderad när man ser på helheten i betänkandet. Regeringen och majoriteten här i riksdagen väljer ju att minska anslaget till främjande av export med 38 miljoner kronor. På vilket sätt är det att stärka, som man kunde läsa i betänkandet på s. 10?

I budgeten som Socialdemokraterna lade fram 2006 fanns en budget för export och främjande som var på 308 miljoner. I budgeten 2010 handlar det om 209 miljoner. Det är en ganska tydlig minskning, och det i en tid när exporten minskar och Sverige tappar markandsandelar. Då väljer majoriteten här i riksdagen att inte göra extra insatser för att Sverige ska komma bättre ut på exportmarknaden och när det handlar om främjande. Detta borde få majoriteten att agera i stället för att göra kraftiga neddragningar, som man har gjort när det gäller export.

Vi väljer att satsa 65 miljoner mer än majoriteten just därför att vi tycker att främjandeverksamheten och det som handlar om export och om att skapa förutsättningar för småföretagare att komma ut på nya marknader är så viktigt. Vi väljer att göra denna satsning för att vi anser att det behövs fler regionala exportrådgivare som kan se till att småföretagare och mellanstora företag får en möjlighet till nya marknader.

Vi har exempelvis många underleverantörer inom plastindustrin som producerar och tillverkar de mest olika produkter som ingår i andra ting som vi använder i vår vardag. Om de kunde få en ökad möjlighet att komma ut på mässor, möta andra företag och ytterligare få sälja sina produkter skulle det generera en kedja som gör att fler småföretag skulle komma ut på nya marknader.

Herr talman! Besöksnäringen är en annan viktig gren. Tillsammans med tjänstesektorn är det den som växer mest i både Sverige och Europa. Låt mig ta ett exempel.

Mariagatan 10 – gatlyktan sprider sitt gula sken. Wallanders blå Peugeot står parkerad på gatan, och från lägenheten ljuder en operaaria. Mariagatan 10 är Wallanders bostadsadress i böckerna.

Ystads kommun, vinnare av det stora turistpriset 2009, har utvecklat turismen just kring Wallander. Det har i dag skapat 500 nya arbetstillfällen i Ystads kommun. Jag tycker att det säger en hel del om vad utvecklingen av turistnäringen och besöksnäringen betyder.

Just vad det gäller besöksnäringen är det inte mycket till satsning utifrån vad majoriteten säger i betänkandet. Det är mest en exposé över vad som har hänt tidigare. Man går även tillbaka till förra mandatperioden. Jag saknar just viljan och känslan för att verkligen göra någonting så att besöksnäringen utvecklas och blir konkurrenskraftig.

Vi säger att vi vill ha ett nationellt handlingsprogram där forskning och utveckling ingår som viktiga delar just under besöksnäringen.

Till sist, herr talman, vill jag komma till Lissabonstrategin eller det som ska heta "EU 2020" som det ser ut. Det här är ett viktigt redskap att använda. Vi vet utifrån det man redan har sett att det är vi i Norden som har lyckats bäst hitintills med Lissabonstrategin, därför att vi har gjort mer i våra länder av det som själva strategin innehåller. Det finns all anledning att utveckla detta i ett EU-perspektiv så att fler blir bättre på det, men för vår del är det allra viktigaste med Lissabonstrategin att se till hörnstenarna, det vill säga att ekonomi, ekologi och socialpolitik går hand i hand.

Jag skulle vilja avsluta med att säga att för Lotta, Nadja och Kristina som entreprenörer spelar våra beslut här i kammaren väldigt stor roll. För dem är satsningen på kvinnors företagande med en grundplåt på 100 miljoner till rådgivning och andra saker som påverkar dem i deras vardag oerhört viktig. För Lotta, Nadja och Kristina är också satsningen på ett strategiskt handlingsprogram för besöksnäringen viktig för att de ska kunna utveckla sina företag i sin vardag.

Anf. 125 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Egentligen är detta bara ett klarläggande för Carina Adolfsson Elgestam. Det är så att regeringens satsning är 100 miljoner per år från 2007 till 2009. Den hundramiljonerssatsningen kommer att fortsätta även 2010. Det är alltså 100 miljoner per år.

Jag kan bara inte låta bli att kommentera det som sägs om restskatten. Det är en väldigt tur för den här kvinnliga företagaren att vi har en alliansregering, som har sänkt skatten, och inte en socialdemokratisk regering. Då hade hon fått ännu högre restskatt.

Anf. 126 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag har inte uppfattat att de satsningar som regeringen har gjort på något sätt har gynnat Kristina i hennes företagande, som handlar om hantverk. Tvärtom känner hon en stor frustration just utifrån att man påstår att man satsar på företagandet och småföretagare. Jag känner mig inte berörd. I min vardag, när jag sliter på, när det knappt går ihop vecka för vecka, har jag ingen glädje av borttagandet av förmögenhetsskatten.

Kristina har faktiskt, när hon har toppar i sitt företag, personer som hon tar in för arbete, och hon funderar på att anställa. Men hon har också sett att arbetsgivaravgiften har höjts för småföretag. Just det är ytterligare en sak i er politik som gör att hon inte känner att det här är en politik som rör henne som småföretagare och som kvinna; utifrån att man utger sig för att gynna kvinnors företagande.

Samma sak är det med det som handlar om ambassadörsnätverk. Då säger Kristina, som får debet och kredit att gå ihop, att hon måste jobba kanske 60, 70 eller 80 timmar i veckan. Jag har inte tid att åka på något nätverkande. Det är inte det jag behöver. Snarare behöver jag det som handlar om rådgivning, om ökad kunskap om marknadsföring. Hur kan jag sälja mina idéer, mina saker, kanske via webben? När ska man, om man har råd, köpa in en webbsajt och så vidare? Det är de här olika sakerna som småföretagare behöver.

Anf. 127 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Först och främst var det inte förmögenhetsskatten jag diskuterade utan någon form av restskatt som den här företagaren tydligen hade fått.

Vilken tur att den här satsningen är gjord, för det är precis rådgivning, projektverksamhet och de saker som Carina Adolfsson Elgestam pratar om som ingår i den här satsningen. Dessutom ingår forskning och kvinnliga ambassadörer. Det stämmer, men det är faktiskt precis de grejerna som efterfrågas som de 100 miljonerna per år är avsedda för. Det är drygt 12 000 andra kvinnor som har fått del av dem från 2007 fram till i somras.

Anf. 128 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det är intressant när Maria Plass säger att det är precis det här vi har gjort. Det är precis de här olika satsningarna med exempelvis rådgivning som vi har gjort.

Hur kommer det sig då att Kristina, Lotta och Nadja, som jag har träffat i deras företagande, tar upp de här frågorna med mig? Varför har vi inte fått möjlighet till rådgivning? Varför har vi inte fått möjlighet till vidareutveckling när det gäller exempelvis marknadsföring? Det betyder mycket för oss som är i den här branschen som handlar om hantverk, som handlar om kopplingen till besöksnäringen och just går över olika säsonger. Hur mycket kunder man har varierar mellan olika tillfällen. Naturligtvis har man den största kundkretsen under sommarhalvåret.

Hur kommer det sig att de inte kan identifiera sig med de förslag och det som regeringen har genomfört för småföretagare? Det är den här verktygslådan vi behöver för att vi ska kunna utveckla våra företag som hantverkare i vardagen. De kan inte identifiera sig med det som har gjorts. Då måste det väl ändå vara så att Maria Plass inte kan känna sig fullständigt nöjd eller att man inte har nått ut med politiken, om det nu skulle vara så att småföretagen har fått precis exakt det de vill.

Jag tror inte att de har fått det, därför att då skulle de inte ha lyft fram den här frågan och visat på att de inte behöver ambassadörer och de här nätverken. De behöver rådgivning och hjälp för att ytterligare kunna göra så att deras företag växer och får en större kundkrets.

Anf. 129 HANS ROTHENBERG (m):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land att besöka. Det sägs också att detta är en av världens bäst bevarade hemligheter. Det finns anledning för såväl besöksnäringen som svenska staten att se över hur berättelsen om Sverige får vingar, sprids över gränserna. Redan om tio år kan bilden vara en helt annan. Men då måste en hel del också ha hunnit bli verklighet. Därför skulle jag vilja ställa in kristallkulan utifrån dagens debatt på år 2020.

Svensk turism och besöksnäring präglas då av en helhetssyn med samverkan kring väldigt tydliga ambitioner. Mer konkret skulle det kunna innebära att Sverige till år 2020 bland annat ska ha ökat andelen sysselsatta inom näringen med rentav upp till 80 000 årsarbetskrafter, ha den största andelen återkommande besökare i världen, vara ledande land för arrangemang av internationella evenemang och vara en av världens ledande nationer för kulturturism. Sverige skulle kunna ha konkurrens-

kraftiga och för näringen relevanta skatter och moms nivåer, kunna erbjuda en bred och högklassig utbildningsnivå inom turistnäringen, möjliggöra en framgångsrik livskarriär även inom besöksnäringen och erbjuda miljö- och tillgänglighetscertifierade besöksmål.

Herr talman! Under 2007 stod de utländska besökarna för 88 miljarder kronor i exportintäkter för den svenska turistnäringen, en turistnäring som sysselsatte närmare 160 000 årsarbetskrafter i Sverige.

Turistnäringen omsatte 236 miljarder kronor och genererade 12 miljarder i momsintäkter till staten. Det är inte fy skam. I dag ger turisternas konsumtion allt större inkomster till företagare och staten. Dessutom skapar de dessa hundratusentals jobb till arbetande svenskar.

Det här är en utveckling som måste stärkas. I dag ligger ansvaret för marknadsföring av Sverige på Visit Sweden, medan Tillväxtverket har regeringens uppdrag att utveckla näringspolitiska insatser för främjande av företagande och entreprenörskap inom turistnäringen genom kunskapsbildning. Sedan har vi Svenska institutet som därutöver är ansvarigt för att utveckla Sverige bilden utomlands. Det är många goda insatser som görs för besöksnäringen av dessa olika organ. Dock kan de spridda insatserna på sikt samlas bättre.

Herr talman! Blickar vi mot 2020 tror jag att vi ser att de gemensamma krafterna inom besöks- och turismnäringen har samlats bättre, kanske rent av under en gemensam hatt – låt oss kalla det Sverige & Co – med staten och besöksnäringen som gemensam ägare. Detta Sverige & Co skulle samla ansvaret för marknadsföringen av Sverige som destination och sätta Sverige bilden. Även kunskapsbasen för att bidra till rekrytering av nationellt intressanta evenemang och möten skulle finnas där. Det skulle också kunna fungera som stöd och support åt regionala turistorganisationer.

Staten ger varje år Visit Sweden ca 100 miljoner kronor i anslag för att marknadsföra Sverige som turistland. I årets budget ökar detta belopp med 50 miljoner kronor. Det är en uppväxling som ingen regering före alliansregeringen mäktat med. Dock finns det fortfarande länder som satsar mer än Sverige. Det ska vi inte sticka under stol med. Därför är det viktigt att vi som ett litet land kan konkurrera med andra styrkor och kvaliteter som är unika för Sverige.

Genom att till exempel vara värdland för olika idrotts- och kulturevenemang exponeras Sverige. Att ge sig in i jakten på att få arrangera attraktiva internationella storevenemang har visat sig bli allt dyrare. Sverige kan inte alltid ha de ekonomiska muskler som krävs för att kunna delta i den hårdnande internationella konkurrensen om dessa evenemang. För detta behövs en samlad strategi. Därför är det välkommet att regeringen har tagit initiativ till propositionen *Statens stöd till idrotten* och uttalat sin avsikt att aktivt verka för att få fler stora internationella idrottsevenemang till Sverige.

Besöksnäringen är, och måste till sin natur vara, flexibel. Att snabbt kunna anpassa sig efter kundernas behov och efterfrågan är även här nyckeln till all framgång. Det innebär att arbetsformerna förändras, och det ställer nya krav på både företag och anställda. Det gäller till exempel frågan om mantalsskrivning och var man betalar skatt vid säsongsarbete. Fram till 2020 måste den här lagstiftningen därför också möjliggöra bättre och mer flexibla anställningsformer med goda lönevillkor som

branschpassas för att underlätta möjligheterna till temporära anställningar och varierade arbetstider.

Högre lönsamhet och högre löner inom besöksnäringen ställer stora krav på att leveransinnehållet i näringens tjänster håller en god kvalitet. För att nå dithän krävs en samlad satsning för att höja kompetensen på alla nivåer. En aktiv turistpolitik ska därför kunna uppmuntra till trippelhelixsamarbeten där näringsliv, samhälle och akademier samverkar kring gemensamma insatser.

Med dessa ambitioner att öppna kristallkulans sken är det dags att nu fortsätta arbetet för att få alla i världen att upptäcka det fantastiska med Sverige. Grunden är lagd av alliansregeringen. År 2020 är inte så långt borta, och fram till dess ber jag att få att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

I detta anförande instämde Björn Hamilton, Maria Plass och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Anf. 130 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! I motion N476, som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har skrivit, står det om att investera i marknadsföring av Sverige som turistland, om insatser för att stärka Sveriges roll som evenemangsland, om att utforma ett nationellt strategiprogram för besöksnäringen och så vidare. Den har ett ganska brett innehåll. Det handlar om att få till ett nationellt strategiprogram för besöksnäringen.

Efter att ha lyssnat på Hans Rothenbergs anförande och Maria Plass instämmande i detta har jag bara en enda fråga. Varför yrkar ni inte bifall till vår utomordentliga motion? Efter vad jag kunde höra stämmer allt som Hans Rothenberg sade i sitt anförande precis med det som vår motion innehåller. Varför kan vi inte komma överens om att vi ska se till att få ett nationellt strategiprogram för besöksnäringen?

Anf. 131 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag tackar för instämmandet. Det är inte alltid som jag får bifall från Socialdemokraterna. Att evenemangs- och besöksnäringen är viktig tror jag inte att någon i riksdagen tvivlar på. Här talar vi nog mer om skillnaden i mål och medel. Socialdemokraterna har alltid en tilltro till program. Vi ska samlas i vissa specifika sammanhang. Då blir det bra.

Jag tror inte att vi behöver binda oss vid den formen. Det viktiga för att få en näring att utvecklas är att skapa många olika förutsättningar och ge många goda signaler till hur näringen ska kunna utvecklas. Det handlar om att skapa goda förutsättningar för utbildningen inom näringen. Vi kan till exempel konstatera att turistutbildningen sedan ett antal år tillbaka har landat på ett flertal universitetsorter. Den utbildning som många företag bedriver i samverkan med lokala turistorgan är också en mycket viktig del.

Att kunna samlas kring ambitionen handlar om det som är grunden för allt företagande. Det gäller även småföretagandet, där turistnäringen har sin bas. Det handlar om att uppmuntra denna och se till att det finns goda villkor för de företag som verkar där, och det handlar också om goda villkor för dem som arbetar inom den här näringen. De som arbetar

inom näringen blev faktiskt ganska förskräckta i slutet av den förra mandatperioden när Socialdemokraterna ville driva igenom en flygskatt som höll på att ta död på en del av näringen. Dessutom ville man förbjuda säsongsarbete. Min fråga är: Kan vi tänka oss att de förslagen aldrig mer kommer tillbaka?

Prot. 2009/10:49

14 december

Näringsliv

Anf. 132 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Hans Rothenbergs replik blev någon form av rappakalja. Det Hans Rothenberg sade i sitt anförande stämmer till ungefär 90 procent med det som finns i vår motion om en nationell strategi för besöksnäringen. Men det är väl så att Hans Rothenberg blir så överraskad av att Socialdemokraterna, Moderaterna och den borgerliga majoriteten här i riksdagen tycker nästan likadant om en så viktig näring som besöksnäringen. Det är väl bättre att erkänna det.

Vi yrkar inte avslag på alla majoritetens förslag bara för sakens skull, utan där vi tycker att det är ett bra förslag bifaller vi det. Det är därför det blir så märkligt att majoriteten här i kammaren inte kan se att vi säger samma sak.

Hans Rothenberg står här i kammaren och säger i sin replik att vi nog inte har samma mål och inte samma medel och att Socialdemokraterna alltid vill ha program. Det här handlar om ett branschprogram där vi ska lyfta fram forskning och utveckling tillsammans med branschen. Vad är det för fel med det?

Under Hans Rothenbergs anförande noterade jag i mitt papper att han sade att det behövs en samlad strategi. Det gällde detta med idrotten. Det är ju just det vi skriver i vår motion.

Vad är det då som är det där med Socialdemokraterna? Håll dig till fakta, Hans Rothenberg. Vi har nog samma grundsyn att besöksnäringen är viktig. Då borde vi komma till skott och se till att vi får ett strategiskt handlingsprogram för den här viktiga näringen.

Anf. 133 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag tyckte att det var någon form av erkännande som kanske inte riktigt ville gå fram när jag sade att vi nog har skillnader i mål och medel. Tilltron till branschprogrammen eller om vi inte ska ha dem är i det här sammanhanget en diskussion om medel, inte om målen.

Det är alldeles utomordentligt om vi kan ha en gemensam syn på vad vi vill med turist- och besöksnäringen och ambitionen att kunna attrahera stora internationella både kultur- och idrottsevenemang till Sverige. Men det finns några saker där vi ändå skiljer oss åt. Och någonting som inte har framgått i tidigare replikskiften, och jag fick inte höra det heller när Carina Adolfsson Elgestam höll sitt anförande, är vad det är man vill göra med turistnäringen utöver det här programmet. Kommer man till exempel att överväga att ta upp förbudet mot säsongsanställning? Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga.

Jag träffade Lisebergs chef för ett tag sedan. Han sade att det hade varit fullkomligt omöjligt att genomföra Jul på Liseberg om de inte hade kunnat ta in säsongsanställda. Det här tycker jag är en fråga som någonstans skulle kunna lyftas fram, gärna i en sådan här debatt. Nu är jag medveten om att replikskiftet går mot sitt slut så jag ska inte rikta någon ytterligare fråga.

Jag kan säga: Tack, Socialdemokraterna, för att ni gärna är med på de huvudlinjer som vi målar upp för en framtida turist- och besöksnäringens ambitioner. Sedan har vi kanske olika vägar för hur vi vill nå dit. One size doesn't always fit everyone. Fritt översatt till svenska betyder det ungefär att samma sak inte alltid passar allt och alla.

De goda exempel som Carina Adolfsson Elgestam har tagit upp här tidigare stöder jag gärna, men jag yrkar likväl bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 134 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Vi vill investera i framtidens jobb genom att bygga ett Sverige som är modernt och rättvist. Det står i kontrast till den politik som regeringen nu genomför med stora skattesänkningar för dem som har det bäst och en mycket passiv näringspolitik. Det är ett Sverige som genom den förda politiken har alltmer växande klyftor och gigantiskt stora underskott i de offentliga finanserna, ett Sverige där arbetslösheten växer dramatiskt, där sjuka sorteras ut ur sjukförsäkringen och där barnfattigdomen växer. Vi vill inte, som den borgerliga regeringen, göra Sverige till ett europeiskt genomsnittsland med hög arbetslöshet, stora brister i välfärden, stora underskott i de offentliga finanserna, växande klyftor mellan regioner och mellan människor.

Mina kamrater som varit uppe i talarstolen har berättat om våra förslag för en aktiv näringspolitik och hur vi vill satsa på framför allt jobben och för att rusta Sverige starkare.

Herr talman! Jag kommer att ta upp områden som mer specifikt handlar om forskning och utveckling kopplad till näringslivet. Då vill jag igen i denna kammare understryka hur extremt viktiga för Sveriges tillväxt och konkurrenskraft de strategiska branschprogrammen varit och kan så fortsätta att vara. Det är branschprogram för olika nyckelbranscher där företagen, facken, staten och akademierna sätter sig ned och diskuterar vilka behov av insatser som behövs för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Det kan handla om tunga satsningar på forskning, utbildning och infrastruktur, allt för att stärka konkurrenskraften för företagen.

Hittills har de bidragit med ca 80 procent av näringslivets totala satsningar på forskning och utveckling. Det har gett ca 60 000 direkta arbetstillfällen och ungefär 560 miljarder i exportintäkter. De representerar företag och arbetsplatser över hela landet. De har sett till att genom god produktutveckling och forskning sätta företag på kartan. Det har betytt oerhört mycket, inte minst för den regionalpolitiska tillväxten i hela vårt avlånga land. Den här typen av samarbeten som vi socialdemokrater lagt grunden till har visat sig vara mycket framgångsrika.

Det är därför djupt olyckligt att regeringen tycker helt annorlunda och inte alls verkar förstå hur viktigt ett sådant här samarbete är. Det är tragiskt för Sveriges tillväxt att regeringen beslutat att avsluta alla branschprogram helt från 2010, trots den massiva kritik som riktas mot regeringen från flera håll. Nu väntar vi fortfarande på besked om vad som kommer att hända efter 2010 när det gäller de strategiska branschprogrammen.

Herr talman! Vinnova presenterade en rapport i våras som analyserade vilken betydelse bland annat fordonsforskningsprogrammet har. De kom fram till bland annat tre saker.

För det första var en av de allra viktigaste effekterna att samarbetet stärktes kraftigt mellan fordonsindustrin och akademien. Därmed blev industrin betydligt bättre och snabbare på att använda forskningsresultat direkt i den egna produktionen.

För det andra gav det kompetensutveckling till den egna personalen. Och det gick betydligt lättare att rekrytera personer med forskarutbildningar.

För det tredje slog man fast att samarbetet med internationellt starka forskarmiljöer stärktes betydligt. Och just detta är otroligt viktigt för att stärka svenska företags konkurrenskraft på exportmarknaden.

Den slutsats man kan dra, tycker jag, är att det inte är enbart genom marknadsekonomi och fri konkurrens som Sverige nått så stora framgångar, utan det är just samverkan, samhällets intressen och näringslivets eget arbete som gett de framgångar vi har.

Vi socialdemokrater vill därför bygga vidare på de strategiska branschprogrammen i stället för det som regeringen nu väljer att göra. Utöver de sex branschprogram vi haft kommer vi att tillföra nya strategiska branschprogram. Det handlar bland annat om, som tidigare har nämnts, life science-industrin, som är en extremt viktig verksamhet, och den breda tjänstesektorn. Vi har också branschprogram för vindkraft som säkert kommer att tas upp i nästkommande debatt. Vi vill dessutom öka de statliga insatserna på fordonsforskningen till totalt 500 miljoner kronor per år åren 2009–2013. Det är alltså 50 miljoner kronor mer per år än regeringens förslag som ligger på 450 miljoner.

Herr talman! Så sent som i december 2008, något som många varit inne på, blev det uppenbart för regeringen att vi hade en kris i fordonsbranschen. Då blev det verkligen uppenbart, trots att vi här i kammaren och i samhället i övrigt under hösten gjorde allt för att uppmärksamma regeringen på det. Då beslutade regeringen att bilda det helägda statliga bolaget Fouriertransform AB, som många här nämnt. Det skulle syssla med att fördela investeringar i forskning. Inriktningen var att de skulle börja investera andra kvartalet 2009. Men som vanligt segade regeringen och det tog hela 138 dagar innan man hade utsett en styrelse och ytterligare ett halvår innan den första investeringen gjordes, det vill säga i oktober–november i år.

Det tar tid, sade Karin Pilsäter. Vi tycker att väldigt mycket tar alldeles för lång tid och att regeringen är alldeles för passiv när det gäller näringspolitik.

I den första omgången delades det ut 60 miljarder till Powercell Sweden AB som bland annat producerar bränsleceller. Den investeringen ger jag en eloge för. Det var en bra investering.

Vi väntar på fler miljötekniska investeringar. Vi hoppas att det inte blir ytterligare förseningar. Sverige har faktiskt inte råd med det. Sverige halkar efter på en mängd områden. Statistiken talar mer och mer för det. Vi hoppas verkligen att vi inte ska halka efter mer.

Jag måste nämna något om innovationspolitiken. Eva Johnsson sade tidigare att det var så stort med en forsknings- och innovationsproposition. Forskningspropositionen ligger på totalt 5 miljarder, och 0,6 procent av den är innovationer. Det kan man inte kalla särskilt dynamiskt och innovativt.

I forskningspropositionen och innovationspropositionen som kom i våras drev regeringen igenom ett nytt system för fördelning av forskningsanslagen som enligt experterna missgynnar mindre universitet och stärker de sju större och äldsta universiteten. Samtidigt stärkte man sju innovationskontor, inte fyra som nämndes tidigare, som är kopplade till de stora universiteten. De mindre universiteten lämnas helt utanför och kommer att ha betydligt mindre resurser till innovation och kommersialisering.

I betänkandet säger majoriteten att näringspolitiken är inriktad på att medverka till fler och växande företag, och att det ska vara ett dynamiskt och innovativt näringsliv.

Ska man tolka den förändring som gjordes inom hela innovationspolitiken i våras som den nya inriktningen och att bara vissa regioner kommer att få stöd för att växa? Hur dynamiskt kan det vara?

Det skulle vara intressant att få veta hur ni har tänkt när det gäller innovation och kommersialisering av produkter. Det får vi ta i en debatt längre fram.

Herr talman! Vi tycker att regeringen brister i engagemang, framför allt brister det när det gäller att ta till vara goda idéer i Sverige.

Vi behöver mer företagsanknuten forskning och utveckling i småföretagen, vilket mina kamrater har tagit upp. Därför vill vi stärka Vinnova-programmet Forska och Vax med 100 miljoner kronor mer per år än regeringens förslag. Det är ett oerhört framgångsrikt program som vänder sig direkt till de mindre företagen, även till den växande tjänstesektorn.

Herr talman! Det är inte genom stora skattesänkningar för de bäst ställda som tillväxt och konkurrenskraft säkras, utan genom satsningar på kunskap, entreprenörskap, forskning och utveckling. Det ger framtidstro, det ger hopp och det ger jobb.

Anf. 135 STAFFAN ANGER (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande NU1.

Det är trevligt att få tala om rymdverksamheten samtidigt som Christer Fuglesang och hans team är här i riksdagen. Jag lyssnade på dem. Man får en positiv inställning till utveckling och forskning generellt när man lyssnar på dessa astronauter. Ingenting är omöjligt. Kör på och satsa!

Rymdverksamheten runt om i världen är i stark expansion. Inte bara i USA utan också i Europa och Asien växer insatserna från olika länder. Vi räknar med en tillväxt per år som överskrider 10 procent nu och i framtiden.

Ett nytt navigationssystem, Galileo, är under uppbyggnad. Det systemet beräknas sysselsätta 200 000 personer i Europa och kosta 32 miljarder kronor, vilket nu är finansierat bland annat genom att man har dragit ned på jordbrukssubventionerna.

Miljö- och säkerhetssystemet GMES, Global Monitoring for Environment and Security, byggs upp genom att sända upp satelliter som ska övervaka olika funktioner i Europa främst på miljösidan, men även många andra funktioner.

Vi har högteknologisk industri i Sverige inom rymdområdet. Våra satelliter finns på många håll. Vi är kända bland annat för att bygga effek-

tiva och billiga satelliter. Det är vi som styr satelliterna genom ESRANGE, vår fantastiska anläggning i Kiruna.

I budgeten för 2010 föreslår regeringen en kraftig höjning av anslaget till rymdverksamheten med 96 miljoner kronor till 687 miljoner kronor. Det är alltså en kraftig höjning.

Ökningen ligger främst inom Ariadneprojektet där framför allt Volvo kommer att få del av resurserna. Till dessa 687 miljoner kronor kommer Utbildningsdepartementets budgetbelopp.

Med en kraftigt utökad marknad i Europa med Galileo och GSM-systemen torde svensk rymdindustri ha möjlighet till bra expansion i framtiden om statens satsningar i olika projekt ökar. Det gäller även satsningar från det privata näringslivet. Det kommer mer och mer i olika samarbeten i Europa.

Vårt samarbete i ESA, European Space Agency, har pågått i många år. Nu tar EU delvis över när det gäller besluten. Ett speciellt Space Council mellan ESA och EU är konstituerat för att följa de olika frågorna.

Herr talman! Svensk rymdstrategi måste innebära att vi satsar längre upp i teknikkedjan med ökat teknikinnehåll och att staten väsentligt ökar sin rymdbudget för olika projekt i Europa med samverkan med ESA och EU. Vi kan se länder som Belgien och Norge väsentligt öka sin rymdmarknadsandel genom specifika satsningar.

Hur ska den svenska strategin vara? Det tål att fundera på. Den svenska offentliga rymdsatsningen måste vara synlig för skattebetalarna och uppfattas som viktig för landet. Det ska alltså vara system inom nyttiga områden som klimatförändring och säkerhet. De ska befästa Sveriges roll som kunskapsnation genom forskning i världsklass och använda Internet för vetenskap och teknik. Det gäller att arbeta sig uppåt i kunskapskedjan till bättre och bättre kunskap och tekniskt mer komplicerade produkter. Vi kan göra det.

Man kan göra mycket. Genom teknikdemonstrationssatelliten Prisma etablerar Sverige en specialitet, nämligen formationsflygning som gör att Europa kan bli först med att upptäcka spår av liv i andra solsystem. Vi kan ta ledningen i Europa för klimatsatellitprojektet Steam som använder unik teknologi och en lågkostnadsprofil utvecklad för den mycket framgångsrika svenska ozonforskningssatelliten Odin. Steam levererar unika data och ger därmed Sverige en tydlig röst i klimatdebatten. Det är inte minst viktigt nu.

Svensk rymdforskningens traditionella styrkebälte, rymdfysik, kan väsentligt bidra till utforskning av planeternas hemligheter, främst på Mars, med en högteknologisk miniatyriserad subsatellit på andra rymdorganisationers sonder. Då kan vi arbeta i partnerskap med andra organisationer i Europa.

Vi ska ge försvaret ett eget kraftfullt verktyg i sina internationella insatser genom att utveckla en liten extremt kostnadseffektiv spaningssatellit som bygger på den avancerade svenska rymdteknik som utvecklats i Prisma. En sådan satellit har stor kommersiell potential.

Herr talman! Det är dags att vi sätter ned foten och kanske fastställer en ny rymdstrategi. Vi har alla möjligheter att bli en kraftigt växande industrination inom detta område. Det är glädjande att vi nu satsar 100 miljoner kronor mer inom detta område.

Prot. 2009/10:49
14 december

Näringsliv

Kunskapen finns, men är vi tillräckligt kraftfulla och förstår vi den snabba utveckling som är på gång internationellt? Ja, utan tvekan.

Herr talman! Så till ett annat ämne. Jag vill passa på att ge en eloge till Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit för deras snabba och utmärkta arbete när det gäller att se till att exporten fungerar och blir finansierad under denna kris.

Genom alliansregeringens och dessa organisationers snabba agerande kunde många exportaffärer slutföras och tiotusentals jobb räddas under den värsta finansiella härdsmltan. Det var verkligen ett utmärkt arbete. Yes, we can!

Anf. 136 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack, Staffan Anger, för ditt starka engagemang för rymdindustrin. Jag delar det. Jag tycker att det är oerhört viktigt. Vi är många som har jobbat hårt för att få regeringen att till slut begripa vikten av att man kan fullfölja Ariadneprojektet och göra andra viktiga insatser i svensk rymdindustri. Rymd- och flygindustrin är viktig för Sverige. Den ger viktiga spin off-effekter, viktig kunskap och viktig forskning för både dess egen verksamhet men också för annan viktig industriell verksamhet i Sverige.

I Staffan Angers anförande tyckte jag mig höra tankar om att det behövs en nationell rymdstrategi. Låt mig då ställa en fråga. Vi har påpekat för alla företrädare för de borgerliga partierna att dessa branschprogram snart försvinner och att vi behöver en framtida strategi. Kan Staffan Anger här i dag ge besked om det blir någon flyg- och rymdstrategi?

Jag talar ofta och återkommande med företrädare för både flygbranschen och rymdindustrin, och alla betonar vikten av att vi får en tydlig nationell strategi. Tänk om vi kunde få en bred strategi som vi över blockgränserna ställer oss bakom, så att vi kunde ge besked till denna viktiga del av svenskt näringsliv att oavsett hur det går i valet ska man veta att vi ser det nationella intresset av att utveckla verksamheten.

Det skulle vara intressant om vi kunde få ett besked om det blir något branschprogram enskilt för rymdindustrin, men jag ser gärna en samlad flyg- och rymdstrategi eftersom de är så intimt förknippade med varandra. Kan vi få ett besked om det? I så fall vore jag tacksam.

Anf. 137 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag blev lite förvånad när jag hörde Karin Åströms synpunkter här. Vi har lagt fram en forskningsproposition som innebär 5 miljarder kronor mer. Det är den största forskningsanslagning som någonsin har gjorts i Sverige.

Vad vi tycker är riktigt att göra är att slopa branschprogrammen och i stället se till att det finns inriktning på olika verksamhetsområden. Det kan vara knepigt om man har branschprogram. Man får så att säga ett stuprörsseende på olika saker.

Att lägga ut mer resurser på högskolorna, även på de mindre högskolorna, tycker vi också är riktigt. Jag vet att Mälardalens högskola, som är en liten högskola, har fått mer pengar. Det är alltså inte fråga om att vi inte lägger ut forskningsresurser.

När det gäller rymdforskning vet jag att det finns diskussioner om hur man ska klara av detta. Det är en långsiktig satsning. Man måste inte bara klara av utbildningen under ett antal år. Man måste också se till att det finns privata investeringar, PPP, och att man också får med pengar i budgeten. Det är inte så lätt att i den krissituation som vi har just nu med en hårdsmälta utan Guds like ta pengar till dessa områden.

Jag konstaterar att vi har satsat 100 miljoner mer i år, och jag och mina kolleger kommer att kämpa för att få mer nästa år så att vi kan fortsätta att bygga upp denna så viktiga industri som ger pengar och sysselsättning.

Anf. 138 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Staffan Anger för det. Jag noterar att det finns en viss skillnad mellan din retorik och den praktik som regeringen utövar.

Visst kan man tycka att forskningsprioriteringarna och forsknings-satsningen var bra, även om jag kommer ihåg att Globaliseringsrådet och den dåvarande utbildningsministern och forskningsministern talade om 13 miljarder, och så blev det 5 miljarder.

När vi ser de nationella forskningsprioriteringarna vet vi också att kritiken mot forskningspolitiken är att pengarna inte kommer näringslivet till del och att det inte blir någon företagsnära forskning eller några branschprogram. Det är det som har varit poängen med att se till att ge signaler om nya branschprogram. Vi ser behovet av att inte bara samverka om statliga forskningspengar utan faktiskt också samverka om det som är näringslivets egna bidrag till forskning.

På läkemedelsområdet är den statliga kakan den lilla. Det är branschen och näringen själv som bidrar med de viktigaste insatserna. Det vet säkert Staffan Anger. Det är just därför som det är så viktigt att vi från svensk sida markerar det politiska intresset av life science och medicin-teknikbranschen, rymd- och flygindustrin eller för den delen fordonsindustrin eller metallurgin.

Staffan Anger säger – jag har svårt att tro att det är en hållbar argumentation – att det kan vara knepigt med branschprogram för att det sker inläsningseffekter. Då skulle jag vilja be Staffan Anger att tala om på vilket sätt det sker inläsningseffekter med en rymdstrategi, en flyg- och rymdstrategi eller för den delen ett life science-program. Tvärtom är det ett alldeles utmärkt sätt att tillgängliggöra mer resurser för forskning och utveckling, både för en stark utveckling av svenskt näringsliv och svenska forskningsmiljöer och naturligtvis för att öka den svenska konkurrenskraften och slåss om de internationella forskningsresurser som finns. Det kan annars vara svårt inom Astra Zeneca att motivera att de ska prioriteras i Sverige.

Jag väntar ivrigt på svar. Vad är det som är så knepigt med branschprogrammen? Kan jag få några exempel på dessa inläsningseffekter? Jag ser det som nödvändigt att vi får branschprogram och kan inte förstå Staffan Angers motstånd mot dem.

Anf. 139 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag har faktiskt arbetat en hel del i bilindustrin. Vi märkte också att det var snävt inom vissa funktioner av bilindustrin –

vissa delar och funktioner av bilar eller lastbilar. Det var inte denna allmänna syn som man skulle ha till exempel på hybridtekniken. Det blev ingenting alls i Sverige. Varken Volvo eller Saab hade någonting.

Nu börjar man tala om att man ska ha hybridteknik och att man ska ha elbilar och att det ska utvecklas. Det skulle ha förekommit för länge sedan om man hade haft en bred forskning på elbilssidan vid ett antal universitet och inte haft dessa branschprogram. Det är jag övertygad om.

På lastbilssidan har man så stora resurser att man där slänger in mycket pengar för att kunna lösa detta.

Men Volvo och Saab skulle ha kunnat se helt annorlunda ut om man inte hade haft dessa branschprogram utan haft breda och riktade forskningsprogram inom hybrid- och elområdet. Då hade det sett helt annorlunda ut.

Anf. 140 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag begärde ordet för att påminna majoriteten om det gemensamma tillkännagivandet i utskottet där vi uttalade att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett handlingsprogram för sociala företag.

Utskottet var vid den tidpunkten helt enigt i den frågan. Programmet skulle redovisas senast i oktober detta år. Vi kan konstatera att det fortfarande inte finns något program.

Jag och oppositionen kan bara konstatera att denna regering inte har några visioner över huvud taget vad gäller socialt företagande, vilket vi redan tidigare har kunnat konstatera när det gäller näringspolitiken generellt.

De sociala företagen har en oerhört stor betydelse för människor som har hamnat i verkligt utanförskap, nämligen människor som har en komplicerad historia bakom sig, kanske med arbetslöshet, missbruk, kriminalitet, bostadslöshet med mera.

Inte sällan har just sociala företag kunnat erbjuda dessa människor ett första steg in på arbetsmarknaden – kanske en anställning eller ett delägarskap – för att de ska kunna klara en liten enkel uppgift för att de sedan ska kunna utveckla sina färdigheter och gå vidare.

Dessa människor kanske inledningsvis behöver någon form av anställningsstöd för att återkomma till arbetsmarknaden som anställd eller som företagare. De sociala företagen utgör därför ett värdefullt tillskott vid sidan om sedvanligt anställningsstöd för anställning i traditionella företag eller för någon form av sysselsättning inom olika former av vård.

Oftast är dessa sociala företag drivna i kooperativ form. Så här långt är utskottet överens.

Det finns dock ett problem med dessa företag som jag tror att majoriteten uppfattar, och det är att det egentligen inte finns något krav på att det måste vara just kooperativ. Det kan lika gärna vara aktiebolag eller handelsbolag. Men såvitt vi kan se passar uppenbarligen den kooperativa formen ofta dessa företag.

Herr talman! Det kanske är där skon klämmer. Den kooperativa företagsformen är inget som man ser på med blida ögon från den sittande majoriteten. Tvärtom har man gjort sitt bästa med allehanda liberaliseringsprojekt när det gäller allt från små eller medelstora företag, mer eller

mindre seriösa, till enorma vårdkoncerner med ett uttalat syfte att tjäna stora belopp av skattebetalarnas pengar.

Varför skulle regeringen då vara intresserad av att arbeta för att dessa små kooperativ ska vara med i denna cirkus?

Herr talman! Sanningen är att de ryms inom den ideologiska kontext som denna regering har. De är helt enkelt ointressanta för regeringen och följaktligen för den moderatledda majoriteten.

Det är tråkigt, det är skamligt, och dessutom struntar regeringen i riksdagens beslut.

Jag vill betona att det är regeringen som har meddelat att detta handlingsprogram skulle ha kommit i oktober.

Jag är glad över att vi från oppositionens sida tydligt har lagt fast att vi vill utveckla de sociala företagen till att bli en viktig del för att utveckla inte minst hur man på ett positivt sätt kan slussa in människor i arbetslivet och/eller slussa över dem till att bli företagare. Vi tycker att man ska ta till vara denna kraft, inte strunta i den som majoriteten gör.

Slutligen, herr talman, vill jag ta tillfället i akt och säga några ord om småföretagen.

Vi har varit tydliga med att vi vill förbättra villkoren för de små företagen. När vi är ute och pratar med folk på de små företagen är det särskilt två saker som väldigt ofta tas upp. Det gäller då en sänkning av arbetsgivaravgiften och hur man ska kunna få en finansiering till sitt företag.

Vad har då denna regering främst gjort? Ja, för det första höjde man arbetsgivaravgiften. För det andra har man ökat regelkrånglet för majoriteten av företagen. Det är inte särskilt imponerande handlat av en regering som ville prioritera företagens, främst de små företagens, villkor.

Vi socialdemokrater vill så fort vi kommer till makten införa ett avdrag för riskkapital med upp till 100 000 kronor per person. Vi tycker att det är en viktig reform för att många människor med kapital ska kunna satsa på de små företagen.

Allt det kapital som skulle flöda in till Sverige om förmögenhetsskatten avskaffades har som bekant uteblivit. Det måste ses som ett stort misslyckande för den här regeringen. Jag är därför glad över att vi socialdemokrater har kunnat presentera ett förslag som innebär tydliga satsningar på de små och medelstora företagen. Det är också viktigt att betona att det är betydelsefullt för de små företagen att få en ny, en rödgrön, regering.

Anf. 141 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Sverige är ett av världens allra mest öppna och handelsinriktade länder och är helt beroende av sin exportindustri. Värdet av exporten motsvarade år 2008 hela 54 procent av Sveriges bnp och har härmed en mycket stor inverkan på vår ekonomi.

Den svenska regeringen driver aktivt frihandelsfrågan både inom EU och inom Världshandelsorganisationen, WTO. Förhoppningsvis kommer ett nytt frihandelsavtal inom ramen för WTO att kunna avslutas nästa år och sätta punkt för Doharundan som pågått sedan år 2001 – en nödvändighet med tanke på att världshandeln gått in i en djup kris. Statistiken visar att handeln har minskat med 9 procent under år 2009.

När villkoren för den globala handeln försämras eller snedvrids är det särskilt angeläget att insatserna för att stärka frihandeln kompletteras med ett effektivt handels- och investeringsfrämjande – detta för att stärka små och medelstora företags förmåga att ta sig ut på nya marknader. På så sätt tar vi vara på globaliseringens möjligheter.

Regeringen valde att hösten 2008 möta den akuta finanskrisen med snabba åtgärder. Det var helt avgörande för näringslivet att kunna få möjligheter till finansiering när bankerna i fjol drog in krediterna. Riksdagen beslutade då att förstärka små och medelstora företags möjligheter till finansiering genom att ge Almi ett kapitaltillskott på 2 miljarder kronor.

För att motverka finanskrisens effekter på företagens möjligheter att finansiera sina exportaffärer beslutade regering och riksdag i slutet av år 2008 att öka kapaciteten hos både Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden. Vidare höjdes Svensk Exportkredits kapacitet genom ett kapitaltillskott om 3 miljarder, vilket innebar en fördubbling av Svensk Exportkredits eget kapital.

Via Riksgälden skapades en möjlighet att bevilja Svensk Exportkredit en låneram om 200 miljarder på marknadsmässiga villkor. När det stod klart att inga låntagare utan statsgaranti skulle ha möjlighet att låna på kapitalmarknaden gavs Svensk Exportkredit även möjligheten att på kommersiella villkor köpa statsgarantier för sin nyupplåning på upp till 400 miljarder kronor – ett beslut som riksdagen ställt sig bakom. Samtidigt höjdes ramen för de exportkreditgarantier som ställts ut av Exportkreditnämnden från 200 miljarder till 350 miljarder kronor.

Aldrig förr har Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit så snabbt fått förstärkta möjligheter att bistå näringslivet med exportkrediter och exportgarantier.

Aldrig förr har Exportrådet och Almi kunnat erbjuda små och medelstora företag en mer komplett service.

Aldrig förr har ett så snabbt och ansvarstagande agerande från regeringens sida haft en sådan avgörande betydelse för så många företag.

Detta gav svensk exportindustri goda möjligheter att öka sin försäljning och att ta marknadsandelar, inte minst på de snabbväxande tillväxtmarknaderna i utvecklingsländer som Brasilien, Indien och Kina.

Fortsatt kommer en långfristig finansiering att behövas. Prognosen inför år 2010 är runt 500 miljarder kronor.

Herr talman! Riksdagen ska ta ställning till regeringens skrivelse *Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – uppföljningsrapport 2009* där bland annat de åtgärder redovisas som regeringen vidtog för att möta finanskrisen. Majoriteten i utskottet står bakom skrivelsen och yrkar avslag på Miljöpartiets motion.

Inre marknaden utgör kärnan i det europeiska samarbetet. Här spelar Lissabonstrategin – med ambitionen att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga ekonomi år 2010 – en central roll. Det är en strategi som Sverige hittills under 2000-talet aktivt arbetat med. Nu pågår inom EU ett arbete med en uppföljningsstrategi som ska antas till våren under det spanska ordförandeskapet.

Herr talman! Sverige ligger i framkanten när det gäller miljötekniklösningar. Alliansens mål är att underlätta för miljöteknikföretagen att expandera utanför den begränsade nationella marknaden.

Svensk miljöteknik är ett område som alliansen är övertygad om bär på en stor potential. Världen behöver få tillgång till gröna lösningar från svenska företag.

Det finns ett unikt svenskt kunnande på området – ett kunnande som efterfrågas världen över. Miljötekniken är ett område som bär på en stor potential att bli en stor exportsuccé. Om vi kan få till stånd klimatsmarta lösningar ute i världen kommer det att göra oss alla till vinnare i framtiden.

Svensk styrka ligger inte minst i bredden på alla de företag som tillsammans kan bygga framtidens hållbara och miljövänliga städer. Men samtidigt som den globala potentialen för svensk miljöteknik är enorm har små och medelstora företag ofta svårt att ta sig an stora exportaffärer, många gånger på grund av deras egen litenhet med få anställda.

Därför ligger en viktig politisk utmaning i att stärka de gröna företagens exportförmåga. I syfte att skapa en gemensam plattform för att stödja miljöteknikföretagen i deras internationalisering marknadsförs branschen runt om i världen under beteckningen Symbiocity där olika aktörer, såsom Exportrådet, Handelskammaren och svenska ambassader, framgångsrikt samarbetar.

Arbetet med kommunikationsplattformen Symbiocity, som lanserades 2008, har under året vidareutvecklats i ett samarbete mellan Exportrådet samt Utrikes-, Miljö- och Näringsdepartementen. Konceptet är nu samlat under ett paraply för marknadsföring av svensk miljöteknik i utlandet tack vare statliga medel. Det innebär att marknadsföringen av svensk miljöteknik i utlandet på det här sättet har samordnats och blivit mycket tydligare.

Miljöteknikföretag uppmanas nu att delta på världsutställningen Expo 2010 i Shanghai, Kina. Den arrangeras på temat Better City, Better Life.

En viktig anledning till att Sverige lyckats så bra inom miljötekniken är att vi har lång erfarenhet av en sund stadsplanering och av en hållbar samhällsutveckling.

Många svenska företag verkar inom allt ifrån avfallshantering och klimatsmarta energilösningar till förnybar energi. Den kunskap och erfarenhet som företag inom såväl den offentliga sektorn som det privata näringslivet har samlat på sig under åren är värdefull, inte bara för framtida exportintäkter och jobb utan även för klimatet och miljön.

Flera svenska stadsutvecklingsområden, exempelvis Hammarby Sjöstad här i Stockholm, agerar skyltfönster för ett ekologiskt hållbart bostadsområde och visar på svenskt kunnande inom energiåtervinning och sophantering. Inom kort påbörjas ett nytt miljöprofilområde i min hemstad Helsingborg. Det kommer att gå under namnet H+ och kommer att visa på det allra senaste inom miljötekniklösningar.

Herr talman! Avslutningsvis kan jag konstatera att den näringspolitik som Moderaterna och alliansregeringen driver och som utskottet ställer sig bakom har helt rätt inriktning.

Anf. 142 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det finns naturligtvis många saker man skulle kunna ta replik på när Marie beskriver insatserna som nästan historiskt unika, men vi struntar i det. Jag tänker hålla mig till två saker.

För det första tycker jag också att exportsatsningarna EKN och SEK har varit viktiga. Samtidigt kan man konstatera att det har blivit ganska stora volymer, och vi hade en dragning på näringsutskottet nyligen där det konstaterades att det inte går att omedelbart backa tillbaka eftersom marknaden inte klarar det. Det som har skett på både riskkapitalsidan och exportstödssidan är ett formidabelt marknadsmisslyckande. Då infinner sig frågan: Tycker Marie att vi ska backa tillbaka och att staten ska dra tillbaka sitt ansvar när marknaden inte tar det? Vem ska i så fall stå för exportkrediterna? Vilket tidsperspektiv har majoritetens företrädare just när det gäller tillgång till exportstöd och exportkrediter eftersom vi vet hur viktigt och strategiskt det är?

För det andra kan man konstatera att exportfrämjandet är oerhört viktigt. Jag vill påminna om att anslagen för exportfrämjande var 301 miljoner 2006, och sedan dess har den borgerliga regeringen minskat exportfrämjandet varje år. Nu är det nere på 208 miljoner. Ni satsar alltså mindre på exportstöd både regionalt och nationellt.

Jag tycker att allt detta om hållbara städer är utmärkt, men vi ska komma ihåg att det som är avgörande för miljöteknikbranschens framgångar är de klimatinvesteringsprogram och olika investeringsprogram som vi har gjort i Sverige. De har skapat en stark hemmamarknad. Hållbara städer eller för den delen Klimpsatsningar eller utbyggnad av fjärrvärme har gett den kunskap och kompetens som gör att svenska miljöteknikföretag är starka på den internationella marknaden.

Kommer regeringen att komma med något förslag som stärker miljöteknikbranschen framöver, eller är besparingar i exportstödet det enda beskedet regeringen har att ge när det gäller miljöteknikbranschen?

Anf. 143 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att alliansregeringen satsar på miljötekniken, även om inte Tomas Eneroth ser att exporten faktiskt ökar. Jag gav en siffra i mitt anförande: Exportens värdeandel av Sveriges bnp har nått den historiska nivån 54 procent. Då måste det ju gå i rätt riktning – eller hur, Tomas Eneroth?

Allt är inte pengar. Det är viktigt att satsa statliga medel på detta, men vi ser också Exportrådets förmåga att omorganisera sig. Trots att Exportrådet precis som Tomas Eneroth konstaterar har fått ett lägre anslag har man öppnat nya kontor. Det tycker jag är rätt fantastiskt. Allt är alltså inte statiskt. När man har en effektiv och dynamisk organisation har man förmåga att fortfarande ha 66 kontor. Det finns 66 kontor ute i 50 länder, och man öppnar nya, Tomas Eneroth. Man öppnar nya kontor i Pakistan, Egypten och Angola. Man samarbetar med Brasilien och Colombia och med Argentina och Chile. Det händer saker där ute, Tomas Eneroth!

Anf. 144 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det är intressant. Jag är en stor fan av Exportrådets verksamhet och just därför så bekymrad över att regeringen gör återkommande besparingar på verksamheten. Vi vet nämligen vilken utväxling resurserna ger inte minst i det konjunkturläge vi nu befinner oss i.

I det kompetensläge som just miljöteknikbranschen befinner sig i vore det verkligen rätt läge att göra stora satsningar. Exportrådet har dock tvärtom fått dra ned på sina egna ambitioner. De skulle vilja göra

mer, och de skulle behöva vara mer synliga och tydliga. De skulle dessutom kunna se till att regionalt ge ett ökat exportstöd för de olika kluster som finns runt omkring. Men det kan de inte göra eftersom ni har valt att lägga de resurserna på skattesänkningar i stället, vilket knappast har gett några nya jobb. Det har ni gjort i stället för att just nu satsa på ett exportstöd.

Låt mig sedan komma till hållbara städer. Jag tycker att Hammarby Sjöstad är ett alldeles utmärkt exempel. Låt oss se till att inte bara i Helsingborg utan också på andra ställen bygga nya lösningar som är både ekologiskt och socialt hållbara. Att ha det som en viktig exportnäring vore en utmaning för Sveriges arkitekter och stadsplanerare, men om det ska vara möjligt krävs också att vi skapar förutsättningar för att göra dessa satsningar i Sverige. Det är därför vi konsekvent följer upp med miljardprogram för miljonprogramsområdet.

Regeringen gör ingenting. Det är inga investeringsprogram i bostadsbyggande, utan bostadsbyggandet har tvärtom minskat kraftigt. Vill vi att denna bransch ska kunna växa behövs det i den ena delen exportstöd, och där drar ni ned resurserna. I den andra delen behövs en stark hemmamarknad, och där minskar insatserna. Det hjälper inte att göra små skyltfönster om man inte gör ordentliga investeringar på hemmaplan. Det skulle ge både goda bostäder, jobb här hemma och framför allt en stark hemmamarknad för export inte minst inom både arkitektområdet och miljöteknikområdet.

Varför tvekar ni? Varför vill ni inte lägga resurser på detta när ni kan lägga 100 miljarder kronor på skattesänkningar som inte har gett några nya jobb?

Anf. 145 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Jag delar inte riktigt Tomas Eneroths ensidigt negativa bild av den rådande situationen.

Du efterlyser intresse från arkitekter att bygga hållbart ute i världen. Det är ju precis vad som händer. Det händer väldigt mycket i alla olika delar. Jag ser med stor tillförsikt fram emot hur detta kommer att utvecklas. Det viktiga är att tillgången till kapital finns där för att finansiera exportsatsningar i den här klassen. Det senaste året har visat den beredskap som har funnits inom exempelvis svensk kreditnämnd och så vidare.

Anf. 146 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Marie Weibull Kornias för hennes lovsång till den rödgröna energipolitik som fördes under den förra mandatperioden och som nu regeringen Reinfeldt tar åt sig äran för. Vi kan även höra hur man här i riksdagen tar åt sig äran för en politik man faktiskt har röstat emot.

Herr talman! Jag tänkte prata om entreprenörernas idéer, kreativitet, vilja och envishet. Det skapar framtidstro och nya jobb. Vår politik ska underlätta för entreprenörer att starta och få tag i kapital och att anställa, expandera och exportera. Vi vill också att det ska vara enklare och tryggare än i dag att röra sig mellan företagande och lönearbetande. Sverige behöver fler kvinnor och män som vågar vara företagare. Med vårt företagarsprogram vill vi stimulera fler att starta företag, få fler småföretag att anställa och stärka innovationskraften i mindre företag.

Sverige behöver ett innovationslyft. Vi socialdemokrater är övertygade om att vägen framåt för Sverige är att hela tiden röra sig uppåt i värdekedjan. Vi avvisar Moderaternas idé om att Sverige ska konkurrera med låga löner. Det är genom att investera i starkare innovationsmiljö och kunskapsmiljö som vi kan behålla och utveckla Sveriges topposition som ett produktivt och kreativt land. Vi vill investera i ett brett innovationslyft med särskilt fokus på att främja innovationskraften i små och medelstora företag.

Herr talman! Vi vill införa ett riskkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Avdraget innebär att den som investerar i ett nystartat företag kan få dra av 20 procent av det investerade beloppet, dock max 100 000 kronor. Totalt avsätter vi 500 miljoner kronor för ett temporärt stöd under 2010. Om avdraget skulle visa sig vara lyckosamt är vi beredda att införa avdraget permanent.

Företagens möjligheter att få tillgång till kapital har allvarligt försämrats. Vi vill därför genomföra en extra utdelning från Vattenfall med 5 miljarder kronor för att skapa en ny riskkapitalfond. Den nya riskkapitalfonden ska agera marknadskompletterande. Fonden ska aktivt stimulera det breda näringslivets kapitalbehov men med särskilt fokus på innovativa små och medelstora industrier och tjänsteföretag. Insatser som stärker det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft ska särskilt prioriteras. Detta kan till exempel användas för satsningar på företag som verkar i branschen för miljöteknik, det vill säga vi pratar inte bara, utan vi tillför också pengar.

Herr talman! Förra veckan besökte tio uppfinnare riksdagen för att presentera sina uppfinningar. Bland annat presenterade man hjälpmedel för domare vid bedömningssporter, miljövänligt starkt papper, foton i glas och mobil blästring med torris. Dessa uppfinnare representerade både forskarvärlden, kultursektorn och traditionella företag. De var stolta med flera idéer om hur man kan skapa nya innovativa företag. En sak som förenade dem förutom deras kreativitet var en önskan om tydliga spelregler, långsiktighet i beslut och kapital. Framför allt efterfrågades en offensiv innovationspolitik. Det är något, herr talman, som både regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten dess värre saknar.

Vi vill därför tillvarata den kreativitet som finns bland landets små och medelstora företag. Därför innehåller vår budget bland annat en offensiv satsning på just branschprogram, trygghetssystem för företagare och riskkapitalfond på 5 miljarder kronor för att stärka företagen. Trots många talare i kväll har vi inte hört en enda borgerlig företrädare precisera varför man yrkar avslag på vårt förslag om riskkapital, till exempel för miljöföretag. Det vore roligt att få reda på i den här debatten. Tycker ni att det finns för mycket pengar i riskkapitalfonder i dag? Tycker ni att det finns för mycket pengar till nya företag?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

Föredrags

näringsutskottets betänkande 2009/10:NU3

Utgiftsområde 21 Energi (prop. 2009/10:1 delvis).

Energi

Anf. 147 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Det är nu den tolfte och sista budgetdebatten denna mandatperiod inom näringsutskottets politikområden. Det är alltså dags att både summera vad som har varit och, naturligtvis, sätta spelreglerna för framtiden.

När jag tittar på statsrådsbänken kan jag konstatera att inte heller på detta politikområde tänker näringsministern delta i debatten. Det är möjligt att Maud Olofsson har viktiga frågor att diskutera i Köpenhamn, men näringsministern har bara deltagit i en av tolv budgetdebatter under denna mandatperiod. Jag tycker att det är trist. Det är trist för riksdagens roll, men det är också trist för alla som vill ta del av ministrarnas tankar om den framtida energipolitiken.

Herr talman! Just nu pågår ett av de viktigaste globala möten som har hållits. I Köpenhamn samlas representanter för hela världens folk för att nå en överenskommelse för att rädda jordklotet från alltför kraftiga klimatförändringar. Temperaturen får inte stiga mer än två grader.

Vi i Sverige har historiskt spelat en mycket viktig roll i klimatsamtalen. Det har vi kunnat göra därför att vi har kunnat visa att det är möjligt att förena både tillväxt och minskade klimatutsläpp. Detta är resultatet av en medveten långsiktig socialdemokratisk politik, som i allt väsentligt haft stöd från våra rödgröna kamrater och även från andra partier över blockgränserna.

Vi hörde för en stund sedan att Moderaterna berömmar sig av att Sverige kan vara ett sådant föredöme. Det är tack vare dessa satsningar tillbaka i tiden. Sverige är fortfarande ett föredöme på det internationella planet eftersom Sverige har kunskaper och teknik som är nödvändiga för omställningen. Vi i den samlade oppositionen vill att Sverige även i fortsättningen ska vara ett föredöme. Vi är överens om detta.

Vi vill vidta åtgärder som tryggar den svenska tillgången på el och annan energi samtidigt som energisystemet ställs om så att det blir långsiktigt hållbart. Vi vill ha en snabb utbyggnad av den förnybara energin och en kraftfull satsning på energieffektivisering.

Men vi måste våga gå före. I annat fall kommer vi inte att kunna vara detta föredöme i framtiden. Därför satsar vi socialdemokrater 300 miljoner mer än regeringen nästa år i anslag för energiforskning, teknikutveckling och energieffektivisering.

Ytterligare ett skäl till att vi måste våga gå före och utveckla ny teknik är att skapa jobb och inkomster till landet. Vi har stora exportinkomster från vår export av utrustning och tjänster på energi- och klimatområdet. Det är inkomster som vi bara kan ha om vi ligger i frontlinjen. Den som förlorar på den nödvändiga omställningen är den som sist genomför den. Den kan inte sälja sin nya teknik till någon annan.

För övrigt kommer Renée Jeryd att i ett senare inlägg fördjupa sig i frågorna om förnybar energi.

Det mest kostnadseffektiva av allt i energiomställningen är att utnyttja den energi vi en gång framställt på ett effektivare sätt. En av de viktigaste åtgärderna för detta är att ytterligare bygga ut fjärrvärmen, förbättra dess rykte och ta till vara den så kallade spillvärmen från industrin. Vi vill, precis som branschen, att det ska finnas någon form av prisprövning på fjärrvärmeleveranser eftersom det råder brist på konkurrens i systemen.

För mer än ett och ett halvt år sedan begärde utskottet en skyndsam hantering för att få till stånd en utredning om tredjepartsstillträdet till fjärrvärmesystemet. Nu har äntligen en utredare tillsatts, och vi ser det som mycket angeläget att vi kan hitta ett system som gör det möjligt att ta till vara de stora mängder energi som nu släpps ut i vatten och luft.

Herr talman! Att det behövs långsiktighet i energipolitiken är vi alla överens om. Självklart vill den som ska investera i energiproduktion veta om förutsättningarna kommer att ligga fast eller kommer att förändras så att avkastningen på investerat kapital riskeras. Men det är inte bara producenterna som har ett intresse av detta. Vår välfärd vilar till mycket stor del på en elintensiv basindustri som också har ett stort intresse av att veta vilka energipriser det kommer att bli i framtiden.

Det var därför det ställdes stora förväntningar på en långsiktig blocköverskridande överenskommelse när statsministern i högerregeringens första regeringsdeklaration högtidligt talade om inbjudan till överläggningar för att träffa en sådan blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken.

Åren gick och det kom ingen inbjudan. Regeringen slet med frågan. Det gick till och med så långt att vi i oppositionen, tillsammans med arbetsmarknadens parter, bjöd in regeringen till diskussioner, men regeringen var inte intresserad.

I februari i år hände det. I direktsända presskonferenser med de borgerliga partiledarna meddelades att regeringen var överens om energipolitiken. Centern hade övergivit sin linje om att kärnkraften skulle avvecklas till förmån för att tillåta nya kärnkraftverk som ska ersätta de gamla. Det var enligt regeringspartierna en superöverenskommelse.

Som alla vet kom det en inbjudan från regeringen till partiöverläggningar om energipolitiken, men det var mer med armbågen som inbjudan delades ut. Regeringen ville inte och näringsministern hade förmodligen inget mandat att ändra någonting i den överenskommelse som regeringspartierna hade träffat.

Det har också senare framkommit i debatter att man tycker att det var synd att oppositionen inte kunde ansluta sig till regeringens överenskommelse. Så allvarligt menat var det med regeringsförklaringens högtidliga tal om behovet av långsiktighet i energipolitiken.

Herr talman! Vad har då hänt med denna superöverenskommelse och hur ser spelreglerna ut för framtiden? Under denna mandatperiod har de borgerliga fäst många gemensamma uppfattningar på papper, men sedan är det som vanligt igen att åsikterna spretar åt alla håll och det är svårt att läsa ut vad som egentligen gäller för framtiden.

Kärnkraftsfrågan är ett exempel. Centern talar om att det aldrig kommer att byggas ny kärnkraft därför att den blir för dyr och staten ska

inte lämna några subventioner. Folkpartiet jublar över bildandet av Industrikraft som är ett bolag mellan industrin och Vattenfall. Det kan man väl instämma i, men att, som Folkpartiet säger på sin hemsida, bolagets uppgift är att bygga ett nytt kärnkraftverk som ska stå klart 2020 stämmer dåligt överens med det som presenterades i energiuppgörelsen.

Vilken uppfattning gäller egentligen? Ska statliga Vattenfall satsa miljarderna med industrin för att bygga ny kärnkraft eller ska Vattenfall efterleva riksdagens beslut från 2005 att vara ledande i omställningen till förnybar energi? Vilken uppfattning har ni som representerar regeringen här i dag?

Vi tre oppositionspartier är helt överens. Den politiska aktiviteten ska fokuseras på att utveckla den förnybara energin. Vi ska gå mot ett elöverskott, och vi kommer att ha ett stort sådant i framtiden. Det är därför inga bekymmer att ersätta de första reaktorerna som förr eller senare faller för åldersstrecket. Det är de som faller ut sist som blir svårast, men då är vi framme i slutet av 2030-talet och början av 2040-talet. Det kan hända mycket till dess och därför vill vi ha en kontrollstation 2015 för att se hur omställningen går.

Centern ville inte tala om sin kovändning i kärnkraftsfrågan utan ville framhålla att satsningen på förnybar energi ligger fast. Inte heller här har marknaden blivit mycket klokare om man ser på investeringsviljan när det gäller förnybar energi. Statens eget företag, Vattenfall, satsar bara 9 procent av sina forskningspengar på förnybar energi och investeringarna i förnybart inskränker sig till 28 procent i investeringsprognoserna för de närmaste åren. Vad ger det för signal om allvaret i energiomställningen?

Dubbelprovningen av vindkraft skulle tas bort, men Svensk Vindenergi varnar för att utbyggnaden av vindkraft riskerar att bromsas upp på grund av de nya reglerna för tillståndsgivning som regeringen drivit igenom i riksdagen.

Herr talman! Det var ett par exempel på hur den så kallade superöverenskommelsen krackelerat. Den rödgröna oppositionen kan lova att det blir verkliga partiöverläggningar om energipolitiken om det blir regeringsskifte vid nästa val.

I bjärt kontrast till detta står en enig opposition. Vi har i flera reservationer redogjort för vår gemensamma syn på den framtida energipolitiken. Vi vill att Sverige ska vara ett föregångsland. Vi ska leda teknikutvecklingen. Vi ska vara ett föredöme, och då kan vi inte bara ställa krav på andra. Vi vill använda alla de styrmedel som står till förfogande. Det gäller ekonomiska styrmedel och det gäller lagstiftning, men det gäller också att använda och behålla ett av de viktigaste verktygen vi har, nämligen statligt ägda Vattenfall. Vattenfall kommer att förbli i statlig ägo om vi får väljarnas förtroende om några månader, men vilken uppfattning har regeringspartierna?

Herr talman! Jag står självfallet bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1 och 6.
(Applåder)

Anf. 148 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Den senaste veckan har vi kunnat följa diskussionerna i Köpenhamn. Världens ledande politiker, miljöexperter och miljöaktivister samlas i Köpenhamn för att försöka lösa frågan som har varit aktuell

det senaste decenniet, nämligen att försöka enas om ett klimatavtal som begränsar jordens temperaturökning till två grader. Förväntningarna är stora och ska så vara, för ett misslyckande skulle få katastrofala konsekvenser för allt liv på planeten.

Sedan FN:s klimatpanel lade fram sin senaste rapport 2007 har mycket ny forskning tillkommit som pekar på att klimatförändringarna sker mycket snabbare än vad man har bedömt tidigare. Därför krävs krafttag från världens regeringar för att minska effekterna av klimatförändringarna.

I Ny Teknik den 9 december uttalade sig några ingenjörer i en artikel med rubriken "Befintlig teknik knäcker klimathotet". De skriver: "Vi ingenjörer anser att ingenting som är nödvändigt kan vara för dyrt. Frågan är bara när man ska ta kostnaden."

Det är just det som är poängen med det hela. Kostnaden för att undvika klimatförändringarnas värsta följder kan begränsas till ca 1 procent av världens bruttonationalprodukt enligt Sternrapporten som kom 2007, men det är under förutsättning att vi gör någonting. Om vi inte gör någonting beräknas de totala kostnaderna för de konsekvenser som det innebär med miljöförändringarna att motsvara någonstans mellan 5 och 20 procents förlust av världens bnp per år för all framtid. Därför kommer de investeringar som görs under de närmaste 10–20 åren att få genomgripande effekter på klimatet under andra hälften av detta sekel och nästkommande århundrade.

Den nya klimatsmarta tekniken och satsningar på förnybar energi kan ge miljontals nya jobb världen över, och den globala marknaden för miljövänliga produkter och tjänster kommer enligt en FN-studie att fördubblas till 2 740 miljarder dollar år 2020.

Enbart området förnybar energi kommer att sysselsätta ca 20 miljoner människor 2030 och så vidare inom område efter område. Men det är under förutsättning att vi gör någonting. Annars kommer ingenting att hända, med de följder som det får med de klimatförändringar som vi står inför.

Därför anser Vänsterpartiet att det behöver göras kraftfulla satsningar på klimatinvesteringar för nya, gröna jobb. Vi menar att Sverige genom att vidareutveckla sin industriproduktion kan bli världsledande på området miljöteknik. På så vis tar vi till vara allt det kunnande och den kompetens som finns på området och får i gång de ekonomiska hjulen samtidigt som vi möjliggör en nödvändig miljöomställning. Det går att göra två saker samtidigt, nämligen att skapa jobb och satsa på förnybar energi.

De främsta verktygen för att uppnå en långsiktigt hållbar energiförsörjning i Sverige är en snabb utbyggnad av den förnybara energin – bioenergi, solenergi, vindenergi och vågkraft – och en kraftfull satsning på energieffektivisering. Det är de två verktyg som skulle kunna bidra till att minska effekterna av de klimatförändringar som nu sker.

Här brister regeringens politik betänkligt. Tilltron till marknadskrafterna, att de sätter fart på investeringar inom området, är förödande. Vänsterpartiet förordar kraftigt höjda offentliga investeringar för att få fart på utvecklingen av den förnybara energin samtidigt som vi gör de nödvändiga energieffektiviseringarna. Vi menar att på sikt ska all använd energi vara förnybar och kärnkraften fasas ut.

Vi kan inte passivt invänta vad andra länder kan tänkas göra. Jag vill kunna se mina barn och barnbarn i ögonen och säga att vi gjorde allt för att ställa om Sveriges energipolitik, till förnybar energi, för att göra den nödvändiga klimatomställning som vi så väl behöver. Notan för våra misstag kommer, men vi behöver inte göra det hela värre än vad scenariot med två graders höjning innebär.

För att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av förnybar energi måste överföringsförbindelserna mellan landets norra och södra delar byggas ut. Utbyggnaden av elnäten bör således ske med fokus på att underlätta för introduktion av förnybar elproduktion. Inte minst gäller det en satsning på smart grid.

Alldeles nyligen höll SPN, Sällskapet Politik och Näringsliv, ett seminarium i riksdagen. Bland annat medverkade Karl Elfstadius, ansvarig för marknads- och affärsutveckling av ABB:s Smart Grid-program, som berättade om de smarta elnäten. Han målade upp en bild där det går att omfördela el- och vindkraft till områden där den bäst behövs för stunden. I villaområden skulle husen ha solceller som genererar el, elmätare som både kan sälja och köpa el och elbilar som laddas vid en stolpe som snabbt mäter och fakturerar elproduktionen. Allt detta är möjligt om vi bara sätter i gång. Det som behövs enligt Elfstadius är ordentliga politiska satsningar på forskning inom området. Här brister det.

Inom vindkraftsindustrin kan vi se stora planer på utveckling. Enligt branschorganisationen Svensk Vindenergi kan man genom medvetna investeringar och politiskt stöd på relativt kort tid bygga upp en inhemsk vindkraftsindustri och en utbyggnad av vindkraften från 2 terawattimmar till 25 terawattimmar. Det skulle kunna skapa 12 000 nya årsarbeten i Sverige. Det är en bra prognos. Det går att göra. Vi borde göra det.

Därför säger Vänsterpartiet att det är dags att starta ett branschprogram, även om vi från den borgerliga sidan tidigare hört att branschprogrammen inte är någonting att ha utan detta ska satsas och finnas med i den stora forskningspropositionen. Jag tror att det är en felaktig satsning. Vi behöver ett branschprogram för utveckling av vindkraftsindustrin i Sverige.

Vidare behöver vi vindpilotstödet, som är ett stöd till marknadsintroduktion av storskalig vindkraft; det behöver förstärkas i framtiden. Ett sådant stöd har funnits sedan 2003, och det har hittills gett mycket bra resultat. Bland annat har byggandet av Sveriges största havsbaserade vindkraftspark Lillgrund fått stöd genom den satsningen.

Ett av de mest effektiva styrmedlen är trots allt elcertifikaten. För att gynna produktion av förnybar energi vill vi förlänga och utöka elcertifikaten till 30 terawattimmar till 2020. Ett nytt och kompletterande stöd för havsbaserad vindkraft behöver också införas då den i dag inte omfattas av elcertifikaten. Fram till dess vill vi förlänga det nuvarande energiskatteavdraget för havsbaserad vindkraft som är på 12 öre. Regeringen väljer dock att avveckla det för 2010.

Tyvärr ser vi att vindkraften i Sverige gått i stå under innevarande år. Man räknar nu med att det är en halvering av den utbyggda effekten från 2008, vilket är oroväckande. Delvis kan det förklaras av den finansiella krisen, men det är inte hela sanningen.

Vi har också frågan om vindkraftskooperativens försäljning av el till andelsägare. Att det straffbeskattas är inte alls bra. Vi vill se att regering-

en återkommer med initiativ för att en gång för alla lösa frågan om straffbeskattning av vindkraftskooperativen.

Herr talman! Regeringens egna vindkraftssamordnare, Energimyndigheten, miljöorganisationer och många fler har kritiserat regeringen och dömt ut den nya skatten på andelsägd vindkraft. Men trots den massiva kritiken lyfter regeringen inte ett finger för att ta bort den miljöskadliga skatten. Det är mycket märkligt.

På sikt skulle andelsägande kunna bli intressant även beträffande exempelvis vågkraft och solceller. Det kan aldrig vara fel, utan man måste se det som positivt att människor stimuleras och tar sitt ansvar. Det handlar både om att man kan spara någon krona på det hela och medverka till den miljöomställning som så väl behövs.

Solenergi har, som jag nämnde, en stor potential även i Sverige. Med den nya teknik som växer fram och den forskning som finns i Sverige har den en marknad och kan betyda en hel del för elförsörjningen. Branschen säger att man skulle kunna klara av fyra terawattimmar 2020 om man gör de satsningar som behöver göras. Men även här har regeringen gjort fel. Man har aviserat att det stöd som funnits för solenergi ska tas bort. Det är synd. Man slår undan fötterna på den utveckling och forskning som finns i Sverige på detta område. Det innebär att de forskningsresultat som kommit fram tidigare har förverkligats, dock inte i Sverige utan utomlands.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag nämna att Förnybart.nu – en organisation bestående av Tällberg, LRF och Naturskyddsföreningen – i våras presenterade en rapport som tydligt visar att det fram till 2020 går att skapa 60 000 nya jobb inom energiområdet genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi. Om vi klarar av den omställningen innebär det 60 000 nya jobb. Det gäller att genom kraftfulla investeringar gå från ord till handling.

Det som egentligen behövs, herr talman, är att vi gör precis tvärt emot vad vi har gjort tidigare.

Anf. 149 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Jag står bakom samtliga reservationer som Miljöpartiet har i detta betänkande, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1 och reservation 3.

Världen och Sverige befinner sig samtidigt i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Regeringen har hittills helt misslyckats med att dämpa konjunkturedgången och stoppa den galopperande arbetslösheten. Samtidigt står Sverige och världen inför enorma klimat- och miljöutmaningar. Vi anser att det är rent oansvarigt att regeringen inte använder sig av gröna stimulanspaket för att komma ur den ekonomiska krisen samtidigt som man ställer om det svenska samhället i hållbar riktning.

Ett område som är utomordentligt lämpligt för sådana gröna krispaket är energisektorn. Det är uppenbart för alla att energiproduktionen i Sverige inte är långsiktigt hållbar. Enligt Naturvårdsverkets senaste statistik gav el- och värmeproduktionen upphov till 13 procent av Sveriges koldioxidutsläpp år 2007, eller åtta och en halv miljon ton koldioxid. Dessutom är Sverige fortfarande beroende av osäker och ohållbar kärnkraft. Just nu står hälften av Sveriges kärnkraftsreaktorer stilla på grund av

säkerhetsproblem eller tekniska hinder. Detta har redan fått elpriserna att stiga, och än mer lär de stiga när kylan kommer i vinter. Kärnkraften har visat att den inte är den stabila och säkra energikälla som regeringen låtsas att den är. Tvärtom är det i dag kärnkraften som skapar osäkerheten i det svenska energisystemet.

Samtidigt har Sverige en fantastisk potential att producera ren och klimatvänlig energi. Genom vattenkraften har vi en stabil bas för energisystemet som vi sedan kan kombinera med bioenergi från våra stora skogar och ökande produktion från vindkraft och solenergi. För ett land som har sådana fantastiska möjligheter att få all sin el från förnybara energikällor borde det vara otänkbart att ens fundera på att i stället fortsätta att vara beroende av kärnkraft med all den osäkerhet och de risker det för med sig.

Ändå är det åt det hållet regeringen väljer att gå. I stället för att visa att man tror på det förnybara väljer man att öppna dörren på vid gavel för den ohållbara kärnkraften. I stället för att satsa på inhemska svenska energikällor väljer man att låsa fast Sverige i fortsatt importberoende av uran för sin energiförsörjning. Jag är övertygad om att väljarna i valet 2010 kommer att se tydligt vilka partier som står för en verklig lösning på energiproblemen.

Herr talman! En genomtänkt energipolitik måste ha sin bas i en kraftig energieffektivisering. Regeringens mål om 20 procent effektivare energianvändning fram till 2020 är därför alldeles för lamt. Energimyndigheten har visat att regeringens mål går att nå utan att några som helst ytterligare åtgärder behöver vidtas. Regeringen saknar uppenbarligen ambitioner att använda sig av några styrmedel eller åtgärder för att få en högre effektivisering än vad som redan kommer att ske av sig självt.

Vi har högre ambitioner än så. För att nå en betydligt mer långtgående effektivisering vill vi införa ett system med så kallade vita certifikat, där staten sätter mål för effektiviseringen men låter marknaden välja åtgärder för att nå dem. Andra länder i Europa, som Storbritannien och Italien, har redan infört sådana system, och fler länder planerar att införa dem. Genom bland annat vita certifikat, stöd för energieffektivisering i miljonprogramsområden och offentlig teknikupphandling kan vi nå en mycket effektivare energianvändning än regeringen anser möjligt.

Fru talman! Vi vill stimulera omställningen till förnybar energi bland annat genom att satsa på biogas, ge mycket bättre möjligheter för vindkraft och göra en jättesatsning på solenergi. Vi vill se en stark ökning av vindkraften i Sverige och har därför kommit överens med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om en kraftig ökning av elcertifikatsmålet. Vi tror att det går att utveckla en ny svensk vindkraftsindustri om man skapar en stark hemmamarknad. Men då krävs bättre stöd, till exempel att behålla de energiskatteavdrag på 12 öre per kilowattimme som regeringen nu avvecklar. Vi anser också att ett branschprogram bör byggas upp tillsammans med svenska vindkraftsintressenter för att stödja en stark utveckling av den svenska vindkraften.

Även möjligheterna för solenergi utnyttjas dåligt i Sverige. För att stimulera en kraftig solenergiutveckling vill vi anta ett nationellt planeringsmål för solenergi på fyra terawattimmar solen och fyra terawattimmar solvärme år 2020. Genom ett sådant planeringsmål kan myndigheter och andra anpassa sin verksamhet för att genomföra en dylik utbyggnad.

Prot. 2009/10:49
14 december

Energi

Teknikutvecklingen för både solfångare och solceller går snabbt. Effektiviteten ökar, och kostnaden sjunker stadigt. Vi vill också se ett starkt statligt stöd till solenergi.

För att ytterligare stödja elproduktion från förnybara energikällor har vi tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern kommit överens om att pröva ett fastprissystem för förnybar energi. Det är precis sådana system som har fått i gång utvecklingen av solceller och vindkraft i Tyskland, som nu är världsledande. Vi tror att ett fastprissystem på sikt kan vara mycket mer effektivt i att utveckla framtidens energiproduktion än de stöd vi har i Sverige i dag.

Fru talman! Miljöpartiets politik går ut på att lösa de stora samhällsproblem vi nu står inför. Vi ser att krisen i klimatet och krisen i ekonomin kan lösas samtidigt. Vi ser att smarta stöd och kloka investeringar kan släppa lös människors kreativitet och få fram den nya teknik som samtidigt räddar miljön och skapar arbetstillfällen. Som motpol har vi en regering som verkar lamslagen när det gäller både ekonomin och klimatet. Det behövs en förändring nu.

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp).

Anf. 150 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Vi diskuterar i dag energibudgeten. Jag har lyssnat på företrädare för oppositionen, från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och kan bara konstatera att vi i de stora linjerna är rätt samstämmiga vad gäller energin och framtiden för energin, om man undantar kärnkraften. Kärnkraften är väl en blockskiljande fråga, för närvarande i alla fall. Socialdemokraterna vill ha en annan budget för energiforskning. Miljöpartiet lägger lite mer på sol, Vänsterpartiet lite mer på vind. Annars har man i princip samma budget som regeringen, när det gäller kostnaderna i alla fall.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga en god energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser. Politikens roll i detta är att skapa förutsättningar för att energianvändningen blir effektiv och miljömässigt hållbar, samtidigt som det är viktigt att energiförsörjningen är kostnadseffektiv. Energiförsörjningen är en del av vår infrastruktur och är mycket viktig för våra svenska företag och hushåll. Det är vår uppgift att ge långsiktiga och tydliga besked till marknadens parter.

Valet av energislag påverkar som vi alla vet miljön och klimatet. Detta är speciellt aktuellt i dag, när rapporterna duggar tätt från överläggningarna i Köpenhamn. Klimatet är en av våra stora globala politiska utmaningar. Klimatförändringarna påverkar människors hälsa, skapar konflikter och förstör natur. FN:s klimatpanel konstaterar att ökningen av växthusgaser i atmosfären och jordens förhöjda medeltemperatur med 90 procents sannolikhet beror på olika utsläpp. Energianvändningen har varit en bidragande orsak till detta. Nu gäller det att förändra vårt sätt att använda olika energiformer, så att vi minskar klimatpåverkan.

Fru talman! Vi måste förändra transporternas klimatpåverkan genom koldioxidsnåla bränslen, effektiva motorer och tuffa krav på aktörerna på transportmarknaden. Vi måste underlätta för en ökad andel koldioxidsnål

energiproduktion. Vi måste använda klimatskatter, handeln med utsläppsrätter och andra marknadsekonomiska verktyg i kampen mot utsläppen. Vi måste effektivisera vår energianvändning och på det sättet minska kostnader och utsläpp.

Fru talman! Tidigare har vi i denna kammare beslutat om klimat- och miljömässiga energimål fram till år 2020. Vi har fastställt att Sverige till år 2020 ska ha minst 50 procent förnybar energi i vår totala energianvändning samt att utsläppen till 2020 ska minska med 40 procent. Vidare ska andelen förnybar energi inom transportsektorn uppgå till 10 procent, och användningen ska bli 20 procent mer effektiv.

Det är ambitiösa mål som ska uppfyllas. Vi inom alliansen tror att det är möjligt att uppnå dessa mål genom att uppmuntra människor att själva ta ett ansvar. Miljöpolitik har historiskt sett haft en slöja av förbudspolitik och pekpinna över sig. Vänsterns recept har alltid varit att förbjuda och reglera fram förändringar utan att det har gett nämnvärda resultat. Här har politiken nu förändrats till att ge ekonomiska morötter till enskilda att ta ansvar samtidigt som vi tror på och understöder en förändring på ett marknadsmässigt acceptabelt sätt.

Fru talman! Vi inom alliansen har även möjliggjort för en förnyelse av våra kärnkraftsreaktorer. Eftersom kärnkraft kommer att vara en viktig del av den svenska elproduktionen för en överskådlig tid måste vi ge marknaden möjligheter att även förnya och förbättra de reaktorer som redan finns.

Vi kan därigenom få en stor effekthöjning och ett stort tillskott till vår energimix utan att bygga nya kärnkraftverk. Kärnkraften uppfyller även många av de olika delar som en modern energipolitik består av. Energilaget är koldioxidneutralt och är ett billigt sätt att producera energi samtidigt som tillförlitligheten är mycket stor.

För att nå det övergripande målet om 50 procent förnybar energi till år 2020 anser vi inom alliansen att det bör sättas upp ett nytt mål som innebär en ökning av den förnybara elproduktionen med 25 terawattimmar till 2020 i förhållande till 2002.

Vindkraften ska främjas genom att en nationell planeringsram har fastställts. Den innebär en årlig produktionskapacitet i våra vindkraftverk med 30 terawattimmar, varav tio till havs. Det ska jämföras med det mål som den förra regeringen satte upp år 2002, med en årlig produktionskapacitet på tio terawattimmar till 2015.

För att uppnå målen om förnybar energi spelar även vattenkraften en stor roll och bör utvecklas utan att våra nationalälvar ska förstöras.

Vi kan konstatera att energibudgeten omsluter ungefär 3,1 miljarder kronor. Det är uppdelat bland annat på stöd för marknadsintroduktion av vindkraft för 70 miljoner, energiforskning 1,3 miljarder, planeringsstöd för vindkraft 40 miljoner, stöd för konvertering från direktverkande el 280 miljoner och stöd för installation av solvärme 24 miljoner. Det är alltså ett brett register av olika åtgärder som föreslås i budgeten.

Fru talman! Sverige har den mest ambitiösa och offensiva miljöpolitiken i EU. Vi kan vara stolta över att vår alliansregering har varit mycket pådrivande i det europeiska arbetet. Här har Fredrik Reinfeldt tagit ett stort ansvar genom att vara en av de mest drivande i dessa frågor både innan och under Sveriges ordförandeskap. Flaskhalsar i det nordiska elnätet samt mellan Norden och kontinenten ska byggas bort.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Sverige är ett litet land, och i dessa frågor blir det alldeles uppenbart att vi ensamma inte kan lösa alla problem. Det gäller att få med USA, Kina och andra stora och snabbt växande ekonomier på miljötåget. Vi kan inte stirra oss blinda på åtgärder endast i Sverige. Här måste arbetet gå utanför våra egna gränser.

Vi måste ha både den politiska viljan och de ekonomiska och tekniska möjligheterna att göra insatser även utomlands. Det är i många lägen mycket mer effektivt att investera i ny teknik och miljövänlig produktion i u-länder än i Sverige, och vi bör därför vara öppna för sådana lösningar.

Detta innebär naturligtvis inte att vi ska ta vår hand från miljöarbetet i Sverige. Här måste vi fortsätta vårt höga tempo och fortsätta vara ledande inom Europeiska unionen. I den politiken kan vi inte fjärma oss från länderna runt omkring oss. Energipolitiken är en viktig del av det klimat- och miljöpolitiska arbete som just nu pågår runt om i världen.

Energin är även en del av det reala maktspelet i vår närhet, där bland annat Ryssland använder energin som en spelpjäs i sin säkerhetspolitik. Det är viktigt att vi inte ser energipolitiken endast som en nationell fråga utan även öppnar oss för att vara en nettoexportör av el till ett Europa som i dag har en huvudanvändning av fossila bränslen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger, Maria Plass, Hans Rothenberg, Cecilie Tenfjord-Toftby och Marie Weibull Kornias (alla m).

Anf. 151 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Vi har vid ett par tidigare tillfällen i kväll kunnat konstatera att vi är väldigt framgångsrika när det gäller miljöteknik, i synnerhet energieffektivisering och kunskapssidan. En viktig bidragande orsak till detta har varit klimatinvesteringsprogrammen, Klimp, som har använts under ett stort antal år.

Det har kommit fram mycket ny teknik på grund av detta. Det har sparats stora mängder koldioxid med stöd av dessa pengar. Men nu är de borta. Varför?

Jag kommer från en kommun där man har använt de här pengarna för att ta vara på spillvärme från ett massabruk. Det moderata kommunalrådet hemma tycker att det här är jättebra, men moderaterna i riksdagen röstar emot.

Är det inte dags att få in lite nytt sådant här smörjmedel för att stimulera fram ny teknik och minska koldioxidutsläppen?

En annan fråga jag vill ställa till Björn Hamilton gäller forskning och investeringar i förnybar energi. Ni säger i er överenskommelse att den innebär en massiv satsning på förnybart. Men när då Vattenfalls investeringsbudget presenterades kunde vi se att den innebär en minskning av satsningarna på förnybar energi. Är detta hållbart enligt Björn Hamilton?

Anf. 152 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Klimpanslagen har vi tagit bort, men vi har samtidigt satsat på andra former av energiforskning och energiutveckling, som jag har redogjort för här i talarstolen. Det är snarare en omfördelning av pengar. Jag tycker att de satsningar som alliansregeringen har gjort på energin är

markanta och till fyllest för den framtid vi ser framför oss. Den förutsätter att vi går vidare med de energisatsningar som började göras under socialdemokratiska regeringar – det kan jag hålla med om – men som man då har vidareutvecklat och fortsatt ungefär med samma inriktning.

Prot. 2009/10:49
14 december

Energi

Anf. 153 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jo, det är möjligt att det är en omfördelning av pengar, men de går inte till förnybar energi. Pengarna för utveckling av förnybar energi minskar. I stället satsas det en hel del pengar, inte minst EU-pengar, på utveckling av ny kärnkraft och lagring av koldioxid. Det kallar jag inte förnybart. Det finns en skrivning i presentationen om en massiv satsning på förnybar energi. Den har vi hitintills i alla fall inte sett mycket av.

Vi kan fortsätta den diskussionen när det gäller statliga Vattenfall. Vi har ju ett utmärkt verktyg i Vattenfall som kan visa vägen, och vi har ett riksdagsbeslut från 2005 som säger att Vattenfall ska vara ledande i omställningen till hållbar energi. Tycker Björn Hamilton att det räcker med att hålla tal på Vattenfalls stämma för att ändra bolagsordningen så att man styr Vattenfall åt rätt håll? Hitintills har vi inte sett att det har kommit någonting från regeringens sida när det uppenbarligen är så att Vattenfall inte gör den satsning på förnybart som det tidigare riksdagsbeslutet innebar, trots den massiva kritik som fanns här i riksdagen redan under förra mandatperioden.

Anf. 154 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Visst görs det satsningar på förnybar energi, Alf Eriksson. Stöd för installation av solvärme berättar vi om bland annat. Det finns stöd för vindkraft och så vidare i regeringens budget. Självklart stöder vi satsningar på förnybar energi generellt, med tanke på det Alf Eriksson sade i början.

Lagringen av koldioxid är ett måste. Jag tycker att det är bra att Vattenfall gör stora satsningar på det. Det är inte bara bra för Vattenfall och Sverige. Det är framför allt bra för de kolkraftverk som dominerar hela energiförsörjningen i Mellaneuropa och även i stora delar av världen. Det är absolut en nödvändighet, skulle jag vilja säga, om vi i fortsättningen ska kunna leva med ett hållbart klimat.

Det är inte så att alla andra länder har samma goda förutsättningar som Sverige med vattenkraft och har gjort satsningar på kärnkraft. De lever i en produktion av fossilbränsleenergi som de säkert kommer att få dras med väldigt länge, och då är den här lagringen av koldioxid en absolut nödvändighet. Det är väl utmärkt att Vattenfall sysslar med det.

Vad gäller styrningen av Vattenfall är min personliga uppfattning att om man vill styra energibolag eller bolag över huvud taget gör man det bäst med lagar och förordningar. Det är alltid svårt att styra ett statligt bolag med ägardirektiv och den typen av direktstyrning eftersom man då kan förorsaka att konkurrenssituationen förändras för dem. Vi kräver ju av Vattenfall att det ska ge god avkastning av det kapital som skattebetalarna har satsat. Det förutsätter naturligtvis att Vattenfall lever under samma konkurrensförhållanden som alla andra energibolag ute på Europamarknaden.

Sedan pågår det naturligtvis en direktstyrning av Vattenfall från ägaren på olika sätt.

Anf. 155 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! I ditt anförande, Björn Hamilton, sade du att du tyckte att vi i princip är överens om energipolitiken. Stötestenen är kärnkraft. Det sista kan jag hålla med dig om, men det är stor skillnad.

Vi kan titta lite grann på den andelsägda vindkraften och den straffbeskattning som finns i dag. Vi är emot den, fullständigt emot den. Regeringen är för den.

Energieffektiviseringen sker inte alls utifrån den potential som finns i dag utan ligger egentligen på den nivå där den har legat tidigare. Vi rödgröna har en betydligt högre målsättning än regeringen.

Havsbaserad vindkraft tar ni bort stödet för. Vi är för det fortsatta stödet på 12 öre.

Dessutom vill ni tillgodoräkna er satsningar som görs utomlands för de svenska nivåerna i "EU 2020".

Vi är inte heller överens om vad som gäller Vattenfall. Det får vi inga besked om. Vi säger att Vattenfall ska vara kvar i svensk ägo. Vad är ert recept? Ska det säljas, styckas upp eller vad?

Björn Hamilton säger också att Vänsterns recept är att förbjuda och reglera. När det gäller uranbrytning har du rätt. Vi vill faktiskt förbjuda uranbrytning i Sverige. Men vad vill regeringen?

Det är svar på frågan. Det är stor skillnad.

Anf. 156 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Till viss del, Kent Persson, är det väl vissa skillnader, annars skulle vi inte tillhöra olika partier. Lite generellt och översiktligt tycker jag ändå att vi har en ambition i den här riksdagen att förändra vår energiförsörjning så att den blir mer miljö- och klimatvänlig så att våra barn, även Kent Perssons barn och barnbarn och mina barnbarn, kan få leva i en dräglig miljö. Det tror jag omfattar oss alla. Sedan har vi lite olika vägar för att komma dit. Det ligger i sakens natur, tycker jag.

Skatten på vindkraftskollektiven härstammar från ett gammalt förslag från tidigare regeringar som har bestämt att den typen av vinster som man gör ska beskattas. Det är ju en generell skatt som nu Skatteverket även har introducerat på vindkraften. Det är inget nytt påfund. Det är ingenting som den här regeringen har hittat på. Jag skulle snarare kalla det för ett socialistiskt skattesystem som ligger till grund för ett sådant tänkande. Jag kan i princip personligen vara emot det, men nu lever vi i ett socialistiskt skattesystem och kommer nog att tyvärr göra det några år till. Det går inte att ändra över en natt utan det tar sin tid.

Huruvida den havsbaserade vindkraften kommer att stödjas i ett nytt elcertifikatsystem pågår det ju diskussioner om. Det kommer alltså att redovisas i en proposition under våren hur elcertifikaten generellt kommer att utformas.

Ska Vattenfall vara i svensk ägo eller ägas av staten? Med tanke på hur Vattenfall har utvecklats under den tidigare regeringen och under den här regeringen, med stora innehav i Tyskland, tycker jag att man kan diskutera om staten över huvud taget ska äga Vattenfall eller om man ska äga någonting utomlands över huvud taget.

Anf. 157 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag är medveten om att jag inte har yrkat. Jag gör det direkt. Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 3 och 6. Det är de gemensamma reservationerna som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har.

Om man tittar på reservationerna ser man den enighet som oppositionen trots allt visar upp. Om man har lyssnat på regeringens representant under de senaste diskussionerna har man kunnat höra att det spretar åt en rad håll. Den energiöverenskommelse som regeringen storstilat och med buller och bång presenterade varade i ungefär sex månader, om jag minns rätt. Den sprack ju på kärnkraften. Då började det spreta åt väldigt många olika håll. Det ska bli intressant att så småningom höra Centerpartiets inställning till kärnkraften.

Socialistiskt skattesystem – åja, det ska vi nog diskutera framöver.

När det gäller energieffektiviseringen är ju ert mål ett icke-mål. Ni fortsätter exakt så som det har varit tidigare. Det finns en potential som är mycket större. Här kan man göra en medveten satsning, alldeles som väldigt många experter inom just energieffektivisering säger. Gå in och titta på förnybart nu! Det borde ändå vara en organisation, en samling, och det är RLF, Naturskyddsföreningen och den samling som finns i Tällberg. Det är alltså människor med väldigt hög kompetens som pekar på den potential som energieffektivisering har här i Sverige. De menar att regeringens politik på det här området är en icke-politik.

Anf. 158 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Kent Persson pratar om enighet och oenighet. Jag vet inte om jag ska kalla er för en sammanslutning, en allians eller vad ni ska heta. Ni har nog inte riktigt bestämt er själva. Jag vet inte om den politiska grupp som Vänsterpartiet har anslutit sig till är speciellt enig i energifrågor. Jag har en känsla av att det spretar väldigt, bland annat vad gäller kärnkraften.

Alliansen har gått in i sitt samarbete med olika uppfattningar om kärnkraften men har enats om en lösning som inte bara riksdagen har antagit, utan hela industrin tycker att den har varit en mycket positiv företeelse eftersom energisituationen i Sverige har spretat generellt under socialdemokratiska regeringar. Det har inte gjorts något, men nu har man äntligen kommit till ett beslut i Sveriges riksdag som innebär en riktning framåt vad gäller energin. Både kärnkraft och förnybara energiformer finns med där, och vattenkraften är naturligtvis en bas. Jag tror att detta är oerhört viktigt för att vårt välbefinnande och vår industri ska kunna utvecklas positivt framöver.

Det tycker jag är en stor framgång till skillnad mot vänstersidan som inte har gett några besked om hur länge man anser att man behöver kärnkraften till exempel. Jag är övertygad om att den behövs väldigt länge. För att kunna förnya de kärnkraftverk som finns måste man börja redan i dag. Det är därför vi arbetar i den riktningen inom alliansen.

Anf. 159 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att Björn Hamiltons olika inlägg här har varit intressanta. Först sade Björn Hamilton att vi tycker ganska lika. Sedan sade Björn Hamilton att våra åtgärder var dåliga, som vi tydligen tyckte

Prot. 2009/10:49

14 december

Energi

ganska lika om, kanske. Tidigare har vi hört att de borgerliga representanterna har berömt sig av vilken bra miljöpolitik som Sverige har infört när de satt i opposition och röstade emot. Någonting stämmer inte riktigt här.

Sanningen är att vi gjorde åtminstone en del riktigt bra saker, men inte nådde ända fram, under föregående mandatperioder. Det berömmar sig nu regeringen av när de reser runt. Det är bra att man tycker att det är positivt att inte ha tagit bort allting, men frågan är hur vi går vidare nu när klimathotet är så stort som det är.

Det finns ett par andra saker som man bara kan notera. Nej, Björn Hamilton, kärnkraften är inte koldioxidneutral. Jag skulle vilja ha bevis på det om det är så att du har råkat hitta det till skillnad från alla andra. Kärnkraften når inte upp till andra mål, som till exempel tillförlitlighet. Hälften av våra kärnkraftverk står stilla nu. Vi har och har haft stora problem med säkerheten.

En annan sak som man också kan notera är att Björn Hamilton pratar om att våra barnbarn ska kunna leva drägligt. Jag vet inte om det var det exakta ordvalet. Det är bra, men skillnaden är att ni i den borgerliga regeringen prioriterar skattesänkningar, vårdnadsbidrag och rätten för regeringen att inte ens behöva ha ett effektivt mål för energieffektiviseringen i stället för att jobba för barnbarnens skull.

Anf. 160 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Låt mig börja med skattesänkningarna. Skattesänkningarna är en nödvändighet. Sverige har haft en av de absoluta högsta skatterna inte bara i Europa utan i hela världen. Jag tycker att det har varit en absolut nödvändighet att göra de här skattesänkningarna. Det har dessutom ökat människors köpkraft. Det har varit speciellt stimulerande nu i lågkonjunkturen. Men det här är ingen skattediskussion, fru talman, utan vi ska hålla oss till energin.

Jag tycker att Miljöpartiet har all ära av att ni driver miljöfrågorna, och ni gör det på ett sätt som för mig lite liknar våra ungdomsförbunds arbete inom respektive parti. Man är alltid lite före, och man kräver alltid lite mer. Jag tror att det är nödvändigt. Det här är en viktig fråga, och det behövs någon som pushar hela tiden. Jag tycker att Miljöpartiet har varit ett av de partier som gör det.

Men när man ska regera innebär det att man måste ta ansvar och ta hänsyn inte bara till miljösektorn utan till industrin och hela välförhållandeutvecklingen. Då hamnar man i situationer där man inte kan ta med hela önskelistan. Man kan inte ta med hela Miljöpartiets önskelista även om många av era förslag, inte alla, kanske är rätt kloka i grunden.

I de här sammanhangen är det tvunget att ta hänsyn till en större vidd. Man kan inte genomföra alla de här förslagen, men vi ska självfallet satsa på solenergi i framtiden. Vi ska satsa på vindkraft och allt det som ligger i era tankar.

Anf. 161 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Björn Hamilton berömma oss ur ett par aspekter. Det tackar vi för. Vi kan notera att vi jämförs med ungdomsförbund. Ibland ser man det som lite nedvärderande. Jag väljer att inte göra det, utan jag hoppas att även regeringspartiernas ungdoms-

förbund kan driva regeringspartierna åt ett vettigt håll även om de tyvärr inte alltid ens försöker.

Det är klart att det behövs att någon går lite före och kräver lite mer. Anledningen till att det behövs är att regeringen ligger lite efter och kräver alldeles för lite när det gäller att göra de nödvändiga omställningarna för att vi ska kunna klara klimatet.

Jag noterade att det ord som Björn Hamilton använde om skattesänkningarna var "nödvändighet". De är nödvändiga. Klimatomställningen är inte nödvändig. Här får man göra det som går med hänsyn till andra saker. Jag och Miljöpartiet menar att vi självfallet inte ska göra mer än det går och att vi självfallet ska behålla vår välfärd. Men vi har också lagt en budget som innehåller detta. Vi tänker på det. Det finns med. Om man läser på lite kan man se att vi inte bara behåller det här utan att vi även utvecklar det mer än regeringen, men det är också en annan debatt.

Om Björn Hamilton är intresserad av att verkligen vidta några balanserade åtgärder önskar jag att Björn Hamilton kunde rösta på vårt förslag senare i kammaren.

Anf. 162 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Fru talman! Jag undrar om Lage Rahm egentligen lyssnade tillräckligt noga. Jag sade att man måste göra avvägningar. De här avvägningarna gör att man inte kan ta med allt. Då får man sätta gränser. Det är det regeringen har gjort. Det finns saker som man måste räkna in i helheten. Vi kan inte kosta på oss att radera vårt välstånd framöver. Man måste se till helheten. Man måste se till den industriella utvecklingen, till vår handelsbalans och så vidare. Där gör vi helt enkelt olika bedömningar.

Vi har hittat en lämplig nivå på de satsningar som görs i den totala ekonomin. Vi tror på dem och tänker genomföra dem. Ni har kanske en annan infallsvinkel till det hela.

Jag vill ändå säga att det är viktigt att vi har krafter i samhället som driver på i den här utvecklingen. Sedan får regeringar göra de här lämpliga avvägningarna.

Anf. 163 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! I dagarna pågår ett för världen oerhört viktigt möte styvt 60 mil söderut. Jag tänker så klart på FN:s klimatmöte i Köpenhamn. Vi vet ännu inte vad man kommer att kunna komma överens om i Köpenhamn. Min förhoppning är att det man kommer överens kommer att påverka min och allas vår vardag och framför allt att det kommer att påverka kommande generationers vardag. Om man inte lyckas i Köpenhamn med att komma överens om något som verkligen påverkar oss, då har man sannolikt misslyckats och vi kommer att få en förvärrad klimatkris.

Det är i ljuset av Köpenhamnsmötet som alliansens energipolitik ska ses. Det är en svensk energi- och klimatpolitik med en mycket hög ambitionsnivå, en hög ambitionsnivå för att vi som ordförandeland i EU måste ha en position som visar att vi från svensk sida verkligen menar allvar med vårt klimatarbete.

Alliansens energi- och klimatpolitik vilar på några viktiga grundstenar. Vi har beslutat att vi till år 2020 ska minska utsläppen av växthusgas med 30 procent, vi ska se till att 50 procent av vår energi kommer

från förnybara energikällor och vi ska energieffektivisera med 20 procent. Det är vad alliansens energipolitik handlar om. Det är en politik som tar ansvar för kommande generationer och samtidigt säkerställer att vi har en välfärd att vända oss till, till exempel när vi blir sjuka eller behöver annan typ av stöd. Den här politiken kommer förhoppningsvis att vara ett grundläggande och gott exempel under Köpenhamnsmötet.

När det gäller budgeten kan jag konstatera att det är mycket stora satsningar i pengar som görs. Trots att vi lägger stora pengar på investeringar från statens sida, och det ska inte förringas, är det ändå i branschen som de riktigt stora investeringarna görs. Ungefär 50 procent av industriinvesteringarna i Sverige är energirelaterade, ungefär 35 miljarder om året. Det är 12–14 gånger så mycket pengar som statens pengar på energiområdet. Därför har det så klart betydelse att de som fattar investeringsbeslut har en tilltro till den politik som förs. En av de mycket positiva reaktioner som jag har fått på alliansens energipolitik är att investerare i branschen litar på inriktningen på den här politiken.

När det gäller budgeten vill jag särskilt nämna några satsningar. Den ena är de 300 miljoner om året som regeringen satsar på energieffektiviseringar. Energieffektiviseringarna är ju betydelsefulla för att uppnå andra målsättningar, till exempel när det gäller utsläppsminskningar och när det gäller att uppnå en hög andel förnybart i systemet. Ju bättre vi lyckas, desto snabbare och billigare når vi de andra målsättningarna.

Vi plussar på energiforskningen med nära 200 miljoner. Den stora pengan ligger emellertid inte i själva budgeten, utan den ligger i Svenska Kraftnåts investeringsbudget. Nästan 8 miljarder investeras de närmaste tre åren. Det är pengar som är nödvändiga för att vi bland annat ska kunna ta emot den stora volym förnybar el som vi räknar med i det här landet. Det är oerhört stora investeringar. Även om oppositionen försöker framställa det som att det inte byggs någon förnybar el, gör Svenska Kraftnät en helt annan bedömning, att här behövs stora investeringar just för att ta hand om de stora energivolymer som vi har.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 164 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! I denna sena timme ska jag begränsa mig till att ställa två ganska enkla frågor.

Jag undrar hur Jan Andersson tänker kring det här med regeringens mål för energieffektivisering. Energimyndigheten bedömer att regeringens mål uppnås om det bara fortsätter precis som det har gjort hittills, om man inte gör några förbättringar alls. Hade det inte varit bättre att ha ett riktigt mål, åtminstone ett mål i linje med EU:s mål, i stället för att fega ur på det här sättet? Det är den ena frågan.

Den andra frågan är: Anser Centern, som nu har gått med de övriga borgerliga partierna på att öppna upp för utbyggd kärnkraft, att kärnkraften är tillförlitlig nu när hälften av reaktorerne står stilla?

Anf. 165 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! På den första frågan från Lage Rahm om det inte hade varit bättre med ett annat mål är svaret: Nej, det hade det inte varit.

När det gäller tillförlitligheten är vi överens i alliansen om att just tillförlitligheten är ett av problemen i svensk elproduktion. Vi är oerhört beroende av vattenkraften och kärnkraften. Det är en av anledningarna till att vi har träffat överenskommelsen om att öka satsningarna på förnybart. Vi behöver fler ben att stå på när det gäller elproduktionen, och jag tror att det finns en viss förståelse för det hos dina kolleger.

Sedan vill jag ställa lite frågor till oppositionen i form av Lage Rahm. Är det så att ni förespråkar ett fastprissystem? Jag tyckte att det lät så i anförandet. Men vad jag kan utläsa är inte till exempel Socialdemokraterna speciellt intresserade av något fastprissystem.

När det gäller vattenkraft, delar Lage Rahm Socialdemokraternas inställning att Vattenfall ska erbjuda Europas lägsta elpriser till basindustrin? Och vad innebär det för energieffektiviseringen?

Anf. 166 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Först fick jag ett svar på min första fråga fast utan motivering, men det var i alla fall ett svar. På den andra frågan fick jag en motivering utan att få något svar. Om man kombinerar ihop det blir det i alla fall ett svar.

Jan Andersson sade: Nej, det hade inte varit bättre med ett annat mål. Då kan man tyvärr konstatera att regeringen inte har några som helst mål eller ambitioner att driva någon ytterligare energieffektivisering. Det är väldigt sorgligt, särskilt med tanke på det stora klimathot vi har i dag. Jag måste säga att det borde göra de flesta svenskar väldigt besvikna.

När det sedan gäller frågan som ställdes till mig om fastpris är vi i oppositionen till skillnad från regeringen ganska eniga i de flesta energipolitiska frågor och är eniga om att vi bör pröva ett fastprissystem.

Anf. 167 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det var en stor nyhet att vi ska pröva ett fastprissystem i elcertifikatsystemet. Oppositionen är ju inte så särskilt enig. Om vi tittar på budgetförslaget har man olika satsningar på ytterst många punkter. Det är inte många budgetposter som överensstämmer i reservationerna.

När det gäller elcertifikatsystemet och fastprissystemet ser jag att det spretar. Det spretar när det gäller huruvida vattenkraften ska ingå i elcertifikatsystemet. Det är inte bra. Det sänder osäkerhetssignaler till marknaden när det gäller elcertifikatsystemet.

Certifikatsystemet är utan tvekan det absolut mest kraftfulla verktyg vi har när det gäller att styra mot förnybart här i landet.

Anf. 168 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är ganska övertygad om att det beslut vi ska fatta här på onsdag morgon inte överensstämmer med riksdagsmajoriteten. Jag tror att ni i Centerpartiet har hamnat i dåligt sällskap. Ni skulle nog bra gärna ansluta er till oppositionens energipolitik.

På Folkpartiets hemsida kan man se Folkpartiets uppfattning i flera av de frågor som vi har debatterat i kväll. Där kan man läsa att det är jättebra att Industrikraft bildas med Vattenfall och att ett nytt kärnkraftverk ska stå klart inom tio år – det kan ju inte vara något annat.

Man kan läsa att Vattenfall inte får bli någon lekstuga för ineffektiv klimat- och energipolitik. Vattenfalls ägardirektiv får inte fokusera på förnybar energi. Pengarna ska satsas på kärnkraft och CCS-teknik.

Inte något av det tycker jag stämmer överens med det vi fick höra i energiöverenskommelsen i våras. Jag kan inte göra någon annan tolkning.

Vad gör Jan Andersson för tolkning av uttalandena när det gäller kärnkraftsutbyggnad i Vattenfalls regi och satsningarna på det förnybara?

Anf. 169 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag bläddrar förtvivlat i betänkandet, men jag kan inte hitta något av det som Alf Eriksson beskriver som skiljelinje. Det är det vi beslutar om i kammaren som effektueras i verkligheten. Jag kan lova Alf Eriksson att vi i alliansen är oerhört måna om att hålla ihop energiöverenskommelsen. Det är inte i första hand av politiska skäl. Det handlar i första hand om att vi har en oerhört viktig klimatfråga att lösa. Vi sänder betydelsefulla signaler till dem som investerar.

Jag har nu drygt en minut kvar av min repliktid och tänker ställa en fråga till Alf Eriksson om Vattenfall.

I era handlingar kan man se att Vattenfall ska erbjuda svensk basindustri Europas lägsta elpriser. Man ska kunna plocka ut 5 miljarder extra. Man ska vara absolut ledande när det gäller investeringar i förnybart. Tycker Alf Eriksson verkligen att detta är kombinerbart eller är Vattenfall Socialdemokraternas galten Särinner som ska slaktas och återuppstå gång på gång?

Anf. 170 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Det första beskedet som Jan Andersson lämnade är lite häpnadsväckande, i alla fall ur demokratisk synpunkt. Det som beslutas i riksdagen gäller här inne. Utanför riksdagen gäller det tydligen inte. Då ska man kunna säga precis vad som helst när man förmedlar sin politik.

De fyra partier som utgör regeringsunderlaget har tydligen en politik ute i landet i sin politiska diskussion med väljarna och en annan politik här inne i riksdagen. Så kan det väl ändå inte vara?

Ett annat bekymmer som måste uppstå i den här situationen är uranbrytningen. Om man är moraliskt stabil och vill bygga kärnkraftverk borde det väl vara som statsministern säger, att man ska öppna för uranbrytning.

Jan Andersson har en replik kvar för att svara på det.

Jag fick en fråga om Vattenfall. Visst går det att förena. Vi har på grund av våra stora vattenkraftstillgångar goda möjligheter att använda detta företag för att uppnå målsättningar som gagnar vårt land och industrins fortlevnad samt utvecklingen av förnybar energi. Det är fullt möjligt.

Det som skiljer oss åt är att vi aktivt vill använda Vattenfall som ett verktyg. Vi äger ett av de viktigaste verktygen på det energipolitiska området. I slutet av den förra mandatperioden kom Centerpartiet med kritik för att vi inte styrde Vattenfall hårdare. Nu har vi väntat i tre och ett halvt år och vi har inte hört någonting från regeringssidan.

Anf. 171 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det råder ingen tvekan om vad alliansens energipolitik handlar om, vare sig här i kammaren eller utanför kammaren. På den punkten kan jag lugna Alf Eriksson.

När det gäller Vattenfall säger Alf Eriksson att det är fullt möjligt att ta ut 5 miljarder extra, vara ledande inom förnybart och erbjuda Europas lägsta energipriser till basindustrin. Det sista är mycket intressant ur konkurrensperspektiv och hur man ska ratta det genom EU och deras statsstödsregler.

Då kan man fråga om man för en politik i Bryssel och en annan när man befinner sig på pappersbruken och massabruken här i landet.

Anf. 172 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp):

Fru talman! Under den allra mörkaste tiden på året debatterar vi energipolitik igen. Det är mycket troligt att kylan snart slår till ordentligt. Det brukar den göra så här års. För företag och enskilda människor är det energiförbrukningstider i Sverige. Man kan konstatera att det också går åt en del energi här i kammaren.

Så här ett år efter det att den globala finanskrisen drabbade oss kan vi se vad den kommit att innebära för företag och enskilda människor. Det är en postglobal finanskris för människorna i vårt land.

Det är därför oerhört viktigt att de beslut som fattas i dag gynnar vårt lilla exportberoende land på kort och på lång sikt så att en välfärd värd namnet kan garanteras även framtida generationer.

Den svenska industrin kräver en säker och trygg energiförsörjning.

Samtidigt är vi alla väl medvetna om att klimathotet hänger över oss likt ett gråsvart moln och påminner oss om att de beslut vi fattar i dag påverkar kommande generationer, inte bara här i Sverige utan också i andra delar av världen. Därför måste kampen mot växthuseffekten vara överordnad målet för svensk energipolitik.

De beslut som fattas måste följa förvaltarskapstanken, det vill säga bruka utan att förbruka. Förvaltarskapstanken löper som en röd tråd genom de ställningstaganden som Folkpartiet har gjort genom åren. Det är till exempel självklart för oss att de orörda älvarna ska förbli orörda. Därför anser vi att det är nödvändigt med en omställning till förnybara alternativ inom energiområdet.

Vi lever i en globaliserad värld. Vi här uppe i den kalla Norden är en del av den. Därför är det särskilt positivt att regeringen har satt energi- och miljöfrågorna så högt både på den nationella och på den europeiska dagordningen.

Ingen har väl missat mediernas rapportering om regeringens förberedelser inför det stora klimatmötet som pågår i Köpenhamn. Det har nått ut till alla människor och alla vardagsrum genom tv bland annat.

Politikens roll är att skapa goda villkor på lång och på kort sikt för en effektiv och hållbar energianvändning och för en kostnadseffektiv energiförsörjning som har så små effekter som möjligt på människors hälsa, på miljön och på klimatet. Samtidigt ska förstås de beslut som fattas underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

Alla vi som deltar i denna debatt är väl medvetna om att vi har en elproduktion i vårt land som i jämförelse med många andra länders elproduktion är kolsnål och därmed snäll mot miljön. Ibland kan det låta som

om förhållandena skulle vara de motsatta, det vill säga att det är elproduktionen i Sverige som är det stora problemet. För tydlighets skull vill jag till alla som lyssnar på denna debatt säga att det inte är den svenska elproduktionen som står för de stora CO₂-utsläppen.

I sammanhanget är det värt att nämna att Allians för Sverige har nått en viktig energiöverenskommelse. Det har också refererats till den tidigare här. Den är bra för vårt land. Den är bra på kort sikt, och den är bra på lång sikt. Vi vill att Sverige även fortsättningsvis ska kunna garantera hushåll och företag en trygg tillgång på energi som också skonar miljön.

Jag hade tänkt läsa vad som står i betänkandet. Det känns nästan som om allt det som vi skriver om på s. 9, 10 och 11 som handlar om det som ingick i de båda propositionerna som debatterades för ett halvår sedan är bortglömt eller gömt, eller också har det förbisetts i de tidigare inläggen här. Det kan låta som om detta över huvud taget inte existerar. Men jag avstår från att läsa ur betänkandet, eftersom andra ska upp i debatten efter mig.

Det fördes som sagt en omfattande debatt här i kammaren om klimat- och energipolitiken för ganska precis ett halvår sedan. Det är ett halvår sedan i morgon. Många av de ståndpunkter och förslag som fördes fram av oppositionspartierna då är desamma nu. Det handlar bland annat om att höja redan ambitiösa mål inom förnybar energi och energieffektivisering ytterligare ett snäpp, om att införa ytterligare ett marknadsbaserat system utöver elcertifikaten och om att förbjuda standbyfunktioner i elapparater. Det handlar vidare om prisreglering av fjärrvärme, om tredjepartstillträde, initiativ vad gäller sol- och vindkraft, forskning etcetera.

Allt detta bemöttes i debatten på försommaren. I några fall pågår utredningar, vilket i sig inte är vare sig konstigt eller ovanligt eftersom det är en del av hur förslag bereds. Det kan man också läsa om på s. 22 och framåt. Jag tänker inte referera mer till det.

Jag tänkte däremot säga några ord om energieffektivisering.

I våras ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag om ett mål på 20 procents effektivare energianvändning till 2020 liksom förslag om att de vägledande målen om energieffektivisering till 2010 och 2016 ska ligga fast.

Inom energieffektiviseringsområdet händer mycket. Kent Persson refererade tidigare till ett seminarium som handlade om smarta elsystem.

I takt med människors medvetande om hur de egna valen påverkar miljön efterfrågas energisnåla apparater och smarta system som sänker energiförbrukningen. Därför spelar förstås information och kunskaps-spridning en viktig roll. Man ska inte underskatta de förstärkta insatser för information och rådgivning som föreslås i regeringens proposition. Kunskap är makt, och kunskap och makt spelar nämligen en viktig roll.

Vidare kan jag tillägga när det gäller det som har med forskning att göra och som också har varit uppe här i debatten tidigare att regeringen har ökat insatserna när det gäller energiforskningen under denna period med 60 procent om man jämför med hur det var tidigare. Antalet beviljade forskningsprojekt har ökat med hela 40 procent sedan 2006.

Fru talman! Slutligen kan jag säga att oppositionens förslag i fråga om energipolitiken spretar. Ska man hitta något slags gemensam linje kan man konstatera att det i huvudsak handlar om högre bud eller överbud och om nedmontering, framför allt när det gäller utfasning av kärnkraften. Kärnkraften står i dag för en stor andel av den CO₂-fria elproduktionen i Sverige.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Anf. 173 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Den svenska energipolitiken har två tydliga mål. Den ska både på kort och på lång sikt trygga tillgången på el för oss konsumenter men också för företagen. Inte minst viktigt är det för den svenska basindustrin som står och faller med en säker tillgång på energi och som måste ha internationellt konkurrenskraftiga priser.

Den svenska energipolitiken måste också verka för en effektiv och hållbar energianvändning som underlättar omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

För att nå målet om ett ekologiskt hållbart samhälle har vi kristdemokrater tillsammans med våra regeringskolleger i alliansen satt upp målet att andelen förnybar energi år 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Vi sätter också upp målet att andelen förnybar energi i transportsektorn ska vara minst 10 procent. Inte nog med det, vi sätter också upp målet att energianvändningen ska vara 20 procent effektivare till 2020 och att utsläppen till år 2020 ska vara 40 procent lägre än de var 1990.

För att lyckas med detta gör vi en rad satsningar. Jag ska nämna fyra saker.

För det första satsar vi på vindkraft. I våras satte vi en planeringsram för vindkraft motsvarande en årlig produktionskapacitet på 30 terawattimmar år 2020, varav 20 terawattimmar till lands och 10 terawattimmar till havs. För att stimulera el från havsbaserad vindkraft medges ett energiskatteavdrag på 12 öre per kilowattimme för 2009.

För det andra satsar vi på solenergi. I somras infördes ett statligt stöd till solcellerna. Målet är att den årliga elproduktionen från solceller ska ge minst 2 ½ gigawattimmar under stödperioden. Vi har också inrättat ett stöd för investeringar i solvärme som kan sökas av både privatpersoner och företag. Man kan som mest få 7 500 kronor per småhus, och för större projekt kan man som mest få 3 miljoner kronor.

För det tredje satsar vi på biogas. Genom statligt stöd ska teknik som ännu inte är konkurrenskraftig på marknaden kunna bli det. Det gäller produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser. Här kommer regeringen att satsa 50 miljoner per år under perioden 2009–2011. Energiutvecklingsnämnden beslöt också i höstas att bevilja 812 miljoner i stöd till tre demonstrationsanläggningar där biodrivmedel utvinns ur svartlut, skogsråvara omvandlas till högkvalitativt biomedel och ämnet lignin utvinns ur svartlut. Lignin kan sedan användas till biobränsle.

För det fjärde satsar vi också på en energieffektivisering – 300 miljoner till energieffektivisering och 200 miljoner extra till energiforskning.

Fru talman! Det största miljöhotet som vi har i dag är den ökande koldioxidhalten i atmosfären som skapar uppvärmning med översvämningar, torka och annan extrem väderlek som följd. Det är vårt ansvar mot denna generation och kommande generationer att bromsa denna utveckling. Också här spelar valet av energi en viktig roll. Vi ställer om till mer av ekologiskt hållbara energislag som vindkraft, solkraft och biogas. Men för att möta en så koldioxidneutral framtid som möjligt kan vi inte helt bortse från kärnkraftens betydelse för den svenska industrin.

Kärnkraften står i dag för hälften av den svenska energiproduktionen. Detta innebär att svensk basindustri i högsta grad är beroende av kärnkraften. Industrin är också beroende av långsiktiga spelregler. Därför är den rödgröna energiöverenskommelsen från i våras oroväckande eftersom den i praktiken innebär att kärnkraftens öde kommer att avgöras varje mandatperiod. Denna ryckighet gynnar förstås inte den svenska basindustrin.

Som motvikt till denna rödgröna kortsiktighet kan alliansens långsiktiga överenskommelse från i våras ställas. Genom den avskaffas den så kallade avvecklingslagen. Förbudet mot nybyggnad av kärnkraftverk tas bort. De gamla kärnkraftsreaktorerna ska kunna ersättas av nya när de gamla når sin ekonomiska livslängd. Samtidigt ställs det krav på att de nya reaktorerna ska kunna stå på egna ben och inte kunna räkna med något statligt stöd i form av direkta eller indirekta subventioner.

Fru talman! En förutsättning för alliansens arbete med att öka den förnybara energin i Sverige är att stamnätet fungerar.

Därför är jag väldigt glad över att det nu satsas rejält på Svenska Kraftnät genom en investeringsplan om 7,8 miljarder för perioden 2010–2012 – varav 2,3 miljarder redan nästa år. Det innebär en 70-procentig ökning jämfört med föregående års investeringsplan. Genom denna satsning kan den gemensamma nordiska elmarknaden stärkas samtidigt som försörjningstryggheten ökar och driftssäkerheten i stamnätet stärks.

Med dessa ord yrkar jag bifall till regeringens proposition för utgiftsområde 21, Energi, och avslag på samtliga motioner.

Anf. 174 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Helt kort vill jag ta upp en moralisk fråga. För oss socialdemokrater finns det ett moraliskt förhållningssätt till folkomröstningar. År 1980 hade vi en folkomröstning om kärnkraften. Sedan dess har en hel del hänt i opinionen. I mitten av 1980-talet fick man kämpa som bara den för att få lov att köra burkarna. Det går ju åt ganska mycket energi. Nu har vi kommit dithän att vi börjar få fram så mycket förnybar energi att man nästan får börja kämpa för en avveckling.

Annat är det med Mikael Oscarssons partis resa i frågan. Jag kommer ihåg hur det var efter Tjernobylolyckan 1986. Då stod Mikael Oscarssons partiledare här i kammaren och jämförde de två Barsebäcksreaktorerna med två Pershing 2-robotar nere i Skåne som när som helst kunde explodera. Då skulle kärnkraften enligt Kristdemokraterna snabbavvecklas, i strid med folkomröstningsbeslutet.

Nu har opinionen vänt och ligger någonstans i mittfältet. Också Kristdemokraterna har vänt i frågan. Nu är man för kärnkraften.

Jag tycker att det finns en moralisk fråga i det här med hur man förhåller sig till folkomröstningar. Hur skulle det bli om det som inte får lov att hända – en kärnkraftsolycka – mot all förmodan hände? Hur skulle Kristdemokraterna i den situationen i framtiden förhålla sig till kärnkraften?

Anf. 175 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Alf Eriksson, ingen energikälla är perfekt. Det finns både fördelar och nackdelar med varje typ av energiproduktion.

För 30 år sedan fanns inte diskussionen om växthuseffekten, men i dag finns den. Vi har nu ett ansvar. Det är här som det stora hotet finns. Utvecklingen har samtidigt gått framåt. Vi behöver kärnkraften för över-skådlig tid för miljöns skull och för att kunna både säkra tillgången till säker energi och erbjuda vår basindustri konkurrenskraftiga priser.

En fråga som jag skulle vilja ställa till Alf Eriksson och som också gäller kärnkraften handlar om att IF Metall och Pappers välkomnat alliansens överenskommelse om att ersätta gamla kärnkraftverk med nya. I och med att kärnkraftverken har en livslängd på ungefär 50–55 år kommer vi i mitten av 2020-talet att behöva ersätta kärnkraftverken för att undvika ett rejält tapp i energiproduktionen.

Med de erfarenheter vi har från Finland vet vi att det tar 12–15 år från det att beslut har fattats till dess att ett nytt kärnkraftverk kan vara i drift. Det innebär att ett beslut behöver tas under nästa mandatperiod. Vad är ert besked till väljarna i frågan? Lämna ni walkover? Eller instämmer ni med IF Metall och Pappers, eller är ni helt emot deras önskan om att få ersätta befintliga kärnkraftverk när dessa är uttjänta? De frågorna vill jag gärna ha svar på.

Anf. 176 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! För mig är jämförelsen med Pershing 2-robotar och det som sagts om att det bara åren får gå inte längre är så farligt en något underlig argumentation.

Jag svarar gärna på frågan om den framtida energiförsörjningen. Energimyndigheten räknar med att vi framåt 2020 har ett överskott i häradet 25 TWh. Det är då, utifrån vad man i dag kan bedöma, som de första kärnkraftsreaktorerna börjar falla ut. De sista faller inte ut förrän i slutet av 2030-talet eller i början av 2040-talet. Till dess hinner mycket hända. Utvecklingen går framåt.

Det borde inte vara några större bekymmer att i början av 2020-talet fasa ut de äldsta reaktorerna med tanke på vårt energiöverskott.

Mikael Oscarsson har rätt till ytterligare en replik, så jag skulle vilja ha ett svar från honom om en annan sak. Många gånger framställs det här så att vi ska bygga ut kärnkraften för att exportera. I Tyskland har man beslutat att avveckla kärnkraften. Menar Mikael Oscarsson och hans allianskolleger att tyskarna inte begriper sitt eget bästa? Samtidigt ska vi bygga kärnkraft och exportera till Tyskland. Jag får inte den ekvationen att gå ihop; det är inte logiskt.

Prot. 2009/10:49
14 december

Energi

Basindustrin kan vara trygg med den rödgröna alliansens energipolitik. Den kommer att få sin energi. Vi kommer att göra allt för att den också ska få energin till lägre priser eftersom vi har så mycket mer vattenkraft än vad många andra länder med svårare betingelser kan erbjuda.

Anf. 177 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Alf Eriksson säger att de i basindustrin kan vara lugna, för med en rödgrön regering kommer det här att gå alldeles utmärkt. Jag är inte alls så övertygad om det.

Mycket riktigt kommer det att finnas ett elöverskott år 2015 och fram till år 2020. Men det är sedan som vi, om vi inte byter ut uttjänta aggregat och kärnkraftverk, får se en markant nedgång av elproduktionen i Sverige. Det skulle vara direkt skadligt för svensk basindustri och också oansvarigt gentemot framtida generationer eftersom det inte, såvitt jag kan se, finns något sätt att under en överskådlig tid ersätta kärnkraften när det gäller elproduktionen.

Varannan gång vi sätter på ljuset här i riksdagen är det vattenkraften som står för energin, och varannan gång är det kärnkraften. Vi satsar nu kraftfullt på alternativen. Ändå behöver vi för överskådlig tid kärnkraften. Det är väldigt tydligt att Socialdemokraterna och Alf Eriksson duckar inför IF Metalls och Pappers klagörande synpunkter – att det faktiskt är viktigt att få byta ut befintlig kärnkraft när denna är uttjänt och att det har betydelse för våra möjligheter att i framtiden ha en stark basindustri.

Skulle det vara så att vi kan exportera elkraft är det väl bara bra. Inte heller är det entydigt bara fråga om en nedmontering av kärnkraften i Tyskland. Runt om i världen, även i Tyskland, är det nya tongångar, så vi får se vad som händer.

Anf. 178 RENÉE JERYD (s):

Fru talman! En visa av Evert Taube börjar så här: Kalla den änglamarken eller himlajorden om du vill, jorden vi ärvde och lunden den gröna.

För att uppfylla önskemålen i vistexten krävs det att det finns en jord att ärva för våra barnbarn och barnbarnsbarn. Därför måste vi ställa om vår energiproduktion till förnybara alternativ.

Visst har vi här i Sverige påbörjat en omställning till ett energi- och klimatsmart samhälle. Framför allt har vi lyckats minska vårt oljeberoende, men vi kan mer – mycket mer.

Vi måste ha en tydlig energipolitik som styr mot förnybara alternativ och skapar möjligheter för investeringar inom de gröna näringarna. Vi måste ha en tydlig energipolitik som gynnar energieffektiviseringar och stärker forskning och innovation. Vi måste ha en tydlig och sammanhållen politik som möjliggör den för klimatet så nödvändiga energiomställningen och också kan skapa arbete. Energibranschen tror på ca 60 000 nya jobb inom energisektorn bara vi ställer om vår energianvändning. Det är jobb som Sverige behöver. Det krävs dock en tydlig energipolitik som styr mot det förnybara och inte bort från de alternativa källorna.

Fru talman! Vindkraften är av riksintresse. Vindkraften är förnybar. Den ger inga föroreningar eller övergödande effekter. Den efterlämnar ingen aska eller slaggprodukter och bidrar inte till växthusgaser. Vindkraftens miljöpåverkan gäller främst estetik. Det är påverkan på land-

skapsbilden och i viss mån skuggor och ljud. Med bra placeringar och tidiga samråd kan eventuella störningar dock minimeras. Sverige har stor potential för vindkraft. Vi har mycket mark, landet är relativt glest befolkat och det blåser faktiskt en hel del.

Vi måste fortsätta underlätta för nya vindkraftsetableringar och stödja utbyggnaden. Vi måste även ta till vara att vi har mycket kust genom att se på särskilda stödsystem för den havsbaserade vindkraften. Därför vill vi tillsammans med vindkraftsnäringen skapa ett branschprogram för just vindbruk. I vindkraften finns inte enbart möjligheter till den förnybara omställningen, utan där finns även jobbskapande möjligheter i att stödja olika aktörer inom vindkraftsindustrin.

I Sverige har vi flera leverantörer av komponenter till vindkraftsindustrin – ABB i Västerås, Kockums i Malmö och SKF i Göteborg. Vi har saknat en inhemsk industri inriktad på montering av vindkraftverk, men nu börjar det röra på sig även i den branschen. Svensk Vindenergi säger att en inhemsk produktion av vindkraftverk skulle kunna ge 12 000 nya jobb fram till 2020. Vi kan alltså verkligen säga att det finns jobbpotential i vindkraften.

Fru talman! Solenergi – kan det verkligen vara något att räkna med? Många av oss räknar redan med hjälp av solljuset – vi använder batterilösa miniräknare. Men energiflödet från solen skulle kunna räcka till mycket mer. Om vi använde en ytterst liten del av Sahara – typ 50 gånger 50 mil – och täckte den med solceller skulle det motsvara hela mänsklighetens nuvarande energianvändning.

Som alla vet är solljuset livets drivkraft och jordens viktigaste energikälla. Energin som finns i vind, vatten och vågor är egentligen omvandlad värmeenergi från solen. Det finns många sätt att omvandla solenergi till elektricitet, men det enda sättet att göra el direkt av solljus är med hjälp av solceller.

Sverige är världsledande när det gäller forskning på solceller och även på utveckling av solenergitekniken, och det är vi trots att Sverige inte är något riktigt solland. I Kungälv i västra Sverige finns en av Europas största anläggningar med solfångare. Den levererar värme till det lokala fjärrvärm nätet.

Varför använder vi då inte mer solenergi? Den är ju gratis, och inte blir det några utsläpp eller avfall. Det finns flera svar, men ett är att tekniken fortfarande är lite för dyr. Därför behövs satsningar på teknikutveckling som leder till kommersialisering, vilket skulle göra solenergi billigare. Det finns stora möjligheter att stötta utvecklingen av solenergi för att snabba upp omställningen till att använda mer energi från solen i form av värme från solfångare och el från solceller. Därför måste vi ha tydliga planeringsmål och en plan för hur dessa mål ska uppnås. Även när det gäller solenergin finns en stor jobbpotential. Här kommer vi kanske så småningom att lägga fram ett förslag på ett branschprogram.

Fru talman! Biogas uppkommer när organiskt material bryts ned i syrefattiga miljöer. Kanske är detta Sveriges största lokala källa när det gäller att klara omställningen till ett energi- och klimatsmart samhälle. För att vi ska lyckas lokalt krävs nationella satsningar i form av investeringsstöd till biogasproduktion, biogasdistribution och biogasanvändning. I den del av Sverige jag kommer ifrån är biogasen en stor förnybar värmekälla men även en förnybar drivmedelskälla.

Många energibolag i Västsverige har satsat och kommer att satsa ännu mer om tillfälle ges. Jag kan nämna Göteborg Energi, som har långtgående planer på biogasproduktion. Det gäller biogas som både värmekälla och drivmedel och då inte drivmedel enbart till landbaserade fordon utan även till båtar. Man kan hitta fler goda exempel på andra håll där biogas produceras genom samrötning i reningsverk och inom lantbruket. Som ni ser finns det en stor jobbpotential även när det gäller biogas.

Som avslutning, fru talman, är en tydlig och sammanhållen energipolitik som styr mot förnybara alternativ inte enbart till fördel för klimatet utan även för jobben. För att vi ska kunna låta barnen dansa som änglar kring lön och alm måste vi ha en offensiv energipolitik och en jobbskapande politik.

Jag står självklart bakom alla våra reservationer, men för att spara tid yrkar jag bifall till reservationerna 1, 3 och 6.
(Applåder)

Anf. 179 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Fru talman! Att jag för att vara säker på att inte komma för sent till denna debatt gick upp kl. 4 i morse för att hinna med tåget som gick kl. 5.10 vittnar väl om att jag fortfarande är rätt ny i riksdagen. Men den som väntar på något gott!

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Ett effektivt utnyttjande av resurser utgör grunden för ekonomisk tillväxt och en hållbar utveckling. Vi har hört orden några gånger förut, men de tål att upprepas. Upprepning är kunskapens moder, och kunskap är förutsättningen för att uppnå en energieffektiv framtid. En effektivisering av vårt energianvändande måste till för att klara av de klimatutmaningar vi står inför.

Kunskap är en viktig ingrediens i den proposition vi i dag har att ta ställning till. Regeringens satsningar på energieffektiviseringsåtgärder är ambitiösa. En hårt arbetande kvinna inom Hållbarhetsverige kommenterade budgetförslaget med att det är det mest offensiva inom energieffektivisering som någonsin presenterats. Men hon lade också till att vi nu måste se till att klara att genomföra det. Det är därför vi är här i dag – för att se till att energieffektivitet och energieffektivisering blir naturliga delar av den svenska vokabulären och det svenska samhället.

Fru talman! För att uppnå detta mål satsar regeringen i sin budgetproposition på information och rådgivning till privatpersoner och företag. Tidigare informationsinsatser har enligt Energimyndigheten resulterat i att kunskapen om och viljan till energieffektivisering har ökat. Fortsatta insatser för bättre kompetens och ökad acceptans för energieffektiviseringsarbetet är nödvändiga. Målet är att nå ut till ständigt fler områden. Arbetet som pågår för att skapa nätverk inom både den offentliga och den privata sektorn ger goda förutsättningar för att påskynda energieffektivisering.

För att uppnå målen om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020 och klara av att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror föreslår regeringen nu införandet av ett femårigt energieffektiviseringsprogram. Programmet ska tillföras

300 miljoner kronor varje år utöver det som redan finns. Det är en gedigen satsning för klimatet.

Programmet innehåller bland annat insatser för information, nätverksaktiviteter och stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion av ny miljöteknik. Spridning och implementering av ny teknik är en förutsättning för att de högt ställda målen för energieffektivisering ska uppnås. Inom ramen föreslås även en nationell strategi för utveckling och byggande av lågenergihus.

Fru talman! En viktig del av programmet som riktar sig till små och mellanstora företag är införandet av energikartläggningscheckar. Syftet är att öka kunskapen om den egna energiåtgången och den besparingspotential som finns. Även företag inom jordbrukssektorn kommer att erbjudas möjlighet att söka bidrag för att genomföra en energikartläggning.

Fru talman! Programmet förutsätter en hög grad av samverkan mellan olika aktörer. Regeringen anser att samverkan är en viktig ingrediens i effektiviseringsarbetet och vill stärka nätverken mellan olika aktörer. Ett sätt är att kravet för att stöd ska utbetalas till regionala projekt är att deltagarna är aktörer från olika delar av samhället.

Fru talman! I tillägg till att femårsprogrammet är en viktig klimatåtgärd är resurshushållning med energi lönsamt för den enskilde och innebär minskad belastning på energisystemet. Att vårt energisystem klarar dagens och framtidens energi- och klimatutmaningar är bland annat Svenska kraftnäts ansvar. Som huvudman för vårt elstamnät har de både nuvarande och kommande stora uppgifter att förhålla sig till.

Dagens nät är i ständigt behov av upprustning och renovering. Med regeringens mål för nya gröna kraftkällor krävs också att elnätet byggs ut och moderniseras. Överföringsledningar inom Sverige samt mellan Sverige och våra grannländer är viktiga för energisäkerheten och klimatarbetet. Dagens flaskhalsar måste byggas bort och framtida flaskhalsar undvikas.

Svenska kraftnät sitter på många sätt på nyckeln till succéer för de svenska energi- och klimatsatsningarna. Två viktiga närtidssatsningar är Sydvästlänken och Nordbalt, en elkabel mellan Sverige och Litauen. Dessa investeringar är dessutom viktiga för att skapa en stabil nordisk elmarknad.

För att Svenska kraftnät ska kunna genomföra de omfattande investeringarna krävs för att säkra energitillförseln, öppna för nya gröna energislag i elnätet, bygga bort flaskhalsar och skapa en stabil nordisk elmarknad högre investeringsanslag än tidigare. Investeringsvolymen för 2010 beräknas bli 2,3 miljarder kronor. Regeringen är av uppfattningen att Svenska kraftnäts investeringsplaner är nödvändiga och måste godkännas. Utskottet stöttar regeringens uppfattning.

Fru talman! Sverige har ett uttalat mål om att vara ledande på energi- och klimatområdet. Just nu kämpar världens ledare om att komma fram till en klimatöverenskommelse där alla blir vinnare, inklusive de själva. Faran är att nationernas egenintresse överskuggar det livsnödvändiga behovet av att rädda klimatet och klotet. Vad gör vi om Köpenhamnsmötet inte blir den framgång vi hoppas på? Samtidigt som jag vet att vår framtid vilar i händerna på världens ledare vet jag också att det vi gör hemma nyttar och hjälper. Därför, oavsett vad utfallet i Köpenhamn blir,

Prot. 2009/10:49
14 december

Energi

måste vi fortsätta jobba för att energi- och klimatfrågorna ska förbli lika viktiga, aktuella och prioriterade som de är just nu. Medvetenheten om att varje insats hjälper och att det är attityder som kommer att avgöra klimatkampen genomsyrar också dagens budgetförslag på energieffektiveringsområdet. Alla måste veta och samverka om det som ska göras. Först då har vi möjlighet att lyckas.

I detta anförande instämde Björn Hamilton, Maria Plass, Hans Rothenberg och Marie Weibull Kornias (alla m).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

14 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU1
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (prop. 2009/10:1 delvis).

Anf. 180 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! I dag ska vi debattera civilutskottets betänkande nr 1, som berör utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik. Jag kommer att beröra de första delarna, och senare kommer Eva Sonidsson att gå in på konsumentpolitiken.

I det här betänkandet finns många delar som jag skulle vilja debattera och diskutera, men jag tänker inrikta mig i huvudsak på en del, den absolut viktigaste, nämligen att vi i dag har bostadsbrist i många av landets kommuner. Antalet lediga lägenheter har inte varit så lågt som det är i dag sedan 1992. Det är framför allt ungdomarna som drabbas. I nästan hälften av de undersökta kommunerna är det i dag brist på bostäder för ungdomar. Det här tillsammans med den skenande arbetslösheten gör att situationen blir katastrofal. Hand i hand med bostadsbristen går också det låga och i stort sett obefintliga bostadsbyggandet och den borgerliga regeringens ovilja att lösa dessa problem.

Jag vill med de orden börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 3. Vi socialdemokrater står även bakom de andra socialdemokratiska reservationerna i betänkandet, men för tids vinnande yrkar vi bifall till bara dessa två.

Fru talman! Bostadsbyggandet har nästan halverats jämfört med 2006. Det fortsätter att sjunka, även om det senaste halvåret har börjat stiga igen. Byggandet av hyresrätter har mer än halverats om man jämför med de genomsnittliga byggsiffrorna för hyresrätter under förra mandatperioden. Man kan konstatera att under det första halvåret 2009 byggdes det knappt 7 000 lägenheter. Det är drygt 10 000 färre lägenheter än under motsvarande period 2006. Vi har oerhörda problem vad gäller bostadsbyggandet i det här landet.

Tillgången till bostäder är oerhört viktig för både den enskilde och samhället i stort. Därför är en aktiv bostadspolitik det verktyg som vi

politiker kan använda oss av för att underlätta och utveckla bostadsbyggandet och motverka bostadsbrist och andra problem som uppstår på bostadsmarknaden. Bostaden är inte som vilken annan vara som helst och måste behandlas annorlunda. Det krävs politiskt mod både för att det ska byggas bostäder och för att alla individer i samhället ska ha rätt och möjlighet till en bra bostad.

Sverige befinner sig nu i en lågkonjunktur. Det har självklart påverkat bostadsbyggandet. Vi socialdemokrater menar att man skulle ha använt denna lågkonjunktur för att utveckla snarare än att skära ned. Om man hade satt in stimulansåtgärder för att få byggindustrin på fötter kanske denna lågkonjunktur hade kunnat användas för att både bygga bort en del av bostadsbristen och skapa arbetstillfällen. Ingenting händer. Vi har en regering som är passiv och sitter och väntar på att marknaden och konjunkturen ska vända.

Vi socialdemokrater är angelägna om att öka trycket i debatten om bostadsfrågorna. Vi anser att det skulle man ha gjort i dessa kristider. Bostadsbyggandet har sedan 2006 fallit som en sten. Det berodde inledningsvis enbart på att regeringen avvecklade de stimulanssystem som fanns men har förvärrats av den lågkonjunktur vi nu har gått in i. Man skulle ha utnyttjat den ekonomiska krisen, inte bara suttit och väntat.

Vad är egentligen den borgerliga regeringens ambitioner på området? Finns det några sådana? Vad är då tankarna? Vi har inte hört eller sett någonting.

Om vi socialdemokrater hade haft makten hade vi vidtagit ett gäng åtgärder. Vi hade infört ett investeringsstöd så att hyresrätter hade byggts och mer klimatsmarta boendeformer hade utvecklats. Vi hade sett till att det fanns ett ROT-avdrag som hade gjort att vi kunnat rusta såväl offentliga lokaler som flerbostadshus. Det handlar om inställning. Det handlar om att vi ska investera oss ur krisen, inte vänta och se vad som händer när de svåra åren är över.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag stanna där jag började, det vill säga bostadsbristen. En del tidningar har skrivit om bland annat Hyresgästföreningen. Man har haft en stor kampanj om staplandet av flyttkartonger. Jag välkomnar kampanjerna. Vi måste få i gång en debatt i Sverige om hur vi ska lösa bostadsbristen och få i gång bostadsbyggandet. Då måste vi ha många goda idéer och konkreta förslag.

Fru talman! Jag har kortat mitt inlägg för att vi ska hinna en bit under kvällningen. Jag avslutar med att återigen yrka bifall till reservationerna 2 och 3.

Anf. 181 EGON FRID (v):

Fru talman! En god bostad till en rimlig kostnad är en social rättighet och grundläggande för ett välfärdssamhälle. Årtionden av en aktiv statlig bostadspolitik har lett till att Sverige i dag har en relativt hög boendestandard och liten trångboddhet. Grupper som haft det svårt att hävda sig på bostadsmarknaden har historiskt sett fått ett starkt stöd.

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationerna 3, 5 och 19.

En hållbar utveckling omfattar inte bara ekonomiska och ekologiska aspekter utan även sociala. Alla ska ha rätt till en bra bostad utan krav på en ekonomisk insats. Vänsterpartiet arbetar för en rättvis och ansvarsfull

Prot. 2009/10:49
14 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

bostadspolitik som sätter de mänskliga behoven före kraven på kortsiktig vinning. Trots att bostadsbristen fortsätter att öka har regeringen valt att i princip avveckla bostadspolitik. Vi har i dag en lägre takt på byggnationen av hyresrätter trots stor efterfrågan och den tidigare högkonjunkturen.

I dag bor ca 70 procent av Sveriges befolkning i någon av de 123 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Enligt kommunerna är unga och äldre de värst drabbade grupperna. Bara till de unga som efterfrågar en egen bostad behövs det 128 000 nya lägenheter. Den stora bostadsbristen leder naturligtvis även till att hemlösheten ökar i dag i Sveriges kommuner till stora umbäranden för de drabbade.

Vänsterpartiets övergripande bostadspolitiska mål är att utveckla en flexibel bostadsmarknad med olika upplåtelseformer som skapar socialt hållbara boendemiljöer där alla får plats.

Allmännyttan med dess viktiga hyresnormerande roll ska inte minst garantera att även människor utan kapital får tillgång till alla bostadsområden. För oss är det därför av största vikt att stärka allmännyttan och stoppa utförsäljningar av våra gemensamma tillgångar.

För en social bostadspolitik är det fundamentalt att hyrorna hålls på en låg nivå, så att de kan efterfrågas även av hushåll med de lägsta inkomsterna. För detta krävs bland annat att hyrestaket garanteras men också att det finns produktionsstöd som främjar byggandet av hyresrätter med rimliga hyror. En del av den statliga bostadspolitikens bör därför vara att säkerställa och utveckla allmännyttans ställning.

Det gemensamma syftet är att garantera en god boendestandard och hyror till självkostnad i hela landet. Den försvagning av allmännyttan som i dag pågår kommer att leda till en försämring av möjligheterna att föra en social bostadspolitik i framtiden. Allmännyttan är kommunernas viktigaste verktyg för att låta ett rättviseperspektiv genomsyra bostadspolitik i enlighet med Vänsterpartiets mål för bostadspolitik.

Ett argument som regeringen har använt sig av för att motivera utförsäljningen av allmännyttan är integration. Nu vet vi, som vi har sagt, att det är i välbärgade, attraktiva och ofta centrala områden som ombildningarna har skett. Det är därifrån som förfrågningarna kommer och inte från höghusens ytterområden där stora renoveringar är att vänta under de närmaste åren. Vänsterpartiet tycker att det är omoraliskt att lyfta över ansvaret för renoveringen av miljonprogrammet till hyresgästerna själva.

I Stockholmsregionen har mer än 30 000 hyresrätter omvandlats till bostadsrätter eller är på väg att omvandlas. Dessa utförsäljningar har gjort att skattebetalarna förlorat ca 30 miljarder kronor av den kommunala förmögenheten. Det är helt orimligt att gemensamma tillgångar ska användas för att berika enskilda privatpersoner på det sätt som nu sker.

Vänsterpartiet vill och har under flera år medverkat till att främja ett ökat byggande av hyresrätter. För att tydliggöra att både nyproduktionen och ombyggnationen av bostäder måste fortsätta krävs tydliga produktionsmål. Under den närmaste tioårsperioden bör det tillkomma minst 40 000 bostäder per år, av vilka hälften måste vara hyresrätter. Dessutom bör 65 000 bostäder per år renoveras och miljöanpassas under samma period. Staten har en självklar uppgift i att garantera alla invånare en god bostad och ska således även medverka till att produktionsmålen uppnås.

Vilket ansvar är då regeringen beredd att ta för nyproduktionen av hyresrätter? Eftersom bostadsminister Mats Odell inte är här och svarar vill jag bjuda in honom till civilutskottet för att berätta om regeringens planer för byggandet av hyresrätter i våra kommuner.

Jag var och lyssnade på Dan Ericsson, Mats Odells statssekreterare, på Sabos förtroendekonferens. För en gångs skull var Dan Ericsson pratglad men när det kom till ansvaret för nyproduktionen av hyresrätter skyllde han på att det är kommunernas ansvar.

Kom till utskottet, Mats Odell och Dan Ericsson, och berätta hur kommunerna ska klara sitt bostadsförsörjningsansvar om de inte får stöd av den nationella nivån i form av någon sorts produktionsstöd för att pressa ned kostnaderna på byggkalkylerna!

Vänsterpartiet var drivande då de tidigare produktionsstöden för hyresrätter infördes och även när de förlängdes till 2008. Tanken med avvecklingen av stöden år 2008 var att systemet skulle komma att ersättas med ett jämförbart permanent system som skulle garantera en fortsatt produktion av billiga hyresrätter. Tvärtemot detta har den borgerliga regeringen på kort tid hunnit avskaffa de produktionsstöd som, samtidigt som avtrappningen av räntebidraget, startade redan vid årsskiftet 2006/07. Detta gjordes utan att något nytt bostadsfinansieringssystem presenterats.

Vänsterpartiet vill tvärtemot regeringen satsa på nyproduktion av billiga, energisnåla bostäder. Vi vill införa ett reformerat investeringsstöd från 2011 och låta investeringsstimulansen bli startraketen i ett nytt produktionsstöd med syfte att stödja nyproduktion av hyresrätter och nödvändiga ombyggnationer i det befintliga beståndet.

Även bostadsbidraget har en viktig roll att fylla för att möjliggöra en social bostadspolitik. I dag har bostadsbidraget både en familjepolitisk och en bostadspolitisk målsättning. Vänsterpartiet anser att målet ska förtydligas så att bidragen förhåller sig till de bostadspolitiska målen. Trångboddheten i Sverige ökar igen, och bidragens uppgift ska vara att ge ekonomiskt utsatta hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt rymliga bostäder.

På sikt vill vi att fler grupper ska omfattas av bidraget än vad dagens regler medger. Vi har därför förslag på att ta bort den regel som i dag hindrar barnlösa personer över 28 år att söka bostadsbidrag. I framtiden måste systemet dessutom ta större hänsyn till inkomst- och boendekostnadsutvecklingen än i dag.

Vänsterpartiet ser att regeringen för en bostadspolitik som saknar alla sociala ambitioner. Vårt hem har förvandlats till ännu en kapitalvara. Ledorden för regeringen är att vi ska konsumera vår bostad. För den som har möjligheten att göra detta hägrar valfriheten. Men valfrihet för de besuttna är varken en nyhet eller en framtid. Vad marknaden aldrig kan garantera är allas rätt till en god bostad. Men detta är inte ett huvudbry för regeringen. Borta är målet att tillfredsställa allas behov av en god bostad.

Regeringen har med all önskvärd tydlighet klargjort att det är en politik för vissa utvalda som man för. Detta visas tydligt genom att regeringen i budgetpropositionen den här mandatperioden föreslår att de bostadspolitiska målen ändras till följande: "Målet för området Bostads-

marknad är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.”

Vänsterpartiet vill att målet, vilket vi inom den rödgröna oppositionen är eniga om, för bostadspolitiken ska vara att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå från människors behov och bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Sett i perspektivet av regeringens brist på bostadspolitik är det naturligtvis ingen överraskning att regeringen valt att omformulera det tidigare målet för bostadspolitiken. När ”alla” byts ut mot ”vissa” cementeras segregationen och utanförskapet ytterligare. Vänsterpartiet värnar hyresrätten, hyresgästen och medborgarskapet.

Fru talman! Vänsterpartiet står naturligtvis bakom alla sina reservationer i betänkandet, särskilt de konsumentpolitiska reservationerna, även om jag här har pratat om bostadspolitiken. Jag yrkar, som jag sade tidigare, bifall till reservationerna 3, 5 och 19.

I betänkandet finns också vårt särskilda yttrande angående anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Regeringens budgetramar gick igenom, och vi kan nu enbart genom detta särskilda yttrande berätta hur Vänsterpartiets budgetmotion med en välfärdsöffensiv och en satsning på bland annat bostadspolitiken står som ett alternativ till regeringens skattesänkningar och kapitalöverföringar till välbärgade.

Läs budgetmotionen och ha en god jul i slott och koja, hyresrätt till alla kommer jag att fortsätta att stoja!

Anf. 182 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! I Miljöpartiets budgetmotion konstaterar vi att världen och även Sverige befinner sig i en konjunktursvacka och samtidigt i en global klimat- och miljökris. De flesta har troligen inte insett vidden av dessa problem.

Amerikanska myndigheter beräknar att brytvärda tillgångar av bauxit, koppar, zink och ytterligare några så kallade nyckelmetaller kommer att vara slut inom 20–30 år. Järnfyndigheterna, beräknar samma myndighet, kommer att räcka i 60–70 år, allt under förutsättning av en global efterfrågeökning på i snitt 2–3 procent. Då ska vi komma ihåg att efterfrågeökningen av mineraler i länder som Kina, Indien och ytterligare några snabbväxande ekonomier mycket väl kan ligga runt 10 procent.

Redan i dag dammsuger kinesiska företag världen efter återvinningsbara metaller i sopbergen. Ni vet säkert alla att de flytande sopbergen i Stilla havet motsvarar två gånger USA:s totala yta och att 90 procent av världshavens fiskbestånd redan är så hårt fiskade att de inte klarar sin reproduktion. Även om vi helt stoppade alla koldioxidutsläpp på hela jorden skulle medeltemperaturen fortsätta att stiga i ungefär 20 år innan effekten av alla de utsläpp som redan har skett klingade av.

För att förkorta mitt anförande, fru talman, hoppar jag över ytterligare fyra exempel som jag hade tänkt nämna, men jag hoppas att alla ändå ska inse att miljökrisen, klimatkrisen och den ekonomiska krisen hänger intimt samman.

Rovdriften och överutnyttjandet har ansträngt de livsuppehållande systemen, hur man än väljer att definiera dem, till den grad att de riskerar att sluta fungera. Många av våra så kallade råvaror måste ersättas med någonting nytt. Med nya känsligare mättekniker har det blivit svårt att hitta rent vatten och ren luft. Civilisationens avfall i form av nanometerstora partiklar finns spridda i stort sett över hela planeten. Plastpartikelfritt dricksvatten, ja, det kan man kanske bara få från smältande glaciärer.

Det blir allt svårare att blåsa upp de ekonomiska luftslotten när de grundläggande villkoren för produktion är så allvarligt skadade. Så länge världens ledare inte förstår att ständig expansion på en begränsad planet inte är möjlig kommer kriserna att återkomma allt oftare.

Fru talman! Trots alla dessa svårigheter anser Miljöpartiet att regeringen har misslyckats med att hantera den svenska delen av konjunkturkrisen. Den irrationella ekonomiska politik som regeringen fört de senaste åren har allvarligt skadat svensk ekonomi. Fler än nödvändigt har därför kastats ut i arbetslöshet och ovisshet. Regeringens tydliga signaler om att det gäller att spara sig ur krisen har anammats av såväl hushåll som företag och myndigheter, vilket lett till att produktions- och sysselsättningsfallet blivit större än nödvändigt. Vägen tillbaka är därför längre än den skulle behövt vara.

Samtidigt som allt fler inser att det inte är möjligt att spara sig ur krisen vet vi att den nya ekonomin måste bygga på andra grunder än den gamla. Den nya ekonomin måste lämna ett betydligt mindre fotavtryck i de livsuppehållande systemen. Många giftiga ämnen måste helt plockas bort från produktionen och från konsumentprodukterna. Utsläppen från verksamheterna måste ned och resursbehoven minskas genom smart teknik, kanske till en tiondel av vad vi vant oss vid i det överdådiga slöseriets epok som vi nu måste lämna bakom oss.

För att möta de stora utmaningar som Sverige och hela vår värld står inför föreslår Miljöpartiet, till skillnad från regeringen, omfattande investeringar i jobb, utbildning, välfärd, klimat och miljö. Samtidigt avvisar vi bestämt ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Miljöpartiet tar stort ansvar för den offentliga ekonomin. Ordning och reda i de offentliga finanserna är en förutsättning för en aktiv krispolitik.

Vi väljer att till skillnad från regeringen satsa på sådant som även kan utvecklas i en globaliserad värld med krympande resurser som ändliga råvaror, ansträngda ekosystem och alla de övriga restriktioner som ett nytt klimat innebär. Med investeringar i klimatsmart infrastruktur förbeträder vi landet för en omställning som minskar klimatutsläppen samtidigt som framkomligheten förbättras och tillgängligheten ökar för alla.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna om att debatten gäller samhällsplanering och bostadsförsörjning.)

Vartenda ord jag hittills sagt har handlat om samhällsplanering.

Vi anvisar breda energieffektiviseringsprogram som underlättar övergången till hållbar teknik och sänker kostnaderna för konsumenternas energibudgetar. Den stora skillnaden mellan Miljöpartiets och den moderatledda högerregeringens bedömningar och budgetförslag ligger, fru

talman, inte inom utgiftsområde 18, men jag ska självklart säga något om de punkter inom detta utgiftsområde där vi gör olika prioriteringar.

Regeringen har uppenbarligen inte för avsikt att sjösätta det kunskapsutvecklingsprogram som Miljörådet föreslagit. Miljöpartiet anser att det är högprioriterat och att arbetet med att nå de av riksdagen fastställda miljömålen är viktigt. Miljörådets förslag om ett särskilt kunskapsutvecklingsprogram för att öka kompetensen och förståelsen för kopplingen mellan miljö och planeringsfrågor hos alla inblandade är viktigt om det ska bli möjligt att nå de uppsatta målen för en god byggd miljö.

Att miljöhänsynen måste få ökat inflytande i planeringsprocessen tror jag att de flesta inser när klimatförändringarnas mer konkreta konsekvenser blir påtagligare. De senaste åren har vi sett gott om exempel på dagvattensystem som inte klarar av att svälja ökande vattenvolymer vid snabba korta skyfall. Vi har sett trummor under vägar och järnvägar som är underdimensionerade, hus som underminerats på grund av tidigare helt otänkbara erosioner och hela byggnadsverk som glidit i väg när markvattnivåerna gjort marken instabilare än man i kalkylerna räknat med när man projekterat, planerat och byggt.

Miljöpartiet de gröna vill genomföra Miljörådets förslag så fort som möjligt och lägger därför för detta ändamål 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag för vardera år 2010, 2011 och 2012.

Den moderatledda högerregeringens politik har kännetecknats av att man slår systematiskt på de svaga grupperna i samhället. Mest arbete har man lagt ned på att förstöra solidaritetstänkandet mellan medborgarna. De senaste veckorna har a-kassan varit det tydligaste exemplet på hur man exkluderar människor från samhällsgemenskapen.

Hissbidraget var, liksom angreppet på a-kassan, ett av de första områdena där högerregeringen gick in och förstörde. I den första budgeten man lade, hösten 2006, strök man hissbidraget. Äldre människor och andra med svårigheter att gå i trappor hänvisades till att bo på markplanet.

Unga friska högerpolitiker kanske tycker att det är en obetydlig fråga, men för dem som berörs är det ännu ett exempel på hur alliansen systematiskt slår ut människor.

Det fria val man så ofta talar om på den sidan i politiken är föga värt när det ena efter det andra av de solidariska system vi byggt upp i vårt välfärdssamhälle raseras enbart för att möjliggöra kraftiga skattesänkningar för de mest välbärgade. Att högerregeringen dessutom lånar till skattesänkningar är förmodligen en del i den plan man har att kommande år kunna motivera ytterligare nedskärningar i välfärden med kapitalkostnader för redan in-tecknade skattesänkningar som argument.

Miljöpartiet de gröna föreslår ett nytt hissbidrag med början 2011 med 100 miljoner, som vi sedan fördubblar 2012. För oss är det viktigt att det befintliga bostadsbeståndet utvecklas för att möta de krav som en åldrande befolkning innebär. Miljöpartiet anser att det är en överkomlig investering för att göra det möjligt för fler att bo kvar längre i sina bostäder.

Regeringen lägger enorma summor på att öka bullret, inte minst i våra städer. Genom stora satsningar på nya vägar, inte minst så kallade förbifarter, ökar man trafiken i städernas kärnor, men även i bostadsom-

rådena. Forskningen är entydig: Förbifarter ökar biltrafiken även i de områden man avser att avlasta. Resultatet blir mer buller.

Miljöpartiet har en helt annan syn på stadsförnyelse, nybebyggelse och infrastruktur. Den bygger på att vi ska göra staden människovänligare.

Miljöpartiet föreslår en särskild satsning för att minska problemen med buller genom ett riktat stöd till den högskola eller det universitet som vill ta på sig ansvaret för kunskapsutveckling på bullerområdet. Vi kan även tänka oss att ett bullerinstitut inrättas vid Boverket eller vid det nya Trafikverket med stöd av dessa pengar. Vi anvisar ett årligt anslag om 10 miljoner för ett bullerinstitut.

Ett annat exempel, fru talman, på hur den moderatledda högerregeringen systematiskt slår mot de svaga grupperna är fonden för fukt- och mögelskador. Den lade högerregeringen ned med motiveringen att problemet inte längre fanns. I dag presenterade Villaägarnas riksförbund en rapport som visar att 98 procent av alla hus med enstegstätade fasader har problem med fukt.

Enligt Anticimex rapporter har 30 procent av alla hus byggda med krypgrund allvarliga fukt- och mögelproblem, liksom många av de hus som på 1970-talet byggdes på betongplattor. 3H-studien, med över 10 000 hushåll här i Stockholmsområdet som underlag, pekar på att 40 procent upplever olägenheter av dålig inomhusmiljö. Boverkets och Energimyndighetens egna studier visar att 40 procent av alla skolor i vårt land har allvarliga fuktproblem. 80 procent är så dåliga att de antingen har fuktproblem eller riskerar att få dem, bedömer man. Det är alltså bara 20 procent av skolorna som är av sådan kvalitet att de varken riskerar att få dessa problem eller redan har dem.

Det kan inte ha undgått regeringen att problemen existerar. Allt fler blir sjuka på grund av det som i folkmun kallas för sjuka hus. Ofta har de drabbade förlorat en så stor del av sin arbetsförmåga att de har svårt att ta strid för sina rättigheter. Ibland sitter de drabbade familjerna fast med stora lån för ett hus de inte kan bo i, och hela familjen tvingas bo i en liten lägenhet, samtidigt som en stor del av ekonomin går åt till lån för ett oboeoligt hus som inte går att sälja. Långtidsstudier visar att många aldrig återgår till full arbetsförmåga. Detta faktum struntar den moderatledda högerregeringen fullständigt i. Tala om att utesluta människor från samhällsgemenskapen! Det är den här regeringens signum: att trampa på dem som redan ligger.

Miljöpartiet anser att ansvaret självklart ligger hos byggindustrin, men att regeringen snarast måste ta initiativ till en överenskommelse med branschen om ett nytt avtal som grund för en ny fond för fukt- och mögelskadade hus. Till att börja med lägger Miljöpartiet i sitt budgetförslag 10 miljoner årligen, vilket naturligtvis bara ska ses som ett stöd för regeringens förhandlingar med byggindustrin, som naturligtvis är de som ska stå för de stora ekonomiska delarna när det gäller ansvaret för inomhusmiljön.

Boverket har i sitt äskande till regeringen begärt ett mindre anslag för att fortsätta bearbetandet av den information som man har samlat in i Betsiprojektet, som har kartlagt inomhusmiljön i Sverige. Att regeringen inte beviljar dessa i sammanhanget mycket små summor visar hur den

Prot. 2009/10:49
14 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

moderatledda högerregeringen systematiskt prioriterar bort de svagaste i samhället.

Man skulle även kunna fråga sig om det är så illa att regeringen är rädd för mer kunskaper om inomhusmiljön och dess betydelse för folkhälsan. Högerregeringen är på många andra områden direkt kunskapsfientlig, så det vore kanske inte så förvånande om den är ovillig att bygga bostadspolitiken på kunskap och det är det som ligger bakom att man gör vad man kan för att förhindra kunskapsutveckling vad gäller inomhusmiljö, bostäder och planering.

Fru talman! Miljöpartiet föreslår alltså ökade anslag för kunskap och åtgärder för att de som drabbats av okunskapen inom byggsektorn ska få rimligt stöd och hjälp samt för att misslyckanden inom byggsektorn inte ska behöva ske i framtiden. Regeringen, å sin sida, satsar på att blunda och hålla för öronen och vägrar avsätta medel för ökad kunskap inom byggsektorn.

Miljöpartiet de gröna föreslår även en satsning för att anpassa bostadsbestånden till en åldrande befolkning. Vi ser behoven och blundar inte för gamla misstag. Miljöpartiet de gröna har en politik som förebygger och därför på sikt sänker kostnaderna och ger högre välfärd, men som också innebär att politiken just nu måste ta ansvar och våga satsa.

Fru talman! Jag skulle kunna fortsätta att prata länge om skandalen att regeringen helt avskaffat de bostadspolitiska målen och ersatt dem med ett konstaterande att den som söker bostad ska mötas av ett utbud som överensstämmer med den efterfrågan som den sökande kan visa. Det är ännu ett exempel på hur regeringen slår mot de svaga.

Regeringens bostadspolitiska mål är inget annat än ett hån mot dem som saknar ekonomiska möjligheter till efterfrågan på den marknad som regeringen helt förlitar sig på. Det är uppenbart att regeringen inte har förstått att politikens uppgift är att gå in och stötta där marknaden inte tar ansvar. Men jag väljer att avstå från att prata om det, eftersom jag gjort det så många gånger förut. Jag mår bara så illa, fru talman, varje gång jag ser hur regeringen systematiskt trampar på dem som redan ligger ned.

Det finns mycket mer som borde sägas om de förslag som den moderatledda högerregeringen avspisar med detta betänkande, förslag som handlar om att värna den enskilde och skydda de svaga. Men tiden rusar, och jag ser, fru talman, att jag för länge sedan överskridit min tid.

Med detta som bakgrund skulle jag naturligtvis kunna yrka bifall till flera saker. Jag står självklart bakom samtliga Miljöpartiets reservationer, men nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna 1, 3 och 18.

Jag vill avsluta med att önska alla kolleger, särskilt fru talmannen, en god jul och ett gott nytt år.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag försökte läsa i betänkandet så mycket jag hann under tiden. Det var inte mycket av anförandet som verkade höra till det område som skulle debatteras i dag. Vi hade också värdjat att man skulle försöka hålla nere anförandena, men Jan Lindholms anförande översteg tiden med 25 procent.)

Anf. 183 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! I Moderaternas Sverige vill vi ha balans på bostadsmarknaden. Det finns miljö- och klimatsmarta bostäder av olika slag för olika

människor som befinner sig i olika skeden av livet. När människans behov förändras är det möjligt att snabbt hitta den bostad man behöver.

Dagens politiska mål för bostadspolitikerna ligger väl i linje med våra åsikter och är fastslagna av riksdagen. De lyder:

Målet för bostadsmarknaden är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Målen för hållbart samhällsbyggande är att fysisk planering, byggande och lantmäteriverksamhet ska vara ändamålsenliga. Syftet är att ge alla människor en från social synpunkt god livsmiljö där långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas. Hållbart samhällsbyggande ska bidra till en minskad påverkan på klimatet.

Jag kan konstatera att vänstersidan förfasar sig över att människor ska kunna bo som de vill. De vill enligt sin reservation om målet för bostadspolitikerna att det politiska etablissemangen ska bestämma. Det vill inte vi. Vi vill främja människors enskilda val.

Självklart är de övergripande målen nedbrutna i delmål. Några få av resultaten tänker jag lyfta fram här i kväll.

För att öka valfriheten har alliansen för det första infört en ny boendeform, ägarlägenheter. För det andra bereder alliansregeringen för närvarande tillval och frånval för hyreslägenheter för att de boende ska ha möjlighet att välja vilken standard och utrustning de vill ha i sin lägenhet och att detta ska få genomslag på hyran.

För det tredje har vi tagit bort stopplagen för kommunerna när det gäller möjligheten att sälja fastigheter i det kommunala bostadsbolaget, vilket innebär att de boende som vill kan få köpa sitt hus för att bilda bostadsrätt.

När det gäller etablering på bostadsmarknaden kan vi konstatera att det fortfarande råder bostadsbrist, något vi har haft under mycket lång tid. År 2008 bedömde 142 kommuner att de hade bostadsbrist. År 2009 är motsvarande siffra 139 – en mycket marginell skillnad, men siffran går åtminstone något lite åt rätt håll.

Däremot kan vi konstatera att med de stora ungdomsgenerationer som kommande år ska ut på bostadsmarknaden är situationen besvärlig, framför allt i storstadsregionerna och på högskoleorterna.

För att även göra det möjligt för dem med sämre betalningsförmåga, bland annat ungdomar eller personer med betalningsanmärkningar, att etablera sig på bostadsmarknaden kan sedan 2007 kommuner med visst statligt stöd ge hyresgarantier. För perioden den 1 december 2008 till den 30 november 2009 har det beviljats 520 garantier i 19 kommuner. Tyvärr kan vi konstatera att efterfrågan på garantierna inte är så stor som vi hade trott att den skulle bli, men för hushåll som fått garantin är naturligtvis skillnaden stor. De har fått ett förstahandskontrakt.

Fru talman! Sveriges bostadsbestånd består av knappt fyra och en halv miljoner permanentbostäder. Av beståndet är 45 procent småhus och 55 procent flerbostadshus. Totalt sett upplåts ungefär 44 procent av bostäderna med hyresrätt. Hyresrätten är därför klart den vanligaste bostadsformen. Det är något att ha med sig när vi diskuterar upplåtelseformer, eftersom emellanåt när vänstersidan diskuterar det låter som om hyresrätten är på väg att försvinna. Men det stämmer inte.

Prot. 2009/10:49
14 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

Bostadsbyggandet i Sverige har under halva 1990-talet och hela 2000-talet varit alldeles för lågt. Tyvärr har bostadsbyggandet under det senaste året minskat än mer. Det är olyckligt och hänger framför allt ihop med finanskrisen och därefter med den pågående lågkonjunkturen. Under 2009 beräknar Boverket att antalet påbörjade bostäder kommer att uppgå till ca 16 500. Framför allt är det byggandet av ägda bostäder som har sett den största minskningen. Människor har inte velat eller kunnat köpa en bostad, vilket omedelbart gör att byggbranschen slår till alla bromsar, trots att vi kan se att det finns en stor efterfrågan på hyresrätter.

Byggprognosen för 2010 ser lite ljusare ut, ca 20 500 bostäder. Det är inte på långa vägar en tillräcklig uppgång, men det är en ökning. Här vill jag sända en uppmaning till kommunerna. Det är viktigt att ha en genomtänkt markpolitik och att ha planberedskap, för när det vänder är det bra om det går att bygga.

Oroväckande är emellertid att byggkostnaderna i princip inte har sjunkit, trots lågkonjunkturen, utan möjligen avstannande priser är åter på väg upp. Detta är som jag ser det ett resultat av dålig konkurrens inom byggmaterialindustrin i kombination med dålig effektivitets- och produktivitet utveckling i byggsektorn. Här vilar ett stort ansvar på byggsektorns aktörer.

Från alliansens sida strävar vi efter att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt genom att skapa långsiktiga och stabila villkor för ägande och byggande av bostäder i alla upplåtelseformer. Viktigast i detta sammanhang är en fungerande finansmarknad för nyproduktion, men även regelförenklingar är en viktig del.

De nya reglerna för strandskyddet och den kommande plan- och bygglagen tror vi i alliansen kommer att ge resultat. Sedan måste jag framhäva att byggsektorn själv har ett stort ansvar för att öka sin effektivitet. Det görs en del, men positiva erfarenheter tas inte om hand på ett bra sätt och förmedlas vidare. Detta framkommer bland annat av Statskontorets rapport *Sega gubbar*. Det måste byggsektorn ta till sig.

Fru talman! Jag ska göra något ytterligare nedslag i dagens betänkande. Den punkt där det råder mest oenighet mellan parterna gäller om skattebetalarnas pengar ska betalas ut till byggföretagen för att de ska bygga hyresrätter eller inte. Från alliansens sida är vi mycket tydliga: Svaret är nej. Om det behövs stöd till bostadssektorn ska det gå till de boende, inte till byggsektorn. Vi vill inte stoppa skattebetalarnas pengar i byggsektorns fickor – en byggsektor där de stora aktörerna fortfarande gör bra vinster.

Jag kan konstatera att vänsterpartierna heller inte är samstämmiga när det gäller hur mycket av skattebetalarnas pengar som ska betalas till byggsektorn. Buden är olika. Socialdemokraterna vill tillskjuta 400 miljoner kronor, Vänsterpartiet 550 miljoner kronor, och Miljöpartiet tillför inga medel alls för detta. Frågan är vad som gäller.

Fru talman! Bostadsmarknaden behöver normaliseras. Regeringen arbetar vidare för att uppnå en långsiktig och funktionell bostadsmarknad. Flera steg har tagits, men naturligtvis kan man inte ta alla steg samtidigt, utan olika delar faller på plats successivt. Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 184 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Det är inte min sak att recensera upplägget av debatterna, men när trycket på ett utskott blir så stort och vi får starkare krav på oss om vad man får prata om under sin debattid än vad tidigare utskott har fått vill jag markera och till protokollet anföra att jag inte tycker att det är rätt att det blir på det sättet.

Begreppet samhällsplanering innefattar i alla fall 95 procent av det anförande som Jan Lindholm höll. Det är en viktig del av grunden också för bostadsbyggandet.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Egon Frid ska ställa frågan till Ewa Thalén Finné.)

Ewa Thalén Finné odlar myten om att skattepengar går till byggföretagen om vi har bostadssubventioner. Det är en myt som bostadsminister Mats Odell också har varit bra på att sprida i stället för att skapa förutsättningar för att det ska byggas fler hyresrätter.

Denna myt måste vi hjälpas åt att ändra på. Ewa Thalén Finné vädjade till kommunerna om att bygga fler hyresrätter och ha planer klara när marknaden vänder. Hur ska de allmännyttiga bostadsföretagen i Sveriges kommuner kunna bygga om man inte får stöd för att bygga hyresrätter som människor kan efterfråga?

Det går att kanalisera bostadssubventionerna till byggherren, alltså till det allmännyttiga bostadsföretaget i kommunen eller till en privat byggherre som kan bygga hyresrätter. Det kommer då inte byggföretaget till godo utan hyresgästen, genom lägre hyra. Ser inte Ewa Thalén Finné denna möjlighet?

Anf. 185 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Myten om att subventioner går till byggföretagen, säger Egon Frid. Jag ska säga: Det är ingen myt.

Det viktigaste skälet för detta är att man inte behöver anstränga sig inom byggsektorn. Vi ser i rapport efter rapport att man har oerhört dålig produktivitet och effektivitetsutveckling. I den utredning som den förra regeringen gjorde 2005 konstaterades till och med att subventionerna med all sannolikhet inte hade pressat byggkostnaderna. Det som man måste göra är att få sektorn att fungera bättre och bygga billigare. Det är stort ansvar på byggherren när man upphandlar sitt byggande.

Sedan är det de facto så att kommuner som vågar – vi fick exemplet Gällivare – bygga några få hyresrätter, som man egentligen inte trodde att man skulle kunna hyra ut, för hyresnivån blev dubbelt så hög mot vad man hade tidigare, har lyckats hyra ut varenda hyresrätt. Det visar ju att det finns en efterfrågan. Av det skälet ska man naturligtvis bygga. Man behöver inte göra stora projekt.

Här spelar också dagens hyressättningssystem in. Om det allmännyttiga företaget har väldigt låga hyresnivåer vågar heller inte privata aktörer bygga, för man vet inte vad som händer, om det blir överklagan i Hyresnämnden. Självklart går det att bygga, men man får jobba för saken.

Hela den här sektorn måste ändå skärpa till sig, och det gör man inte om man får skattebetalarnas pengar.

Anf. 186 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Jag håller med om att hela den här sektorn behöver skärpa till sig, inklusive regeringen med sitt bostadspolitiska ansvar.

Ewa Thalén Finné sade själv att byggkostnaderna fortsätter att öka. Det finns inget belägg för att det är bostadssubventionerna som har drivit upp kostnaderna. Det går att kanalisera. Detta är en sak som vi studerade mycket när vi skrev vår motion om ökad produktion av hyresrätter. Det går att styra bostadssubventionerna till byggherren, den som är beställaren av hyresrätter, för att kanalisera kostnaden till avsett ändamål, alltså till hyresgästens lägre hyra.

Det är bara retorik som den borgerliga regeringen och även Ewa Thalén Finné använder, att det är skattebetalarnas pengar som stoppas i byggbolagens fickor. Det är att misskreditera en social bostadspolitik med nödvändiga produktionsstöd för att öka byggnationen.

Hur kan Ewa Thalén Finné vara med och ta ansvar för att det bara igångsattes 5 800 hyresrätter 2008? Vi behöver bygga minst 10 000 hyresrätter till i Sverige. Det gör vi inte genom efterfrågan, Ewa, utan det måste vi göra med produktionsstöd för att de kommunala och allmännyttiga bostadsföretagen och andra ska bygga. Vi kan uppnå det kommunala bostadsförsörjningsansvar som Mats Odell och Dan Ericsson säger att det är kommunernas ansvar att göra. Men hur, Ewa, ska kommunerna kunna ta sitt bostadsförsörjningsansvar om de inte får de ekonomiska redskapen till att bygga hyresrätter som människor kan betala hyrorna för?

Anf. 187 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Egentligen skulle vi börja med att ha en liten diskussion om efterfrågan och om efterfrågan över huvud taget kan styra byggandet. Om man tittar på väldigt många andra sektorer kan man se att branscher brukar titta på hur efterfrågan ser ut. När de har konstaterat vad det finns för efterfrågan försöker de också möta den efterfrågan.

Av någon obegriplig anledning sker inte detta inom bostadssektorn. Egentligen är det inte obegripligt eftersom den här sektorn aldrig har fått vara anpassad efter efterfrågan på grund av att det mer eller mindre alltid har funnits olika politiska styrmedel. Det var ändå så att den andra sidans politiker även styrde var hatthyllor skulle sitta, hur långa diskbänkarna skulle vara och så vidare. Det här har vi tagit bort, men det har naturligtvis skapat en sektor som inte är van att titta på vad de som ska bo vill ha. Det är det vi vill eftersträva för att normalisera bostadssektorn.

Jag är tvärsäker på att det kommer att gå, men självklart är det en process. Den här sektorn måste lära sig att utveckla produkter som folk efterfrågar. De har en lång väg kvar. Det ska jag villigt erkänna.

Sedan måste jag tillägga att om inte kommuner plockar fram detaljplaner och är beredda att skapa förutsättningar för byggande blir det heller ingenting byggt. Det är det som är väsentligt.

Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja där Ewa Thalén Finné slutade sitt anförande, nämligen med detta att subventionerna enbart har inneburit att man har skänkt bort pengar till byggsektorn. Jag tror inte alls att det är så. Under de perioder som vi har haft subventioner och stimulanser har detta genererat väldigt många bostäder. Sedan kan man föra en diskuss-

ion om hur de här pengarna används, men det finns åtminstone svart på vitt att de har genererat bostäder. Det tror jag har varit det primära.

Ewa Thalén Finné borde kanske i stället ta sina borgerliga kommunföreträdare runt om i landet i örat. Där rear man ut olika offentliga institutioner som sedan dräneras på pengar. Där kan man lugnt snacka om att man tar skattepengar och ger dem rakt i handen på privata aktörer. Där tror jag att Ewa Thalén Finné tillsammans med sina borgerliga kolleger kanske skulle skrika lite högre.

Låt mig gå över till min fråga. I sitt anförande beskrev Ewa Thalén Finné ganska målande de oerhört dystra siffror för bostadsbyggande som vi har i det här landet just nu. I mångt och mycket håller jag med om den beskrivning hon gör. Det handlar om problem med konkurrens och ett antal andra problem. Kommunerna är inte tillräckligt aktiva och så vidare. Vad är då Ewa Thalén Finnés och den borgerliga alliansens lösningar? Är det bara att sitta med armarna i kors och vänta på att marknaden ska lösa detta? Det har uppenbarligen gått åt helt fel håll under de senaste åren. Ska det vara så att varje gång det är en högkonjunktur ska det byggas massor, och konjunkturen blir överhettad, och varje gång det är en lågkonjunktur ska bostadsbyggandet i stort sett krascha ned till noll?

Anf. 189 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Man kan göra väldigt många olika saker med en historie-skrivning. Om det är någonting jag kan tycka är intressant är det när Johan Löfstrand säger att subventionerna har genererat ett högt byggande. Vi kan titta på bostadsbyggandet under 2000-talet. Jag tror att det var ett lägre bostadsbyggande 2002. Jag är inte tvärsäker på hur det var 2001. Det var marginellt högre övriga år under 2000-talet med ett undantag, nämligen 2006. Självfallet kan man leva på ett års byggande under väldigt lång tid, åtminstone i opposition.

I en marknadsekonomi är det ganska självklart att det spelar roll om det är högkonjunktur eller lågkonjunktur. En av de väsentligaste delarna är att när det blir lågkonjunktur minskar efterfrågan. Jag hörde till exempel från några kommuner i Sverige – de hör i och för sig inte till bostadsbristkommunerna – att de hade fått ett ökande problem med tomma bostäder. Det här gör naturligtvis att en och annan drar öronen åt sig.

Det kommer alltid att variera mellan hög- och lågkonjunktur. Ett av skälen till det är det vi har sett i den här lågkonjunkturen, och som framför allt blev tydligt när vi fick en finanskris, nämligen att det är väldigt svårt att finansiera och få lån. Johan Löfstrand! Du kan inte tro att ert marginella stöd skulle ha löst finansieringsfrågan. Det är inte ens rimligt att tro det.

Anf. 190 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Nej, jag tror inte att de pengar som vi har i budgeten i dag skulle lösa alla världsproblemen, men om vi hade styrt under den här mandatperioden hade vi inte sänkt skatten med 80 miljarder. Då hade nog vårt investeringsstöd kunnat vara en aning större.

Jag tror däremot på politiskt mod och politisk vilja. Jag tror nämligen att om det är någonting man ska göra som politisk företrädare är det att försöka påverka marknaden. Något som åtminstone jag tror väldigt starkt

Prot. 2009/10:49
14 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning,
byggande samt
konsumentpolitik*

på är att man ska försöka motverka stora konjunktursvängningar. Det gör man genom att i lågkonjunktur gasa lite extra, det vill säga stimulera marknaden lite grann så att det byggs, så att det när efterfrågan sedan kommer ska finnas hus och andra byggnader som är byggda och kan nyttjas. Så tycker jag att politiken ska fungera. Då finns det en politisk vilja och ett politiskt mod. Om man anser att bara marknaden ska sköta allting behöver vi knappt ha några sammanträden här i riksdagen. Då kan vi väl träffas lite då och då och stifta ett ramregelverk, och sedan får det vara bra. Men jag tror på politiskt mod och politisk vilja, och då handlar det om att hela tiden vidta åtgärder.

Om vi nu konstaterar att det är marknaden som ska lösa detta, eller uppenbarligen inte ska lösa det, vill jag ställa en fråga till Ewa Thalén Finné. Hyresgästföreningen har en kampanj eller sajt där man konstaterar att det är 216 000 unga människor som är utan bostad. Jag har inte kontrollerat siffran, men jag vet att nästan 50 procent av kommunerna uppger att de har bostadsbrist bland ungdomar. Min fråga är: Om vi inte kan styra bostadsbyggandet, hur ska vi då göra för att lösa bostadsbristen i landet? Det måste väl ändå vara ett bostadspolitiskt problem.

Anf. 191 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Självklart är bostadsbristen ett bostadspolitiskt problem. Också de låga bostadsbyggnadssiffrorna är ett problem. Det har vi aldrig stuckit under stol med. Och vi har under hela mandatperioden, med bostadsminister Mats Odell i spetsen, framhållit att bostadsbyggandet i det här landet måste öka.

Man gör väldigt mycket från regeringens håll. Man har en hel del överläggningar med sektorns olika aktörer där man försöker diskutera igenom vad som behövs och vad som kan göras bättre och där man också försöker följa upp tidigare rapport *Skärpning gubbar*. Det är Johan Löfstrand medveten om.

Egentligen handlar den här debatten om att Socialdemokraterna anser att en subvention skulle lösa de här problemen. Det är inte trovärdigt, för vi har ju inte byggt det som behövdes ens när vi hade högkonjunktur och ett investeringsstöd. Att investeringsbidraget skulle ha varit större om vi inte hade sänkt skatter – så kanske det hade varit. Men det hade förvärrat den här krisen, därför att då hade människor haft mindre pengar i plånboken och att konsumera för. Det är en av de viktiga aspekterna på frågan om att hålla samhällsekonomin i gång.

Anf. 192 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag inte är särskilt bekväm med den form av politisk censur som jag tycker att fru talmannen delvis ägnar sig åt. Vi har nu hört Ewa Thalén Finné hålla ett anförande som också rimligtvis skulle handla om utgiftsområde 18. Det var inte lätt att hitta några kopplingar mellan utgiftsområde 18 och det som Ewa Thalén Finné talade om. Däremot kunde fru talmannen från rad 3 på s. 94 i betänkandet läsa mitt anförande nästan ordagrant. Jag har i och för sig stuckit in några ilskna små kilar mot den moderatledda högerregeringen, men det hör ju till politiken så att säga.

Jag tycker att det är obekvämt att vara utsatt för sådant här.

Jag begärde replik därför att jag ville ställa en fråga till Ewa Thalén Finné. Den handlar naturligtvis om budgetområdet och om de förslag som vi från Miljöpartiet de gröna har. Det som jag är mest intresserad av är den kunskapsfientlighet som jag tycker mig skåda när man inte är intresserad av de förslag som finns när det gäller att se till att vi får bättre kvalitet i den byggda miljön. Vi har fattat beslut här i riksdagen om att vi ska arbeta med något som kallas för miljömålsanknuten kunskapsutveckling. Vi har ett miljöråd som har arbetat med detta och tagit fram förslag till satsningar på totalt 17 olika områden, varav ett berör utgiftsområde 18.

Det väljer majoritetssidan att lägga i någon sorts papperskorg. Jag skulle vilja veta varför.

Anf. 193 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Boverket har fått i uppdrag att titta på kvalitet i byggande och kvalitet i vårt nuvarande bestånd. Något som man har gjort är rapporten Betsi om inomhusmiljön. Vartefter frågorna kommer som rapporter till regeringen bereds de av Regeringskansliet.

Jag skulle vilja lyfta fram en annan fråga som Jan Lindholm tog upp i sitt anförande. Det gäller hissbidraget.

Jan Lindholm sade flera saker som inte stämmer med verkligheten. Hissbidraget fanns under knappt ett år, 2004. Det var från början begränsat av den socialdemokratiska regeringen ihop med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Man kunde konstatera att varje hiss kostade ungefär 1 miljon kronor. Det förslag på 100 miljoner som Miljöpartiet lägger kommer att ge ungefär 100 hissar.

Hur mycket mer pengar vill Miljöpartiet i framtiden lägga på hissbidrag?

Anf. 194 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag blir något förvånad över svaret som jag får när det gäller den miljömålsanknutna kunskapsutvecklingen.

Ewa Thalén Finné hänvisar till Betsi och Boverkets arbete. Ni har inte beviljat Boverket de pengar de behöver. De har inte fått de 5 miljoner de vill ha för nästkommande år, de 3 miljoner de vill ha för 2011 och den miljon de vill ha för 2012 för att kunna utvärdera det material som de har samlat in under de senaste åren.

Det blir inga rapporter med den finansiering som ni har gett Boverket. Ni kan ju inte säga att ni är intresserade när ni samtidigt stryker de punkterna i Boverkets budget.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att ni inte försöker fullfölja det projekt som ni har startat. Jag uppfattar det som att ni är rädda för att plocka ut den information som finns där.

Redan i den första sammanställningen ser det rätt illa ut. Det skulle behövas rätt stora insatser.

Jag vill kommentera det andra som Ewa Thalén Finné nämnde i sitt anförande, att det skulle vara så stora skillnader mellan de tre oppositionspartiernas sätt att finansiera åtgärder på byggsektorn. Det beror på att vi har valt att lägga pengarna på olika sätt. Miljöpartiet har valt att tydligt säga att vårt stöd till byggsektorn ska vara knutet till klara och tydliga

klimatmål. När det gäller byggsektorn handlar det om energieffektiviseringar.

Vi har ungefär samma pengar som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har i sin budget, men vi har lagt dem som ett stöd som är villkorat till energieffektiviseringar. Vi tror att vi kommer dit i de rödgröna förhandlingarna om det program som vi ska genomdriva under nästa mandatperiod.

Anf. 195 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Jag ska först kommentera frågan om Boverket.

Boverkets verksamhet har genomgått en utredning. Jag är säker på att Jan Lindholm är medveten om det. Boverkets nya generaldirektör som jag och en annan ledamot i bostadsutskottet har den stora äran att samverka med i insynsrådet gör ett fantastiskt jobb med Boverket. Hon har en ordentlig genomgång av Boverkets samtliga verksamheter.

De signaler jag uppfattar i insynsrådet är att generaldirektören är inne på att man kommer att kunna få ut mycket mer av Boverkets budget i framtiden. Det får vi ju se. Hon verkar göra ett fantastiskt jobb.

Jan Lindholm konstaterar att ni satsar ungefär samma nivå som de andra två partierna på er planhalva.

Nu skiljer det i och för sig lite pengar mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Exakt vad ni satsar vet inte jag. Men det hamnade då under ett annat utskottsområde. Frågan är om man kan använda detta på samma sätt.

Men, som sagt, vi får se till våren om ni i ert förslag får ihop någonting så att det blir ett samstämmigt förslag. Det har vi inte sett än så länge.

(forts. prot. 51)

15 § Beslut om uppskjuten ärendebehandling

Kammaren beslutade på förslag av andre vice talmannen att ärendebehandlingen skulle fortsättas vid arbetsplenum *onsdagen den 16 december*.

16 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:63 Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning

2009/10:81 Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för dessa propositioner skulle förlängas till *fredagen den 22 januari 2010*.

Motioner
med anledning av prop. 2009/10:60 Nyanlända invandrares arbetsmark-
nadsetablering – egenansvar med professionellt stöd
2009/10:A10 av Berit Högman m.fl. (s)
2009/10:A11 av Kalle Larsson m.fl. (v)
2009/10:A12 av Ulf Holm m.fl. (mp)

Prot. 2009/10:49
14 december

med anledning av prop. 2009/10:61 En sänkning av kapitalkravet för
privata aktiebolag
2009/10:C5 av Egon Frid m.fl. (v)

Konstitutionsutskottets betänkanden
2009/10:KU13 Utnämningspolitiken
2009/10:KU14 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2009/10:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Justitieutskottets betänkande
2009/10:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

17 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 14 december

2009/10:172 Kunskap om vissa cancerrisker
av *Jan Lindholm* (mp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 22 december.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 december

2009/10:334 Immigranternas rättigheter i Sverige
av *Tina Acke* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
2009/10:335 Presstödet
av *Peter Hultqvist* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:336 Minaretförbudet och Europakonventionen om mänskliga rättigheter

av *Birgitta Eriksson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:337 Schweiz bilaterala avtal med EU och minaretförbudet

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:338 Förbudet mot DTP i Turkiet

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:339 Hyressättning vid insats med beslut om boende enligt LSS

av *Eva Olofsson* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:340 Svensk lagstiftning vid insats utomlands

av *Else-Marie Lindgren* (kd)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:341 Vapenklassning av gröna laserpekare

av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:342 Stängningen av Demokratiska samhällspartiet i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 december.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 december

2009/10:237 Marocko och Aminatou Haidar

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:241 Västsaharisk medborgare i rättsligt vakuum

av *Bodil Ceballos* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:244 Införande av en minnesdag tillägnad Raoul Wallenberg

av *Hans Backman* (fp)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:249 FN-konventionen om skydd mot påtvingade försvinnanden

av *Max Andersson* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:253 Dödsstraffet i Iran

av *Kerstin Engle* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:256 Mord och hot mot muslimer i Pakistan

av *Kent Härstedt* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:261 Goldstonerapporten om Gaza

av *Urban Ahlin* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:263 EU och världsutställningen i Shanghai

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:265 Presidentvalet i Honduras

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:266 Marockos förföljelse av västsahariska MR-aktivister

av *Hillevi Larsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:286 Stening av kvinnor i Somalia

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 22 december.

20 § Kammaren åtskildes kl. 23.20.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 35 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 64 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 §,

av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 115 (delvis),

av talmannen därefter till och med 13 § anf. 149 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Prot. 2009/10:49

14 december

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Minskning av antalet suppleanter i justitieutskottet	1
3 § Meddelande om skriftliga frågor och svar under juluppehållet.....	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Kultur, medier, trossamfund och fritid	4
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU1	4
Anf. 1 SIV HOLMA (v)	4
Anf. 2 LEIF PAGROTSKY (s)	6
Anf. 3 ESABELLE DINGIZIAN (mp)	8
Anf. 4 CECILIA MAGNUSSON (m)	10
Anf. 5 SIV HOLMA (v) replik	12
Anf. 6 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	13
Anf. 7 SIV HOLMA (v) replik	13
Anf. 8 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	13
Anf. 9 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	14
Anf. 10 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	14
Anf. 11 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	15
Anf. 12 CECILIA MAGNUSSON (m) replik	15
Anf. 13 ANDERS ÅKESSON (c)	15
Anf. 14 LEIF PAGROTSKY (s) replik	17
Anf. 15 ANDERS ÅKESSON (c) replik	17
Anf. 16 LEIF PAGROTSKY (s) replik	18
Anf. 17 ANDERS ÅKESSON (c) replik	18
Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (fp)	19
Anf. 19 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	22
Anf. 20 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	22
Anf. 21 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	23
Anf. 22 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	23
Anf. 23 SIV HOLMA (v) replik	23
Anf. 24 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	24
Anf. 25 SIV HOLMA (v) replik	24
Anf. 26 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	24
Anf. 27 DAN KIHLESTRÖM (kd)	25
Anf. 28 SIV HOLMA (v) replik	26
Anf. 29 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	27
Anf. 30 SIV HOLMA (v) replik	27
Anf. 31 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	27
Anf. 32 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	28
Anf. 33 LEIF PAGROTSKY (s) replik	30
Anf. 34 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik	30

Anf. 35 LEIF PAGROTSKY (s) replik	31
Anf. 36 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	32
Anf. 37 SIV HOLMA (v) replik	32
Anf. 38 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	33
Anf. 39 SIV HOLMA (v) replik	33
Anf. 40 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	34
Anf. 41 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	34
Anf. 42 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	35
Anf. 43 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	35
Anf. 44 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	36
Anf. 45 LEIF PETTERSSON (s)	36
Anf. 46 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	38
Anf. 47 LEIF PETTERSSON (s) replik	39
Anf. 48 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	39
Anf. 49 LEIF PETTERSSON (s) replik	40
Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (v)	40
(Beslut fattades under 10 §.)	43
7 § Tid för kultur	43
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU5	43
Anf. 51 SIV HOLMA (v)	43
Anf. 52 LEIF PAGROTSKY (s)	46
Anf. 53 ESABELLE DINGIZIAN (mp)	49
Anf. 54 ANNE MARIE BRODÉN (m)	50
Anf. 55 ANDERS ÅKESSON (c)	52
Anf. 56 CHRISTER NYLANDER (fp)	54
Anf. 57 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	57
Anf. 58 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	57
Anf. 59 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik	57
Anf. 60 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	57
Anf. 61 LEIF PAGROTSKY (s) replik	57
Anf. 62 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	58
Anf. 63 LEIF PAGROTSKY (s) replik	58
Anf. 64 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	59
Anf. 65 TALMANNEN	59
Anf. 66 DAN KIHLESTRÖM (kd)	59
Anf. 67 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m)	61
Anf. 68 SIV HOLMA (v) replik	63
Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	64
Anf. 70 SIV HOLMA (v) replik	64
Anf. 71 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik	64
Anf. 72 SIV HOLMA (v) replik	65

Anf. 73 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik.....	65
Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik.....	65
Anf. 75 ESABELLE DINGIZIAN (mp) replik.....	65
Anf. 76 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik.....	66
Anf. 77 LEIF PAGROTSKY (s) replik.....	66
Anf. 78 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik.....	67
Anf. 79 LEIF PAGROTSKY (s) replik.....	67
Anf. 80 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m) replik.....	68
Anf. 81 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s).....	69
Anf. 82 SOLVEIG TERNSTRÖM (c).....	70
Anf. 83 LEIF PAGROTSKY (s) replik.....	71
Anf. 84 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik.....	72
Anf. 85 LEIF PAGROTSKY (s) replik.....	72
Anf. 86 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik.....	72
(forts. 11 §).....	73
Ajournering.....	73
Återupptagna förhandlingar	73
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december	73
UbU6 Obligatorisk befätningsutbildning för nyanställda rektorer.....	73
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	73
MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	75
SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg m.m.	76
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 december	76
SfU2 Utgiftsområde 8 Migration	76
SfU8 Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet.....	78
FiU16 Ändringar av stadgarna för Internationella valutafonden och Världsbanken	80
KU16 Oberoendet i den kommunala revisionen	80
KU22 Nya domförhållningsregler för en effektivare Europadomstol	80
KU33 Rättelse av ändring i riksdagsordningen.....	80
SfU13 Ändringar i sjukförsäkringen	80
10 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	81
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	81
11 § (forts. från 7 §) Tid för kultur (forts. KrU5).....	83
Anf. 87 AMINEH KAKABAVEH (v).....	83
Anf. 88 ANNELI SÄRNBLAD (s)	84
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	86

12 § Näringsliv	87
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU1	87
Anf. 89 TOMAS ENEROTH (s)	87
Anf. 90 KENT PERSSON (v)	91
Anf. 91 ULF HOLM (mp)	94
Anf. 92 KARIN PILSÄTER (fp)	96
Anf. 93 TOMAS ENEROTH (s) replik	99
Anf. 94 KARIN PILSÄTER (fp) replik	99
Anf. 95 TOMAS ENEROTH (s) replik	100
Anf. 96 KARIN PILSÄTER (fp) replik	100
Anf. 97 KENT PERSSON (v) replik	101
Anf. 98 KARIN PILSÄTER (fp) replik	101
Anf. 99 KENT PERSSON (v) replik	102
Anf. 100 KARIN PILSÄTER (fp) replik	102
Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik	103
Anf. 102 KARIN PILSÄTER (fp) replik	103
Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik	104
Anf. 104 KARIN PILSÄTER (fp) replik	104
Anf. 105 MARIA PLASS (m)	105
Anf. 106 TOMAS ENEROTH (s) replik	107
Anf. 107 MARIA PLASS (m) replik	107
Anf. 108 TOMAS ENEROTH (s) replik	108
Anf. 109 MARIA PLASS (m) replik	109
Anf. 110 JAN ANDERSSON (c)	109
Anf. 111 TOMAS ENEROTH (s) replik	110
Anf. 112 JAN ANDERSSON (c) replik	111
Anf. 113 TOMAS ENEROTH (s) replik	111
Anf. 114 JAN ANDERSSON (c) replik	112
Anf. 115 EVA JOHNSON (kd)	112
Anf. 116 TOMAS ENEROTH (s) replik	114
Anf. 117 EVA JOHNSON (kd) replik	115
Anf. 118 TOMAS ENEROTH (s) replik	116
Anf. 119 EVA JOHNSON (kd) replik	116
Anf. 120 KENT PERSSON (v) replik	117
Anf. 121 EVA JOHNSON (kd) replik	117
Anf. 122 KENT PERSSON (v) replik	118
Anf. 123 EVA JOHNSON (kd) replik	118
Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	119
Anf. 125 MARIA PLASS (m) replik	121
Anf. 126 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	121
Anf. 127 MARIA PLASS (m) replik	121
Anf. 128 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	122
Anf. 129 HANS ROTHENBERG (m)	122
Anf. 130 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	124
Anf. 131 HANS ROTHENBERG (m) replik	124
Anf. 132 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	125
Anf. 133 HANS ROTHENBERG (m) replik	125
Anf. 134 KARIN ÅSTRÖM (s)	126
Anf. 135 STAFFAN ANGER (m)	128

Anf. 136	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	130
Anf. 137	STAFFAN ANGER (m) replik	130
Anf. 138	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	131
Anf. 139	STAFFAN ANGER (m) replik	131
Anf. 140	BÖRJE VESTLUND (s)	132
Anf. 141	MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	133
Anf. 142	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	135
Anf. 143	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	136
Anf. 144	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	136
Anf. 145	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	137
Anf. 146	EVA-LENA JANSSON (s).....	137
	(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	138
13 §	Energi	139
	Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU3	139
Anf. 147	ALF ERIKSSON (s)	139
Anf. 148	KENT PERSSON (v).....	141
Anf. 149	LAGE RAHM (mp)	144
Anf. 150	BJÖRN HAMILTON (m).....	146
Anf. 151	ALF ERIKSSON (s) replik	148
Anf. 152	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	148
Anf. 153	ALF ERIKSSON (s) replik	149
Anf. 154	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	149
Anf. 155	KENT PERSSON (v) replik.....	150
Anf. 156	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	150
Anf. 157	KENT PERSSON (v) replik.....	151
Anf. 158	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	151
Anf. 159	LAGE RAHM (mp) replik	151
Anf. 160	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	152
Anf. 161	LAGE RAHM (mp) replik	152
Anf. 162	BJÖRN HAMILTON (m) replik.....	153
Anf. 163	JAN ANDERSSON (c).....	153
Anf. 164	LAGE RAHM (mp) replik	154
Anf. 165	JAN ANDERSSON (c) replik.....	154
Anf. 166	LAGE RAHM (mp) replik.....	155
Anf. 167	JAN ANDERSSON (c) replik.....	155
Anf. 168	ALF ERIKSSON (s) replik	155
Anf. 169	JAN ANDERSSON (c) replik.....	156
Anf. 170	ALF ERIKSSON (s) replik	156
Anf. 171	JAN ANDERSSON (c) replik.....	157
Anf. 172	Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp)	157
Anf. 173	MIKAEL OSCARSSON (kd)	159
Anf. 174	ALF ERIKSSON (s) replik	160
Anf. 175	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	161
Anf. 176	ALF ERIKSSON (s) replik	161
Anf. 177	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	162
Anf. 178	RENÉE JERYD (s)	162
Anf. 179	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m).....	164
	(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	166

14 § Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.....	166
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU1	166
Anf. 180 JOHAN LÖFSTRAND (s)	166
Anf. 181 EGON FRID (v)	167
Anf. 182 JAN LINDHOLM (mp).....	170
Anf. 183 EWA THALÉN FINNÉ (m)	174
Anf. 184 EGON FRID (v) replik.....	177
Anf. 185 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	177
Anf. 186 EGON FRID (v) replik.....	178
Anf. 187 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	178
Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	178
Anf. 189 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	179
Anf. 190 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	179
Anf. 191 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	180
Anf. 192 JAN LINDHOLM (mp) replik	180
Anf. 193 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	181
Anf. 194 JAN LINDHOLM (mp) replik	181
Anf. 195 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	182
(forts. prot. 51).....	182
15 § Beslut om uppskjuten ärendehandling	182
16 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	182
17 § Anmälan om interpellation	183
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	183
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	184
20 § Kammaren åtskildes kl. 23.20.....	185

Prot. 2009/10:49
14 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2010